

Riksdagens protokoll

2009/10:135

Onsdagen den 9 juni

Kl. 09.00 – 10.24

11.00 – 17.34

Protokoll
2009/10:135

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 3 juni.

2 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan

Andre vice talmannen meddelade att arbetsplenium skulle äga rum *måndagen den 14 juni kl. 11.00*, inte kl. 9.00 som tidigare aviserats.

3 § Svar på interpellation 2009/10:367 om elcertifikat till gammal elproduktion

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Peter Eriksson har frågat mig följande:

1. Kan näringsministern redovisa hur stor andel av elcertifikaten som utfärdats under 2009 som har tilldelats elproduktion som fanns i drift redan innan elcertifikatssystemet infördes 2003?
2. Har ministern för avsikt att låta gamla anläggningar även fortsättningsvis få elcertifikat för den befintliga produktionsvolymen när anläggningar byggs om?
3. Gör näringsministern fortfarande bedömningen att elcertifikaten är ett effektivt styrmedel för att stimulera utbyggnad av förnybar elproduktion?

När det gäller Peter Erikssons första fråga producerades under 2009 totalt 15,6 terawattimmar förnybar el inom elcertifikatssystemet. Detta motsvarar en ökning med 9,1 terawattimmar jämfört med 2002. Av denna ökning utfärdades elcertifikat motsvarande 3,7 terawattimmar till helt nya anläggningar som byggts sedan elcertifikatssystemet infördes 2003.

Att även befintlig förnybar elproduktion inkluderades i elcertifikatssystemet när det infördes berodde på att det tidigare driftstödet för småskalig elproduktion samtidigt avskaffades. Den storskaliga vattenkraften var dock exkluderad. Därigenom skapades också en tillräcklig likviditet för att få förutsättningar för en handel med elcertifikat. Ett annat skäl var

att elcertifikat skulle kunna tilldelas befintliga kraftvärmeanläggningar. På så sätt stimulerades till utbyggnad och konvertering till biobränsle i stället för att använda fossila bränslen.

Vad gäller Peter Erikssons andra fråga infördes 2007 en rad ändringar i elcertifikatssystemet i syfte att öka stabiliteten och långsiktigheten i systemet. Bland annat begränsades stödperioden i tiden. Nya produktionsanläggningar för förnybar el tilldelas elcertifikat i 15 år. Tilldelningsperioden för de produktionsanläggningar som var i drift när elcertifikatssystemet infördes upphör vid utgången av 2012 eller 2014. Genom de förändringar i regelverket som infördes förra året finns även en möjlighet att få tilldelning av elcertifikat till investeringar i ökad produktionskapacitet i befintliga anläggningar för alla förnybara elproduktionslag. Tidigare gällde detta endast vattenkraft. En anläggning kan också kvalificera sig för en ny tilldelningsperiod ifall det görs så omfattande investeringar i anläggningen att den får en livslängd som motsvarar en ny anläggning. Grundprincipen är dock att kraven är mycket höga för att en anläggning ska kvalificera sig för en ny 15-årig tilldelningsperiod.

Energimyndigheten har dock uppmärksammat att dagens regelverk kan få oönskade effekter när det gäller storskaliga vattenkraftsanläggningar. Om sådana rivs och ersätts med en nybyggd vattenkraftsanläggning kan de komma att godkännas för tilldelning av elcertifikat för hela elproduktionen. Energimyndigheten avser nu, efter en dialog med Näringsdepartementet, att se över lagstiftningen och ge förslag på förändringar för att kunna komma till rätta med de oönskade effekterna. Förslaget planeras att lämnas i samband med slutredovisningen av den pågående översynen av elcertifikatssystemet som ska redovisas den 15 september 2010.

Så till Peter Erikssons tredje fråga. Jag konstaterar att det funnits en bred samsyn över blockgränserna om elcertifikatssystemet som styrmedel. Detta ger den stabilitet och långsiktighet i spelreglerna som krävs för att företag ska investera i förnybar elproduktion. Elcertifikatssystemet är teknikneutralt och styr mot att den billigaste förnybara elproduktionen byggs först. Elcertifikatssystemet har också utvärderats vid olika tillfällen, och det kan konstateras att det hittills varit ett mycket effektivt styrmedel för att snabbt öka den förnybara elproduktionen i befintliga kraftvärme- och mottrycksanläggningar. Under senare år har även stora nyinvesteringar gjorts i vindkraft och nya biobränsleeldade kraftvärmeanläggningar. Prognoserna för 2010 visar också att det ursprungliga målet när elcertifikatssystemet infördes om tio terawattimmar ny förnybar elproduktion jämfört med 2002 kommer att uppnås. Även i jämförelse med andra länders fastprissystem visar det sig att det svenska elcertifikatssystemet uppnår de uppsatta målen till en lägre sammantagen kostnad. Ett fastprissystem ger också större osäkerheter vad gäller långsiktigheten i subventionsnivåerna och vilken utbyggnad som kommer att ske och blir även teknikberoende. Jag anser alltså att elcertifikaten är ett effektivt styrmedel för att stimulera utbyggnad av förnybar elproduktion.

Anf. 2 PETER ERIKSSON (mp):

Fru talman! Jag tackar näringsministern för svaret. Det är väldigt viktigt att vi har bra stödsystem för att få i gång och få till en snabb omställning i energisystemet. Vi behöver mer förnybar el. Det är därför en ange-

lägen fråga att diskutera hur vi ska få det allra effektivaste systemet i framtiden, så att omställningen skyndas på. Sverige har tyvärr inte varit snabbast just på det området. Det finns flera andra länder som har lyckats lite bättre och snabbare de senaste åren.

Min interpellation är skriven efter att en rad frågetecken har rests när det gäller elcertifikatssystemet. Det finns bland annat en hel del forskning som visar att andra typer av stödsystem ger både snabbare effekter i form av ny förnybar energi och att de är mer kostnadseffektiva. Jag har till exempel här en forskningsrapport som är gjord på uppdrag av EU-kommissionen som drar slutsatser om att de flesta av Europas succéhistorier på det här området bygger på så kallade feed-in-tariffer eller fastpris-system. Man säger också att teknologispecifika instrument är att föredra även på kort sikt för att minimera kostnaden.

En fråga som uppstår efter det här svaret är vad näringsministern egentligen har för faktaunderlag när hon säger att elcertifikatssystemet är så mycket effektivare än andra stödsystem. Jag ser ingen sådan tydlig forskning.

Den senaste tiden har också frågan om elcertifikaten väckts efter att *Uppdrag granskning* i SVT valt att granska systemet och elpriserna i Sverige. Deras slutsats var att elcertifikaten i betydande utsträckning går till annat än vad som var avsikten, alltså ny förnybar el. Även gammal elproduktion får stöd genom de ändringar som har gjorts i systemet, speciellt genom att vattenkraft inkluderats och att investeringar, även moderniseringar och mindre ombyggnader, i gamla anläggningar godkänns för stöd.

Nu har vi fått ett svar från näringsministern. I svaret står bland annat att Energimyndigheten ska lägga fram ett förslag till en ny förändrad lagstiftning för att i alla fall åtgärda delar av problemet. Det tycker jag i så fall är väldigt bra. Möjligen kan man eftersom problemet ser ut att vara ganska betydande tycka att det borde ha uppmärksammats tidigare. Det är synd att så mycket pengar har gått till fel saker under ganska lång tid.

Ska jag förstå näringsministerns svar som att av ökningen på 9,1 terawattimmar i det förnybara energisystemet har 5,4 terawattimmar, alltså 60 procent, gått till gamla anläggningar och elproduktion som helt eller delvis hade producerats ändå? Är det den riktiga tolkningen? Näringsministern svarar egentligen inte rakt på min fråga, utan svarar på motsatsen, så att säga.

Det är väldigt bra om SVT:s granskning nu leder till att lagen ändras, men det vore ännu bättre om vi fick en ordentlig genomgång av den här frågan. Jag hoppas att vi kan få det, åtminstone i september, när elcertifikaten ska upp. Det ser utan tvivel ut som att effektiviteten är oroväckande dålig och att pengarna går till fel saker. Det här är en allvarlig fråga genom att förtroendet kan skadas för de förnybara satsningarna och investeringarna.

Anf. 3 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Jag kan upplysa Peter Eriksson om att det inte är SVT:s granskning som leder till att vi ser över våra system. Det gör vi hela tiden i alla fall. Jag tycker att det är beklagligt om Peter Eriksson tar SVT:s granskning som utgångspunkt för faktainhämtning.

När elcertifikatssystemet infördes tog man samtidigt bort en massa gamla system. Det är vad jag försöker förklara i interpellationssvaret. Det var gamla system som man lyfte in. Det innebär att det finns en del gammal elkraft som nu har certifikatsystem som fasas ut 2012 och 2014. Det borde Peter Eriksson känna till. Det gör att det är en del pengar som har gått till det gamla system som plockades in i det nya.

Den andra frågan är: Leder detta till att vi får det förnybara som vi har eftersträvat? Ja, är svaret. Det är klockrent. Det gör inte feed-in-systemet. Här är det två system som står mot varandra. Det är alldeles riktigt att ett feed-in-system leder till teknikutveckling. Men frågan är till vilken kostnad. Tysklands feed-in-system är fyra gånger så dyrt som Sveriges elcertifikatssystem.

Det är klart att om man har obegränsat med skattepengar, som ju Peter Eriksson alltid har, är det inte svårt att lova guld och gröna skogar. Men vi vill ha mest möjliga förnybart till lägsta kostnad, och det har vi uppnått. En del av certifikatsystemet har också, som jag säger i interpellationssvaret, lett till att man konverterat till biobränslen i stället för att använda fossila bränslen. Är inte det utmärkt? Är det inte vad Peter Eriksson vill åstadkomma?

När man lyssnar till Peter Eriksson här ställer man sig frågan: Vad vill Miljöpartiet? Jag lyssnade till *Uppdrag granskning* och konstaterade att Peter Eriksson var otroligt stark motståndare till elcertifikatssystemet. Han skulle ha feed-in-system och annat. Men sedan läser jag motionerna. Där står att man inte är nöjd från Miljöpartiets och Vänsterkartellens sida. Man ska ha ett ännu högre mål för elcertifikatssystemet. Det ska inte vara 25 utan 30 terawattimmar. Det har ni motionerat om här i riksdagen.

Det blir otroligt oklart för marknaden. Vad är det ni egentligen tycker? Ska ni ha feed-in-system, eller ska ni ha elcertifikatsystem? Om ni säger ja till feed-in-system kan ni aldrig garantera att ni får det förnybara som man vet att man får med ett certifikatsystem. Peter Erikssons kritik är att det händer för lite. Men hur ska du styra så att det händer mer om du inte är beredd att använda certifikatsystemet? Det är min fråga till er.

Om du inte vill ha certifikatsystemet utan ska använda feed-in-system, var i din budget har du pengar till detta? Jag skulle vilja ha svar här i dag. Är ni för feed-in-system, eller är ni för certifikatsystem? Om ni är för feed-in-system, hur mycket pengar är ni beredda att lägga på detta? Det kostar fyra gånger så mycket i Tyskland. Det måste alltså finnas en budgetpost i er budget som säger: Dessa pengar är vi beredda att lägga på detta.

Jag kommer att försvara certifikatsystem också framöver just därför att det är ett effektivt system. Man får mycket för pengarna. Det investeras först i den bästa tillgängliga tekniken. Vi har först haft biobränsle och kraftvärme. Sedan kommer vindkraften och andra tekniker. Jag är rädd om skattebetalarnas pengar. Jag vill ha mer förnybar energi och skapa långsiktiga spelregler.

Det Peter Eriksson och Miljöpartiet gör är att skapa stor osäkerhet på marknaden. Det är otroligt svårt att veta vad Miljöpartiet egentligen tycker. Detta är ett väldigt bra tillfälle att berätta för alla som är intresserade. Vad vill ni?

Anf. 4 PETER ERIKSSON (mp):

Fru talman! Vår hållning är ganska tydlig i detta. Vi vill ha effektiva system. Vi vill ha in ny förnybar elenergi i det svenska elsystemet. Vi vill ha en snabb omställning. Vi är därför bekymrade när det tydligt kommer fram att det system vi har i dag för att få fram ny el och ny förnybar elproduktion inte är så effektivt som det borde vara.

Det är därför som jag hänvisade till forskningsrapporter. Det är tyska forskningsrapporter som har gjorts på uppdrag av EU-kommissionen. Jag ställde också frågan till näringsministern: Vad är näringsministerns stöd och faktaunderlag i arbetet när hon gång på gång säger att elcertifikaten är mycket effektivare än de andra stödsystemen? Jag har inte sett något sådant.

Det hjälper inte så bra att man upprepar en sak tio eller hundra gånger som näringsministern gärna gör om man ändå inte har några fakta för det man säger. Jag blir inte mindre bekymrad när jag här försöker göra en tolkning av näringsministerns svar och inte heller får något svar på det.

Ska jag förstå svaret som att elcertifikat för 5,4 terawatt av de 9,1 som de utfärdades för 2009, det vill säga 60 procent, har gått till gamla anläggningar och elproduktion som helt eller delvis hade producerats ändå? Är det en riktig tolkning. Det är en viktig fråga, och näringsministern svarar inte direkt på den fråga som jag har ställt här.

Näringsministern svarar inte på någon av de frågor som jag har ställt. Jag tycker att det är synd. Det är en viktig diskussion. Svenska folket har också rätt att få ett svar när nu elcertifikatssystemet är uppe till diskussion. Förtroendet för elcertifikatssystemet hänger ganska mycket ihop med om det är så att pengarna går till gammal produktion som ändå skulle ha gjorts och till företag som tjänar miljarder i vinster och bara får ökade stödpengar utan att det leder till att vi får in ny förnybar elproduktion i den utsträckning som man hade kunnat få.

Det är vad som gör mig bekymrad. Jag tycker att den aggressiva hållning som Maud Olofsson visar när hon förnekar att det finns några som helst problem är ganska bekymmersam. Det hade varit mer hedrande om Maud Olofsson tydligt hållit med om att det finns problem: Det finns en ineffektivitet i systemet, och vi är beredda att göra någonting åt det. Det kan vi göra inte bara genom det förslag som Energimyndigheten nu har tagit upp utan genom att se över helheten i systemet.

Anf. 5 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Jag lyssnade väldigt noga på Peter Erikssons inlägg. Inte med ett enda ord talar Peter Eriksson om vad han vill i stället. Han är bekymrad. Han vill ha effektiva system. Han vill ge besked, han vill ha mer förnybart, men han talar inte om hur. Den viktiga frågan här är hur. Ska vi ha elcertifikatssystem, eller ska vi ha feed-in-system?

Jag har försökt förklara. Jag beklagar om Peter Eriksson inte hör vad jag säger eller förstår vad jag säger. Feed-in-systemet är dyrare än vad certifikatssystemet är. Det är fyra gånger så dyrt i Tyskland. Tyskland har fått fram väldigt mycket solenergi tack vare feed-in-system, men det har kostat massor med pengar.

Vi valde en annan modell i Sverige därför att vi ville ha fram det mest kostnadseffektiva. På det sättet har vi styrt teknikutvecklingen och fått mest förnybart för de pengar vi har satt in. Men det är också givet att om

man som Peter Eriksson har obegränsat med pengar är det klart att du kan subventionera väldigt mycket av detta och få ut väldigt mycket av det. Men frågan är: Var tar Peter Eriksson i så fall pengarna ifrån?

Jag vill ha ett besked här, och jag tror att svenska folket och de som ska investera vill ha ett besked. Ni tänker ingå i en regering som ska göra någonting på det här området. Ni har motionerat i riksdagen om att ni ska ha elcertifikatssystem och 30 terawattimmar. Men här står Peter Eriksson och är bekymrad och tycker inte att certifikatsystemet är tillräckligt effektivt. Ge besked till dem som eventuellt kan tänkas rösta på Miljöpartiet: Vad tänker ni tänker göra i stället, och var får ni pengarna ifrån?

Jag har försökt att förklara att när vi gjorde elcertifikatsystemet fanns det ett gammalt system som hade olika sorters subventionsprogram. Det lyftes in i detta. Det är därför som en del av investeringarna också går till befintlig elproduktion. De fasas ut 2012 och 2014. Det är förklaringen till att det inte bara är nyproduktion utan också en del av det gamla.

En del av de fossila bränslena har fasats ut och bytts ut mot biobränslen, som jag också har försökt beskriva. Det är inte heller någonting positivt enligt Peter Eriksson. Är det inte det som är meningen, att vi ska få bort de fossila bränslena och få in det nya?

Det finns olika exempel. Jag såg programmet, och Avestaforsens vattenkraftverk nämndes som ett exempel som var skräckinjagande. Hela detta kraftverk är totalt utbytt. Det är ett nytt kraftverk, men det stod ett där förut. Frågan är: Hur ska man se på det? Jag tycker att det är bra att vi byter ut det när vi redan har skadat naturen och gör det på samma ställe. Vi stimulerar ny teknik som ger en ökad produktion och ser också till att vi får mer för de pengar vi satsar.

Det är klart att det är en komplex situation. Men i systemet och i den utvärdering som finns och som Peter Eriksson hänvisar till säger man att man får fram ny teknologi men inte till lägsta möjliga kostnad. Det är det som elcertifikatsystemet ger.

Vi kommer hela tiden att följa systemet. Vi gör det inte, som jag säger, på grund av *Uppdrag granskning* utan på grund av att vi är ansvariga för systemet. Men så här långt har vi uppnått precis det vi vill, och vi kommer att uppnå det mål om 25 terawattimmar som vi har satt upp.

Peter Eriksson har inte svarat på hur han ska uppnå målen om han ska ha feed-in-system. Det går inte att veta om man uppnår målen eller inte om man har feed-in-system. Tala om vilket system du vill ha! Hur ska du uppnå målen om det förnybara om du vill ha feed-in-system? Det vill vi veta.

Anf. 6 PETER ERIKSSON (mp):

Fru talman! Som vanligt påstår Maud Olofsson en massa saker, men hon hänvisar inte till någon som helst källa för det hon säger. När hon påstår att forskningsrapporten inte skulle visa att det blir lägre kostnader vill jag hänvisa direkt till slutsatserna.

Jag läser från rapporten: Technology-specific instruments are preferable to non-technology-specific support in order to minimize the costs for society even in the short term. Enligt forskningsrapporten är alltså de system som Maud Olofsson sågar även på kort sikt billigare och mer kostnadseffektiva än dem som Sverige har. Det finns flera sådan exakta

uttalanden som jag kan fortsätta att läsa upp om Maud Olofsson vill. Men jag tycker att det blir ganska meningslöst.

Vad jag begärde var att få något slags stöd för ståndpunkten att det svenska elcertifikatssystemet är överlägset. Jag tycker att det vore bra om vi kunde få fram en tydligare sådan forskning. Själv tror jag att det finns en del som talar för att elcertifikaten är bra och fungerar men att det finns annat som visar på ineffektivitet i systemet.

Vattenkraften är en sådan fråga. Det gäller till exempel Avestaforsen. Tänk er att man har ett befintligt vattenkraftverk men river det och bygger ett nytt eller ersätter det med ett nytt vid sidan av. Man för över vatten dit och producerar lika mycket el som tidigare men har möjlighet att ge lite högre effekt, det vill säga att snabbare få ut mer el i det korta perspektivet men sett över säsongen lika mycket som tidigare. Då producerar man inte mer el än tidigare. Då ger det inte mer förnybar el. Då är det svårt att säga att detta är ett effektivt sätt att använda skattepengarna eller elkonsumenternas pengar. Därför har inte Maud Olofsson kunnat svara på frågan i grunden i alla fall.

Anf. 7 ANDRE VICE TALMANNEN:

Jag vill säga till Peter Eriksson att reglerna här i riksdagen är sådana att man inte talar engelska. Därför får vi be Peter Eriksson lämna en översättning av det utdrag ur rapporten som han läste upp.

Anf. 8 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Jag har lyssnat noga på Peter Erikssons senaste inlägg. Inte heller nu kommer något besked. Vad vill Peter Eriksson? Jag antar att interpellationsdebatten ska handla om att försöka få fram tydliga ståndpunkter. Vill Peter Eriksson ha feed-in-system eller elcertifikatssystem som han har motionerat om här i riksdagen? Marknaden vill veta. Det råder en jättestor osäkerhet just nu. Ska vi ha långsiktiga spelregler för dem som ska investera?

Det är många som står här som tänker investera i ny vattenkraft, i ny vindkraft och i ny kraftvärme. Peter Eriksson, som ingår i en vänsterkartell och i ett regeringsalternativ, kan inte ge besked. Ni har motionerat. Men Peter Eriksson är partiledare eller språkrör för Miljöpartiet, som ingår i detta, och han är osäker på vilken väg vi ska välja. Om Peter Eriksson väljer feed-in-system-vägen, vilket han antyder – annars skulle han inte vara så kritisk till certifikatssystemet – och som han också sade i debatten så får han tala om för mig hur det ska fungera. Hur mycket pengar är Peter Eriksson beredd att lägga på detta? Var i budgeten finns pengarna? Jag är helt säker på att det inte finns några sådana besked.

Jag vet att vi uppnår målen med det elcertifikatssystem som vi har. Vi har uppnått 10 terawattimmar. Vi kommer att uppnå 25 terawattimmar. Det är långsiktiga spelregler för dem som ska investera. Det är kostnads-effektivt, och vi får bra teknologi för våra pengar. Det är så man hanterar skattebetalarnas pengar. Men det är också så man driver på utvecklingen i riktning mot det förnybara. Vi har satt upp ett ambitiöst mål om 50 procent förnybart. Då måste vi använda styrmedel för att åstadkomma detta.

Jag vet att jag kommer att nå målet. Peter Eriksson vet det inte. Han står här och svajar och pratar om å ena sidan och å andra sidan. Så kan

man inte leda energipolitiken. Så kan man inte leda landet. Här måste man ge tydliga spelregler och tydlig riktning till dem som ska investera.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Svar på interpellation 2009/10:357 om statligt stöd till ny kärnkraft

Anf. 9 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Alf Eriksson har frågat mig på vilket sätt regeringen avser att komma till riksdagen med lagstiftning eller andra åtgärder som säkerställer att ingen statlig krona ska gå till att stödja kärnkraft.

Alf Eriksson har också frågat om regeringens och näringsministerns ställningstagande om att ingen statlig krona ska investeras i ny kärnkraft innebär att en alliansregering som ägare till statliga Vattenfall inte kommer att tillåta att bolaget medverkar till att bygga nya kärnkraftsreaktorer i Sverige.

Regeringen har i propositionen om förutsättningar för kärnkraftens generationsskifte tydliggjort att något statligt stöd för kärnkraft, i form av direkta eller indirekta subventioner, inte kan påräknas. Det är upp till marknadens aktörer att på kommersiella grunder fatta eventuella investeringsbeslut.

Klimatfrågan står nu i fokus och kärnkraften kommer under överskådlig tid att förbli en viktig del av svensk elproduktion. För att minska sårbarheten och öka försörjningstryggheten kommer regeringen att utveckla ett tredje ben för elförsörjningen. Därmed minskar beroendet av kärnkraft och vattenkraft. För att uppnå detta ska kraftvärme, vindkraft och övrig förnybar kraftproduktion tillsammans svara för en betydande del av elproduktionen. De statliga insatserna kommer alltså att riktas till förnybar energi, liksom till att effektivisera energianvändningen.

Regeringens proposition om kärnkraftsindustrins ökade skadeståndsansvar innebär dessutom att industrin nu får ta ett betydligt större ansvar för kärnkraftens risker än tidigare. Kraven på ersättning har höjts avsevärt i och med att ett obegränsat ansvar införs. Regeringen låter således kärnkraften ta sitt fulla ansvar och går därmed längre än vad de allra flesta kärnkraftsländer gör.

Vad gäller frågan om huruvida Vattenfall kommer tillåtas att bygga nya kärnkraftsreaktorer är det enkla svaret att med det nya kostnadsansvaret är regelverket detsamma för all kärnkraftsindustri. Regeringen har i sina propositioner klargjort industrins förutsättningar med obegränsat ansvar för teknikens risker och att något statligt stöd för kärnkraften i form av direkta eller indirekta subventioner inte kan påräknas. Utifrån de här förutsättningarna får både Vattenfall och de andra bolagen bedöma vilka investeringar som är affärsmässigt motiverade. Vattenfall måste klara av de avkastningskrav som vi ägare har satt upp.

Anf. 10 ALF ERIKSSON (s):

Fru talman! Jag tackar Maud Olofsson för svaret på min interpellation. Det har talats om tydlighet här tidigare. Jag tycker att ju längre tiden

går efter regeringens så kallade superuppgörelse, som ni själva uttryckte det, från förra året, desto oklarare blir det.

Precis som det står i svaret hette det att inget statligt stöd ska utgå till ny kärnkraft i form av direkta eller indirekta subventioner. Vad innebär det? Det blir oklart och otydligt, inte minst när det handlar om vad som gäller för statens eget bolag Vattenfall.

I förra veckan kunde vi läsa i Dagens Industri att den tidigare vd:n uttalade sig så här: Jag tror att detta förhoppningsvis är slutet på det 30-åriga kriget om kärnkraften. Nu kan vi åter bygga kärnkraft i det här landet! Det är alltså Vattenfalls förra vd:s uppfattning om det regelverk som nu är satt i sjön.

Maud Olofsson säger i interpellationssvaret att det kommer att byggas ett tredje ben bestående av förnybar energiproduktion i Sverige. Vem ska bygga det? Ska statliga Vattenfall vara med som ett aktivt verktyg för att uppnå denna förnybara elproduktion? I svaret säger Maud Olofsson att det är regeringen som skapar detta tredje ben. Men har Vattenfall som en av aktörerna på marknaden fått detta uppdrag?

Alla aktörer på energimarknaden ropar efter långsiktiga spelregler eftersom energiinvesteringar är väldigt långsiktiga. Ska det bli några investeringar måste det finnas ett regelverk som ligger fast. Alla ropar efter ett sådant regelverk som spänner över de politiska blockgränserna.

Hur är det nu i klartext, Maud Olofsson? Är det upp till Vattenfall självt att bestämma om man ska bygga kärnkraft för statliga pengar eller inte? Är det inte längre ett politiskt beslut om vi ska bygga kärnkraft i det här landet, utan är det överlåtit åt marknaden? Har regeringen totalt abdikerat på det här området?

En annan fråga som har varit aktuell under i stort sett hela mandatperioden är vem som ska äga Vattenfall om några månader. Regeringen och utskottsmajoriteten i riksdagen har sagt att Vattenfall ska kvarstå i statlig ägo under innevarande mandatperiod. Kan detta att det inte ska gå några statliga pengar till kärnkraft ha något samband med att man inte får något svar på frågan om vem som ska äga Vattenfall efter den här mandatperioden om det nu skulle vara så att regeringen får ett förnyat förtroende av väljarna?

Anf. 11 PATRIK BJÖRCK (s):

Fru talman! Tack, näringsministern, för svaret! Detta är en spännande fråga av väldigt många skäl. Dels är det en viktig energipolitisk fråga, dels är det en fråga som påverkar en framtida uranbrytning, som regeringen ställer sig bakom. Det är också en fråga som man kan fundera på av någon sorts historiska skäl eftersom näringsministern också är partiordförande i Centerpartiet som har gjort en fullständig sväng i kärnkraftsfrågan och nu profilerar sig som stora kärnkraftsanhängare och kärnkraftsentusiaster. Det är en intressant inrikespolitisk fråga i ett större perspektiv.

Men det är också en intressant fråga hur man på ett närmast manipulativt sätt hanterar och bereder hela den här frågan. Man har kunnat följa i pressen hur man försöker ändra i betänkanden och annat för att få med sig de centerpartister som fortfarande upprätthåller någon sorts gammal, hederlig, klassiskt centerpartistisk ståndpunkt i miljöfrågor och kärnkraftsfrågor. Man försöker lirka, tricksa och fixa för att få med sig en

majoritet av sin egen riksdagsgrupp. Det finns många väldigt intressanta och spännande delar i den här debatten som är viktiga att få upp i ljuset för att visa svenska folket hur det kan gå till när Centerpartiet håller på att fullständigt ändra riktning i den här frågan.

I den här interpellationen om statligt stöd till ny kärnkraft frågar Alf Eriksson om regeringen på något sätt kommer att fullfölja detta och på vilket sätt man ska säkerställa att ingen statlig krona går till att stödja kärnkraft. Det blir extra viktigt eftersom jag kan läsa i ett pressmeddelande från Näringsdepartementet från den 27 maj att inga statliga subventioner till kärnkraft ska utgå. Detta är ett ställningstagande som man gör för att tillmötesgå en enskild riksdagsledamot som man har suttit i förhandlingar med.

Får man ett svar på den frågan kan man också i någon mening se och förstå om de åtaganden som man har gett till enskilda ledamöter är något värda och om det över huvud taget finns någon substans i det som Sven Bergström anser sig ha fått i den här förhandlingen med regeringen. Därför är det också viktigt att den frågan kommer upp, debatteras och genomlysas på ett ordentligt sätt för de enskilda riksdagsledamöternas skull men även för att svenska folket ska få en inblick i hur den här typen av hantering går till.

Det finns ytterligare en fråga som jag skulle vilja ställa till näringsministern. Om det är som det står i svaret, att kärnkraften under över-skådlig tid kommer att förbli en viktig del av svensk elproduktion, och näringsministern nu, trots internt motstånd, har drivit fram en proposition som möjliggör byggande av ny kärnkraft förutsätter jag att det är näringsministerns uppfattning att det *skall* byggas ny kärnkraft eftersom hon har lagt ned oerhört mycket energi på detta internt och för att ta fram den här propositionen. Då måste näringsministern ställa sig bakom att det byggs ny kärnkraft. Näringsministern måste se det som en viktig del av den svenska energipolitiken.

Här tycker jag att näringsministern försöker sitta på två stolar. Hon säger att det är viktigt att vi kan bygga ny kärnkraft, och samtidigt säger hon att de regler som vi har tagit fram om förbud mot statligt stöd och ökat skadeståndsansvar kommer att förhindra byggandet av ny kärnkraft. Hon vill på något sätt ta poäng i både lägren, och det är inte politiskt hederligt. Vill näringsministern ha ny kärnkraft eller inte? Det är min fråga.

Anf. 12 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Först kan jag konstatera att det var under den borgerliga regeringen när jag fick ansvaret att vara energiminister som vi införde regler om höjt skadeståndsansvar för kärnkraftsindustrin och reglerade att man inte ska subventionera. Jag vill påminna om vilket parti det var som subventionerade utbyggnaden av kärnkraften i Sverige. Det var Socialdemokraterna. Det var ni som genomförde allt detta. Ni är inte främmande för de här tankarna. Det var väl därför som ni inte gjorde någonting åt det när ni satt i regeringsställning.

Vi styr Vattenfall med ägardirektiv. Allra sist i styrmeningen säger vi att Vattenfall måste klara de avkastningskrav som vi ägare har satt upp. Jag har förståelse för om ni inte exakt vet hur man styr Vattenfall eftersom ni har haft en annan ordning.

När Vattenfall har olika projekt, oavsett vad de handlar om, måste de komma till ägarna för samråd. Det har jag försökt att förklara i konstitutionsutskottet. Då kommer vi att ställa avkastningskrav på dem. Klarar inte deras investeringar de avkastningskrav som vi ställer blir det inga investeringar. Vi kommer inte att subventionera utbyggnaden av detta. Det är väldigt tydligt skrivet i propositionen. Det finns också en total enighet i regeringen när det gäller detta. De måste kunna presentera projekt som ger den avkastning som regeringen kräver av Vattenfall.

Vattenfall ska naturligtvis bidra till omställningen till det förnybara, precis som alla andra kraftbolag ska göra. Skillnaden nu jämfört med tidigare är att vi tar in hela Vattenfall i ägardirektivet och inte, som Socialdemokraterna gjorde förut, Vattenfall i Sverige. Vi säger vad hela bolaget ska göra.

Jag tycker att det intressanta i den här debatten är vad Socialdemokraterna vill. Vad vill ni? Ni har sagt att kärnkraften ska vara kvar inom överskådlig tid. Ni har Miljöpartiet med på detta. Men alldeles nyss stod jag här och pratade med Peter Eriksson och han sade att han inte vet om han vill ha något elcertifikatssystem. En tredjedel av er vänsterkartell säger att vi kanske ska ha feed-in-system. Vilka signaler ger ni till marknaden? Svensk basindustri vet inte om man kommer att ha tillräckligt med energi. Det är signalen. Vad säger Metall och alla de som diskuterar ute på arbetsplatser i basindustrin? Jo, de vill ha långsiktighet och säkerhet i detta. Ni skapar bara osäkerhet.

Jag tror att svensk basindustri, de som investerar i kraftindustrin, vet att den här regeringen har gett långsiktiga spelregler, och det sker på affärsmässiga grunder. Det återstår att se vad som kommer att byggas. Jag kan bara konstatera att det som byggs nu är förnybart. Det är en tredubbling av vindkraften. Bioenergin är större än oljan. Det är kraftvärme och allt detta som byggs just nu.

Energimyndighetens prognoser säger att runt 2015–2020 kommer vi att ha ett överskott. Var och en som ska investera framöver får fundera på vilken typ av energi man ska investera i. Jag kommer inte att peka ut det, och ingen annan i regeringen heller. Det ska byggas kostnadseffektiva system.

Jag tycker att det återstår för Socialdemokraterna att tala om för svensk fackföreningsrörelse och för svensk basindustri hur ni ska klara allt detta. Hur ska ni klara av att sitta tillsammans med Miljöpartiet som inte vill ge några besked och när ni inte har några pengar till det som ska byggas ut? Samtidigt säger ni med något slags dubbelmoral att ni är emot kärnkraften, men ni vill ändå ha den i alla fall. Ge besked till väljarna! Kommer ni att stänga eller kommer ni inte att stänga? Och om ni stänger, vad ska ni ha i stället? Vilket system ska ni använda för att få det förnybara? Tala om det för väljarna! Tala om det för svensk basindustri och svensk fackföreningsrörelse!

Anf. 13 ALF ERIKSSON (s):

Fru talman! Det här blir alltmer intressant. Jag kan konstatera att näringsministern överlåter åt marknaden att bestämma energipolitiken, och sedan går hon i opposition och skäller på oppositionen.

Jag tänkte återgå till den fråga som nu behandlas och som gäller skadeståndsansvaret. Jag såg ett pressmeddelande om att man var klar med

den i civilutskottet i går. En annan fråga runt skadeståndsansvaret återstår: Vad är redan gjort i det avtal som har tecknats i Tyskland? Om olyckan skulle vara framme, vilket någon högre potentat förbjude, vad är då den svenska statens ansvar?

Vi talar här om statliga pengar. Har den svenska staten ett ansvar om Vattenfalls kassa är tom och det här går över till Sverige? Vad har då Sverige för åtagande?

Jag ska gå tillbaka till Vattenfalls uppgift som vi debatterade här i förra veckan. Inte blev det då klarare, även om rubriken på den proposition som vi fått från regeringen var *Förtydligande av uppdraget för Vattenfall AB*. Med två rösters övervikt fick regeringen igenom en skrivning där det står att Vattenfall ska bedriva en miljömässigt hållbar energiproduktion. Vad innebär detta begrepp? Ingår kärnkraft i miljömässigt hållbar energiproduktion?

Under debatten här sade näringsutskottets ordförande Carl B Hamilton: Vad som är miljömässigt hållbart har vi lite olika uppfattning om. Det är ingen hemlighet.

Så var det med det förtydligandet av uppdraget för Vattenfall! Inte ens regeringen och regeringspartierna kan tala om vad uppdraget innebär utan säger att man har olika uppfattning. Kan jag då tolka det på något annat sätt än att regeringen avstår från att ha en uppfattning i frågan och överlåter detta åt marknadens aktörer, i det här fallet Vattenfall?

Vilken är näringsministerns bedömning av miljömässigt hållbar energiproduktion? Det är ju så, näringsministern, att vi är tillsatta för att dra upp riktlinjer. Vi är tillsatta för att styra det här landet. Vad är då vår uppgift om man överlåter allting åt marknaden?

Näringsministern talar varmt om satsningar på det förnybara. Men var finns den politiska viljan? Är det marknaden som ska bestämma? Vilken är näringsministerns bedömning? Vi vill gärna ha ett klart besked på det området. Är det viktigaste verktyget att utöva ett ägarinflytande över statliga Vattenfall, eller är det viktigare att låta det här stå utanför?

Anf. 14 PATRIK BJÖRCK (s):

Fru talman! Jag ställde egentligen en ganska enkel fråga till näringsministern, nämligen om det är näringsministerns uppfattning att kärnkraft räknas in i den viktiga svenska elproduktionen som hon tar upp i sitt svar här. Jag fick inget svar på den frågan.

Sedan började näringsministern prata om vad tidigare socialdemokratiska regeringar har gjort, och det är ju alltid spännande och intressant, men det var inte riktigt det som interpellationen handlade om. Interpellationen handlade om att en centerpartistisk partiordförande tillika vice statsminister och näringsminister nu står för en väldigt kärnkraftsvänlig linje i svensk politik. Man vill bryta uran i Sverige och man vill bygga nya kärnkraftsreaktorer och anser att de är en viktig del i svensk elproduktion. De anses till och med, som vi får höra i Alf Erikssons inlägg, vara en miljövänlig del av energiproduktionen. Det här vill jag ha svar på från den centerpartistiska näringsministern, och jag får inget svar alls.

Vi får väl höra i ministerns fortsatta inlägg här i debatten, fru talman, om det kommer några svar. Om det inte gör det får man tolka det som att nybyggd kärnkraft är en viktig del av den svenska elproduktionen och att det är ministerns uppfattning.

Då är frågan: Hur stämmer detta överens med att man samtidigt försöker få med sig både den del av den folkliga opinionen som är emot att bygga ny kärnkraft och att bryta uran och därtill de delar av centerrörelsen som faktiskt har väldigt svårt att svälja den här nya politiken?

Man försöker sitta på två stolar samtidigt, och det är därför som näringsministern inte vill svara tydligt på de här frågorna. Det är också ett bra besked till svenska folket att vice statsministern, näringsministern och Centerpartiets ordförande vägrar att ge svenska folket tydliga besked inför valet. Det är ett viktigt svar även om det är ett icke-svar.

Anf. 15 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Förra veckan debatterade riksdagen nya ägardirektiv för Vattenfall. Den frågan har varit föremål för många diskussioner under den här mandatperioden. Det har handlat om hur staten ska styra Vattenfall – det är ett stort energiföretag – för att bygga om, bygga nytt och bygga rätt i Sverige och satsa mer på förnybar energi.

Det vi nu ser är att regeringen tar ett steg tillbaka och som sagt överlåter till Vattenfall att självt definiera vad som är förnybar energi. Det är märkligt att man trots att man vill ha politisk makt i Sverige väljer att avstå i den frågan.

Under den här mandatperioden har Vattenfall med regeringens goda minne förvärvat Nuon och därmed ökat Sveriges ägande i brunkol och gas. Det kan inte betecknas som förnybara energikällor direkt.

Det har tagits pengar från utbyggnaden av vindkraft och förnybar energi, och nu fortsätter man att satsa på ännu mer icke förnybar energi. Ingen i den här kammarken förutom Folkpartiet, tror jag, har påstått att kärnkraft är förnybar.

Folkpartiet och Moderaterna har varit tydliga med att man vill bygga mer kärnkraft och att man genom den här överenskommelsen också säkerställer att det blir mer kärnkraft.

Näringsminister Maud Olofsson, fru talman, har påstått att det inte blir mer kärnkraft med den här överenskommelsen. Jag förstår inte hur man kan komma fram till så olika slutsatser i regeringen, för det är två helt olika uppfattningar man har.

Avkastningskravet till Vattenfall, säger statsrådet, ska säkerställa att det inte blir någon mer kärnkraft alternativt att man bygger kärnkraft om man kan se till att det blir tillräckligt mycket vinst ändå till staten. Jag tolkar i alla fall statsrådets svar på det sättet. Det är bra om hon kan kommentera det, fru talman.

Inga statliga subventioner, direkta eller indirekta, kan påräknas för att bygga kärnkraft. Men är det inte indirekta subventioner om nu Vattenfall tar pengar för att bygga mer kärnkraft i Sverige och därmed inte kan satsa på förnybar energi? Hur kan man tolka det på något annat sätt än att det är indirekta subventioner till kärnkraft?

Vattenfall har ju varit tydligt med att man nu tillsammans med industrin satsar på att bygga mer kärnkraft bara riksdagen fattar beslut. Och riksdagen har fortfarande inte fattat beslut. Det är väl bra att påpeka det, fru talman, för det är först i nästa vecka som vi tar beslut om ansvarsfrågan och ett eventuellt avskaffande av förbud mot ny kärnkraft i Sverige.

Men jag tycker att det är viktigt att det framgår tydligt här: Kommer Vattenfall med det statliga stödet till ny kärnkraft att vara ett av de före-

tag som bygger mer kärnkraft i Sverige? Man har varit intresserad av att förvärva kärnkraft i England och bygga mer kärnkraft där, men jag har inte uppfattat att det har varit ett mål i Sverige förrän den här regeringen kom till. Jag uppfattade inte att det var en tydlig fråga i valrörelsen, snarare tvärtom. Man uppgav att man inte skulle hantera frågan om kärnkraft under den här mandatperioden. Nu gör man det, fast man försöker låtsas som att man inte gör det eftersom man delar upp beslutet på två datum, den 1 augusti 2010 och den 1 januari 2011.

Fru talman! Jag vill i alla fall veta: Kommer det här inte att påverka utbyggnaden av vindkraft och förnybar energi? Var står regeringen egentligen? Är man för eller emot ny kärnkraft?

Anf. 16 JAN ANDERSSON (c):

Fru talman! Jag ska börja med diskussionen huruvida det här kommer att påverka satsningen på förnybart.

Fru talman! Om Eva-Lena Jansson hade varit här under den tidigare debatten och hört diskussionen om elcertifikatssystemet kanske det hade framgått att även Vattenfalls investeringar i förnybart görs i kraft av elcertifikatssystemet. Det är inte så att Vattenfall investerar i stora volymer förnybar energi utan att göra det inom certifikatssystemet.

Av oppositionens inlägg kan man få uppfattningen att det bara är Vattenfall som har kunskap på området när det gäller att bygga förnybart. Så är inte fallet i Sverige. Det finns oerhört många andra som är duktiga på att producera förnybar el.

Fru talman! Alf Eriksson ställer frågan hur vi ser på riskerna i de tyska kärnkraftverken. Då tycker jag att Alf Eriksson när han går tillbaka till det socialdemokratiska kansliet ska passa på att fråga förre näringsministern Thomas Östros hur ni såg på det när informationen om riskerna gavs. Eller gavs det ingen information när ni gjorde affärerna i Tyskland?

Sedan kan man ställa sig frågan, eftersom vi pratar om styrning av Vattenfall: Vilken är Socialdemokraternas inriktning i fråga om att styra Vattenfall? Jo, man vill ta ut 5 miljarder i extra utdelning. Dessutom talar man om vem Vattenfall ska sälja sin el till och till vilket pris: Europas lägsta elpriser till basindustrin. Hur går detta ihop med till exempel EU:s statsstödsregler?

Innan jag avslutar, fru talman, vill jag ställa en fråga till oppositionen: Hur ser ni på de uppgraderingar som görs av Vattenfall i befintliga reaktorer? Är det ett statligt stöd?

Anf. 17 JAN LINDHOLM (mp):

Fru talman! Jag gick hit mest för att lyssna på debatten – jag hade inte alls för avsikt att anmäla mig för att tala. Men när jag hör en vice statsminister uttala sig om mitt parti så som vice statsministern gjorde tycker jag att jag inte kan sitta här och låta sådana ord passera utan att kommenteras. Jag kanske är lite snarstucken, för jag brukar reagera på det sättet när ministrarna sprider lögn om Miljöpartiet att jag tycker att de inte kan få stå oemotsagda.

Vice statsministern påstår här att vi skulle vara oansvariga gentemot den svenska basindustrin och gentemot fackföreningarna och att det skulle vara svårigheter för Socialdemokraterna att hantera Miljöpartiet därför att vi skulle vilja avveckla kärnkraften utan att ha ersatt den.

Då kan jag meddela vice statsministern att sedan Miljöpartiet bildades 1981 har vår linje varit väldigt tydlig: Kärnkraften ska avvecklas i den takt den kan ersättas med långsiktigt hållbar energiförsörjning. Det har alltid varit och är fortfarande vår linje. Att vi sedan har helt olika uppfattningar om hur snabbt det kan ske är en helt annan fråga.

Vi har i flera olika utredningar visat hur man kan göra det med olika tidsperspektiv. Man kan faktiskt bestämma sig för vad man vill, om vice statsministern inte visste det. Man kan faktiskt bestämma vilken utveckling man vill ha, och sedan kan man se: Vilka beslut krävs för att nå dit? Vilka stimulansåtgärder behövs? Vilka lagstiftningsbeslut behövs för att komma dit man vill?

Sedan det kanske inte alltid ser så trevligt och snyggt ut. Det är klart att det krävs väldigt stora uppoffringar för att klara klimatutmaningarna nu. Det krävs väldigt stora uppoffringar för att ställa om energin om vi vill göra det väldigt snabbt. Vi har alltså visat på möjligheter att göra det till exempel på tio år. Vi har visat hur man kan göra det till och med på fem år. Men det kräver naturligtvis väldigt stora investeringar.

Jag tycker att det är väldigt tråkigt när man använder någon form av egenkonstruerad bild av mitt parti när man talar om mitt parti. Ministern kanske inte visste att det satt en miljöpartist här i kammaren, och jag skulle egentligen inte ha varit här, som sagt var.

Nu står jag ändå här. Ministern har fått väldigt många frågor, och det kanske är fel av mig att lägga på ytterligare frågor. Men jag har en stund kvar.

Här nämndes civilutskottets beslut och att man i går justerade sitt betänkande om skadeståndsansvar för kärnkraften, och jag tycker att det skulle vara intressant att före debatten nästa vecka höra den ansvariga ministerns tolkning av begreppet ”obegränsat ansvar”. Det är väl det som är det centrala i det här, att regeringen använder sig av ett begrepp som av väljarkåren och allmänheten, kanske till och med av journalister, uppfattas som väldigt omfattande – trots att ni väljer att sätta ett takbelopp och kalla det beloppet ett obegränsat ansvar. Åtminstone tolkar jurister det så. Det vore intressant att höra hur ministern ser på det.

Anf. 18 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka statsrådet för ett utmärkt svar på frågan om statligt stöd till ny kärnkraft.

Jag vill för Folkpartiets del deklarerera, med anledning av att det förekom uppgifter i ett tidigare anförande, att Folkpartiet står bakom uppgörelsen 2009 mellan de fyra allianspartierna. Vi står också bakom de utskottsbetänkanden som har kommit från civilutskottet, näringsutskottet och kanske ytterligare något utskott. På den punkten ska det inte föreligga någon tveksamhet.

Det fanns en bil som hette Volvo Amazon – den kör fortfarande omkring på våra vägar. Den kom för ganska många år sedan. Ungefär samtidigt som Volvo Amazon etablerades på marknaden kom beslutet om att bygga svenska kärnkraftverk.

Det är inte längre så många Volvo Amazon som kör omkring med samma teknik, utan vi har utvecklat tekniken. Det här anknyter till en viktig fråga, där framför allt Socialdemokraterna har en del att fundera på, nämligen vad som är ersättning för ny kärnkraft. Frågan är: Ska vi

alltid ha den teknik kvar som vi hade 1967? Då bodde jag utanför Lund, i Bjärred, och den socialdemokratiska regeringen beslutade att bygga Bar-sebäck 1 och 2. Det är skillnad på tekniksidan mellan 1967 och 2010.

På den här punkten tycker jag att man måste säga att det har varit en väldig tur att man har gjort nya investeringar och tagit till vara den nya tekniken i Ringhals och på alla andra ställen så att vi har fått ökad säkerhet i kärnkraftverken. Jag tror inte att någon vågar säga att kärnkraft är säker. Det är den inte – det påstår inte jag heller. Det är problem med avfallet. I alla lägen måste vi använda all ny teknik som finns.

De andra två partierna i vänsterkartellen har en annan sak att fundera på. De kör en stuprörspolitik och ser inget som helst samband – det anklagar jag verkligen inte Socialdemokraterna för. De kör en stuprörspolitik och säger i stort sett att vi ska avveckla kärnkraften med en gång, utan någon som helst hänsyn till jobben och produktionen.

Men det är klart att vi, med det stora elberoende som vi har i Sverige, inte kan göra det. Det vore oansvarigt, vill jag påstå, med tanke på jobben på många håll i landet. Volvo och hela skogsindustrin är ju så beroende av kärnkraft eller av elektricitet, rättare sagt.

Man säger: Vi ska avveckla kärnkraften – punkt slut. Men det får våldsamma effekter för sysselsättningen i det här landet och för förtroendet för politiken. Ni kan bara hävda er linje, Jan Lindholm, om ni är säkra på att den inte går att genomföra. Det är sanningen. Ni kan bara hävda den linjen om den inte går att genomföra.

Allra sist, fru talman, måste jag, eftersom ägarfrågan när det gäller Vattenfall har kommit upp i denna debatt, tillåta mig att göra en kort kommentar om det. Jag har nu nämligen under en mandatperiod hört Alf Eriksson ifrågasätta det här. Jag tror att det var Alf Erikssons allra första inlägg under den här mandatperioden. Vad kommer att hända med Vattenfall? Han förutsätter att detta kommer att säljas. Vi står nu fyra år senare på exakt samma position. Vi har hållit vad vi har lovat. Det har inte skett någonting. Det enda som har skett under hela denna tid är att Alf Eriksson gång efter annan ifrågasatt vad regeringen har för avsikter eller vilken politik man står för när det gäller detta med Vattenfall.

Fru talman! Jag ber om ursäkt för att det var en utvikning från frågan om kärnkraften.

Anf. 19 MONICA GREEN (s):

Fru talman! Det här handlar om statligt stöd till kärnkraft. Det handlar också om Centerns kovändning i kärnkraftsfrågan, att man nu inte längre håller fast vid sitt tidigare krav om att avveckla kärnkraften utan numera är Stureplanscentern, som går med på kärnkraftskramarnas krav. Man påstår att det är då vi får förnybar energi.

Man går med på kärnkraftskramarnas krav trots att det är problem med var uranet ska brytas och trots att det är problem med upparbetningen och med var avfallet sedan ska placeras.

Trots detta går Centern med på det här. Man hänvisar till att vi då får mer förnybart. Men då kan jag bara påminna Centern om att Centern tidigare, innan Centern blev Stureplanscentern, hade uppfattningen att det gick att satsa på förnybart ändå. Det gick att göra storskaliga satsningar på förnybara energikällor utan att för den sakens skull gå kärnkraftsanhängarnas krav till mötes.

Men nu har ni ändrat uppfattning. Nu gör ni allt för att inte göra blocköverskridande överenskommelser. Vi socialdemokrater ville göra blocköverskridande överenskommelser. Vi tycker att det är viktigt för väljarnas skull, för stabilitetens skull och för att visa industrin och invånarna i Sverige att vi har långsiktiga och hållbara lösningar för framtiden när det gäller energiförsörjningen. Men detta vägrar Centern att gå med på. Det är viktigare för Centern att göra upp med de borgerliga partierna och kärnkraftskramarna.

Det här är ett stort problem, eftersom vi då inte får blocköverskridande hållbara överenskommelser. Men det är förstås också ett problem för Centern. Tidigare har Centern haft ett starkt fäste i Skaraborg, där jag kommer ifrån, bland annat för att vi har haft uranbrytning i Skaraborg och för att människor i Skaraborg är oroliga för att man ska börja bryta uran igen. Men det är klart att det när Centern nu har kovänt på det här sättet blir en helt annan uppfattning i gles- och landsbygd om var Centern står någonstans.

Jag noterade att Thomas Östros namn kom upp här och att man hänvisade till honom. Det är klart att vi är många som känner oss trygga med vad Thomas Östros gör och säger, men det är inte han som styr landet just nu. Vi hoppas på att vi får en ändring till hösten. Men just nu är det en borgerlig regering i det här landet. Det beklagar jag. Men det är också ni som ska ta ansvar. Trots att vi sträckte ut händerna och ville göra blocköverskridande överenskommelser ville ni tyvärr inte det. Därför är det ni som ska ta ansvar för hur det här ska se ut i framtiden.

Vi är bekymrade. Ska det bli statligt stöd till kärnkraften eller inte i framtiden? Det vill väljarna veta.

Anf. 20 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Det är många frågor som kanske inte hör till interpellationen som kommer upp här. Jag tänker försöka hålla mig till interpellationen.

Vi kan börja med klimat- och energiuppbyggnaden. Den tar sin utgångspunkt i den överenskommelse som Sverige var med och förhandlade fram på EU-nivå och som i sin tur leder till att vi har 50 procent förnybart. Vi har minskade koldioxidutsläpp med 40 procent. Vi har 20 procent i energieffektivisering. Vi ska fasa ut den fossila fordonsflottan.

Det är den mest ambitiösa klimat- och energipolitiken i hela världen. Ingen har kunnat säga någonting annat. Och det är klart att det är det som är styrdokumentet för det som regeringen gör.

I nästa steg, när man har satt upp så här ambitiösa klimat- och energimål, måste man använda styrmedel, och det har vi gjort. Vi har använt skatteväxling som ett sätt att höja koldioxidskatten och samtidigt göra det möjligt för vanliga människor att ställa om.

Vi gör det med elcertifikatssystemet, som innebär att vi kommer att få 25 terawattimmar förnybart. Vi vet det. Och det är ur den aspekten och i det här sammanhanget som jag ifrågasätter Miljöpartiet. Jag har precis haft en interpellationsdebatt med språkröret Peter Eriksson, som ifrågasätter elcertifikatssystemet och som inte kan ge besked om vilket system man vill ha. Det är det som skapar osäkerhet med Miljöpartiet. Det är det som skapar osäkerhet för vänsterkartellen. Ni ger nämligen inget besked.

Ni står här och säger att ni vill ha mer förnybart. Ja, men ni måste ju ge besked om hur. Det är tack vare den här regeringen som vi har en tredubbling av vindkraftsutbyggnaden. Det är tack vare regeringen som vi nu har mer bioenergi än olja. Det är tack vare regeringen som vi får en snabbare utveckling av det förnybara än någonsin. Det är verkligheten. Det är bara att läsa innantill. Ni behöver inte ens lyssna på mig. Ni kan läsa fakta, så ser ni vad det är som håller på att ske. Och vi vet att certifikatsystemet är ett verksamt bidrag till detta.

Vad står det i propositionen om kärnkraften? Jo, vi ska minska beroendet av kärnkraften. Det var under sossetiden som beroendet ökade. Nu minskar beroendet. Vi är nu nere på 36 procent när det gäller kärnkraften. Och det ökar när det gäller vindenergin, när det gäller kraftvärme och annat. Det är det vi ska åstadkomma.

Sedan är det marknaden som avgör vad som ska investeras i. Det gäller också kärnkraften. Det är det som är själva poängen. Det innebär att vi inför skadeståndsansvar för kärnkraftsindustrin. De vet de nu. Vi säger åt dem: Det blir inga statliga subventioner. Det vet de nu. Det visste de inte under er tid. Men de vet nu vilka regler som gäller. Sedan återstår det att se vilka det är och om det finns några som investerar i detta.

Jag kan bara konstatera att det som händer just nu på marknaden är att det blir mer av det förnybara.

Vad vill då Socialdemokraterna, och vad vill vänsterkartellen? Ni säger att ni inte ska stänga nu, men ni ska stänga sedan. Men ni är inte beredda att ge besked om vilka styrmedel ni ska använda för att åstadkomma detta. Det skapar en jätteosäkerhet.

Svensk basindustri vill veta: Hur ska elförsörjningen och energiförsörjningen se ut framöver? De vill ha långsiktiga spelregler. Det vill också svensk kraftindustri och det vill svensk fackföreningsrörelse.

Vad gör ni i stället? Jo, ni höjer elskatterna. Ni höjer kärnkraftsskatten. Ökar det möjligheten att investera i förnybart? Nej, tvärtom, det minskar möjligheten att investera i förnybart. Det ökar bara kostnaderna för svensk basindustri.

För att klara era klimatmål inför ni dessutom en kilometerskatt och höjer bensinskatten. Ökar det svensk basindustris möjligheter att skapa jobb framöver? Svaret är nej.

Det vi gör och det som Centerpartiet har varit med om att åstadkomma är en historiskt bra energiöverenskommelse som är den mest ambitiösa när det gäller klimat- och energimål i hela världen. Vi använder styrmedel för att nå dit vi vill. Det som händer nu är att det blir mer förnybart och mindre kärnkraft.

Anf. 21 ALF ERIKSSON (s):

Fru talman! Jag skulle först vilja säga till näringsministern att hon ska läsa Socialdemokraternas, Vänsterns och Miljöpartiets gemensamma reservationer. Då klarnar det nog hur vår energipolitik ser ut. Den är klar och tydlig.

Jag ska bara säga att avtalet om skadestånd för den tyska kärnkraften tecknades under den här mandatperioden.

Jag tycker att den här debatten har givit rätt mycket besked om att det inte finns några besked. Att bygga kärnkraft för statliga pengar är okej. Näringsministern säger subventioner, men marknaden i form av det jag

använde i mitt första inlägg, Vattenfalls förre vd, säger att nu äntligen kan vi bygga kärnkraft. Det är deras bedömning.

Vattenfall kan med detta då avgöra om vi ska bygga ny kärnkraft i Sverige eller inte. Tidigare tycker jag att det har handlat om risker, framtid, barn och barnbarn och så vidare. Nu är det marknaden som ska göra bedömningen.

Den andra frågan är vem som ska äga vårt viktigaste verktyg i framtiden om vi får en fortsatt borgerlig majoritet. Det vet vi inte. Visst har jag ställt den här frågan under hela mandatperioden, därför att majoriteten och regeringen säger att under innevarande mandatperiod ska vi inte sälja Vattenfall. Så står det i betänkandet. Vad innebär det för nästa mandatperiod? Regeringen har också delade meningar om vad förtydligandet av uppdraget till Vattenfall innebär.

Det här, fru talman, är inte speciellt tydligt. Vi behöver en tydlig energipolitik. Framför allt behöver vi en blocköverskridande energipolitik som håller många mandatperioder framöver.

Anf. 22 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Jag ställde några frågor till Maud Olofsson om regeringen egentligen var överens i den här frågan. Jag fick inga svar på det. Jag har all respekt för att statsrådet inte har möjlighet att svara på alla frågor från dem som har gett sig in i den här interpellationsdebatten.

Men det är väl i alla fall viktigt att veta var regeringen står i den frågan. Kommer Vattenfall att få bygga nya kärnkraftverk och göra det med de pengar som staten skulle kunna använda till förnybar energi?

Man ser olika på förnybar energi. Några tycker att det är jättebra med kärnkraft. Framför allt Folkpartiet driver den frågan men även Moderaterna.

Folkpartiets näringspolitiska talesperson uppger att kostnaden för att bygga ny kärnkraft ligger på 55–65 miljarder kronor. Det är ganska mycket pengar som skulle försvinna i stället för att man investerar i förnybar energi. Det är enorma summor, skulle jag vilja säga.

Man bygger in sig i något som inte är hållbart vare sig ekonomiskt eller miljömässigt. Att då i den här kammaren påskina att man är framtidsinriktad och vill ha en förnybar energi är för mig oerhört märkligt.

Man vill inte ge svar här om Vattenfall kommer att få statliga subventioner. Man försöker runda frågan. Det finns ett intresse från många av de borgerliga partierna att sälja av flera av de statliga bolagen.

Jag förstår, fru talman, att statsrådet undviker den här frågan. Men jag skulle i alla fall vilja ha svar. Har man samma uppfattning i regeringen om kärnkraft och statliga subventioner? Jag har inte uppfattat det tidigare.

Nästa fråga gäller obegränsat ansvar. Vet Maud Olofsson i dag vad det innebär? Varken hon eller Ola Alterå har kunnat ange för näringsutskottet vad det innebär och inte ens till konstitutionsutskottet. Så den frågan skulle jag också vilja ha svar på här.

Anf. 23 JAN ANDERSSON (c):

Fru talman! Det har talats en del om Centerns vändning i kärnkraftsfrågan. Jag har full förståelse för om oppositionen är avundsjuk på det modiga beslut som vi vågade fatta. Precis som har sagts från näringsmi-

nisterns sida är det en historisk energiöverenskommelse som inte bara handlar om kärnkraften, även om man kan tro det av den här debatten.

Jag förstår om det finns en avundsjuka för att det finns partier som har modet att fatta sådana beslut. Jag förstår också att ni är oerhört angelägna om en blocköverskridande överenskommelse.

Jag håller med om att det hade varit bra. Jag förstår att ni är angelägna, för ni har så uppenbart svårt att bli överens på er sida. Det spretar något oerhört. Det är allt från avskaffande av elcertifikatssystemet till att höja till 30 terawattimmar. Det kallar jag att spreta.

När det gäller den fråga som den här interpellationen egentligen handlar om tycker jag att det framstår tydligt att vi har olika syn på ekonomiska system. Från oppositionens sida säger man att Vattenfall är det viktigaste verktyget för energiomställning. Så kan det väl inte vara. Vi har elcertifikatssystemet. Vi har till exempel överenskommelser på EU-nivå som inte är helt oviktiga.

Men i ett system där man tvekar på marknaden blir de statliga företagen det viktigaste styrmedlet. I det fallet är vi överens på regeringssidan. Det blir inga subventioner.

Anf. 24 JAN LINDHOLM (mp):

Fru talman! Jag tycker att det är intressant med den här regeringen som börjar bli så desperat att den alltid tar till så oerhört stora ord. Man talar om storsläggor, och det är en fullständig katastrof i samhället. Sådana ord brukar Anders Borg använda.

Vice statsministern här har säkert tusen gånger nu upprepat att det är den mest ambitiösa omställningsplanen i världen, och ingen kan tycka något annat. Jag har fortfarande inte hört någon utanför regeringens närmaste sympatisörer på Regeringskansliet som delar den uppfattningen. Andra utanför som inte tillhör regeringen ser inte den bilden.

Man är självupptagen i regeringen. Man har svårt att ta till sig vad omvärlden anser om det man gör.

Gunnar Andrén fortsatte att måla bilden. Jag vet inte om det är han själv som har hittat på den eller vem som har formulerat det, men jag kan lova att det inte finns några dokument skrivna från 1982 och framåt när Miljöpartiet började producera rapporter där vi skriver att vi ska avveckla kärnkraften och därmed punkt.

Jag kan lova att det inte finns något språkrör för Miljöpartiet som har sagt det heller. Vi har alltid knutit kärnkraftsavvecklingen till just de avvecklingsplaner som vi har producerat. Vi har visat hur man kan göra det med olika tidsperspektiv. Tidsperspektiven beror på riskbedömningen, hur allvarligt man ser på det.

När det gäller statligt stöd som interpellationen handlar om är det inte så enkelt att det bara handlar om pengar. Det handlar också om hur vi rent lagmässigt behandlar de här verksamheterna.

Kan man inte tala om att det obegränsade ansvaret verkligen är obegränsat utan man slipper undan med en ganska liten summa som kanske bara är en tiondel av vad det kostar är det en form av statligt stöd. Jag tycker att det vore ohederligt av ministern att inte här försöka deklarerat tydligt att det handlar om ett obegränsat ansvar. Annars är det ett statligt stöd.

Anf. 25 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Fru talman! Det finns säkert många ställen man kan hänvisa till i uttalanden av före detta direktörer i Vattenfall och på andra ställen. När det gäller partiernas ståndpunkter är det utskottsbetänkandena och hur man röstar i riksdagen som gäller. Där är det tydligt, måste jag säga, åtminstone vad allianspartierna står för.

Det kommer inte att bli något statligt stöd till ny kärnkraft. Däremot, fru talman, har det hänt en del på teknikområdet sedan den 23 mars 1980. Det vore oklokt att inte använda detta. Den socialdemokratiska regeringen var förnuftig när den såg till att göra ganska betydande säkerhetsinvesteringar i de kärnkraftsreaktorer som vi har haft. Tänk om man hade avstått från det! Det är inte riktigt klokt.

Allra sist, fru talman: När Monica Green och ytterligare någon här säger att man vill ha en blocköverskridande överenskommelse har jag all förståelse för det. Men det är inte så klokt att i samma ögonblick som man uttalar detta ingå en överenskommelse med de här stuprörspartierna – vill jag påstå – i den här frågan. De ser bara till denna enda fråga och inte till vad vi ska ha för sysselsättningspolitik i det här landet.

Det är för mig den avgörande frågan. Man kan inte föra en stuprörspolitik ens i kärnkraftsfrågan. Det går inte.

Vi måste se till att det svenska folket har en god välfärd och att det finns många jobb i det här landet. Det klarar vi för närvarande inte utan kärnkraft – inte ens i Göteborg.

Anf. 26 MONICA GREEN (s):

Fru talman! Det som är fördelen och så himla bra nu när vi har vårt rödgröna samarbete är att vi faktiskt kommer överens på område efter område. Vi gjorde det även innan och lade fram budgetar tillsammans, men nu har vi specificerat vårt samarbete ännu mer. Det är ett jätteinspirerande samarbete, och det kommer att bli spännande att få driva det även i regeringen.

Vi hade dock tyckt att det hade varit ännu bättre om vi också hade kunnat göra en blocköverskridande energiöverenskommelse, för det hade gett betydligt stabilare regler och tydlighet för industrin. Nu klarar vi det själva och visar hur vi ska klara av att avveckla kärnkraften med förnuft i framtiden samtidigt som vi tar fram de förnybara energikällorna.

Centern gör tvärtom. Centern pratar om historiska saker. Visst är det historiska kovändningar! Från att ha varit det mest radikala partiet på det här området som ville avveckla kärnkraften väldigt snabbt går nu Centern med på vad som helst bara för att komma överens mellan de borgerliga partierna. Ni går med på vad som helst när det gäller kärnkraftsfrågorna och utbyggnaden. Ni går till och med med på att bygga ut med tio nya kärnkraftverk, bara för att man säger att då får vi mer förnybart.

Men Centern har tidigare sagt att det går att satsa på förnybart utan att för den sakens skull bygga ut kärnkraften. Ni har vänt era egna väljare ryggen och era egna medlemmar. Man kan kalla det modigt, javisst, men ni vågade inte ens ha er egen kongress först, utan ni var tvungna att klippa till dagarna innan, bara för att ni inte vågade fråga era egna medlemmar.

Det är Centerns problem, och jag skulle vilja ha en blocköverskridande överenskommelse.

Anf. 27 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Det är många ärenden som behandlas. Låt mig först och främst ta propositionen.

Vattenfall har fått tydliga besked: Det blir inte subventioner. Det är på marknadsmässiga villkor man ska investera i det man gör. Det är bara att läsa i propositionen.

Det andra man kan läsa i propositionen är att vi ska minska beroendet av kärnkraften och öka flexibiliteten och tryggheten i våra system. Det betyder mer förnybart.

Det tredje man ska veta, och det behöver man inte läsa propositionen för, är att förnybar energi är just förnybar energi. Kärnkraften är ingen förnybar energikälla.

Vi kommer att överlåta till marknaden att bestämma vad det är som ska investeras. Det som händer här och nu är att det förnybara växer.

Jag tycker att debatten har visat att vänsterkartellen återigen är beredd att skapa en stor osäkerhet när det gäller energiförsörjningen framöver. Man är beredd att hota svensk basindustri, svenska företag och svenska konsumenters behov av trygghet framöver. Man ger inte tillräckliga förutsättningar för att bygga ut det förnybara och ett energisystem som är långsiktigt hållbart. Stor osäkerhet råder om elcertifikatssystemet. Jag måste lita på vad Peter Eriksson säger. Han är ändå språkrör.

Ni är beredda att lägga på ökade kostnader i form av elskatter och kärnkraftsskatter, vilket minskar möjligheterna för andra investeringar. Till detta lägger ni kilometerskatt, bensinskatter och annat. Det är klart att den här osäkerheten hotar jobben framöver! Jag tycker att ni ska ta ett resonemang med fackföreningsrörelsen och med basindustrin och andra och fråga vad de egentligen tycker. Tycker de att ni ger tydliga besked? Prata med kraftindustrin! Ger ni tydliga besked om svensk energipolitik framöver?

Jag upprepar: Vi har den mest ambitiösa klimat- och energipolitiken i hela världen. Jag förstår om vänsterkartellen inte tycker att det är bra att det inte blev ni som fick genomföra det, men ingen har kunnat säga emot.

Detta genomför vi för att skapa trygghet, hållbarhet, nya jobb och en grön framtid för Sverige. Det är det som är vår ambition i den här regeringen.

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 10.24 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 11.00, då en aktuell debatt om arbetslösheten skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 11.00.

Anf. 28 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Herr talman! Jag minns vilket förskräckligt liv det var hos de borgerliga partiföreträdarna 2006. Det var fel på statistiken, arbetslösheten var knappt 5 procent. Massarbetslöshet rådde i landet, hette det då. Statistiken gömdes undan, sades det, för de arbetslösa. Men nu i ett läge där vi ser att arbetslösheten närmar sig 10 procent – regeringen har genom en passiv politik tillåtit arbetslösheten att bita sig fast – är det knäpptyst från regeringen. Det hörs ingenting.

Bara under det senaste året har antalet långtidsarbetslösa ökat med 140 personer per dag. Arbetslösheten närmar sig 10 procent, och 161 000 människor av alla arbetslösa är långtidsarbetslösa. Det kanske är den högsta siffran någonsin för långtidsarbetslösa i Sverige. Statistiken är ändrad; den är EU-anpassad, men det är inte heller bra. Arbetsmarknadsministern har ägnat sig åt att bekämpa statistiken i stället för att bekämpa ungdomsarbetslösheten. Vi har en statsminister som kallade ungdomsarbetslösheten för en skapad synvilla i samband med Framtidsdagen den 27 maj hos Svenskt Näringsliv.

För en vecka sedan träffade jag en arbetslös metallarbetare som var på besök här i riksdagen. Han hade jobbat i 40 år i ett metallföretag. Han var nu arbetslös för första gången i sitt liv. Från Arbetsförmedlingen hade han fått reda på att han måste söka alla jobb som finns. Han berättade för mig att det fanns en ledig läkartjänst. Han hade blivit uppmanad av Arbetsförmedlingen att söka den, annars skulle han stängas av från akassan. Jag måste säga att jag önskar att metallarbetaren fick ett jobb, men jag var väldigt glad att han inte fick den här läkartjänsten på sjukhuset som inte ligger så långt från där jag bor.

Så där går det till i borgerlighetens Sverige – jobbstoppolitiken. Det är dags att vakna upp, Littorin. Det går inte att sova sig genom ungdomsarbetslösheten. Törnrosasömmen är slut, Littorin.
(Applåder)

Anf. 29 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! När jag var i Hofors i höstas träffade jag ett tiotal ungdomar i åldern 17–21. De hade av olika skäl hoppat av gymnasiet. En hade blivit mamma i tonåren. En annan hade varit sjuk och därför varit borta från skolan så länge att hon inte kände att det gick att komma tillbaka.

Vi pratade rätt länge, herr talman, om framtiden. Det visade sig ganska snart att under den lite uppgivna ytan fanns smarta, engagerade ungdomar som egentligen bara behövde höra en sak: att de behövs.

Jag berättade om generationsskiftet, om att alla kommer att behövas på den svenska arbetsmarknaden framöver, att det gäller att passa på i dessa tider att plugga. Så vände stämningen i rummet. När jag skulle gå hade en av tjejerna bestämt sig för att börja plugga igen. Glimten i hennes öga skvallrade om hopp, om hopp för henne, för hennes kamrater, för Hofors och för framtiden.

Det är det, mina vänner, som politiken handlar om, att vi inte ger upp om enskilda personer som kan och som vill arbeta och att vi inte drar alla över en kam. Vi har 1 240 000 ungdomar i Sverige mellan 16 och 24 år.

*Aktuell debatt:
Arbetslösheten*

De allra flesta är pigga, lyckliga, glada och fulla av framtidstro. De allra flesta kommer att hitta jobb eller utbildning redan i sommar. De tar sina första frimodiga steg på framtidens väg.

Några behöver lite hjälp för att lyckas. Av dem som kommer till Arbetsförmedlingen har hälften hittat jobb inom tre månader med hjälp av de coacher och arbetsförmedlare som varje dag sliter på sina arbetsplatser. Ytterligare andra behöver lite mer hjälp och får praktik, utbildning eller vad det nu kan vara för att hitta in på arbetsmarknaden.

Så finns det kanske 70 000 ungdomar som varken pluggar, jobbar eller finns hos Arbetsförmedlingen. Det är för deras skull vi borde ha den här debatten, det är för dem vars tappade sug kostar oss vår framtid. Det är för dem som vi behöver en jobbpolitik värd namnet.

Jag är genuint orolig, herr talman, för vad en eventuell rödgrön regering skulle innebära för dessa ungdomar. Ni rödgröna vill göra det dubbelt så dyrt att anställa dem – ett kirurgiskt träffsäkert sätt att straffa bort de här ungdomarna från arbetsmarknaden.

Ni vill ha en skola som levererar mindre, som förbereder ungarna mindre för världen utanför, som tvekar inför lärlingssystemet. Flera av er vill inte ha betyg. Ja, ibland undrar jag om ni ens vill ha kunskap i skolan.

Ni vill ha en arbetsmarknadspolitik som bygger på samma gamla Amstrams som förr i världen, med allt av inlåsnings effekter och passivering som det förde med sig.

Det är inte den förkrossande majoriteten av ungdomarna som oavsett regering kommer att klara sig som jag är särskilt orolig för, men jag är bekymrad över de allra mest utsatta ungdomarna, som drabbas hårdast av oppositionens förslag.

Vad är det denna politik kännetecknas av? Skattehöjningar och inlåsningsningar, samma politik som för något decennium sedan stoppade in ungdomarna i passiva kommunala ungdomsprogram och ungdomsgarantier med sämre möjligheter till jobb – inget har ni lärt av historien, ingen omprövning har ni gjort. Ni lägger in backen och trampar gasen i botten.

Herr talman! Just i detta nu tar tiotusentals ungdomar studenten. Vi kan nästan höra deras skratt och lycka tränga in till oss här i kammaren. När jag hör oppositionen tala här och när jag ser deras politiska skrämsekampanjer i tidningarna blir det uppenbart att dessa ungdomar ska mötas med några tydliga besked: Ge upp, det är ändå inte lönt. Arbete är inte bra, så därför vill vi att ni ska jobba mindre. Det är arbetstidsförkortning, det är friår, det är företagsvikariat, kortare dagar, färre dagar, färre år på arbetsmarknaden. En hopplös siestapolitik, riktad mot de allra svagaste i kontrast mot en arbetslinje där man konsekvent arbetar med att sänka trösklarna in på arbetsmarknaden.

Herr talman! Jag känner mig djupt orolig när jag läser om De rödgrönas nya färdriktning för jobben. Det är uppenbart att den rödgröna kreativiteten inte har lagts på att skapa förutsättningar för nya jobb utan på att komma på en rad nya försörjningsstöd. Det är särskild ungdomslyftersättning, särskilt stöd för generationsväxling i äldreomsorgen, kunskapslyftsstöd, korttidsstudiestöd och så vidare.

Det besked som oppositionen lämnar till alla de ungdomar som i dag tar studenten är rätt tydligt: Vi vill att du ska jobba mindre. Vi kommer att straffbeskatta den som anställer dig. Kommer du till Arbetsför-

medlingen ska vi inte hjälpa till att hitta ett jobb åt dig, utan vi hittar på ett försörjningsstöd åt dig i kombination med en misslyckad programåtgärd. Vi låser in dig, och vi passiviserar dig. Vi parkerar dig på arbetsmarknadspolitikens långtidsparkering, och där får du sitta tillsammans med Thomas Bodström på det gamla studentflaket och minnas alla chanser som passerade dig.

Herr talman! Jag ber att oppositionen berättar för mig vilka möjligheter det rödgröna alternativet skapar för de här ungdomarna i Hofors. Berätta för mig hur många fler jobb det blir av att ni vill göra det dubbelt så dyrt att anställa dem. Berätta hur många fler sysselsatta ungdomar det blir av arbetstidsförkortning och meningslösa ungdomsprogram. Berätta hur många fler ungdomar det blir som lämnar en skola som inte levererar.

Herr talman! Sverige är bra på omställning, och måste fortsätta att vara det. Vi bygger broar tillbaka på arbetsmarknaden för dem som har hamnat utanför. Det har regeringen möjliggjort genom en utbildning i offentlig sektor, genom Arbetsförmedlingen och den aktiva arbetsmarknadspolitiken med individuella insatser. Aktiva åtgärder och utbildningsinsatser har förstärkts under krisen, och regeringen har avsatt resurser för över 100 000 platser inom arbetsmarknadspolitiska insatser eller utbildning under 2010.

Till ungdomarna i Hofors har jag en tydlig sak att säga: Vi ger inte upp. Vi behöver er, för er egen skull men också för vår.
(Applåder)

Anf. 30 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Herr talman! Jag skulle vilja säga till arbetsmarknadsministern att jag har stor respekt för att vi har olika uppfattningar om hur man får ökad sysselsättning och mindre arbetslöshet i Sverige. Men det jag inte respekterar arbetsmarknadsministern för är att han sätter sig i opposition när han själv är i regeringsställning och ska ta ansvar för vad som händer i landet.

Det är du, Sven Otto Littorin, som är arbetsmarknadsminister. Det är inte vi i oppositionen som styr Sverige just nu. Jag kan inte tänka mig att detta har kunnat gå förbi er i regeringen, men det är så argumentationen låter nu.

Sedan dessa oerhörda attacker på att det skulle bli något slags siesta eller vad du kallar det för om den rödgröna politiken skulle få genomslag. Vi har ett rödgrönt kontrakt för ungdomar.

Under punkt ett säger vi väldigt tydligt: Ta bort aktivitetsförbudet som du har infört, Littorin! Du förbjuder arbetsförmedlingarna att ägna sig åt ungdomarna de tre första månaderna, och tre månader i ungdomars liv är en tillräckligt lång tid för hinna skaffa sig ovanor, att sova på dagarna och inte vara aktiv. Det vill vi ta bort.

Jag var för 14 dagar sedan uppe i Luleå, där jag träffade de arbetsmarknadsansvariga i kommunen som sade: Detta är den första åtgärden som borde tas bort. Ta bort aktivitetsförbudet så att vi kan ägna oss åt ungdomarna från dag ett. Jag undrar om de inte sade det också, handen på hjärtat, Littorin, när du var på Arbetsförmedlingen uppe i Hofors. Om du nu var där eller om du hade hört om det vet jag inte.

Den andra punkten är ungdomslyftet. Ungdomar som inte är klara med sin gymnasieexamen ska få komplettera sin utbildning, se till att de blir klara. Problemet med dem som står längst bort från arbetsmarknaden är att många saknar den relevanta utbildning som behövs för de jobb som kommer när konjunkturen förbättras; det vet vi. Svenskt Näringsliv pekar redan nu på att en av fem rekryteringar misslyckas därför att det inte finns rätt kompetens. Då kan inte jag se annat än att det är utbildning som behövs.

Den tredje punkten är att vi tar bort arbetsgivaravgiften för de arbetsgivare som anställer en arbetslös ungdom. Du slösar 10 miljarder på dem som redan har jobb. Det har Riksrevisionen kritiserat regeringen starkt för, och Finanspolitiska rådet har sagt att det är pengar som inte gör någon nytta. Det här är ingen skattechock. Vi använder de här pengarna till att ge till dem som anställer arbetslösa ungdomar och skickar inte in dem i kassakistan hos McDonalds som redan har ungdomar anställda. Det är McDonaldspolitik som du har fört, Littorin, under den här perioden när det gäller ungdomar.

Den fjärde punkten är traineer i välfärden, pengar till kommunerna för att anställa unga och planera för generationsväxlingen. Det är hög medelålder i kommuner, och det behövs duktiga tjänstemän. Varför inte låta ungdomar komma in redan nu, växla in, och se till att hålla en hög kompetens i kommunerna?

Den femte punkten är bättre vägledning. Vi vill rusta upp studievägledningen och karriärrådgivningen i gymnasiet och på högskolan. Ingen ungdom är betjänt av att få fel råd när man ska välja linje i livet. Ett råd som leder till arbete är det som är det viktigaste.

Littorin pratade här om studentflak. Jag har också sett dem. Först förbjöds de, men det beslutet har väl ändrats. På ett studentflak stod det längst bak: Fullt ös, snart arbetslös.

Det riktar sig till dig, Littorin. Det är ju dig de vänder sig till. De har förstått att i dagens Sverige är det oerhört svårt att få jobb som ung. Till och med när man gläds över sin studentexamen knackar verkligheten på – det är till och med så att den tränger sig in på studentskyltarna – att det troliga är att man blir arbetslös. Det är en förfärande signal till dagens ungdomar, skulle jag vilja säga. Du har haft ansvaret i fyra år för att se till att det inte skulle vara på det sättet. Det sista året kommer det till och med på studentskyltarna.

Sedan är det lite billigt att raljera om Bodström. Vad han pekade på är att i Socialdemokraternas Sverige, med den rödgröna politiken, kommer människor att få en förnyad chans, en förnyad chans att komma tillbaka. Bodström fick det, blev advokat, fick en bra karriär. Det är inte alla som har råd att ha sina barn på Lundsberg, Littorin. Så är det ju. Det finns en del som har sämre förutsättningar i livet och som inte kommer fram på samma sätt. Är det inte viktigt att de får möjligheter senare i livet? Det anser jag i alla fall.

När det sedan gäller diskussionen om att det finns så mycket utbildningsinsatser rev ni ju ned två av tre arbetsmarknadspolitiska insatser. Sedan har ni lagt tillbaka lite grann. Men eftersom det sägs att det är så våldsamt mycket insatser har jag tittat på statistiken och sett att ni gömmer undan mycket folk i garantierna. Det är 124 406 personer som är i garantierna. 77 746 personer är mer eller mindre passiva med kartlägg-

ning och en och annan coachning ibland. 11 151 personer hade ingen registrerad aktivitet över huvud taget. Bara 4 104 personer, alltså knappt 3 procent av dem som är i en garanti, fick någon form av utbildning. Sedan står arbetsmarknadsministern här och säger att regeringen satsar på utbildning och visar på att vi skulle ha en utbildningsfientlig politik. Detta är ju helt snett.

Ta ansvar för den politik som du har fört under den här perioden! Ta ansvar för att det är endast 3 procent som får utbildning för att matcha den arbetsmarknad som kommer! Lyssna på Svenskt Näringsliv! Ni lyssnar ju annars så fort Svenskt Näringsliv vinkar med lillfingret. Då är ni ute och ska omedelbart verkställa vad de säger. Nu säger de att det är problem att få matchningen när vi snart har 10 procents arbetslöshet i Sverige och bara 3 procent utbildas, de som ska gå i en garanti.

Jag tycker att ni har fört en misslyckad politik under den här perioden. Ta ansvar! Du är i regering, Littorin.
(Applåder)

Anf. 31 ANNIE JOHANSSON (c):

Herr talman! Att vakna upp på morgonen och veta att man snart ska bege sig till jobbet är, åtminstone de allra flesta dagar, en härlig känsla. Man behövs, man bidrar, man är en del i ett sammanhang. Man skaffar sig värdefulla kunskaper, erfarenheter och kontakter. Dessutom märks jobbet i den egna plånboken, i ökat självbestämmande och i bidraget till vår gemensamma välfärd.

I dag vaknar många svenskar, inte minst unga, utan denna känsla av meningsfullhet och samhörighet. Det tycker vi i Centerpartiet är oacceptabelt. Vi vet att alla behövs och att alla kan bidra efter förmåga. Men den svenska arbetsmarknaden är inte tillräckligt flexibel för att alla ska få chansen.

Har vi verkligen råd att säga nej till jobb? Är inte vi som politiker skyldiga alla dem som lever i utanförskap att vända på alla stenar och se hur de framgångsrikt löst det i andra länder. Från såväl höger som vänster i svensk politik har man bestämt sig för att cementera såväl verklighetsuppfattning som politiska lösningar efter gårdagens Sverige.

Dagens utmaning med så många utanför arbetsmarknaden måste avhjälpas med framtidens lösningar. Den läkarutbildade Muhammed som är 51 år och kör taxi eller den 26-åriga civilingenjören Ida som letar jobb eller den nybakade studenten Linda och hennes 110 000 kompisar som denna vecka tar studenten kräver att politiker slutar ducka.

Centerpartiet är det parti som vill möta dagens och morgondagens jobbutmaning med nya lösningar. Framtidens arbetsmarknad stavas fler jobb, en större flexibilitet och därmed större trygghet för fler och att alla i Sverige har lika rätt till jobb.

Herr talman! Regeringen har gjort mycket för att fler ska få jobb. Det är bra och det är viktigt. Inte minst den alltjämt mycket höga ungdomsarbetslösheten visar att reformerna behöver kompletteras och förstärkas. Därför måste vi ta ytterligare steg för att sänka trösklarna. Ingen ung ska tvingas börja sitt vuxenliv beroende av andra. Alla ska få rätt att på lika villkor komma in på arbetsmarknaden och stå på egna ben.

För att förverkliga vår vision om att Sverige ska vara bland de länder som har allra lägst ungdomsarbetslöshet i Europa vill vi i Centerpartiet

för det första förändra LAS så att unga får chansen. Vi vet att dagens hårt reglerade arbetsrätt missgynnar unga. Enligt en undersökning från Företagarna som publicerades för några veckor sedan instämmer 70 procent av de unga i det påståendet, och 59 procent av befolkningen i stort. Deras bild bekräftas också av forskare såsom Per Skedinger och Pontus Braunerhjelm. Vi måste ha en solidarisk och god arbetsrätt som även låter unga och invandrare få jobb.

För det andra vill vi konkurrensutsätta Arbetsförmedlingen samt införa en jobbpeng som följer den arbetslöse och jobbonus till den som förmedlar jobb. Genom att låta arbetssökande fritt få välja den förmedling som bäst och snabbast kan ge dem ett jobb skapas valfrihet för individen och incitament för specialisering samt en mer effektiv hantering. Vi tror att detta särskilt skulle gynna unga och akademiker.

För det tredje vill vi öppna för nya marknader, nya näringar och nya jobb. Genom att sänka tjänstemomsen från 25 till 12 procent beräknas ungefär 10 000 nya jobb skapas i restaurangbranschen, där många unga får sin första anställning. Vi vill även införa ett avdrag för IT-tjänster i hemmet, en bransch där många unga har möjlighet att driva företag och jobba. Vi har inte råd att säga nej till nya jobb. Nya branscher måste tillåtas blomstra och växa.

För det fjärde vill vi stärka kopplingen och bygga en bro mellan skola och arbetsmarknad med lärlingsjobb och praktikplatser och genom att satsa mer på företagsamhet i skolan. På så sätt får unga en naturlig brygga mellan gymnasieskolbanken och arbetslivet och en chans att skaffa sig värdefulla erfarenheter och kontakter med framtida arbetsgivare.

Centerpartiet lägger också fram två nya förslag för att underlätta för akademiker och nyexaminerade akademiker att få in en fot på arbetsmarknaden.

Det första är att vi vill införa en ny villkorad anställningsform i lagen om anställningsskydd, en studentmedarbetaranställning efter dansk modell. Då får högskole- och universitetsstudenter parallellt med studierna arbete hos potentiella framtida arbetsgivare. En ekonomstudent kan studentjobba på banken. En statsvetare utan praktiska inslag i utbildningen kan studentjobba som handläggare. En juriststudent kan studentjobba på juristbyrån. Studenterna blir värdefulla medarbetare som under sin studietid arbetar för lägre lön men som i övrigt har samma villkor som andra medarbetare. Det ger studenterna en fot in, meriter och erfarenheter och möjlighet att påbörja karriären redan under studietiden.

Vi vill också införa ”nyexjobb” med möjlighet till lägre ingångslön under det första året så att nyexaminerade akademiker får in en fot på arbetsmarknaden och en chans att inleda lönekarriären. Nio av tio unga tycker att förslaget är bra. De vill inget hellre än att börja jobba och försörja sig själva.

Åter visar forskning och empiri, exempelvis OECD i sin senaste Sverigerapport, att vi är rätt ute med vårt förslag. Höga ingångslöner och en sammanpressad lönestruktur försvårar inträdet på arbetsmarknaden eftersom arbetsgivarna ser större risker med att anställa personer som saknar tidigare erfarenhet.

Vi har inte råd att säga nej till fler jobb. Alla ska ha lika rätt till jobb. Vi vill ha mer flexibilitet och därmed större trygghet för fler.

Anf. 32 HANS BACKMAN (fp):

Herr talman! Arbetslösheten måste bekämpas med jobbskapande åtgärder. Jag kommer själv från Hofors, och jag kan intyga att många där känner att det är precis det regeringen gör.

Sverige har genomlevt den värsta ekonomiska krisen sedan 1930-talet. Regeringens politik har gjort att Sverige klarat krisen väl. Sysselsättningen har ökat med 50 000 personer. Nu visar också Trygghetsfonden TSL i sin majrapport att för andra månaden i rad ökade antalet uppsagda som fått ett nytt jobb markant, vilket är glädjande.

Alliansens politik stimulerar till fler i arbete, vilket ger mer skatteintäkter. Trots att Sverige drabbats hårt av den ekonomiska krisen är våra statsfinanser starka. Sverige har det minsta budgetunderskottet av alla EU-länder. Inom några år väntas vår budget åter vara i balans utan att det behövs skattehöjningar eller minskade utgifter. Det är i det närmaste unikt i Europa. Regeringen har klarat att sänka skatterna och samtidigt garantera starka offentliga finanser.

Antalet personer som fått någon form av sjukersättning hade i april minskat med 193 000 personer jämfört med i april 2006. En sådan kraftig minskning hade inte varit möjlig utan regeringens aktiva politik för att hjälpa människor tillbaka i arbete.

En viktig orsak till dessa positiva signaler är de jobbskapande åtgärder som regeringen genomfört. En sådan åtgärd är jobbskatteavdraget. Flera externa bedömare, bland andra Riksrevisionen och Studieförbundet Näringsliv och Samhälle, SNS, anser att regeringens jobbskatteavdrag på sikt gör att runt 80 000 fler personer har ett jobb.

Forskning visar att när det lönar sig bättre att jobba är det också fler som väljer att söka jobb. När folk får mer i lön efter skatt ökar alltså utbudet av arbetskraft.

När lönen efter skatt stiger blir lönekraven mer återhållsamma. Man kan säga att arbetstagaren och arbetsgivaren på sikt delar nyttan av jobbskatteavdraget. Arbetstagaren får sin del genom mer kvar i plånboken, men arbetsgivaren får också sin del genom lägre löneökningstakt före skatt. Arbetsgivaren får råd att anställa fler, vilket gör att efterfrågan på arbetskraft ökar. Den sammantagna effekten av ökad efterfrågan på arbetskraft och ökat utbud av personer som vill jobba blir att fler får jobb och att sysselsättningen ökar.

Hur är det så med vänsterpartiernas jobbpolitik? Jo, faktum är att deras politik slår mot dem som skapar jobben, alltså företagen. Företagen får netto en skattehöjning på de anställda med nära 8 miljarder kronor per år. Det blir en skattechock för svenska företag. Effekten blir att sysselsättningsökningen stannar av.

Vänsterpartierna har ingen trovärdig jobbpolitik. De talar gärna om att sätta jobben först, men deras budgetförslag talar sitt tydliga språk. 60 procent av de ökade skatteintäkterna ska användas till höjda bidrag. Ytterligare 20 procent läggs på ökade statsbidrag till kommunerna trots att dessa nu får högre skatteintäkter när konjunkturen vänder.

Vänsterpartierna överskattar kraftigt jobbeffekten av sin politik. De räknar till exempel med att utökad ROT-avdrag ger tusentals jobb men struntar i att redovisa att sloandet av det av regeringen införda och

*Aktuell debatt:
Arbetslösheten*

framgångsrika RUT-avdraget gör att åtminstone 5 000–6 000 jobb försvinner. Företagen själva räknar med att ungefär hälften av de 11 000 jobben i sektorn försvinner om avdraget slopas.

Vänsterpartierna räknar med att sänkt arbetsgivaravgift ger fler jobb men struntar i att ta med att effekten av den höjda arbetsgivaravgiften för unga, straffskatten, är att färre ungdomar får jobb. Vänsterpartierna föreslår ju att arbetsgivaravgiften för unga ska fördubblas. De vill höja skatten för att anställa unga med nästan 10 miljarder kronor. Kostnaderna för att ha en ungdom anställd skulle då öka med ca 35 000 kronor per år.

Förslaget innebär också kraftigt ökade kostnader för branscher där många ungdomar arbetar. Det handlar bland annat om hotell, restauranger och detaljhandel men också om kommuner och landsting.

Hur i herrans namn ska det här ge fler unga jobb?

Nej, den sammantagna effekten av vänsterpartiernas politik är färre jobb, inte fler.

Herr talman! Vänsterpartiet vill dessutom ha sex timmars arbetsdag med bibehållen lön. Det motsvarar en lönehöjning med 33 procent per timme. Ja, vem vill inte ha det? Men det finns en hake. 33 procents löneökning innebär också 33 procents högre kostnader för exempelvis skola, vård och omsorg. Tror ni att Vänsterpartiet eller något av de andra vänsterpartierna har budgeterat för det? Nej, det har de inte.

Ett sätt att få det att gå ihop ekonomiskt är att kommuner och rektorer får försöka minska antalet anställda med 25 procent. Det motsvarar arbetsinsatsen för drygt 18 000 grundskollärare, 20 000 anställda i förskolan och nästan 8 000 gymnasielärare. Att vänsterpartierna har budgeterat för en högre a-kassa är en i sammanhanget klen tröst för alla dem som förlorar sina jobb. Inte heller är det goda nyheter för alla de barn som för att få behålla samma undervisningstid som tidigare måste gå i förskolegrupper om 25 barn och skolklasser om 35–40 elever.

Anf. 33 DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd):

Herr talman! Socialdemokraterna har begärt dagens debatt om arbetslösheten – förmodligen för att säga att de har en politik för jobben inför valet i höst. Men analyserar man vad de vill bortom retoriken blir man förvissad om att Sverige behöver Alliansen mer än någonsin.

När det gäller arbetslösheten är det många faktorer som ska samspela på ett bra sätt. Det handlar om offentliga finanser, företagsklimat, utbildningspolitik, innovationsklimat med mera. Även arbetsmarknadsåtgärder är viktiga i vissa fall.

Det som är A och O när det gäller att hålla tillbaka arbetslösheten är att ha en stark regering som står för stabila finanser. Det gör alliansregeringen. Det är en regering som trots krisen sänkt Sveriges statsskuld sedan Alliansen tog över 2006. Det är en regering som håller ihop när det gäller arbetslinjen. Det är en regering som hellre satsar pengar på jobbskapande åtgärder än på ersättningssystem för dem som inte har arbete.

Det är en regering som håller i det finanspolitiska ramverket så att de offentliga utgifterna inte riskerar att skena – något som hotas om Vänsterpartiet får mer makt. Vi ser hur det har gått för länder som inte har hållit i sina offentliga utgifter, exempelvis Grekland, Spanien och Portugal.

Herr talman! Arbetslösheten började äntligen pressas tillbaka när vi tog över 2006. Nu har den ökat på grund av den finansiella krisen. Vid sidan av krisen beror det på att vi inte har gjort det som Socialdemokraterna gjorde på sin tid, nämligen pensionerade 140 personer om dagen för att siffrorna skulle se bra ut. I stället har vi de lägsta sjuktalen sedan man började räkna 1982. Det betyder att fler står till arbetsmarknadens förfogande.

Herr talman! Trots detta har vi en högre sysselsättning i dag än när vi tillträdde 2006. Fler jobbar än 2006. Men fler söker också jobb, vilket gör att arbetslösheten blir högre. I år arbetar 50 000 fler svenskar i åldern 15–74 år jämfört med 2006. Nästa år ökar det med 30 000. Även om arbetslösheten har gått upp under krisen har vi en bra sysselsättningsnivå som stärks varje år. Trots den finansiella krisen är det färre som har fått ersättningar från sammantaget arbetslöshetskassa, sjukpenning, förtidspension och socialbidrag än 2006 när vi tog över. Det är något att vara stolt över.

Herr talman! När krisen slog till fortsatte regeringen att ha arbetslinjen i fokus. Hösten 2008 när krisen på allvar sköljde in över Sverige mötte regeringen upp med att på dagen införa ROT- och RUT-avdrag för att få i gång tjänstesektorn. Man satsade 17 miljarder extra på kommunerna för att skapa fler arbeten i välfärdssektorn. Regeringen gjorde en stor infrastruktursatsning på både väg och järnväg för att få i gång bygandet, allt för att möta krisen. Det har gett effekt. Regeringen höll igen på de offentliga utgifterna i goda tider för att satsa i kristider. Det var helt rätt åtgärd.

Herr talman! En stabil ekonomi med jobblinjen i fokus är vad som har hållit Sverige på fötter i krisen. Trots det steppar vänsteroppositionen runt och säger att de kan bättre. De måste sannerligen upp till bevis om någon ska tro dem. Om man analyserar deras budget blir man verkligen inte imponerad. Oppositionen har velat parkera fler i åtgärder. Även under brinnande högkonjunktur, som vi hade inledningsvis, tyckte man att det var en bra åtgärd trots att man av erfarenheter från 90-talskrisen vet att det låser in många i utanförskap.

Oppositionen har sagt nej till nystartsjobb för arbetslösa. Man har sagt nej till jobbgaranti för unga. Man har sagt nej till jobbcoacher som hjälper Arbetsförmedlingen att hitta jobb åt arbetslösa. Allt ska ske genom Arbetsförmedlingen med stort A. Vad är det för fel att ha fler aktörer som har tentakler ute för att leta jobb, som företag som kan skräddarsy lösningar åt enskilda? Undersökningar visar att de som har varit mest nöjda med jobbcoacherna är personer med funktionsnedsättning.

Oppositionen säger att det är onödigt att söka jobb eftersom det inte finns några. Det är fullständigt obegripligt. Det görs ju en miljon rekryteringar varje år. Det är viktigt att arbetssökande och arbetsgivare som letar arbetskraft hittar varandra. Därför måste vi, precis som ministern sade tidigare, uppmuntra alla att söka arbete.

Herr talman! Alliansregeringen har under den här mandatperioden lagt fram flera förslag, bland annat genom etableringspropositionen, på hur vi ska få in personer som är nyanlända i jobb. Vårt mål är att det inte, som under den förra regeringen, ska ta i snitt sju år för en person som kommer till Sverige att komma in i arbete. Det ger människor ett utanförskap som vi vill bryta. Alliansregeringen har mött invandrarfientliga

krafter med motbudskapet att vi välkomnar fler till Sverige. Vi tror att det är på så sätt vi bygger välfärden för framtiden.

Vi kristdemokrater och Alliansen tar arbetslösheten på allvar, men vi tror inte att oppositionen har svaret. De motarbetar bra åtgärder. De har släppt arbetslinjen trots att de vet att det var det som de förlorade valet på. Det finns inget alternativ till regeringens politik. Höjda skatter, höjda arbetsgivaravgifter för unga och så vidare är ingen jobbpolitik. Tillåt mig tvivla på att oppositionen har en alternativ politik.
(Applåder)

Anf. 34 JOSEFIN BRINK (v):

Herr talman! Ingenting är dyrare än hög arbetslöshet. Det högsta priset för arbetslösheten betalas alltid av de enskilda individer som lever i arbetslöshetens vardag. Där finns de äldre som efter 30–40 års hårt slit kastas ut i stor osäkerhet. Kommer jag någonsin att kunna försörja mig själv igen? Kommer jag att orka börja om? Vem vill i så fall anställa mig?

Där finns de unga som nu finner att vuxenlivet inte alls innebär det oberoende och den frihet som de antagligen drömde om i tonåren. De möter i stället en arbetsmarknad där sorteringen är stenhård, där anställningarna är tillfälliga och otrygga och där utsikten att ha en inkomst som gör att man kan skaffa bostad och kanske bilda familj ter sig oändligt avlägsen.

Arbetslösheten är dyr, för att inte säga katastrofal, också för hela samhället. Vi gör alla stora förluster varje dag som arbetslösheten biter sig fast. Ansvaret för de förlusterna vilar tungt på den regering vars så kallade jobbpolitik efter snart fyra år kan summeras med 125 000 fler arbetslösa och de största inkomstklyftorna mellan fattiga och rika på 30 år. Det är uppenbart att den borgerliga jobbpolitiken inte leder till fler jobb. Vi har inte råd med en sådan politik i fyra år till. Vad som behövs är en politik som tar kampen mot arbetslösheten på allvar, en politik som är inriktad på att investera i framtidens jobb och i de människor som ska utföra dem. Sven-Erik Österberg nämnde tidigare ett antal förslag om utbildningsplatser och arbetsmarknadspolitiska program som vi rödgröna har lagt fram gemensamt. Det är bra och viktiga insatser, men det viktigaste är att se till att det skapas fler arbetstillfällen. Det saknas verkligen inte arbetsuppgifter.

Klimatet kräver att vi ställer om till en uthållig produktion och konsumtion. I den omställningen, som vi måste göra, finns många möjligheter till nya jobb om man är beredd att driva en politik som understöder det. Vi behöver bygga ut järnväg och kollektivtrafik. Vi behöver producera energi på ett hållbart sätt, och vi behöver utveckla ny miljöteknik. Här finns en stor potential för Sverige, för en ny svensk exportindustri och för många nya och hållbara jobb i moderna och uthålliga företag. I det vill vi rödgröna investera.

I över hälften av landets kommuner är bostadsbristen akut. Runt om i landet står miljonprogrammets bostadsområden och förfaller samtidigt som tiotusentals byggnadsarbetare är arbetslösa. Därför vill vi investera i att renovera och energieffektivisera miljonprogrammen och vi vill investera i nya hyresrätter och studentbostäder för ungdomar. Det är satsningar som både ger nya jobb och ett mer uthålligt och jämlikt samhälle.

Vi behöver också bygga ut och förbättra den gemensamma välfärden så att vi får den skola, sjukvård och äldreomsorg som vi behöver i framtiden. Vi behöver satsa på kultur och fritid och på att hålla våra städer rena och snygga. Välfärdsjobben är livsviktiga. Varje människa som går från arbetslöshet till ett jobb i en förskola, på en vårdcentral eller ett äldreboende innebär en stor vinst, inte bara för den som får jobb utan för hela samhället – för alla oss som lever här. I stället ser vi nu hur arbetslösheten stiger framför allt bland kvinnor eftersom man skär ned på just de här områdena. Det är en politik som vi inte har råd med.

De investeringar som vi vill göra är vårt svar på hur arbetslösheten ska bekämpas, inte bara på kort sikt utan också på lång sikt, genom kloka samhällsinvesteringar, förbättrat samarbete mellan stat, forskning och näringsliv så att vi kan utveckla framtidens jobb samt genom en solidarisk välfärdspolitik som skapar arbete och ett bättre och mer jämlikt samhälle. Vi har inte råd med fyra år till av borgerlig så kallad jobbpolitik eftersom vi inte har råd med mer arbetslöshet och ökande orättvisor. Det är de två alternativ som står mot varandra.

Jag har ännu inte hört ett enda konkret förslag om hur den borgerliga alliansen tänker skapa framtidens jobb. Vi har inte sett exempel på några framtidsinriktade investeringar över huvud taget av den sort som behövs för att skapa arbetstillfällen i framtiden. Jag ser fram emot att få höra ett enda förslag som handlar om hur fler jobb ska skapas i framtiden. De förslagen har vi presenterat. Nu är det er tur.

(Applåder)

Anf. 35 ULF HOLM (mp):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka Socialdemokraterna för att de har tagit initiativ till denna aktuella debatt om arbetslösheten.

Först några fakta: Enligt Statistiska centralbyråns senaste mätning är arbetslösheten i Sverige nu närmare 10 procent, eller exakt 9,8 procent, vilket innebär 483 000 personer. Det kan inte beskrivas som något annat än en allvarligt hög siffra för att vara i Sverige.

Ungdomsarbetslösheten överstiger 30 procent. Därmed ligger Sverige nu i topp i Europasammanhang. Sedan valet 2006 har ungdomsarbetslösheten ökat med närmare 60 000 personer. Det är allvarliga siffror, men så ser verkligheten ut.

Det är utifrån denna verklighet som vi politiker måste agera. Sedan kan arbetsmarknadsministern ha hur många bortförklaringar och ursäkter som helst.

Statsministern försökte häromveckan sig på att kalla det en skapad synvilla. Säg det till ungdomar som är arbetslösa, att det bara är en skapad synvilla att de inte har ett jobb att gå till. Det funkar inte.

Verkligheten i dag visar också att andelen långtidsarbetslösa ökar. Bara under det senaste året har antalet långtidsarbetslösa ökat med 140 personer varje dag. En tredjedel av de arbetslösa är nu långtidsarbetslösa. Så kan det inte fortsätta. Något måste göras, och det måste göras nu.

Regeringen verkar dock ha tappat greppet och glömt att det är de som har regeringsmakten. Regeringen lade till exempel fram en vårbudget häromveckan som var kliniskt ren från jobbskapande åtgärder. Det var nog fler än jag och Miljöpartiet som blev ytterst förvånade över detta. Möjligtvis har idéerna och förslagen börjat ta slut för regeringen. Då är

det bra att vi har ett val till hösten så att väljarna har möjlighet att rösta fram regeringsmakten till oss rödgröna. Vi har nämligen förslag om vad som behöver göras.

Herr talman! Miljöpartiet har tillsammans med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet lagt fram förslag om reformer för att skapa fler jobb och ge fler människor, och inte minst de yngre, möjlighet att studera för att skaffa sig nya kunskaper som kan öka deras möjligheter att få jobb i framtiden.

Först och främst måste vi investera för framtiden, både för att skapa jobb och för att modernisera Sverige och ta de nödvändiga stegen i en grön omställning av samhället så att vi kan minska koldioxidutsläppen och minska klimathotet. Vi vill investera i kollektivtrafiken så att det blir lättare att ta sig fram med järnväg, bussar och spårvägar. Vi vill renovera bostadsområden i främst miljonprogramsområdena och då se till att renoveringarna innebär besparingar bland annat på energianvändningen. Vi vill också skapa fler och billigare bostäder. Vi satsar på att ge investeringsstöd för byggande av miljövänliga hyreslägenheter och studentlägenheter. Vi vill satsa på förnybara energikällor som vindenergi och solenergi samt göra satsningar på energieffektiviseringar. Det är åtgärder som är nödvändiga för framtiden och som skapar många nya arbetstillfällen.

Herr talman! Det måste också bli billigare för arbetsgivare att anställa en arbetslös ungdom. Vi lovar därför att en skattereduktion för hela arbetsgivaravgiften införs för dem som anställer en arbetslös person som är mellan 20 och 25 år.

Vi rödgröna satsar också på fler utbildnings- och praktikplatser. Det innebär fler platser bland annat på komvux och på folkhögskolor. Vi satsar på ökad kvalitet i utbildningen på högskolan.

Herr talman! Miljöpartiet vill också gå vidare med en rad reformer under nästa mandatperiod. Vi vill få tjänstesektorn att växa genom att sänka momsen inom en rad branscher. Hållbar konsumtion av tjänster måste stimuleras. Det måste bli billigare till exempel att reparera trasiga saker, äta på restaurang och gå till frisören. Det är förslag som skapar arbetstillfällen och möjligheter för jobb i framtiden i en hållbar sektor.

Vi vill också gå vidare med sänkta skatter för småföretagen. Det är bland småföretagen som de nya jobben kommer och där möjligheterna finns för framtiden. Socialt och kooperativt företagande är en viktig del av en grön företagspolitik för att skapa fler arbetstillfällen.

Miljöpartiet har förslagen för att investera Sverige ur arbetslösheten genom att satsa på en grön omställning för att möta klimathotet. Vi vill modernisera Sverige för framtiden, och för detta behövs en ny politik och en ny regering.

Jag kan sammanfatta de fyra borgerliga partiernas framträdande i denna debatt genom att säga att de repeterar gammal politik och ägnar mer tid åt att kritisera de förslag som vi rödgröna har lagt fram än åt att lägga fram egna förslag.

Inte ens i dag på en presskonferens om ungdomsarbetslösheten lades några nya förslag fram om hur arbetstillfällen ska skapas för framtiden.

Vi från Miljöpartiet vill modernisera Sverige för framtiden. För detta behövs en ny politik och en ny regering. I valet den 19 september avgörs

frågan, och vi hoppas då få mandat för en rödgrön regering som har förslagen för nya jobb för framtiden.

(Applåder)

Anf. 36 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Ni har säkert sett Socialdemokraternas annonskampanj som just nu pågår: Grattis och välkommen ut i arbetslösheten!

Sedan pratar man om aktivitetsförbud och slår sig för bröstet över hur duktig man själv är och hur dåliga vi som har regeringsansvaret är.

Detta är något av det mest flagranta hyckleri som jag har noterat. Det var nämligen så att i april 1995 infördes den kommunala ungdomspraktiken enligt en proposition signerad Mona Sahlin och Anders Sundström. År 1998 infördes ungdomsgarantin. Då hette arbetsmarknadsministern Mona Sahlin. Båda innebar 100 dagars aktivitetsförbud. De var helt utan aktiviteter. Det var först när vi införde coacherna från dag ett som detta aktivitetsförbud bröts.

Som arbetslös ungdom går man inte sysslolös i tre månader. Under denna period ska man söka arbete. Man ska få hjälp av en coach och en arbetsförmedlare att hitta de jobb som faktiskt finns. Att det är en bra idé visar statistiken. Hälften av alla arbetslösa ungdomar har nytt jobb inom tre månader. De som inte hittar nytt jobb inom tre månader ska få den fördjupade hjälpen.

Men kom inte och prata om aktivitetsförbudet en gång till, för det var vi som bröt det! Så det så!

(Applåder)

Sven-Erik Österberg pratar varmt om Ungdomslyftet och att man ska se till att det blir möjligt för ungdomar som saknar en färdig utbildning att få det. Det tycker jag är en alldeles utmärkt idé. Den är så utmärkt att vi genomförde den från den 1 januari med folkhögskolesatsningen. Så välkommen till en existerande politik! Det är bra att ni ansluter er till den.

Sedan är vi tillbaka till ungdomsskatten. Ni höjer skatten på ungdomars arbete med nästan 10 miljarder. Sedan sänker ni den i andra ändan med 700 miljoner med det som redan finns: nystartsjobb för unga.

Det är klart att i det program som ni har för att bekämpa ungdomsarbetslösheten är det jättebra om vi konkurrerar om samma typ av insatser. Men det är lite andefattigt när ni ansluter er till den politik som vi redan har infört. Men ni är så välkomna.

Faktum är att från april 2006 till april 2010 har sysselsättningen bland unga ökat med 54 000. 54 000 fler ungdomar är i dag anställda än för fyra år sedan. Sysselsättningsgraden har ökat med 1,4 procent, och arbetskraftsdeltagandet har ökat med 3,3 procent.

Det är sant att arbetslösheten har ökat. Den har ökat med 2 procent bland de unga under en period då vi har haft den värsta finansiella och ekonomiska krisen på 70–80 år. Under samma period har vi haft de största ungdomskullarna i mannaminne.

Arbetsförmedlingen kom med en ny prognos för en stund sedan. Där säger man att jobbförlusten återtas till 2011. Det tar alltså mindre än två år att ta tillbaka de förluster som vi fick resultatet av i sviterna av den ekonomiska krisen. Det har vi gjort samtidigt som vi har hela industri-

världens högsta tillväxttakt och EU:s lägsta budgetunderskott. Det är ordning och reda det.

Mot en politik som bevisligen har levererat fler jobb åt unga står en politik som innebär att man vill göra det dubbelt så dyrt att anställa dem.

Tror ni på fullt allvar att denna ungdomsskatt inte får någon som helst effekt på sysselsättningen bland unga? Om ni tror på det, varför drämmer ni då inte till med 20 miljarder i höjd skatt för ungas arbete? Det skulle förmodligen ge många nya friår.

Det var Socialdemokraterna som väckte denna debatt. Det är en bra debatt. Det hade varit trevligt om det hade varit fler i kammaren för att lyssna, till exempel oppositionens partiledare. Socialdemokraterna har en pressträff om just ungdomsarbetslösheten som pågår just nu. Den började kl. 11, samtidigt som denna debatt. Men den har de någon annanstans. Tydligt är de inte så intresserade av debatten här i kammaren. Det tycker jag är väldigt tråkigt.

(Applåder)

Anf. 37 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Herr talman! När det gäller det sista kan jag säga att jag inte vet om det är arbetsmarknadsministern som är statsministerkandidat i det borgerliga lägret. Det har jag aldrig hört talas om. Och det är Mona Sahlin som han vill möta. Det är i så fall något nytt.

Din egen statsminister, Sven Otto Littorin, är ute och letar synvillor i Sverige i stället för att bekämpa arbetslösheten.

Jag tycker att det var ett fult påhopp på Mona Sahlin. Du är inte statsministerkandidat, Littorin. Är du det så tala om det i nästa debattinlägg så får vi höra det. Det tycker jag är intressant.

(Applåder)

Sedan kan jag berätta om detta. Det fanns inte något förbud mot aktiviteter 1997. Möjligtvis tillämpades det på något sätt så på Arbetsförmedlingen.

Det kom på pränt i regleringsbrevet när du inrättade ungdomsgarantin. För Arbetsförmedlingen blev det då förbud mot aktivitet under de tre första månaderna.

Sedan kan jag berätta om ett närliggande exempel på hur det går till med dessa coacher och hur aktivt det blir.

Min dotter har besökt Arbetsförmedlingen. Hon fick då meddelande om att de inte kunde hjälpa henne på tre månader. Det fick man inte göra, för så hade regering och riksdag bestämt, berättade de för henne. Däremot skulle min dotter få en coach. Hon fick en coach i Härnösand. Hon pratade med honom. Det var ett bra samtal. Han var trevlig, sade hon. Men sedan var coachen väldigt energisk med att säga att hon var tvungen att fylla i ett papper där hon verifierade att han hade pratat med henne – detta för att han skulle få betalt. Sedan dess har hon inte hört något från coachen. Nu har två månader gått.

Min dotter fick sedan ett litet extra påhugg på en skola där hon fick hjälpa till lite grann i en kafeteria. Arbetsförmedlingen meddelade då: Nu har du jobbat, så nu börjar räkningen av de 90 dagarna om innan Arbetsförmedlingen återigen kommer in.

Det där är väl ett aktivitetsförbud, Littorin, som du har skrivit in i regleringsbrevet till Arbetsförmedlingen. Krångla dig inte ur någonting

som du själv faktiskt varit med och verkställt och skyll inte på något som hände för 15 år sedan och som skulle vara ett skäl!

(Applåder)

Vidare gäller det självberömmet, att ni är så duktiga på att skapa arbete åt ungdomar och att det nu är fler som jobbar. Ja, det är fler som jobbar i Indien än det är i Sverige. Men de i Indien har inte en bättre välfärd för det. Arbetslösheten räknas väl alltid i relation till hur det ser ut med arbetskraften – detta i stället för att peka på hur det varit. Det är fler som söker jobb. Det är skälet till att det behövs fler arbetstillfällen. Därmed är det fler som är arbetslösa. Det är en väldigt viktig sak att inflika här.

Försök alltså inte krångla dig ur resonemanget om hur det ser ut! Vi har väl alltid, som sagt, räknat arbetslösheten i förhållande till hur det ser ut med arbetskraften.

Ett av flaggskeppen i regeringens politik för att skapa fler jobb var jobbskatteavdraget. På senare tid har det blivit en väldigt spännande debatt om det. Det som diskuterades före valet och strategin då var att jobbskatteavdraget skulle leda till en lönesänkning för löntagarna. Där har ni haft väldigt svårt att ge en förklaring. Ni har försökt förklara att fler vill jobba om det blir lite lägre skatt eftersom det då bättre lönar sig att jobba. När det är fler som vill jobba blir det fler jobb. Men det där motsäger ju sig självt. I så fall skulle arbetslösheten avskaffa sig själv. Ju fler som blir arbetslösa och ju fler som har jobb, desto fler jobb skulle det bli, och detta med arbetslösheten skulle lösa sig av sig självt. Men så fungerar det inte. Ert resonemang hänger inte ihop.

Det är fråga om en strategi som först gick ut på att krossa a-kassan, försvaga facket, genomföra jobbskatteavdrag och pressa ned låglönerna. I högerns Sverige har du, Littorin, gett upp hoppet. Vi kommer inte att klara konkurrensen med omvärlden genom att ha bra löner, en god kvalitet och bra produkter. Vi ska ju konkurrera med låglöner.

Tala klarspråk till svenska folket! Jobbskatteavdraget medför på sikt lönesänkningar; det är högerns politik. Det tycker jag är en bra debatt att ha under valrörelsen.

(Applåder)

Anf. 38 ANNIE JOHANSSON (c):

Herr talman! Jag kan, Sven-Erik Österberg, börja med att informera om att Socialdemokraterna och deras samarbetspartier köper i stort sett alla jobbskatteavdrag som vi har genomfört.

Herr talman! Det är inte bara så att vänsterpartierna inte har en trovärdig jobbpolitik. Det är också så att de helt enkelt inte har någon politik över huvud taget på området. De presenterar egna glädjekalkyler över hur deras förslag skapar tusentals nya jobb. Samtidigt ignorerar de alla de tiotusentals jobb som försvinner när skatterna för företagare kraftigt höjs, när det blir dyrare att anställa unga, när förmögenhetsskatten återuppstår, när bidragen för att inte arbeta höjs, när det införs en straffskatt på utbildning, när det blir mindre fokus på jobbsökaraktiviteter och när RUT-avdraget tas bort. Det här är bara några exempel på åtgärder som kommer att leda till färre företag och färre jobb i Sverige.

Ett exempel på icke-politiken är att vänsterpartierna ser jobben som ett nollsummespel. Friåret uppstår nämligen i lätt förklädnad under be-

teckningen ”utbildnings- och företagsvikariat” samt i en generationsväxling i äldreomsorgen.

Slutsatsen är uppenbar: Det finns ett visst antal jobb, och dessa måste vi dela på. Den tydliga strategin att det ska löna sig mer att inte arbeta är också uppenbar. Där vänsterpartierna vill dela på jobben vill Centerpartiet och Alliansen i stället skapa nya jobb.

Vänsterpartierna säger också att de kommer att bekämpa ungdomsarbetslösheten. Men den enda lösningen de har är statligt finansierade åtgärder av olika slag – ju fler, desto bättre och gärna med pysselsättningskaraktär. Vänsterpartierna tycks vara helt omedvetna om vilka det är som verkligen skapar de nya jobben, nämligen Sveriges alla företagare.

Om vi inte lyckas förbättra företagsklimatet kommer vi aldrig att få bukt med ungdomsarbetslösheten. Vänsterpartiernas politik är kliniskt ren på sådana åtgärder. Tvärtom blir det en nettoskattehöjning för företagen på över 11 miljarder under de kommande åren.

Samtidigt har den samlade vänstern intressant nog lyckats bli eniga om ett förslag som garanterat kommer att leda till fler arbetslösa unga: en särskild ungdomsskatt, en fördubbling av arbetsgivaravgiften som kommer att göra det svårare för unga att få jobb. Kostnaden för att ha en ung person anställd ökar med 35 000 kronor per år. Det som föreslås drabbar särskilt branscher där unga människor arbetar. Det är ingen McDonaldspolitik, som socialdemokraten Österberg säger i debatten.

Bara inom hotell- och restaurangbranschen med 90 000 unga anställda handlar det om en kostnadsökning på drygt 1,1 miljard kronor. För detaljhandeln med ca 130 000 unga människor rör det sig om det dubbla, om 2,2 miljarder kronor. För en typisk mataffär med ca 7 unga anställda ökar kostnaden med 256 000 kronor. För genomsnittsrestaurangen med 2 anställda blir ökningen 70 000 kronor.

Oppositionen skryter ofta med sina satsningar på unga arbetslösa. Men de vill ge arbetsgivare som anställer en arbetslös ung person en skattereduktion och ta bort den generella halveringen av arbetsgivaravgiften för unga.

Redan i dag finns nystartsjobben för unga. De ger just en slopad arbetsgivaravgift. Av de medel som ungdomsskatten inbringar, ca 11 miljarder kronor, återför vänsteroppositionen endast 0,75 miljarder kronor till arbetslösa ungdomar. Vänsterpartierna tar alltså mycket med den ena handen och ger tillbaka bara lite lite med den andra. Det är inget annat än ett dråpslag mot landets unga!

(Applåder)

Anf. 39 HANS BACKMAN (fp):

Herr talman! För att fortsatt minska ungdomsarbetslösheten krävs det även i fortsättningen skarpa åtgärder. En sådan åtgärd är lärlingsutbildningen. Folkpartiet vill därför att det på gymnasiet och i vuxenutbildningen ska satsas på lärlingsutbildningen. Folkpartiet vill dessutom ha en kraftigt utbyggd lärlingsutbildning. Vi vill öka antalet lärlingsplatser från dagens 8 000 platser till 40 000 platser år 2014. Vi menar att 15–20 procent av gymnasieeleverna ska kunna gå på en lärlingsutbildning.

År 2008 startades en försöksverksamhet med gymnasial lärlingsutbildning. I dag finns det ca 8 000 lärlingar. Försöket har varit mycket

populärt. Såväl arbetsgivare som fack har ställt sig positiva till lärlingsutbildningen, och varje år har det varit fler ansökningar än lärlingsplatser att fördela. I den nya gymnasieskolan bör därför 15–20 procent kunna gå på en lärlingsutbildning på yrkeslinjerna.

För att nå dit måste antalet lärlingsplatser stegvis byggas ut. En förutsättning för att lyckas är att stimulansbidraget på 25 000 kronor per lärling och läsår blir permanent. De företag som så önskar ska kunna anställa lärlingar genom särskilda lärlingsanställningar. Lärlingslönen kan vara lägre än en färdigutbildad persons lön.

Lärlingsjobb ska kunna finnas i både offentlig och privat sektor. Exempelvis skulle lärlingsjobb kunna öppna för nya möjligheter för unga vuxna att söka sig till yrken som omvårdnadspersonal, vårdbiträde eller undersköterska. I Sveriges Kommuner och Landsting, SKL, kommer Folkpartiet att ta initiativ till sådana lärlingsjobb.

I Tyskland och Danmark är lärlingsjobb vanliga. Det är en av huvudförklaringarna till att de länderna har en lägre ungdomsarbetslöshet än vi i Sverige har. Erfarenheten visar att elever på lärlingsutbildningar i stor utsträckning får reguljär anställning när utbildningen är klar. Ett lärlingsystem är därför något som gynnar både individen, som får användbara kunskaper och ett jobb, och arbetsgivaren som får anställda med rätt kompetens.

Lärlingsjobb är alltså vanliga i Tyskland och Danmark. Det är, som sagt, en av huvudförklaringarna till att de länderna har en lägre ungdomsarbetslöshet än Sverige.

Även inom vuxenutbildningen bör det finnas lärlingsutbildningar. Folkpartiet föreslår att 7 500 heltidsplatser skapas till år 2014.

Herr talman! Jag vill också nämna viktiga insatser som regeringen under mandatperioden har gjort för att sänka trösklarna in på arbetsmarknaden och för att minska arbetslösheten. Det gäller nystartsjobben som är befriade från arbetsgivaravgifter för långtidsarbetslösa. För ungdomar gäller reglerna för nystartsjobb redan efter sex månaders arbetslöshet. Halveringen av arbetsgivaravgifterna för unga är en annan positiv och en på sikt jobbskapande åtgärd för ungdomar. Det är också bra att regeringen har avskaffat medfinansieringen i sjukförsäkringen; arbetsgivare ska inte på grund av rädsla för långvariga kostnader för långtids-sjukskrivna behöva undvika att anställa. Den av regeringen införda skattereduktionen för hushållsnära tjänster, RUT, och för byggarbeten, ROT, som gör att hushållen kan dra av 50 procent av arbetskostnaden är också jobbskapande. RUT-reformen medför möjligheter att skapa nya varaktiga arbeten i företag som erbjuder hushållsnära tjänster som städning, tvätt och barnpassning. Det är tjänster som hushållen tidigare ofta själva utfört eller köpt på en svart marknad eftersom moms, arbetsgivaravgifter och inkomstskatter inneburit att tjänsterna varit alldeles för dyra för de flesta hushåll med normala inkomster. Skattereduktionen har skapat många vita arbetstillfällen, minskat svartjobben och underlättat vardagen för många arbetande barnfamiljer och ensamstående föräldrar.

Slutligen kan jag nämna att det är glädjande att se att orderingången för den svenska industrin nu ökar. I april ökade orderingången med 17,6 procent jämfört med samma månad 2009. Det är förstås bra för tillväxten på arbetsmarknaden.

*Aktuell debatt:
Arbetslösheten*

Anf. 40 DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd):

Herr talman! Socialdemokraterna är ute och kampanjar om ungdomsarbetslösheten. Det är mycket skrämselfpropaganda, vilket man tyvärr ofta möter i Socialdemokraternas valrörelser. I måndags ställde sig den socialdemokratiske riksdagsledamoten Thomas Bodström på ett studentflak och påstod inför medierna: ”Vart tredje studentflak går raka vägen in i garaget för socialbidrag.”

Bodström har uppenbarligen inte koll på statistiken. Siffror på 30 procent tas ofta upp i debatten av Bodström, så även i dag. I den statistiken inräknas heltidsstudenter som söker jobb, ofta några timmars extrajobb. Om man ser till hur många ungdomar som de facto står utan sysselsättning är ungdomsarbetslösheten i åldern 15–24 år enligt SCB inte mer än 5,7 procent, alltså inte högre än för andra, vilket också Finanspolitiska rådets ordförande Lars Calmfors understryker.

Långtidsarbetslösheten bland ungdomar i Sverige är bland de lägsta i Europa. Endast 3,5 procent av de arbetslösa ungdomarna har varit arbetslösa mer än ett år.

De flesta ungdomar som blir arbetslösa har ett nytt jobb eller börjar studera inom några månader. Att då som Socialdemokraterna ropa efter aktiva åtgärder för unga från dag ett riskerar att bli kontraproduktivt. De flesta ungdomar får som sagt jobb inom tre månader. Forskare varnar för att göra om misstaget från 90-talskrisen. Åtgärder från dag ett snarast försämrade ungdomars möjligheter på arbetsmarknaden på grund av olika inlåsnings effekter. Däremot är de ungdomar som saknar grundläggande skolbetyg en riskgrupp, och dem ska vi ge stöd snabbt. Därför har vi satt in åtgärder i form av exempelvis utbildningar på folkhögskolorna.

Alliansen har gjort flera insatser för unga arbetslösa. Vi vill förstås att de ska få hjälp att få ett jobb, självklart. Vi har därför infört möjligheten till jobbgaranti. Den garanterar ungdomar aktiva åtgärder efter tre månaders arbetslöshet. Först måste de dock söka jobb på den reguljära arbetsmarknaden. Det är viktigt.

Vi har utökat antalet utbildningsplatser med 10 000. Nu vill oppositionen ha ytterligare 10 000, men högskolorna säger att de har fullt sjå att fylla de platser de redan tilldelats. Frågan är om det verkligen är en bra åtgärd som oppositionen föreslår.

Vi har satsningar på sommarjobb. Vi har satsningar på lärlingsanställningar. Vi har sett till att fler unga får stöd att starta eget. Vi har satsat på nystartsjobb riktade till arbetslösa unga. Det innebär att arbetsgivaravgiften för den som tar emot en arbetslös ungdom sänks. Många debattörer undrar varför Socialdemokraterna slår sig för bröstet beträffande den åtgärden. Den åtgärden har vi ju redan vidtagit, precis som ministern sade tidigare, genom nystartsjobb för unga.

Om man väljer Alliansen får man först en generell nedsättning av arbetsgivaravgiften som gör att alla unga är attraktiva på arbetsmarknaden, för alla ska ut och söka jobb. Dessutom får man, om man tar emot en ung arbetslös, ytterligare nedsättning av arbetsgivaravgiften via nystartsjobb. Det blir alltså dubbelt så bra med Alliansens politik jämfört med Socialdemokraternas politik.

Herr talman! Bodström står på studentflak med sina plakat och talar om för unga att de inte kommer att få jobb utan socialbidrag. Det är just plakatpolitik. Vänsterns analys är tunn och deras argument ihåliga. Dess-

utom saknar de idéer om vad som behöver göras. Är det verkligen den nya arbetslinje som Socialdemokraterna står för? Det verkar inte bättre, herr talman, än att vänsteroppositionens politik till hundra procent går rakt in i garaget. Deras politik ger inte precis några löften till våra studenter om en ljusnande framtid.

*Aktuell debatt:
Arbetslösheten*

Anf. 41 JOSEFIN BRINK (v):

Herr talman! Det är uppenbart att det finns stora skillnader i hur vi ser på arbetslöshetens orsaker och därmed vad som behöver göras för att bekämpa den. Vi i Vänsterpartiet anser att det behövs investeringar som får fart på ekonomin och efterfrågan, att nya branscher för att bli livskraftiga behöver stöd och stimulans att komma i gång. På det sättet kan vi få ett arbetsliv och ett näringsliv som är långsiktigt hållbart och där det finns avsättning för de produkter som tillverkas.

Det talas väldigt mycket från Allianspartiernas sida om att företagen behöver bättre villkor. Det man då avser är olika rabatter och subventioner som ska riktas till än den ena än den andra branschen. Där är det tydligen inga problem med att det är bidrag och subventioner som ska skapa de nya jobben. Det företagen behöver för att överleva och i längden kunna vara livskraftiga är marknader för avsättning av deras produkter. På så sätt kan det bli en långsiktigt hållbar produktion.

Jag har ännu inte hört några som helst konkreta förslag om hur det ska grejas i framtiden, mer än att vi ska ha ökade och växande klyftor så att ett antal fattiga människor blir tillräckligt desperata och beredda att ta lågavlönade jobb som de mer välbeställda ska köpa för att göra sina liv bekvämare. Det är vad den borgerliga jobbpolitik som satts i verket handlar om. Hela idén är att arbetslösheten beror på att lönerna är för höga, framför allt för de redan lågavlönade. I synnerhet gäller det de unga, för dem är lönerna uppenbarligen alldeles för höga.

Eftersom man vill sänka lönerna har man sänkt a-kasseersättningen. Det är därför man lagt en straffavgift på a-kasseavgiften för dem som löper störst risk att bli arbetslösa. Lönesänkningar är hela idén bakom jobbskatteavdraget, vilket man dock försöker förneka. Det sade Moderaterna rent ut tills någon pr-nisse sade till dem att det nog inte låter så bra att säga det. Det är hela idén. Vi ska pressa ned de lägsta lönerna. Det är det enda jag hör här, att folk är för dyra och därför har vi hög arbetslöshet.

Framtidsvisionen i det borgerliga Sverige är, helt uppenbart, att vi ska ha en arbetsmarknad som redan finns i exempelvis USA och Storbritannien där en stor andel människor tvingas jobba i en tjänstesektor med så låga löner att de inte kan klara sig ens om de har ett heltidsarbete.

Redan nu är effekterna av låglönepolitiken påtagliga. Skattesänkningarna och låglönepolitiken har ett uppenbart pris. Det betalas med större barngrupper i förskolan. Det betalas med färre timmar i hemtjänsten. Det betalas med utebliven städning på sjukhusen. Detta kan vi se konkret i den senaste arbetskraftsundersökningen från Statistiska centralbyrån. Den visar att framför allt mängder av kvinnor nu förlorar sina jobb i den offentliga tjänstesektorn. På en rak fråga till Statistiska centralbyråns analytiker fick jag svaret att det inte finns någon annan rimlig förklaring till den kraftigt ökade arbetslösheten bland kvinnor än att det nu skärs ned och sägs upp i välfärdssektorn.

Skattesänkningarna har också ett pris i form av uteblivna investeringar i sådant som faktiskt kan bli långsiktigt hållbara näringar, en långsiktigt hållbar produktion, nämligen klimatomställning och ny teknik för energi och transporter. Det är näringar som kan utvecklas till nya, hållbara exportindustrier i form av modernt bostadsbyggande och bättre välfärdstjänster.

Vi har inte råd med en sådan här politik i fyra år till. Framför allt har inte människor som redan har låga inkomster och en svag ställning på arbetsmarknaden råd med den förda politiken. Vi har inte råd med den höga arbetslösheten.

(Applåder)

Anf. 42 ULF HOLM (mp):

Herr talman! Jag är förvånad över att arbetsmarknadsministern fortsätter att prata mer om de rödgröna förslagen än om egna förslag. Det är arbetsmarknadsministern som sitter på verktygen. Det är regeringen som har maktinnehavet och kan lägga fram förslagen, men man gör det inte. Jag är förvånad över det.

Framtidsvisionerna tycks Centerpartiet stå för. De har som prioritet ett att förändra LAS. Är LAS verkligen det stora problemet på svensk arbetsmarknad? Nej, definitivt inte. För att ge besked om det ställde sig statsministern och finansministern i fredags upp och sade att det inte kommer på tal – om det mot all förmodan skulle bli en alliansregering. Där försvann framtidsvisionen från allianscentern.

Jag tror att det är viktigt att vi pratar om vilka åtgärder som behöver vidtas framöver. Vi kan stå här och prata om hur statistiken har förändrats och så vidare, men jag tror inte att det skapar några nya jobb för framtiden. Vart tog insikten vägen från regeringen? I höstas pratade man så tydligt på FN:s klimatmöte i Köpenhamn om behovet av förnyelse, förändring och de gröna jobben, om att vi måste ta klimathotet på allvar och gå i bräsch genom att göra något själv. Men det verkar helt ha försvunnit från dagordningen från regeringens sida. Man är nu tillbaka i att prata om jobbcoachning till arbeten som inte finns. Jag har inte så mycket emot jobbcoachning, men problemet är att de inte har några jobb att coacha till i dagsläget. Där ligger den stora utmaningen.

Från Miljöpartiets och De rödgrönas sida har vi lagt stora resurser på att skapa nya arbetstillfällen i de branscher som behövs för framtiden, investera i kollektivtrafiksatsningar, investera i bostadsbyggande för att skapa nya jobb och se till att vi renoverar för att sänka energianvändningen och göra det klimatsäkert.

Vi har också lagt fram förslag på att sänka arbetsgivaravgifterna för små företag. Vi tror på att småföretagen skapar arbetstillfällen framöver. Tyvärr har regeringen i stället höjt skatten för småföretagarna, vilket jag och Miljöpartiet beklagar djupt. Men jag hoppas att vi kan få en rödgrön regering till hösten, så att vi åter kan ha chansen att sänka arbetsgivaravgifterna för småföretagarna, för det behövs.

Herr talman! Jag är också förvånad över arbetsmarknadsministerns fientliga inställning till företagande; han har uttalat att företagsvikariat inte är något att ha. Men snälla någon! Vi behöver mer nyföretagande i Sverige. Företagsvikariat är ett sätt för dem som har en anställning i dag att kunna förverkliga sin dröm som de skulle vilja pröva på och förverk-

liga en idé de har, samtidigt som man under upp till ett år har chansen att få in en arbetslös, som kan få in en fot på arbetsmarknaden under den tiden. Hur kan detta vara negativt för företagandet i Sverige? Jag förstår inte detta.

Ett av de bästa projekt som finns som en arbetsmarknadspolitisk insats är starta-eget-bidraget. Jag är glad att regeringen sent omsider har skapat nya möjligheter för starta-eget-bidraget. Men vi skulle vilja se större resurser för detta, för det är entreprenörskap och nyföretagande som behövs för framtidens jobb.

På Annie Johansson låter det som att det bara är sänkt arbetstid som skapar jobb. Vi kan ha en diskussion om livsarbetstiden. Jag tror att vi måste sänka arbetstiden för stressade småbarnsföräldrar. Men det låter nästan som att Centern också ska lägga fram förslag om att höja veckoarbetstiden från 40 timmar för att skapa fler jobb. Jag tror inte på den modellen.

(Applåder)

Anf. 43 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Detta är en intressant debatt. Sven-Erik Österberg klagar på jobbskatteavdraget, vilket han har gjort under snart fyra års tid. Det blir lite intressant, när ni i själva verket är för 95 procent av de skattesänkningar som vi har genomfört. Ni accepterar dem. Det blir lite märkligt, tycker jag.

Ni skräms med lönesänkningar. Men lägg av, alltså! Vi har efter att jobbskatteavdraget infördes haft två avtalsrörelser med god reallöneutveckling som har förstärkts med mer än 1 500 kronor per månad för 99 procent av Sveriges löntagare. Är det lönesänkningar, det? Det är precis tvärtom! Det har blivit mer pengar i plånboken för sjuksyrran, kommunalarbetaren, metallaren, vårdbiträdet och kulturarbetaren.

Oppositionen skrämmer med att säga att vi vill ha lönesänkningar. Oppositionen målar framtiden svart för alla ungdomar i annonskampanjer som går landet runt. Oppositionen hotar jobbtillväxten genom att göra det dubbelt så dyrt att anställa ungdomar. Oppositionen mörkar sina siffror. Inga jobb att söka, hörde jag Ulf Holm säga. I år räknar Arbetsförmedlingen med 1,2 miljoner jobbyten.

Dessutom säger Sven-Erik Österberg och Socialdemokraterna att vi införde ett aktivitetsförbud, när det i själva verket var så att vi tog bort det, eftersom kommunal ungdomspraktik och ungdomsgarantin i de gamla systemen innebar att det inte var någon aktivitet de första 100 dagarna. I praktiken struntade många kommuner fullkomligt i denna ungdomsgrupp.

Vi måste fortsätta att driva en politik för arbete. Vi ska behålla ned-sättningen av arbetsgivaravgifterna för unga. Vi ska ha coachning och arbetsförmedling från dag ett med ökat stöd efter hand. Vi vill införa lärlingsutbildning så snabbt som möjligt. Och vi måste lägga fokus på de helt sysslösa ungdomarna, de 70 000 som blir de allra mest utsatta om oppositionen skulle vinna i höst.

(Applåder)

*Aktuell debatt:
Arbetslösheten*

Anf. 44 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Herr talman! Lönesänkarstrategin vill Littorin inte kännas vid, men vi har följt upp detta, och det är precis vad ni har sagt tidigare angående syftet med att göra ett stort jobbskatteavdrag. Jag har ingenting emot att människor får mer pengar i plånboken, men ert syfte var att det skulle leda till lägre lön. Det är det jag pekar på. Det har verifierats i citat från er närstående personer som varit med i diskussionen. Du var partisekretäre vid den tidpunkten. Du kan väl inte säga att du inte var med i de ledande diskussionerna i partiet om vad som låg bakom? Detta verifieras av Lars Calmfors, Stefan Fölster och Per Jansson, tidigare statssekreterare på Finansdepartementet. Det är detta som är strategin. Det handlar om vad man vill med lönenivåerna i Sverige och vilka det är som ska ha låga löner. Det är där striden står också i den här valrörelsen.

Det jag sade om aktivitetsförbudet är sanning, Littorin. Det är först när du skriver in dig i samband med ungdomsgarantin som det finns på pränt. Varenda arbetsförmedlare pekar på detta när man är ute och besöker dem i landet. De säger: Att vi inte får möta ungdomar de första 90 dagarna är den mest destruktiva åtgärd som den här regeringen har vidtagit. Det är vad aktivitetsförbudet innebär. Detta möter jag var jag än är i detta land, och det tror jag att du också gör, Littorin, om du är ärlig med handen på hjärtat i det här läget.

Det är konstigt att man är så självgod och nöjd på den borgerliga sidan. Vi har en gemensam EU-statistik som visar att Sverige har den kanske allra högsta ungdomsarbetslösheten i hela Europa, och du är nöjd som arbetsmarknadsminister. Jag har inte hört ett enda förslag från er här. Du har bara hackat på våra förslag och sagt att de är dåliga. Varför har du inte lyckats bättre? Vi har högre arbetslöshet än alla andra länder. Du har sovit den senaste tiden, Littorin, när det gäller ungdomsarbetslösheten. Nu har vi försökt få dig att vakna till här under debatten. Men du kommer väl att vända dig, lägga dig på den andra sidan, somna om igen och fortsätta din törnrosasömn i stället för att bekämpa arbetslösheten.
(Applåder)

Anf. 45 ANNIE JOHANSSON (c):

Herr talman! Centerpartiets budskap i valrörelsen handlar om att ge drömmen en chans. Dagens unga i Sverige drömmer mer än något annat om att ha ett jobb att gå till på morgnarna och om möjligheten att stå på egna ben. För att deras dröm ska kunna slå in är vårt uppdrag som politiker att skapa förutsättningar för de nya jobb som skapas i små och växande företag runt om i landet. Fler nya företag ger fler nya jobb. Dagens unga har drivkraft, kreativitet och vilja. Vi måste öppna dörren för dem att visa vad de går för inom såväl jobb som att starta eget.

I höstens val står två tydliga alternativ mot varandra i arbetsmarknadspolitiken, arbetslinjen mot bidraglinjen. Regeringen har fokuserat på att minska utanförskapet och få fler i arbete. Därför har vi gjort det mer lönsamt både att arbeta och att anställa. Mellan april 2006 och april 2010 har vi en sysselsättningsökning med 243 000 enskilda personer, trots att vi gått igenom den värsta lågkonjunkturen sedan 1930-talet. Det visar att regeringens politik gör skillnad. Vänsterpartierna vill i stället göra det mer lönsamt att inte arbeta och dyrare att anställa, särskilt ungdomar. Hur skapar det fler jobb?

Valfrihet och mångfald står mot en kvinnofientlig syn på jobb och företagande. Regeringen har genomfört reformer och öppnat den offentliga sektorn för fler välfärdsföretagare, vilket har lett till att fler kvinnor fått fler arbetsgivare att välja bland och har underlättat livspusslet för många barnfamiljer och äldre.

Mellan 2006 och 2009 ökade antalet anställda i privata vårdföretag med 30 000, och RUT-avdraget har skapat ungefär 7 000 nya jobb. Vänsterpartierna motsätter sig detta och vill riva upp det. Hur kan det leda till fler jobb?

Vi vill ge dem som i dag står utanför arbetsmarknaden, inte minst unga, en chans. Rösta därför på Centerpartiet och Alliansen den 19 september!

Anf. 46 HANS BACKMAN (fp):

Herr talman! Den här debatten visar att den ekonomiska återhämtningen skulle försenas med vänsterpartiernas politik. Höjda skatter för företagen och hushåll dämpar efterfrågan i ekonomin. Det försenar den ekonomiska återhämtningen och gör att fler blir kvar i arbetslöshet.

Vänsterpartierna ger med den ena handen men tar desto mer med den andra när man till exempel fördubblar arbetsgivaravgifterna för unga. Alla får högre kostnader. Oppositionen ger sken av att det framför allt är de rika som får betala för alla deras ökade utgifter. Det stämmer inte.

Av nästan 16 miljarder i skattehöjningar 2011 betalas endast 2,1 miljard av höginkomsttagare. Ungdomarna får betala för de redan etablerade på arbetsmarknaden. I ett läge med hög arbetslöshet bland unga vill oppositionen finansiera höjda bidrag till etablerade personer med höjd skatt på unga. Det är ett allvarligt felgrepp.

Vänsterpartiernas politik kommer att leda till färre jobb bland annat för att det kommer att bli dyrare att anställa. Vänsterpartiernas satsning på arbetslösa unga är dessutom ett slag i luften. De vill ge en skattereduktion för den som anställer en arbetslös ungdom. Men redan i dag finns så kallade nystartsjobb för unga som ger slopad arbetsgivaravgift.

Låt oss i Folkpartiet och Alliansen få fortsätta på den inslagna vägen med en tydlig arbetslinje med jobbskapande åtgärder såsom halverad arbetsgivaravgift för unga, nystartsjobb med slopad arbetsgivaravgift och RUT-avdrag som ger både fler företagare och fler jobb inom hemtjänstsektorn. Det är en sådan politik som krävs för att sänka trösklarna till arbetsmarknaden.

Det jobbskatteavdrag som har diskuterats i dag har visat sig skapa nya jobb, enligt bedömningar, och ge mer i plånboken för dem som arbetar. Dessutom kan vi se att talet om lönedumpningar inte stämmer. Avtalsrörelserna ger alltså en god löneutveckling.

Anf. 47 DÉsirÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd):

Herr talman! Den debatt som Socialdemokraterna begärt gör mig lite förvånad eftersom jag inte tycker att Socialdemokraterna har kommit med så mycket nytt. Skiljelinjerna blir tydliga. Vi är för jobblinjen, och ni är inte det. Det är bra att det visar sig här i dag.

Vi kristdemokrater anser att den politik som Alliansen för med arbetslinjen är rätt. Alliansens arbete i syfte att bryta utanförskap är mycket

viktigt. Alldeles för många lämnades under den socialdemokratiska regeringen utanför i långa sjukskrivningar och fick inte hjälp tillbaka.

Nu får sjukskrivna möjlighet att träffa en arbetsförmedlare och en chans att kunna komma vidare. Alla kan det inte, men av 12 000 har 1 700 gått ut i arbete. Jag tänker på Pia Lundgren i Svenska Dagbladets intervju den 6 april som säger att hon nu efter nästan nio år som sjukskriven för utbrändhet på väg tillbaka till arbetslivet tack vare Alliansens politik.

Vi har under mandatperioden gjort mycket för att unga, nyanlända och sjuka ska få stöd till arbete. Nu tycker vi kristdemokrater att det är dags att också sätta fokus på gruppen personer med funktionsnedsättning. Det är en grupp där sysselsättningen inte har gått upp oavsett regering.

Här krävs nu att vi hittar nya arbetssätt. Många fler borde kunna få en möjlighet. Det som många unga funktionshindrade vittnar om, att de sitter framför tv:n som enda sysselsättning, är inte acceptabelt. Vi måste synliggöra den här gruppen.

Många känner nu en oro när det gäller arbetslösheten för framtiden. Ingen vet hur det ska gå. Kommer Europa att klara krisen? Hur kommer det att påverka Sverige och arbetslösheten? Frågetecknen är många, och många känner oro.

Störst oro bör nog alla känna för det orosmoln som hänger över oss alla inför tanken på att vänsterkoalitionen skulle kunna komma till makten efter höstens val. Det molnet, herr talman, vill inte vi kristdemokrater ha på himlen.

Låt oss se till att Kristdemokraterna och Alliansen får förtroende i höst!

Anf. 48 JOSEFIN BRINK (v):

Herr talman! Under hela den här debatten är de enda idéer som lanserats av de borgerliga partierna, förutom ytterligare skattesänkningar och ännu mer av subventioner till olika branscher som inte klarar sig på egen hand, ytterligare försämringar av löner och anställningsvillkor.

Moderaterna som gärna hävdar att de inte vill försämra LAS vill faktiskt göra det. Det är vad de sade häromdagen när de hävdade: Vi vill värna LAS. Där har man ett konkret förslag. Man vill förlänga provanställningarna till ett helt år.

Provanställning är den sämsta och otryggaste anställningsformen som vi över huvud taget har där människor kan få gå på dagen utan motivering. Det kommer att slå rakt mot ungdomar.

Det kommer inte att leda till ett enda nytt jobb. Det kommer att leda till ytterligare ökad otrygghet och större risk för unga att utnyttjas i arbetslivet. Det är knappast ett för litet problem på dagens arbetsmarknad.

Sedan har vi Centerpartiet, som har en hel uppsjö av visioner och idéer här. Man vill urholka LAS ännu mer så att arbetsgivare i ännu högre grad kan välja fritt vem som ska få sparken vid arbetsbrist. Inte heller det leder naturligtvis till ett enda nytt jobb. Det leder bara till ökat godtycke och ökad otrygghet.

Annie Johansson berättar här att man dessutom vill avskaffa kollektivavtalsmodellen och ersätta den med en statlig lönepolitik där man tydligen ska fatta politiska beslut om vilka löner nyutexaminerade aka-

demiker ska ha på sina första jobb. Det är klara besked. Kollektivavtalsmodellen har inte ett kompakt stöd i den borgerliga regeringen.

Nej, fyra år till med borgerlig regering kommer inte att leda till några fler jobb. Fyra år till med borgerlig regering kommer att leda till fortsatta nedskärningar i välfärden, växande klyftor och till en arbetsmarknad där löner och arbetsvillkor försämras och pressas tillbaka.

Alternativet är en rödgrön politik som investerar i jobb, utbildning och en bättre välfärd. Det är en politik som värnar om fackliga rättigheter, bra löner och arbetsvillkor, jämställdhet och solidariska trygghetssystem.

Det är en politik för ett Sverige som håller ihop till skillnad mot en politik för ökade orättvisor, klyftor och ökande arbetslöshet.

(Applåder)

Anf. 49 ULF HOLM (mp):

Herr talman! Fakta enligt Statistiska centralbyrån är att vi nu har 483 000 personer arbetslösa och att ungdomsarbetslösheten har passerat 30 procent. Arbetsmarknadsministern kallar det för skrämselfpropaganda från oss rödgröna. Ta det i så fall med SCB. Det är fakta.

Det är möjligtvis så att det är verkligheten som skrämmer regeringen. Det må så vara. I dag har man inte gett uttryck för några nya förslag om vad man kan göra som jobbskapande åtgärder.

Det talas här om straffskatt på ungdomar och att vi rödgröna vill ta bort skatterabatten. Men vi har inte hört ett enda inlägg här i dag där man har förklarat hur många nya jobb som denna rabatt har skapat.

Riksrevisionen har sagt att man inte kan bevisa att det har gett några nya jobb. Varför ska man då fortsätta med den politiken om det inte ger några nya jobb? Det är bara en subventionering av arbetsgivare som har ungdomar anställda. Det är bättre att satsa på dem som inte har ett jobb så att de ska få ett jobb i framtiden.

Från oss rödgröna och särskilt oss i Miljöpartiet är riktlinjen tydlig. Vi vill modernisera Sverige och investera för framtiden. Vi vill investera i människor så att de ska få utbildning och kunna ta de nya jobb som kommer.

Vi vill investera för att vi ska klara klimathotet men också klara nya arbetstillfällen inom den gröna sektorn. Vi vill investera i kollektivtrafikpolitik och i energibyggande i bostadsområdena.

De är på de områdena som vi måste satsa för att skapa nya arbetstillfällen, nya företag och samtidigt klara det klimathot som finns. Det är den politiken som är en politik för framtiden för att modernisera Sverige och den politiken som är nödvändig.

(Applåder)

Anf. 50 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Jag vill tacka Socialdemokraterna för att ni begärde den här debatten och för en bra debatt. Det har varit en upplysande debatt, skulle jag vilja säga. Den är bra ur mitt perspektiv, eftersom varje gång ni redovisar er politik så sjunker era opinionssiffror. Det borde vara så också den här gången.

Det vi har hört är att ni skräms med lönesänkningar. Ni målar framtiden svart för ungdomar i annonskampanjer och annat, och ni hotar jobb-

tillväxten genom att göra det dubbelt så dyrt att anställa ungdomar. Tack för det!

Låt fakta tala! Från april 2006 till april 2010 har sysselsättningen bland unga ökat med 54 000. Eller så kan man säga på ett annat sätt, om Sven-Erik Österberg hellre vill det: Sysselsättningsgraden bland unga har ökat med 1,4 procent. Arbetskraftsdeltagandet har ökat med 3,3 procent. Och ja – arbetslösheten har ökat med 2 procent efter den värsta krisen på 70–80 år och när vi har haft de största ungdomskullarna i mannaminne.

Herr talman! Arbete är både bra och rätt. Det är bra och rätt att arbeta och göra rätt för sig. Det är bra att ha en arbetsgemenskap att känna trygghet i, att ha en lön att kunna leva på och att ha en framtid att kunna skapa och påverka. Det är genom arbete som vi blir en del av samhället. Det är den rätten som oppositionen vill förneka ungdomarna i Hofors genom att straffbeskatta arbetsgivarna som ska anställa dem och genom att föra en politik för mindre arbetstid, för sämre matchning och för en sämre fungerande arbetsförmedling.

Varför? Varför vill ni beröva dessa ungdomar deras hopp? Varför svartmålar ni i annonskampanjer deras chanser och förstör deras möjligheter? Varför vill ni straffa ungdomarna i Hofors och deras kamrater över hela landet? Varför är det ert besked nu i dag när så många av dem tar studenten?

För mig är det obegripligt. Det är cyniskt, konservativt och bakåtsträvande. Sverige kan bättre än så. Sverige och ungdomarna behöver en arbetslinje i svensk politik.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på interpellationerna 2009/10:362, 363, 358, 447 och 474 om stupstocken i sjukförsäkringen och dess konsekvenser

Anf. 51 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Herr talman! Monica Green har frågat mig vilka underlag jag hade för mitt uttalande i konstitutionsutskottet angående försörjningsstödet. Eva Lena Jansson har frågat mig vilka initiativ jag avser att ta för att utförsäkrade inte ska tvingas sälja hus och/eller bil när sjukpenning och sjukersättning dras in. Eva Lena Jansson har också frågat statsrådet Mats Odell om han avser att vidta några åtgärder för att minska kommunernas kostnader för försörjningsstöd som orsakats av regeringens förändringar i trygghetssystemen. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara även på denna interpellation. Siw Wittgren-Ahl har frågat mig vilka initiativ jag avser att ta för att försäkra mig om att ingen som är sjuk tillåts utförsäkras från sjukförsäkringen och därmed hänvisas till att leva på socialbidrag. Slutligen har Veronica Palm frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder för att minska barnfattigdomen, om jag avser att vidta några förändringar av sjukförsäkringen samt om jag avser att vidta några åtgärder för att minska behoven av socialbidrag.

Sjukförsäkringen ska vara trygg och säker och den ska omfatta alla. Den som är sjuk och inte kan arbeta ska alltid vara trygg och ha ett gott skydd. Vi ska även ha en aktiv rehabilitering för att på bästa sätt ge stöd och hjälp tillbaka till arbete.

Jag vill påminna om hur sjukförsäkringen fungerade 2006 då alliansregeringen tillträdde. 140 personer om dagen förtidspensionerades, många mot sin egen vilja. Som ett resultat av detta hade mer än var tionde person i yrkesverksam ålder en förtidspension. Förtidspensioneringarna hade ökat särskilt mycket bland kvinnor och unga. Att bli förtidspensionerad som ung innebar för de allra flesta att leva på en lägre ekonomisk nivå livet framåt. Självfallet drabbas även barn till den som förtidspensioneras av familjens minskade inkomster.

Vi har nu tagit oss bort från den tidigare passiva sjukförsäkringen. Den som har eller kan utveckla en arbetsförmåga ska få stöd för att komma tillbaka till arbete. Vi har brutit med det gamla systemet då människor fördes in i långa passiva sjukskrivningar som ofta slutade med förtidspension.

Den nya sjukförsäkringen ser till allas möjligheter och behov. Vi har stärkt skyddet för de allvarligt sjuka. Den som är allvarligt sjuk ska kunna få sjukpenning utan tidsgränser under den tid då de kämpar mot sin sjukdom. Rätt till förtidspension ges till dem som har en permanent nedsatt arbetsförmåga på grund av medfödda funktionshinder eller sjukdomar och skador som uppkommer senare i livet. För det stora flertalet som har en tillfällig sjukdom eller skada har vi gjort den största satsningen någonsin på stöd och insatser för att öka möjligheten för återgång till arbetslivet. Sjukförsäkringen har blivit mer aktiv och sjukfallen har blivit både färre och kortare.

Alla som har fått sjukpenning i två och ett halvt år eller som inte kan få tidsbegränsad sjukersättning längre har erbjudits en arbetsintroduktion via Arbetsförmedlingen. Ca 85 procent har velat delta i denna och får då aktivitetsstöd. Flertalet har efter avslutad arbetsintroduktion kunnat börja arbeta, studera eller gå vidare med andra insatser hos Arbetsförmedlingen. Det är glädjande att så många nu kan ta steget från en långtidssjukskrivning och vidare mot egenförsörjning och arbetsgemenskap. För dem som inte har tillräcklig arbetsförmåga för att klara detta finns möjligheten att åter söka ersättning från sjukförsäkringen.

Försäkringskassan har frågat dem som avstått från arbetsintroduktionen hur de försörjer sig, och av dessa har endast 2 procent av dem som tidigare hade sjukpenning svarat att de nu får sin försörjning huvudsakligen via kommunerna.

Jag menar, som jag sade i konstitutionsutskottets utfrågning, att de ökade kostnaderna för försörjningsstöd är hänförliga till den ekonomiska krisen och den höga arbetslösheten.

Jag vill också påpeka att den aktiva sjukförsäkringen även har varit gynnsam för kommunernas ekonomi. De allra flesta som tidigare var sjukskrivna har nu snabbare kommit tillbaka till arbetet, vilket är gynnsamt för kommunernas skatteintäkter. Sjukfrånvaron inom den kommunala sektorn har också minskat kraftigt de senaste fyra åren. Som en följd av den minskande sjukfrånvaron kunde kommunernas avgifter för den kollektivavtalsbaserade sjukförsäkringen 2009 sänkas till noll, vilket

innebar att kommuner och landsting fick minskade kostnader med 5,2 miljarder kronor.

Min slutsats är således att sjukförsäkringsreformen var gynnsam även för kommunernas ekonomi.

Anf. 52 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Det är glädjande att vi kan ha denna debatt, även om den har föregåtts av många turer. Jag tackar kammarkansliets personal för att de på ett förtjänstfullt sätt har försökt åstadkomma någon som helst information till oss med tanke på att tider och så vidare har ändrats. Dessutom fick vi i går ett sammanställt svar på flera interpellationer.

Jag förväntas nu, herr talman, tacka för detta svar vilket är svårt eftersom jag inte tycker att jag har fått svar på mina frågor. Detta är ganska häpnadsväckande. När socialförsäkringsministern nu läser upp svaret väljer hon att inte ta med den del där hon hävdar att det inte finns belägg för Eva-Lena Janssons påstående för sjukförsäkringsreformen har lett till ökade kostnader för kommunerna. Nu är det inte Eva-Lena Jansson som står för detta påstående, utan det är Sveriges Kommuner och Landsting som redovisar att de har fått ökade kostnader för socialbidragen eftersom regeringen har ändrat på reformen. Man kallar det i alla fall för reform.

Jag hade tre frågor i mina interpellationer: Avser statsrådet att vidta åtgärder i syfte att personer som utförsäkras från sjukförsäkringen inte ska få sänkt inkomst? Inget svar.

Vilka initiativ avser statsrådet att ta för att utförsäkrade inte ska tvingas sälja hus och/eller bil när sjukpenning och sjukersättning dras in? Inget svar.

Avser statsrådet att vidta åtgärder för att minska kommunernas kostnader för socialbidrag som orsakas av regeringens förändringar i trygghetssystemet? Inget svar.

Detta, herr talman, förväntas jag debattera. Jag kan säga att jag tycker att det är helt ofattbart.

Jag har tagit upp några exempel tidigare i den här kammaren. I interpellationen berättar jag om en kvinna och redovisar att hon har fått sänkt ersättning. Hon bor i hus och kan inte få några socialbidrag. Husmark Pehrsson hänvisar till Försäkringskassans undersökning, och det är klart att hon där säger att hon inte har fått socialbidrag eftersom hon har blivit nekad socialbidrag.

Statsrådet påstår att det är glädjande att många nu går tillbaka till jobb. Ja, om man gjorde det. Jag har en arbetskamrat som fortfarande bara kan jobba 80 procent. Nu har han fått sämre ekonomi eftersom han inte får sjukpenning för de 20 procent som läkaren har bedömt att han är sjuk. Det är inte speciellt glädjande, vare sig för honom eller för mig, och jag hoppas att ministern inte uppfattar det som glädjande.

Jag hade önskat att vi skulle kunna ha en bra debatt där vi åtminstone skulle kunna inse att det finns ett problem med de försämringar som regeringen har genomfört. Men, herr talman, det finns ingen sjukdomsinsikt hos regeringen när det gäller försvagningen av det sociala trygghetssystemet vi har i Sverige. Det är inte bara sjukförsäkringen som har försämrats, utan det är också a-kassan.

När fler är arbetslösa och när fler sjuka som inte får sjukersättning går som arbetslösa är det klart att socialbidragen ökar. Då hänvisar man bara till att det beror på den ökade arbetslösheten. Det är brist på jobbpolitik, och det är brist på insikt om att människor behöver trygghet som sjuk och arbetslös. Det skulle jag kunna stå här i timmar och prata om, men eftersom vi har ett statsråd, herr talman, som vägrar lyssna på den här debatten och som bara har en sorts mantra, tänker inte jag göra några fler inlägg i den här debatten.

Anf. 53 MONICA GREEN (s):

Herr talman! Inte heller jag har fått något svar på min interpellation från Cristina Husmark Pehrsson. Det verkar vara ett bekvämt sätt att banka ihop en massa interpellationer och ge ett svepande svar om hur bra regeringen är och att man har lyckats med allting och sedan inte svara på frågorna. Jag tycker inte att det är seriöst. Det skulle ha varit seriöst om man hade tagit frågorna på allvar och velat gå på djupet med detta.

Mina frågor handlade om utfrågningen i konstitutionsutskottet. De handlade om hur försörjningsstödet har påverkat kommunerna och hur många av dem som är sjuka som har drabbat kommunerna genom att behöva försörjningsstöd.

I KU svarade Cristina Husmark Pehrsson att enligt hennes bedömning hade det ingenting att göra med att människor nu drabbats av regeringens stupstock, utan det hade i stället att göra med massarbetslösheten. Jag kan hålla med Cristina Husmark Pehrsson om att regeringen har misslyckats med sin jobbpolitik. Vi hade just en debatt om den massarbetslöshet som vi har i landet. 144 personer om dagen går nu ut i arbetslöshet. Vi är uppe i nära 10 procents arbetslöshet, och när det gäller ungdomar är vi uppe i nästan 30 procents arbetslöshet. Visst har Cristina Husmark Pehrsson rätt i att arbetslösheten är ett väldigt stort problem för samhället. Det är beklagligt att vi har en sådan passiv regering.

Men Cristina Husmark Pehrsson har fel när hon sedan påstår att hennes område inte har påverkat socialbidragen någonting. Hon vill inte veta av den undersökning som SKL har gjort och som jag just nu har framför mig. Där har man frågat kommunerna – det gjorde man i mars – om de har fått ökade kostnader för det ekonomiska biståndet på grund av de förändrade reglerna i sjukförsäkringen. En majoritet av landets kommuner svarar ja på den frågan, och ändå påstår Cristina Husmark Pehrsson att så inte är fallet. Litar hon inte på kommunernas svar? Vill hon inte veta om det? Eller är det något annat skäl som gör att hon inte vill svara?

Jag vill fortfarande ha svar. Vilket underlag har ministern för sina påståenden? Vet hon hur många som tvingas att ta kompletterande stöd i landets kommuner? Vet Cristina Husmark Pehrsson det? Känner Cristina Husmark Pehrsson över huvud taget till SKL:s undersökning? Jag undrar varför hon utelämnar svaren i det här interpellationssvaret.

Människor kommer i kläm under den här borgerliga regeringen. Det drabbar dem samtidigt som krisen och lågkonjunkturen slår till. Människor kommer i kläm, barn kommer i kläm och barnfattigdomen ökar. Vi har som tur är försörjningsstöd. Det är bra att vi har det skydds nätet. Men när kostnaden för försörjningsstödet ökar i kommunerna drabbas andra områden i kommunerna. Kommunerna tvingas dra ned på kvaliteten i skolan, i barnomsorgen och i äldreården. 25 000 personer har fått lämna

kommun- och landstingssektorn. Det innebär ett stressigare jobb för dem som finns kvar och en sämre kvalitet.

Ja, Cristina Husmark Pehrsson, det är en misslyckad jobbpolitik, men det är också en misslyckad politik när det gäller de sjuka. De har inte blivit friska av att bli fattigare. De arbetslösa har inte fått ett jobb bara för att de har blivit fattigare.

Anf. 54 SIW WITTGREN-AHL (s):

Herr talman! Jag ska tacka för svaret på min interpellation, men jag instämmer i det de två föregående talarna sade om att regeringen inte har bemödat sig om att svara på var och en. Eftersom Cristina Husmark Pehrsson och Alliansen är så stolta över den här sjukförsäkringsreformen tycker jag att ni borde ta tid på er, speciellt ett valår, och tala om hur bra den är.

Jag vill börja med att säga att det inte är någon hemlighet att vi socialdemokrater och vi i oppositionen i socialförsäkringsutskottet är starkt kritiska till den förändring som ni har genomfört.

Jag blir också förvånad när jag läser Cristina Husmark Pehrssons svar på min interpellation. Jag tar upp att ni gick till val på att minska utanförskapet. Det kan väl alla ställa upp på. Jag frågar ministern hur hon ska se till att folk inte utförsäkras från sjukförsäkringen. Döm om min förvåning när ministern svarar så här: Alla som fått sjukpenning i två och ett halvt år eller inte kan få tidsbegränsad sjukersättning längre har ett erbjudande till arbetslivsintroduktion via Arbetsförmedlingen.

Jaha, men jag frågade om sjukförsäkringen. Hur ska man kunna få behålla sin sjukersättning? Det är det jag frågar. Jag frågar inte hur man ska kunna ställa sig till arbetsmarknadens förfogande.

Jag vill också ge en bakgrund. Det är ingen hemlighet att vi under dessa fyra år har varit starkt kritiska till den reformering som Alliansen har bedrivit när det gäller sjukförsäkringen. Cristina Husmark Pehrsson säger bland annat att hon inte kan sitta med armarna i kors eftersom det var 140 personer som varje dag blev förtidspensionerade på vår tid. Eftersom hon är sjuksköterska är det hennes starka drivkraft att rätta till utanförskapet. Det låter väl bra.

Jag ska säga till Cristina Husmark Pehrsson att jag har varit arbetsförmedlare i tio år. Jag har varit vikarierande mentalskötare i två och ett halvt år. Jag har varit behandlingsassistent bland alkoholskadade. Dessutom har jag jobbat med gamla i många år för att se om man kan bo kvar hemma längre. Jag har alltså en lång yrkeserfarenhet. Min yrkeserfarenhet genom jobb med människor som är handikappade på ett eller annat sätt har lärt mig att man måste bedöma detta individuellt. Man kan inte ha tidsgränser och säga till Kalle Svensson: Nu har du supit i sex månader och varit sjuk. Nu får du bli frisk. Du har säkert någon arbetsförmåga. Du kan sopa eller något annat.

Så fungerar inte livet. Min drivkraft är att jag ser varje människa och vill att vi ska ha socialförsäkringssystem efter det.

Vad har den moderata sjuksköterskans drivkraft varit? Jo, man har haft tidsgränser och däremellan har man skyltat på Försäkringskassan, och det är ingen hemlighet. Jag blir också väldigt ledsen eftersom ni mina allianskamrater i socialförsäkringsutskottet också hörde Riksrevisionen, som är riksdagens kontrollorgan, påtala att socialförsäkringsministern

inte gav Försäkringskassan någon chans till en enhetlig bedömning av den försäkrade. Man får stark kritik för hur man har genomdrivit detta.

Ministern och jag har debatterat i tv hur människor som sörjer inte har fått sin ersättning. Det var en kvinna i Uddevalla där socialförsäkringsministern skyllde på Försäkringskassan. Nu slår Riksrevisionen, riksdagens kontrollorgan, larm och säger att de inte fick tid. Vi sade det när ni genomförde den här reformen. Socialförsäkringsministern nämner inte Riksrevisionen med ett ord. Inte med ett ord säger hon att det gick för sakta och att människor kom i kläm.

Är det Alliansens politik? Det ni säger är: Vi bryr oss inte och tar av oss hörapparaterna så att vi slipper ha en dialog med de människor som står utanför och hade behövt en trygg socialförsäkringsreform.

Anf. 55 VERONICA PALM (s):

Herr talman! Jag har börjat dagen med att vara på skolavslutning med mina döttrar. Jag har satt på ny mascara efter det, för den försvann. Det är en otroligt vacker stund när man får sitta längst bak i kyrkan, snörvla lite grann och höra sina små flickor sjunga *Idas sommarvisa*.

Det vi gör här är ett bokslut för den moderatledda regeringen. Det bokslutet blir lite som en examen, och jag snörvlar, men inte av glädjetårar. Bokslutet visar ökade klyftor, att jobben försvinner och att barnfattigdomen har ökat med 50 procent. Så ser Sverige ut. Det är en medveten moderat politik.

När det gäller sjukförsäkringen är det tydligt: minskade resurser till rehabilitering i varje budget, dogmatiska tidsgränser bara riktade till den enskilde och en stupstock i sjukförsäkringen där du försäkras ut oavsett hur din arbetsförmåga ser ut. Det finns en 180-dagarsgräns där pengarna rycks undan om du efter 180 dagars sjukskrivning har någon form av arbetsförmåga mot något arbete någonstans på arbetsmarknaden, om än fiktivt. Det är en medveten moderat politik, och det går inte att skylla på någon ekonomisk finanskris. Det går bara att skylla på den moderatledda regeringen.

Människor är inte fyrkantiga. Människor är inte klossar som man kan plocka runt i ett system som Moderaterna tycks tro, utan människor är olika. Precis som Siw Wittgren-Ahl beskrev behövs det individuella bedömningar, för vi är alla olika. Jag tror absolut inte att människor blir friskare bara för att de blir fattigare då de kastas ut ur sjukförsäkringen. Men det verkar den moderatledda regeringen tro, för det är det som är lösningen.

I dag har jag sett barn som med en klump i magen gått till skolavslutningen i ärvda finkläder, utan chokladask till fröken och utan mamman. De barnen vet att det inte finns några pengar till en ny klänning från H&M. Det finns inga pengar till en chokladask till fröken, och det finns ingen mamma att ha med sig, för just på skolavslutningsdagen har hon fått möjlighet att rycka in på ett vikariat.

De barnen ser effekterna av den moderata politiken. De sjuka som under det här året kastas ut ur sjukförsäkringen utan att ha återfått sin arbetsförmåga och utan stöd att komma tillbaka till arbetet ser effekten. De fattiga barnen, de sjuka och de som förlorat arbetet – de människorna upplever effekterna av den moderata politiken in på bara skinnet.

Till de människorna och till alla oss som tycker att i ett värdigt samhälle håller vi ihop och tar hand om varandra vill jag säga att det går att göra på ett annat sätt. Det är inte en slump, utan det är en medveten moderat politik som har drivit Sverige åt helt fel håll. Och Sverige kan bättre.
(Applåder)

Anf. 56 GUNNAR AXÉN (m):

Herr talman! Tack, Veronica Palm och de övriga interpellanterna, för denna möjlighet att ännu en gång få diskutera sjukförsäkringsreformens framgångsrika resultat! Tack för att vi återigen i denna kammare kan slå fast att vi nu definitivt har gjort upp med den politik som ledde till att människor gömdes och glömdes i långa, passiva sjukskrivningar och drabbades av det som man på Försäkringskassan kallar för sjukskrivningssjuka där en ond rygg ledde till social isolering, depression, ångest, missbruk, förlorad livskvalitet, förlorat självförtroende och ett permanent utanförskap. Det var en politik där Socialdemokraterna cyniskt och medvetet sorterade ut 140 människor om dagen i förtidspension och ett permanent utanförskap.

Det är slut med den politiken. Nu hjälper vi människor från utanförskap till arbetsgemenskap. Det vill jag rikta ett varmt tack till socialförsäkringsminister Cristina Husmark Pehrsson för. Tack för ett väl utfört arbete och för att vi äntligen ser till människor och hjälper dem tillbaka till arbetsgemenskapen i stället för att sortera ut dem och glömma bort dem!

En av de frågor som diskuteras i de här interpellationerna är försörjningsstödet och dess utveckling. Jag har läst en rapport, som det kallas för, från kommunförbundet. Det finns bara en sådan rapport och jag är därför helt säker på att det är samma enkätsvar vi tittar på. Jag har varit i kontakt med Sveriges Kommuner och Landsting för att utreda vad som döljer sig bakom de här siffrorna egentligen.

Låt mig slå fast vad det handlar om. Det finns en enkät där lite drygt 200 kommuner har svarat. 61 kommuner säger att de inte kan bedöma sjukförsäkringsreformens påverkan på försörjningsstödsutvecklingen. 36 kommuner säger att sjukförsäkringsreformen inte har haft någon påverkan på försörjningsstödsutvecklingen. 96 kommuner påstår att det har haft en effekt, men de kan inte säga i vilken utsträckning det har haft effekt, för de kan inte redovisa kostnaderna som det här skulle ha lett till. 13 av landets 290 kommuner säger att de kan redovisa att sjukförsäkringsreformen har haft en viss effekt på försörjningsstödsutvecklingen, men de kan inte redovisa hur stor den är.

13 kommuner säger att de faktiskt har en särredovisning av detta. Men det finns i den enkät som Sveriges Kommuner och Landsting har redovisat ingen siffra på hur mycket det skulle ha påverkat.

Vi har gått igenom den största, globala ekonomiska krisen någonsin. Försörjningsstödskostnaderna har ökat med lite drygt 1 miljard till 11 miljarder kronor förra året. Det är långt ifrån den toppnotering som nåddes under slutet av 90-talet när Socialdemokraterna satte svenskt rekord i försörjningsstödsutbetalningar på 14,4 miljarder kronor. Vi är långt ifrån att komma i närheten av de toppresultat som Socialdemokraterna lyckades åstadkomma med sin utanförskapsskapande politik under det sena

90-talet då människor förtidspensionerades, glömdes bort i sjukskrivningarna och hänvisades till försörjningsstöd.

Då hade vi problem. Nu har vi en tid då människor hjälps tillbaka till arbete. Första kvartalet i år var drygt 100 000 fler sysselsatta än första kvartalet 2006. Nu hjälper vi människor tillbaka till arbete. Nu har vi en politik som slår vakt om jobben, och det är en stor skillnad mot den politik som Socialdemokraterna står för.

Anf. 57 RONNY OLANDER (s):

Herr talman! Jag skulle vilja rekommendera Gunnar Axén att vara lite mer ödmjuk i sin framställning. Det som gjorde mig inspirerad att anmäla mig till denna debatt var faktiskt att arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin sade: Låt fakta tala.

Fakta beställde jag den 29 oktober 2009 av riksdagens utredningstjänst, för jag hade hört talas om de 140 personerna om dagen väldigt ofta. Jag har sagt ifrån i andra debatter vi haft, men det har tydligen inte uppfattats. Jag har erbjudit material till Alliansen. Jag erbjuder nu ministern samma material.

Nu verkar ministern inte ha tid att lyssna på mig. Jag undrar om ministern kan ägna mig lite intresse, för det som jag har att säga känns angeläget.

Ni har pratat om 140 nybeviljade förtidspensionärer om dagen och menar att det är ett nittiotial efter att ni har tagit över.

Enligt det material vi har fått från riksdagens utredningstjänst var det 1991, då ni styrde, 134 om dagen. År 1992, då ni styrde, var det 158, 1993 var det 169 och 1994 var det 131. När vi kom till 1995 var det 106, 1996 var det 106, 1997 var det 111 och 1998 var det 92 och så vidare. Vi hade en topp 2004 på 198. När ni sedan kom tillbaka var det, om vi räknar snällt, 125, 122 och 90. Det kommer så småningom att bli noll, eftersom ni mer eller mindre har stängt dörren. Man kan räkna statistik på olika sätt.

Jag tycker också att det finns anledning att nämna att det rödgröna laget tog en stark målsättning för 2002–2008 om att halvera sjuktalet utan att sjuk- och aktivitetsersättningar steg. Det blev så. Det går att kontrollera dessa uppgifter var som helst. Och framför allt: Ingen föll mellan stolarna. Vi fick en signal om det, och vi åtgärdade det omedelbart.

När det gäller rehabilitering har vi, som ni känner till, gått igenom Deltaprocessen i Göteborg som var väldigt framgångsrik. Vi har gått igenom Dagmar med satsningar till landstingen, Finsam 1, Socsam 2, Frisam och nu Frisam 2-modellen. Det skedde under vår tid. Det var likadant med sjustegsmodellen och så vidare.

I snitt kan man säga att ni under er borgerliga tid hade 133 och vi hade 137. Det är alltså en skillnad på 4, och det har ni gjort så stort nummer av. Statsministern och alla andra ministrar har lärt sig läxan att säga just 140 om dagen. Det känns märkvärdigt. Men jag håller med Sven Otto Littorin i den delen: Låt fakta tala!

Gunnar Axén laddar också på när han pratar om de gyllene tiderna och säger att folk gömdes och glömdes. De här siffrorna talar om att det inte var så. Svara på hur det kan vara så! Åren 1976–1982, 1991–1994 och 2006–2010: Varje gång ni borgare styr i någon typ av allians är det negativ tillväxt och högre arbetslöshet, och staten lånar till löpande fi-

nanser. Det kan inte vara så att det finns någonting ute i den globala världen som påverkar: Nu styr borgarna i Sverige – nu blir det dåliga tider! Så är det inte.

Ni har fel koncept. Det fungerar inte med privatiseringar, avregleringar och utförsäljningar.
(Applåder)

Anf. 58 LARS-ARNE STAXÄNG (m):

Fru talman! Alla vet att försörjningsstödet är direkt kopplat till hur konjunkturläget ser ut och hur många människor som har arbeten. Därför är det inte så konstigt att Sverige har fler i försörjningsstöd i dag, under den största internationella lågkonjunkturen i modern tid – detta från en mycket bra nivå 2007 och 2008, då det var rekordfå människor som hade just försörjningsstöd.

Men hur såg det ut förut? Hur såg det ut 1997, för 13 år sedan, under den socialdemokratiska tiden? Vi hade då en historiskt mycket hög försörjningsstödsutbetalning, eller socialbidrag, som vi då kallade det – detta trots att den internationella lågkonjunkturen då var riktigt bra.

Vad säger detta? Jo, det säger att vi nu har en ekonomisk situation i världsklass, på ett positivt sätt, på grund av den konjunktur vi är i. Under den socialdemokratiska tiden 1997 låg vi också i världsklass, i bottenläge, i Europa.

Därför är det mer än fräckt av Socialdemokraterna att antyda att anledningen till ökningen i försörjningsstöd till största delen skulle vara sjukskrivnings- och rehabreformen. Det finns inga siffror som talar för detta. Tvärtom visar några undersökningar att det bara är ett fåtal, som tur är, som får sin försörjning av detta stöd.

Hur är det då för kommunerna? Har det blivit bedrövtligt? Har det blivit mycket högre kostnader för kommunerna? Nej, det är inget som talar för detta heller. Naturligtvis har man en högre utbetalning på grund av den ekonomiska lågkonjunkturen, men det har faktiskt, vilket kanske ingen räknade med, blivit mycket lägre kostnader för försäkringar, AMF-försäkringar och så vidare – hela 5 miljarder mindre utgifter för kommunerna. I bästa fall har man till och med fått mindre kostnader.

Jag skulle vilja ta upp Göran Perssons bok – jag vet inte hur många som har läst den – *Aldrig ensam, alltid ensam*, från den utfrågning som Erik Fichtelius gjorde under tio år.

En av de största utmaningarna framåt är att reformera rehab- och sjukskrivningsprocessen, säger Persson – en överlevnadsfråga för Sveriges framtid. Han orkade aldrig få med partiet på de här sakerna – den viktigaste frågan, en överlevnadsfråga, om Sveriges framtid.

Däremot har alliansregeringen orkat, för Sveriges bästa, att ta i denna viktiga fråga. Socialförsäkringsminister Cristina Husmark Pehrsson är den som får bära denna riktigt viktiga fråga.

Den viktiga frågan är också till Socialdemokraterna, eftersom de nu kritiserar den genomförda reformen: Kommer ni att ta bort den om ni skulle komma till makten? Eller kommer ni att gömma den i Socialförsäkringsutredningen, som nu har kommit till? I så fall skjuter vi upp hela denna fråga fyra fem år till. Då kommer det inga riktigt viktiga förslag förrän kanske den 1 januari 2015.

Veronica Palm tog upp fattigdomen och sade att den har ökat. Det är för oss politiker väldigt lätt att ta upp statistik, men det finns två begrepp när det gäller fattigdom. Det ena är relativ fattigdom. När vi jämför oss med exempelvis USA är vi fattiga, men det är väl ingen här inne som kan säga att Sverige räknas som ett fattigt land. Det är när vi jämför oss på det viset. Den absoluta fattigdomen däremot är hur mycket människor har över för att betala sin hyra, mjölk och så vidare. När det gäller den fattigdomen var den fortfarande ännu större under 90-talet. Räkna på det så får ni se vilken regering – Alliansen eller Socialdemokraterna – som har klarat 90-talet eller nutidens största lågkonjunktur bäst!

Anf. 59 ULF NILSSON (fp):

Fru talman! För mig och för Folkpartiet är sjukförsäkring en viktig grundsten i välfärdssystemet. Utgångspunkten är naturligtvis att den som är sjuk ska ha rätt till ett skydd mot inkomstbortfall medan den som är frisk inte ska ha det men ska ha rätt till andra stöd om man är ofrivilligt arbetslös eller utsatt på annat sätt.

Jag var, som många andra, väldigt bekymrad över hur människor behandlades med de gamla sjukförsäkringsreglerna. Det var ett intressant och utmanande arbete som vi i Alliansen satte i gång efter valet. Det blev en stor reform. I stället för passivitet blev det aktivitet. I stället för passiv väntan blev det avstämningar med fasta tidsgränser. I stället för väntan blev det rehabilitering som sattes in tidigt. Det blev en rad reformer – tidsgränser, som sagt var, för avstämning och ny bedömning, 17 miljarder extra på rehabilitering, sjukvård och företagshälsovård.

Naturligtvis skapade många av dessa reformer en väldigt oro, för alla förändringar kan kännas farliga, särskilt för människor som är i ett utsatt läge. För min del var det väldigt viktigt att försäkringen ska hålla en viss nivå, och därför var det glädjande att vi kom överens om att ersättningen skulle vara ungefär 80 procent för de allra flesta.

Vi var i Alliansen också överens om att utgå från en viss ödmjukhet, för när man gör så stora reformer kan man alltid missa vissa detaljer och måste vara beredd på vissa justeringar. Ett exempel på en sådan justering var när utskottet tog initiativ till förtydligande för Försäkringskassan att det skulle vara självklart att svårt sjuka människor inte skulle behöva arbeta.

Men det var väldigt bråttom 2006, fru talman, att göra något radikalt för att stoppa den utsortering av människor som pågick och stoppa den rutinmässiga förtidspensionering av människor som pågick. Några detaljer – det vore fel att förneka det – har fått rättas till i reformen. Men det innebär ju inte att det hade varit bättre att vänta, tvärtom. Det hade varit oförlåtligt att inte göra något åt den katastrofala situation som vi hade.

Nu, fru talman, ser vi det positiva resultatet, det som oppositionen tydligen inte har upptäckt. Det är halverade sjukskrivningsdagar. Det är ungefär 50 000 färre förtidspensionerade. De långtidssjukskrivna, som har gått minst två och ett halvt år i passiv sjukskrivning, erbjuds en arbetsintroduktion, om sjukdom inte hindrar detta.

Den här arbetsintroduktionen är individuellt upplagd. Den är ibland några timmar i veckan. Det är samma ersättning oavsett om man orkar delta någon timme i veckan eller om man kan och orkar vara med varje dag. Man får information om olika möjligheter att gå vidare. Det är väl-

digt generösa villkor, kan man säga, jämfört med vanliga arbetsmarknadsinsatser.

Det är den här möjligheten till arbetsintroduktion för människor som behöver stöd efter flera års passivitet som oppositionen kallar stupstock. Jag kallar det en möjlighet. Jag kallar det en bro från sjukskrivning till arbete.

Människor som har varit borta i många år kan ju ha svårt och känna rädsla för att gå till en arbetsplats. Därför har de rätt att bli bemötta på detta respektfulla sätt.

Anf. 60 STAFFAN DANIELSSON (c):

Fru talman! Det förs och har under våren förts en debatt i mycket upprörda ordalag om dem som efter en lång sjukskrivning ska få stöd och hjälp för att åter kunna komma i arbete eller som vid allvarliga sjukdomar kan få förlängd sjukförsäkring eller som kan erhålla sjuk- och aktivitetsersättning, förtidspension. Det har handlat om över 50 000 personer som omförsäkrats på det här sättet.

Under den tidigare regeringens tid förtidspensionerades regelmässigt alla som var sjukskrivna mer än ett år med en ersättning om 65 procent av tidigare inkomst. Vi vet att med de nya regelverken har flera tiotals procent åter kommit i arbete. Många har fått förlängd sjukskrivning, och en del har fått sjuk- och aktivitetsersättning.

Kritiken som framförts kommer framför allt från fackligt håll och från Socialdemokraterna och från vänsterpartierna. Veronica Palm har kallat denna omförsäkring en stupstock och fördömer regelbundet i riksdagen det faktum att omförsäkringen ibland kan ge en viss minskning av ersättningen inom de inkomstskydd som systemen har.

Ord som solidaritet och sjukförsäkring utan bortre gräns står som spön i backen även i dagens debatt. Men hur är det egentligen med solidariteten, från facket och vänsterpartierna, med dem som inte kvalificerar sig för sjukförsäkring eller a-kassa och som tvingas leva på socialbidrag eller på tillfälliga aktivitetsersättningar på några tusenlappar i månaden, de verkligen svaga?

Jag vill lyfta in deras situation i debatten, eftersom oppositionen helt glömmer dessa människors verklighet. Vänsterpartiernas solidaritet gäller endast dem som haft ett jobb eller som har ett jobb och därmed omfattas av sjukförsäkringens och arbetslöshetsförsäkringens inkomstgarantier.

De som stångar sig blodiga för att få sitt första jobb men inte lyckas få det får ingenting från dessa ersättningssystem utan hänvisas till osäkra och låga aktivitetsersättningar eller till behovskontrollerade socialbidrag.

Jag anser att denna förskräckande och upprörande diskriminering av de allra svagaste på arbetsmarknaden rimligen strider mot den likabehandlingsprincip som finns i grundlagen. Jag vill få det noterat i kammarens protokoll att jag inte tror att oppositionen har skrivit en enda interpellation om dessa människors situation.

Hur många är det då som står utanför de inkomstrelaterade trygghetssystemen? Det handlar om 150 000 personer – jag har låtit riksdagens utredningstjänst titta på detta – som är arbetslösa men som inte erhåller ersättning från sjuk- eller a-kassa. Dessutom tillkommer många som är i aktiviteter men som endast har den väldigt låga aktivitetsersättningen.

Vänstersolidaritet är nu alltså att endast debattera dem som omförsäkras men helt förbise de verkligt svaga som inte fått sitt första jobb – det är många ungdomar – och som helt står utanför denna inkomsttrygghet.

Det är bra att vi diskuterar sjukförsäkringen, men vi måste också debattera dem som ställs utanför alla försäkringssystem, de som inte erhållit sitt första jobb. Det behövs en gemensam arbetslöshets- och sjukförsäkring, enligt min uppfattning. Det behövs en allmän a-kassa som ger trygghet åt dem som inte kommer in i systemet.

Jag vill avsluta med att säga att det är bra med solidaritet och grundtrygghet och att värna de verkligt svaga. Det tror jag att vi alla är överens om. Men jag vill med detta inlägg visa att oppositionen silar mygg och sväljer kameler när man endast fokuserar sin solidaritet på dem som kommit in i trygghetssystemen och struntar i dem som står utanför.

Anf. 61 GÖTE WAHLSTRÖM (s):

Fru talman! Den här interpellationsrundan började lite märkligt. Det började med att ansvarigt statsråd gick upp och gav ett svar som enligt interpellanterna var ett icke-svar. Därefter kom nästa företrädare för majoriteten, Gunnar Axén, upp med en hög svansföring. Den var kanske högre än lämpligt när det gäller att möta dessa allvarliga frågeställningar. Det är nämligen en större problematik än så här.

Jag reagerade – det var därför jag begärde ordet – över Gunnar Axéns ständiga tal om de 140 personerna om dagen eller om de sjuka som göms i systemet. Jag har en gång tidigare vädjat om lite större försiktighet i den här debatten av omtanke om de människor som har drabbats av ohälsa, som far väldigt illa ute i samhället och som ständigt får höra de här orden och de här begreppen.

Låt mig ta ett exempel! Jag vet att vi inte ska diskutera enskilda ärenden, men det här är ett exempel av många.

Det handlar om 19 års sjukskrivningar på grund av mer eller mindre svåra sjukdomar och svåra operationer. Detta har inneburit att den här personen, enligt läkarintygen, har en situation som är väldigt komplicerad. Det innebär i dag att personen jobbar 75 procent och har haft en tidsbegränsad sjukersättning på 25 procent, som nu också har prövats inför framtiden. Den här vilan, som sjukersättningen innebär, är en förutsättning för att personen ska kunna finnas kvar på 75 procent på arbetsmarknaden.

Det här är en av de individer som kallas de 140, som kastades ut ur systemet av Socialdemokraterna. Men den här personen säger: Det här är en förutsättning för att jag ska kunna finnas kvar på arbetsmarknaden. Det finns säkert många personer som är i just den här situationen, därav min vädjan om en större försiktighet i debatten.

Det är alltså en vädjan om ödmjukhet inför den här situationen. Vi vet nämligen att många människor i dag har en sådan situation. De har fått slita väldigt hårt under en period. De behöver en möjlighet att komma tillbaka och komma in på arbetsmarknaden igen. Där är vi helt överens. Det är bara fråga om formerna för det här. Därför har jag en fortsatt vädjan till framför allt de personer som har en så hög svansföring i debatten att de glömmet bort den enskilda individen.

Jag beskrev ett enda ärende. Det är bara ett av många ärenden som finns i den här diskussionen och som berör väldigt många. Det handlar

om en ödmjukhet inför de människor som har drabbats av svår ohälsa men som ändå på olika sätt finns kvar i systemet och finns kvar i arbetslivet. För många av de här personerna är det till och med en arbetsgemenskap till 150 procent som skapas genom att de får vara sina 75 procent på arbetsmarknaden, med möjlighet till sjukersättning den andra tiden. Var försiktig med begreppen!
(Applåder)

Anf. 62 SOLVEIG ZANDER (c):

Fru talman! Det är en otroligt intressant debatt som vi för och som vi har fört många gånger förut i den här kammaren. Det handlar om sjukförsäkringen och om den förändring som den nya lagstiftningen har inneburit.

Det som vi har gjort från alliansregeringen innebär att vi har givit människor möjligheter att få rehabilitering. De får möjligheter att komma tillbaka till arbete efter en lång tids sjukdom.

Det har man fått via den medicinska rehabiliteringen eller via Arbetsförmedlingen och omförsäkringen, där man har fått möjligheter att pröva sig fram. Det har varit en individuell möjlighet för personer att få det som passar just dem.

Men om vi nu ska gå till det som står i dessa interpellationer tycker jag att det är viktigt att man tar fram fakta. Det står bland annat – utan att nämna namnet på interpellanten eller interpellationen – att de omförsäkrade som man trodde skulle bli 50 000 har kastats ut ur försäkringen.

Vi vet att ingen har kastats ut. Vi vet att alla har fått möjligheter att introduceras för Arbetsförmedlingen och till omförsäkringen som det innebär. Vi vet också att 15 000 har fått göra det hittills.

Man skriver att 40 procent av dem ska tillbaka till Försäkringskassan. Vi vet i dag att 75 procent av dem som omförsäkrades har fått möjligheter att vara kvar inom arbetsmarknadspolitiskt program eller att gå till ett arbete.

Vad hade hänt med de 75 procenten, de personerna? Hade de fått fortsätta att vara sjukskrivna? Hade de med den förra regeringens politik tvingats till en förtidspension, en sjuk- och aktivitetsersättning som innebär att de bara skulle få 64 procent av sin inkomst?

Det är otroligt viktigt att ta med dessa fakta i målet. Dessutom skriver man i en interpellation att mycket svårt cancersjuka har tvingats ut i arbete efter en hård och mycket ingående behandling.

Vi ändrade detta. Vi tydliggjorde vid årsskiftet att ingen skulle behöva göra det. Det har heller inte skett. Vid något tillfälle gjorde man det innan. Det var fel. Det ändrade vi på och förtydligade så fort det över huvud taget var möjligt.

Då kan man inte säga att de tvingas ut i arbete. Det är helt fel.

Vi vet dessutom – det här är otroligt viktigt – att de som har kommit till Arbetsförmedlingen från Försäkringskassan har varit mycket positiva. Det har visat sig i undersökningar som man har gjort själv, där man har frågat dem som har kommit dit.

Det är viktigt att vi använder oss av sanningar och inte klyschor som får det hela att förefalla fel när det inte är det. Det är angeläget att påtala att de allra flesta, det vill säga 75 procent, har fått möjligheter att komma tillbaka till arbetsmarknaden.

Anf. 63 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Jag har några kommentarer. Ronny Olander sade att man halverade antalet sjukskrivna och satte det som mål. Det skulle nästan vara farligt att gå upp i en debatt och presentera det, för när vi tittar efter ser vi att sjukskrivningstalen sjönk mycket under de åren men förtidspensioneringarna steg lika mycket.

När man tittar på *Uppdrag granskning* kan man se att det gick ut ett beslut om att i stället föra över sjukskrivningarna till förtidspensionering. Jag tror inte ens Ronny Olander kan säga emot att man till och med fick bonus på en del försäkringskassor för att man förde över människor. Det har också tjänstemän framfört till mig.

Dessutom säger Ronny Olander att man inte lät människor falla mellan stolarna. Nej, de föll pladask, och de kunde aldrig resa sig mer för de hamnade i förtidspension.

Det är det som är så märkvärdigt. Ronny Olander säger att det var många förtidspensionerade innan och nu. Varför säger ni då nej till arbetslivsintroduktionen, där 60–65 procent av ungefär 12 000 personer nu får hjälp och stöd frivilligt och vill vara kvar? De vill inte gå tillbaka och söker sig inte till sjukförsäkringen utan säger att de vill försöka att vara kvar i detta.

65–70 procent av de första 12 000 som gick över är kvar hos Arbetsförmedlingen. Dem ville ni behålla inne i sjukförsäkringen.

Jag har av er som sitter här blivit uppmanad att införa ett moratorium. Ordet uttrycktes tydligt: Cristina, lät människor vara kvar i sjukförsäkringen! Det sade ni.

När jag i dag slår upp moratorium på Google kommer jag in på Psykologiguiden. Där står det att moratorium är en period utan bestämt mål. Ni ber mig alltså att låta personer som skulle kunna gå till arbetsintroduktionen och få stöd och hjälp vara kvar utan bestämt mål. Ni använder ordet moratorium. Det står att det är en period utan bestämt innehåll.

Det är därför vi ser alla personer som i 5, 10, 15 år – 19 år hörde vi här – har varit kvar i sjukförsäkringen. De har inte ens haft ett samtal med någon som ringt till dem. Det bästa vi kan göra ekonomiskt men också för deras hälsa och arbetsgemenskap är att ge dem stöd och hjälp att kunna komma tillbaka.

En del behöver lång tid på sig att komma tillbaka. Därför har vi gett ett särskilt skydd till dem som är svårt sjuka, som har svåra sjukdomar. De har 80 procent och inga tidsgränser.

Det är därför jag vänder mig mot Socialdemokraterna när ni i ert rådslag från 2009 skriver: Vi är övertygade om att alla kan göra någon form av arbetsinsats. Det innebär, står det, att även om man är långtids-sjukskriven eller har sjuk- och aktivitetsersättning ska man kunna kombinera ersättning med arbete.

Jag tror inte det. Jag tror att det är de som är långtidssjukskrivna och förtidspensionerade som inte kan eller ska arbeta alls. Jag tycker att det är hårt uttryckt att säga att även om man är långtidssjukskriven och även om man är förtidspensionerad ska man arbeta.

Ni vill ta bort arbetsintroduktionen. Ni vill ta bort tidsgränserna. Ni vill ta bort coacherna. När jag i går var ute på Gunnebo och tittade på dem som hade rehabilitering sade man till mig: Ta inte bort coacherna! Det är vår räddning för rehabilitering tillbaka till arbete.

Ni vill ta bort allt det som nu ger stöd och hjälp åt dem att komma tillbaka. Ni uppmanar mig att införa ett moratorium till något som är ovisst. Man ska fortfarande vara kvar i en sjukförsäkring utan hjälp och stöd. Jag blir rädd.

Anf. 64 MONICA GREEN (s):

Fru talman! Jag kan inte tacka för svaret den här gången heller. Inte med ett enda ord bemöter Cristina Husmark Pehrsson mina frågor, inte med ett enda ord. Så blir det när man bankar ihop alla interpellationer i ett enda svar. Då hinner man inte med att svara. Man skyller på att det är vårt fel på något sätt.

Så blir det när man inte tar riksdagen seriöst. Man bryr sig inte om att svara oss riksdagsledamöter.

Jag vill fortfarande ha svar på mina frågor om hur Cristina Husmark Pehrsson kunde svara som hon gjorde i konstitutionsutskottet. Jag har undersökningen från Sveriges Kommuner och Landsting framför mig. Det är samma undersökning som socialförsäkringsutskottets ordförande hänvisade till. Han lyser med sin frånvaro här. Han bemödade sig väl inte med att stanna kvar efter sitt eget inlägg.

Om han hade varit kvar hade jag kunnat berätta för honom vad det står. Han hänvisade till undersökningen, men av landets 280 kommuner är det endast 36 kommuner som svarar nej på frågan om de förändrade sjukförsäkringsreglerna har givit dem mer kostnader.

Det är endast 36 kommuner som säger att det inte har givit dem högre kostnader. De andra kommunerna har på olika sätt svarat på hur mycket det har kostat dem.

Det ville väl inte socialförsäkringsutskottets ordförande lyssna på. Han var bara intresserad av att göra sitt eget inlägg.

Sedan får vi höra här att man har rättat till de fel som man har gjort. Ni var så nöjda för två år sedan. Vi fick se hur ni applåderade nöjt. Det var så fantastiskt bra allting. Allting skulle lösa sig.

Nu gör ni era inlägg och talar om att när ni hörde om det felet och det felet har ni rättat till det. De svårt cancersjuka människorna ska inte behöva gå tillbaka till arbetet om de är så sjuka. Dessa fel har vi rättat till.

Men varför satt ni här för två år sedan och applåderade det som var så fantastiskt bra? Vi berättade ju redan då om felet i det som ni nu är så stolta över.

Jag måste också kommentera att ni gick till val på att minska arbetslösheten. Den har stigit. Ni gick till val på att sänka utanförskapet. Det har ökat med 70 000 personer under den här mandatperioden. Människor tvingas ut. Kan man inte vara sjukskriven längre tvingas man nu ut i arbetslöshet.

Vi har en arbetslöshet på 10 procent. År 2006 kallade ni arbetslösheten som då var 5 procent för massarbetslöshet. Nu har vi en arbetslöshet på 10 procent, och då säger ni: Det är inte vårt fel!

Vi måste ha en regering som kan styra även i lågkonjunktur. Vi kan inte ha en regering som kastar in handduken så fort det går lite dåligt. Man måste faktiskt kunna styra även i svåra tider. Det går inte bara att skylla på någon annan.

Ni säger att ni sköter ekonomin bra. Vi hade byggt upp en ekonomi med ordning och reda. Nu har vi sådana stabila regler att det inte går att

försämra den på så kort tid som ni har haft på er. Det är tur det. Men ni har totalmisslyckats när det gäller arbetslösheten. Varje dag under den här perioden har 144 personer gått ut i arbetslöshet. Det är en katastrof. Människor som tidigare har varit sjukskrivna ska nu också slåss med dem som är arbetslösa på olika sätt.

25 000 personer har fått gå från välfärdssektorn ut i arbetslöshet eller har på annat sätt fått skaffa sig arbete. Det här är inte en bra politik. Det här sätter människor och även kommunerna i en dålig ekonomisk situation.

Anf. 65 SIW WITTGREN-AHL (s):

Fru talman! Jag tycker att det är lite talande, Cristina Husmark Pehrsson, för alliansregeringen och för Alliansen att du ett och ett halvt år efteråt googlade på vad "moratorium" var för någonting. Du avslög alltså något som du inte visste vad det var, och jag tycker att det är lite talande för hur man behandlar oppositionen. Man bryr sig inte. Det är som Ronny Olander så förtjänstfullt brukar säga, att när vi i år skulle anta budgeten på 440 miljarder tog det sju minuter. Det hakade upp sig lite, eftersom någon på allianssidan ställde en fråga.

Det är så ni bygger trygga nät för medborgarna i Sverige, och nu i elfte timmen kommer någon och frågar – jag tror det var Lars-Arne Staxäng – vad vi skulle göra när det gäller socialförsäkringsutredningen. Jag har sagt det förut: Hade ni varit ett dugg intresserade av det hade ni väl tillsatt den i början och inte i slutet!

Jag tror inte ens att ni har förhandlat om direktiven med oss, för ni är inte ett dugg intresserade av att bygga nät som håller framåt. Det är min största kritik mot alliansregeringen och dess statsminister. Han har inte förmåga att binda ihop landet. Han har förmåga att slå sönder det, och som yttersta ledstjärna på det här området har han Cristina Husmark Pehrsson som inte ens bemödar sig om att ta reda på vad ett moratorium är, utan hon står här och raljerar om det ett och ett halvt år efteråt.

Man undrar om hon är ett dugg intresserad av de sjuka. Veronica Palm kommer att förklara varför vi gjorde detta. Det var strax innan jul, och vi var rädda för att de barn som Veronica så förtjänstfullt talade om inte skulle få några julklappar.

Men ni i Alliansen kanske aldrig har varit i ett hem som är fattigt eller aldrig varit rädda för att inte pengarna ska räcka. Vi, däremot, har många kamrater. Vi här i salen är inte fattiga, men jag har kamrater som inte har pengar som räcker. Vi har kamrater som är sjuka, för har man jobbat som vi har gjort ute i arbetslivet som städerskor och behandlingsassistenter vet man att det inte är ens eget fel att man blir sjuk. Många har dåliga arbetsmiljöer, men det har ni aldrig över huvud taget reflekterat över.

Staffan Danielsson från Centern går upp och frågar om vi inte har någon solidaritet med de sjuka. Jag ska säga att det är därför vi har den här debatten. Jag är jättetacksam för att utskottets ordförande går upp och bejublar och håller med sin minister, vilket han bör göra, för ni har ju inte ändrat ett enda kommatecken någon enda gång i deras förslag. Ni har inte ens diskuterat dem. När det är så viktiga frågor är det synd att man över huvud taget aldrig har frågat om vi kan göra upp. Det vill ni inte. Ni vill ha kvar blockgränserna, men det är inte bra för de sjuka. Det är inte bra för arbetsgivaren. Det är inte bra för någon.

Staffan Danielsson frågar efter vår solidaritet. Han frågar vad vi gör för de mest utsatta. Inte gör vi som ni har gjort! Ni skapade ett jobbvdrag. Inte nog med att ni sänkte ersättningarna för folk. Ni räknade tillbaka i tiden och tog tillbaka 0,97 procent. Ni tog från början bort 1,7 miljarder från dem som hade förtidspension, vilket ledde till att vi inte ville vara med i någon uppgörelse med er. Ni lade tillbaka pengarna efter protester från pensionärerna. Jag är glad att vi har pensionärerna som folkrörelse.

Ni bemödar er om att de sjuka ska ha 80 procent – ja. Men en medelinkomst för en sjuk är ungefär 14 000 kronor i månaden. Det beskattar ni med 972 kronor mer varje månad. En sjukpensionär, en sjuk eller en föräldraledig med 14 000 i månaden betalar alltså nästan 12 000 kronor mer i skatt varje år.

Där har ni er solidaritet med de sjuka och utsatta, och det är bara för att ni har genomfört ett jobbvdrag. Ni ger bidrag till företagen, men ni låter den enskilde själv ta ansvar för att han eller hon är sjuk. Det är den enskildes eget fel. Ni inför meningslösa tidsgränser. Har ni någon gång varit sjuka så vet ni att det inte är tidsgränsen utan andra saker som gör att man blir frisk, och det kommer mina kamrater här att återge på ett förtjänstfullt sätt.

(Applåder)

Anf. 66 VERONICA PALM (s):

Fru talman! Vet ni vad? Vem som helst av oss kan bli sjuk, drabbas av olycka eller ohälsa – vem som helst av oss. När du upptäcker en cancerknöl i bröstet ska du kunna koncentrera dig på att bli frisk, inte behöva oroa dig för ekonomin eller för om du kan betala räkningarna i slutet av månaden eller för om ungarna måste sluta med sina fritidsaktiviteter för att ni inte har råd.

Vem som helst av oss kan bli sjuk, och det är det detta handlar om. Det handlar om ifall vi ska ta ett ansvar tillsammans och sprida riskerna, eller om vi ska urholka sjukförsäkringen så till den grad att var och en ska ta ansvar för sig själv. Ska var och en kalkylera med sin risk eller ska vi ta ett ansvar tillsammans? Det är det som är den ideologiska diskussionen.

Jag är den första att säga, och jag har gjort det tidigare i den här kammaren, att det fanns brister i den tidigare sjukförsäkringspolitiken. Bristerna fanns när det gällde aktivt stöd tillbaka till arbete, och där har vi i socialdemokratiska partiet omprövat vår politik. Vi har sagt att det behövs mer aktivt stöd och mer rehabilitering. Det behövs mer av möjligheter för människor att få rätten att göra rätt för sig, att få rätten att delta i ett arbete och att få rätten att arbeta utifrån sina förutsättningar. Om det så bara är en timme är det människovärdigt att få rätten att göra rätt för sig.

Den här regeringen har inte ändrat på det här. Man har låtit det fortgå. Man har minskat stödet till rehabilitering i varje budget utom i den senaste. Där kallar man det passiva stödet man ger till de människor man har utförsäkrat för rehabilitering i budgettabellerna. Jag trodde först att de skämtade men inser nu efteråt att det var rätt smart, för då kan de säga att de har ökat stödet till rehabilitering. Men det är passivt stöd till människor som man medvetet har kastat ut ur sjukförsäkringen.

Nu brister även den andra delen – den ekonomiska tryggheten. Om väljarna i höst tycker att det räcker, att det inte duger, att den moderatledda regeringen har kört Sverige åt fel håll med ökad arbetslöshet, ökat utanförskap, ökade klyftor, en ekonomi som eroderar och en sjukförsäkring som är förstörd som följd, och man i stället väljer en rödgrön regering har vi en tydlig överenskommelse om en individuell bedömning. Var och en ska bedömas utifrån sina möjligheter att komma tillbaka till arbete, med en ersättning baserad på inkomstbortfall och rätt att vara sjukskrivna tills man blir frisk, vilket ju också ställer krav på att vi som är friska arbetar.

Det krävs en jobbpolitik som kombinerar det här, och regeringen brister på båda områdena. Vi vill se en ökad rehabilitering och ett ökat stöd för att få de människor som har varit långt borta från arbete att komma tillbaka.

Jag fick frågan: Kommer ni att riva upp?

Vi har en tydlig överenskommelse. Vi tror att det behövs en genomsynning av hela sjukförsäkringen. Men vi har också ett tydligt löfte. Vi kommer att förbehålla oss rätten att göra förändringar, ta bort stupstocken, ta bort de dogmatiska tidsgränserna, 180-dagarsgränsen, och återförsäkra de människor som har kastats rakt ut i ingenting. Det är ett tydligt vallöfte och en tydlig inriktning på hur en framtida politik skulle kunna se ut.

Det vore spännande om Moderaterna i den här kammaren talade om vad de vill och inte vad förförra regeringen gjorde.

Anf. 67 GUNNAR AXÉN (m):

Fru talman! Debatten spretar åt lite olika håll och kanter. Ronny Olander hade ett lite längre inlägg om huruvida det var 140 eller 131 personer om dagen som förtidspensionerades under Socialdemokraternas tid vid makten och därmed hänvisades ut i permanent utanförskap. Om Ronny Olander vill tala om för mig vilken siffra han tycker att jag ska använda på hur många Socialdemokraterna skickade ut i utanförskap under sin tid vid makten lyssnar jag gärna på det och ska använda mig av den siffran. Det vore intressant att höra hur många det var man faktiskt förtidspensionerade per dag.

Oavsett om det var 131 eller 140 personer kan vi konstatera att vi hade en situation där vi hade högst sjukfrånvaro i hela världen samtidigt som vi hade en av världens friskaste befolkningar – någonting som var fullständigt ohållbart.

Veronica Palm har i debatten i lite sedvanlig ordning slarvat med sanningen i syfte att skrämman människor. Det verkar vara Socialdemokraternas strategi att skrämman utsatta människor som är sjuka i syfte att vinna billiga opinionspoäng. Men jag tror faktiskt att människor där ute börjar se att den socialdemokratiska beskrivningen av politiken skiljer sig från verkligheten.

Vi kunde se häromveckan i *Rapport* att Bo-Göran, som hade varit förtidspensionerad på halvtid sedan 1997 och sjukskriven de senaste tre åren, var tillbaka. Han körde truck, arbetstränade tre dagar i veckan och fick hjälp av sjukgymnast två dagar i veckan. Han var överlycklig: Man sover bättre, man äter bättre, man blir piggare – jag har fått en ny chans i livet. Han önskade ingenting hellre än att få fortsätta att arbeta med att

köra truck. Han var jätteglad för den möjlighet han nu hade fått. Han sade till och med att han i slutet av förra året gick och väntade på att dagarna i sjukförsäkringen skulle ta slut så att han fick komma in i arbetslivsintroduktionen. Det ger människor nya chanser.

Bo-Göran är inte ensam. Det finns tusentals där ute som nu får hjälp att komma från utanförskap till arbetsgemenskap.

Anf. 68 RONNY OLANDER (s):

Fru talman! Gunnar Axén ska använda det material som riksdagens utredningstjänst har tagit fram och som jag har erbjudit vid ett flertal debatter. När jag räknat ihop det har jag sett att vi hade 137 – Gunnar Axén, du lyssnar inte den här gången heller! – 137 var det, och ni hade 133. Nu har du två siffror att jobba med. Resten av alla de siffror som jag räknade upp kan du läsa om i protokollet.

Jag vill säga till ministern, när hon pratar om vårt mål 2002 och 2008 att halvera sjuk- och aktivitetsersättningar, att det materialet finns på Socialdepartementet och visar hur det har gått till under alla de här åren.

Ni tog ju bort målet 2006. Det fick konsekvenser för många som hamnade utanför trygghetssystemen, men i det låg också när det gällde att halvera sjuktal att sjukaktivitetsersättningarna inte skulle öka utan tvärtom minska. Vi skulle anmäla deltidssjukskrivna också som en del i en rehabiliteringsprocess. Så var det.

Det kom en signal när vi införde sjustegsmodellen om att människor kanske föll mellan stolarna. Vi åtgärdade det omedelbart. Vår arbetslivsminister Hans Karlsson satte sig ned tillsammans med Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen och hade ett rejält resonemang så att inte detta skulle hända. Det materialet finns också på regeringskanslierna.

Likadant är det med alla de olika modeller som jag har försökt prata om, Dagmar, Frisam, Socsam och Finsam, liksom det projekt som Veronica Palm nu säger är en process när det gäller rehabilitering för att få människor tillbaka till arbetslivet. Den processen kan man inte bara klippa i och säga som ni gör: Nu kör vi vidare.

Jag vill uppmana er i Alliansen att verkligen fundera på hur fort ni kör fram med människor och faktiskt skapar den oro som människor inte ska behöva bära när de är sjuka.

Anf. 69 LARS-ARNE STAXÄNG (m):

Fru talman! Vi kan konstatera att detta är en av de viktigaste reformerna som Alliansen har genomfört, både för den enskilde och för Sveriges framtid, precis som tidigare statsministern Göran Persson har sagt men aldrig orkade genomföra.

Vi har fått in 15 interpellationer om rehabiliterings- och sjukförsäkringsreformen. Det är ett medvetet konstaterande när alla är kritiska. Det är ytterst få argument som talar för reformen, trots att man före valet i väldigt stora drag höll med alliansregeringen om den utredning som Anna Hedborg, faktiskt på initiativ av den förre statsministern, gjorde.

Vad är det då för politik de ska föra själva? Blir det en återställare i protest mot många socialdemokratiska utredare, eller blir det en begravning av frågorna i den nya socialförsäkringsutredningen? Blir det på det viset händer heller ingenting på fyra fem år.

Hittills har reformen varit lyckosam och bra, och många av de mål som man har satt upp har faktiskt uppnåtts. Över 60 procent av de människor som nu har gått över till Arbetsförmedlingen är fortfarande kvar, antingen i arbete eller i alla de åtgärder som finns under Arbetsförmedlingen.

Det är också med glädje jag kan konstatera att reformen har varit bra och mycket bra för den enskilde, att reformen har varit bra för Sverige och att reformen har varit bra för en robust försäkringsmodell som håller ända in i framtiden.

Anf. 70 ULF NILSSON (fp):

Fru talman! Debatten handlar om mycket. Den handlar om arbetslöshet, försörjningsstöd och fortfarande om sjukskrivningar. Ronny Olander med flera talar om den ekonomiska världskrisen ungefär som om det vore Alliansens fel att Grekland har en ekonomisk kris. Det kanske är Alliansens fel att bankerna höll på att gå i konkurs i USA också.

Verkligheten är ju den att med Alliansen har vi i dag fler jobb än vi hade 2006. Socialdemokraterna klarade inte ens jobben i en enastående högkonjunktur. Hur skulle ni då klara det i lågkonjunktur?

Det är inte propaganda att Sverige ligger i topp, kanske bäst, av de europeiska länderna när det gäller att klara den ekonomiska krisen. Det är tack vare en ansvarsfull och bra ekonomisk politik.

Självklart blir det ett visst tryck på försörjningsstödet, som bland annat Monica Green talade om, när det är en ekonomisk kris och människor trots allt är arbetslösa mer än de skulle ha varit om det inte hade varit en sådan kris. Men det har inte kommit några fakta på att någon större del av det skulle bero på människor i sjukförsäkringssystemet eller i arbetsintroduktionen. Tvärtom tyder siffrorna på att det är ytterst lite, ett par procent av dem som har blivit omförsäkrade som vänder sig till försörjningsstöd. 96 procent av kommunerna säger att de inte kan särredovisa försörjningsstöd som beror på sjukskrivningsreglerna. Det är självklart att påfrestningarna på försörjningsstödet i stor utsträckning beror på de dåliga tiderna, som trots allt är dåliga även om vi har klarat dem ovanligt bra i Sverige.

Vi för en politik för jobb och vi för en politik för återgång till arbete från sjukskrivning. Den har varit framgångsrik.

Anf. 71 STAFFAN DANIELSSON (c):

Fru talman! Upp till 50 000 människor omförsäkras inom socialförsäkringssystemen. En del kan få en viss sänkning av ersättningen efter lång sjukdom och när man ska få stöd för att komma tillbaka till sitt arbete. Detta fördömer Socialdemokraterna i starka ordalag och utlovar nu evig sjukersättning för dem som har kommit in i systemet. Det här är uppenbarligen den största sociala orättvisan i dagens Sverige som ni har ägnat veckor i riksdagen åt att fördöma.

Samtidigt förbiser ni helt de verkligt svaga, de som inte har fått sitt första arbete eller har kommit in i de inkomstrelaterade trygghetssystemen, utan de hänvisas just till försörjningsstöd och socialbidrag. Dessa är långt fler än de som nu diskuteras. De jag visar på handlar om flera hundra tusen människor. Att orera så högljutt för dem som omförsäkras

men samtidigt aldrig engagera sig för de verkligt svaga utanför trygghetssystemen är en form av hyckleri.

Jag anser att alla som söker arbete borde omfattas av en allmän arbetslivsförsäkring lik den allmänna sjukförsäkringen och den allmänna folkpensionen. Detta motarbetar vänsterpartierna av all kraft. Jag förstår inte hur ni kan lämna dessa verkligt svaga så i sticket, varav många är ungdomar.

Siw Wittgren-Ahl och Veronica Palm vill inte göra något för dem som ställs utanför trygghetssystemen, annat än att med all kraft slåss för att förhindra dem tillträde till dessa. Jag tycker ärligt talat att detta är beklämmande. Ert höga röstläge i denna och otaliga liknande debatter slår främst tillbaka mot er själva.

Anf. 72 GÖTE WAHLSTRÖM (s):

Fru talman! Det är lite besynnerligt att man först bankar samman ett antal interpellationer för att sedan klaga över att debatten blir spretig. Man bör nog fundera över upplägget i fortsättningen om det ska vara så.

Jag vill göra ett förtydligande eftersom mitt försök till beskrivning av verkliga situationer åberopades. Jag pratade inte om 19 år av konstant utanförskap, som nämdes i debatten, utan det var en bild av en individ som i olika skeenden under en lång period drabbas av olika situationer och därigenom behöver de förutsättningar som jag försökte beskriva i mitt föregående inlägg.

Jag reagerade ytterligare över Gunnar Axéns resonemang. Han hänvisar till frågan om permanent utanförskap. Jag försökte beskriva när Gunnar Axén inte ville lyssna att det inte handlar om permanent utanförskap om en människa får exempelvis en sjukersättning som är del av en tjänst. Då handlar det om en förutsättning för att finnas i arbetslivet. Det glömer vi bort i debatten när vi ska använda de siffror som används i varje debatt i talarstolen. Jag hoppas att Gunnar Axén åtminstone har lyssnat på Ronny Olanders försök att beskriva hur det ser ut över tid.

Det uppstår naturligtvis problem. Det är möjligen så att vi får olika världsbilder. I måndags blev det så uppenbart för mig när jag var ute på arbetsplatsbesök på två olika verksamheter. Jag besökte en mellanstadie-skola där lärarna beskrev situationen för mig så att dessa barn i sjätte klass har tappat framtidstron. Det är naturligtvis bekymmersamt.

Jag tror att jag kan återkomma därför att jag ska vara med i ännu en interpellationsdebatt, och då kan jag ge ytterligare beskrivningar av läget.

I detta anförande instämde Monica Green, Ronny Olander, Veronica Palm och Siw Wittgren-Ahl, (alla s).

Anf. 73 SOLVEIG ZANDER (c):

Fru talman! Vad som än har sagts i kammaren hittills vill jag ändå slå fast att vi har avsatt mer pengar än någonsin till rehabilitering. Då inkluderar jag även den arbetsinriktade rehabiliteringen. Det är en del i rehabiliteringen. Den medicinska rehabiliteringen är en del, och det som Arbetsförmedlingen gör med arbetsinriktad rehabilitering är också en del. Den här regeringen har avsatt mer pengar än någonsin, och det är viktigt att ta fram.

Dessutom måste jag komma med ett exempel på hur verkligheten är när det gäller solidaritet. I mitt län, Uppsala län, var det 1 269 personer som fick möjlighet att komma över till Arbetsförmedlingen och få en arbetsinriktad rehabilitering. Av dessa var 906, om jag inte missminner mig, kvinnor.

Vad hade hänt med dessa kvinnor om de inte hade fått den möjligheten? De hade varit kvar i sjukskrivning. De hade fått en förtidspension motsvarande 64 procent av inkomsten. Om det är solidaritet, att de som har de lägsta inkomsterna också ska få leva på de lägsta ersättningarna när de sedan blir pensionärer, vet inte jag vad solidaritet är. I min värld är solidaritet att hjälpa dessa kvinnor tillbaka till en arbetsmarknad så att de kan få en ersättning som de kan leva på. Det är inte ett passivt stöd. Var och en har fått en enskild möjlighet till hjälp utifrån sina egna behov. Detta är något som Arbetsförmedlingen själv fastslår. De som har svarat på Arbetsförmedlingens enkät är oerhört nöjda med den hjälp och det stöd de har fått från Arbetsförmedlingen.

Anf. 74 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Monica Green säger att regeringen inte kan styra i svåra tider. Det är fantastiskt att IMF och Finanspolitiska rådet kan ha så fel mot vad Monica Green tycker och vet bättre. IMF gav Sverige högsta betyg för de insatser som har gjorts. Det är ett av de få länderna i Europa som inte behöver göra drastiska nedskärningar. Vi kan se på Spanien, Tyskland, Storbritannien, Portugal och många andra länder. Sverige har klarat sig ur finanskrisen på ett fantastiskt utomordentligt sätt. Jag hoppas att Monica Green inte tar illa upp, men jag tror faktiskt mer på IMF och Finanspolitiska rådet.

När det gäller statsbidragen har kommunerna i år fått ett extra tillskott på 17 miljarder kronor för att inte behöva säga upp personal. Sedan råder kommunalt självstyre, och man väljer själv hur man ska använda pengarna. Jag har gjort ett femtiotal resor och besök i landet till kommunerna de senaste månaderna. Min erfarenhet är att kommunerna har använt pengarna på ett bra och riktigt sätt. De slipper sedan premier – som vi har talat om – eftersom personalen är frisk, de till och med försöker behålla övertaligheten och de slipper betala 5 miljarder till Afa.

När det gäller socialbidragen har Gunnar Axén talat om enkäten från SKL och de 13 kommuner av 290 som kan se en viss ökning. Vi ska inte glömma bort att Försäkringskassan har lagt fram en rapport som säger att 1 procent går till försörjningsstöd när de lämnar försäkringen. Socialstyrelsen lägger i dag fram en rapport med siffror som visar att det sker en utplaning av kostnadsökningarna. De har sänkts betydligt. Det brukar vara en eftersläpning, och det brukar se bättre ut i verkligheten än i siffrorna. Ökningstendensen är betydligt mindre nu än tidigare. Också för socialbidragen ser vi positiva tendenser i Sveriges kommuner.

Det bästa vi kan göra är att ge hjälp och stöd, inte bara till dem som har haft arbete eller som står nära arbetsmarknaden. Det gäller i synnerhet de som har varit sjukskrivna i 10–14 år eller har varit förtidspensionerade. Att 60–70 av dem i dag blir kvar hos Arbetsförmedlingen är ett positivt tecken och visar en vilja från dem att försöka komma tillbaka till arbetsmarknaden.

Ingen av de kvinnor jag träffade i Gunnebo i Mölndal i går ville gå tillbaka till sjukförsäkring. De ville få stöd och hjälp, må bättre, bli friska och komma tillbaka. De ville inte gå tillbaka till ett moratorium. Ja, det var det ordet ni använde. Jag har slagit upp det, och det betyder alltså en period utan bestämt innehåll. De ville inte gå tillbaka till ett moratorium; de tyckte inte som ni.

Slutligen vill jag ta upp en sak till, nämligen Socialförsäkringsutredningen. Den hade ju varit på plats om ni socialdemokrater hade gjort vad denna regering sagt, nämligen tillsatt en parlamentarisk utredning. Ni gjorde dock inte det, utan ni tillsatte en ensamutredare – Anna Hedborg. När hon kom med sin utredning ville ni inte stå bakom den, för den säger precis det vi säger, nämligen: Gör en sjukförsäkring som ser ut som den vi gör nu!

Jag kan dessutom passa på att säga att man skulle ha nominerat ledamöter till utredningen i fredags. Vi har fortfarande inte fått in nominerade ledamöter från Socialdemokraterna. Kom in med det, så kan vi börja jobba!

Anf. 75 MONICA GREEN (s):

Fru talman! Nu fick jag en antydan till svar. Nu börjar det alltså närma sig ett svar från socialförsäkringsministern. Hon börjar antyda att det har varit kostnader för kommunerna på grund av de ändrade reglerna i sjukförsäkringen. Hon antyder att det har varit så men att det nu minskar och att det säkert blir dramatiskt mindre kostnader i framtiden. Nu fick jag alltså åtminstone ett halvt svar.

Socialförsäkringsministern hade dock ingen aning om detta när hon svarade i KU, trots att det finns en undersökning från SKL där man säger att 13 kommuner svarar ett rakt ja på frågan om det har blivit ökade kostnader. 96 kommuner svarar ja men kan inte särredovisa kostnaderna. 61 kommuner kan inte svara. Endast 36 kommuner – av landets 280 – säger att de inte har fått några ökade kostnader. Det beror på hur man tittar på detta.

Sedan undrar jag en sak. Ni har alltid dåliga tider. Det är inte vårt fel när det är dåliga tider, säger ni – det är kris och lågkonjunktur, och det är inte vårt fel. Det var dåliga tider 1976–1982 när det var borgerlig regering – ja, det är inte vårt fel. Sedan var det dåliga tider 1991–1994 – ja, men det var inte vårt fel; det är borgerlig regering, men vi kan inte hjälpa att det blir dåliga tider. Nu är det dåliga tider igen – ja, men det kan inte vi hjälpa.

Om vi nu har en regering som alltid har dåliga tider när de styr, varför ska vi då ha denna regering? Den låter finansieringen av statens budget gå ut över de arbetslösa. När det gäller utförsäkringen har 70 000 personer fått lämna tryggheten, och utanförskapet har ökat. Vi har en arbetslöshet på 10 procent och en ungdomsarbetslöshet som närmar sig 30 procent. De sjukförsäkrade tappar tilltron, för de ska nu slåss mot den 10-procentiga arbetslösheten. Det kallar inte jag att ha ordning och reda.

I detta anförande instämde Ronny Olander, Göte Wahlström och Siw Wittgren-Ahl (alla s).

Anf. 76 SIW WITTGREN-AHL (s):

Fru talman! Ni gick till val på att minska utanförskapet, Cristina Husmark Pehrsson. Det är därför vi har denna debatt. Vi har den speciellt i socialförsäkringen eftersom vi har sjukförsäkringen.

Jag tycker att det är lustigt att ingen av er har nämnt Riksrevisionens rapport – inte ens socialförsäkringsministern. Där slår man fast att vi bröt sjukskrivningarna år 2003. Det kan inte tillskrivas Alliansen. Detta har ni också läst på. När Riksrevisionen går in och tittar på vart folk tar vägen ser man att man när det gäller arbetsgivarna inte heller kan säga att de återgår till arbete.

Jag frågade chefen för Riksrevisionen på vilket sätt Cristina Husmark Pehrsson och regeringen nu kommer att ta till sig denna rapport. Ni har nämligen inte tagit till er remissinstanserna någon gång, så vad är det som säger att ni ska ta till er Riksrevisionen? Ingenting. I dag lyser det i självkritiken från Cristina Husmark Pehrsson och Alliansen. Inte med ett ord nämner ni all denna kritik. Ni ber inte ens Försäkringskassans personal om ursäkt för att ni har lagt alltihop på dem. Det står väldigt bra belyst i Riksrevisionens rapport om sjukförsäkringen på vilket sätt ni gjorde detta.

Sedan slår ni er för bröstet och säger att ni har minskat utanförskapet, att ni har gjort si och så och att vi inte är solidariska. Cristina Husmark Pehrsson sade när hon började att det värsta var att vi förtidspensionerade unga, för att skicka ut ungdomar är det värsta man kan göra. Cristina Husmark Pehrsson, detta har ökat under din tid. När vi styrde 2005, innan vi lämnade över till er, hade vi varje dag 13 unga i åldern 16–29 år som gick ut i förtidspension och sjukbidrag. Nu när ni styr har det ökat till 17–18. Det ökar bland de unga, som du säger dig värna. Var är tilltron till er? Vad är sant, och vad är falskt? Det är upp till väljarna att bedöma.

Med detta, fru talman, vill jag som mitt sista inlägg i en debatt där jag själv har interPELLERAT tacka riksdagens all personal, inklusive städerskorna. Växelteléfonoisterna vill jag särskilt nämna, för under alla de 15 år jag har varit här och inte har vetat hur jag ska ta mig till ställen har jag kunnat ringa till Harriet, Gunilla och Anita. De har hjälpt mig och sagt: Gå till tunnelbanan! Åk dit och dit!

Jag riktar ett stort och varmt tack till alla vaktmästare och alla kolleger. Även om vi har olika åsikter är det ändå så att vi som riksdagsledamöter har en passion för det vi gör, och vi tror alla på det vi står för. Det är därför vi har dessa interpellationsdebatter. Jag riktar alltså ett varmt tack till mina kamrater i socialförsäkringsutskottet och ett varmt tack till alla riksdagens anställda.

(Applåder)

Anf. 77 VERONICA PALM (s):

Fru talman! De ville inte vara sjukskrivna, säger socialförsäkringsministern. Nej, det är väl självklart. Vem vill vara det? Nu lyser det upp, det vi alla trodde var den moderata bilden: Bakom det man har gjort, nedmonteringen av sjukförsäkringen, finns en tro att människor går runt och *vill* vara sjukskrivna – att de vill ha slitna axlar, att de vill få cancer, att de inte vill arbeta. Det är inte sant.

Gunnar Axén säger att Bo-Göran väntade på att dagarna skulle ta slut. Men ge honom aktivitet innan då! Varför ska Bo-Göran behöva vänta på att bli utförsäkrad ur sjukförsäkringen för att först då få komma till Arbetsförmedlingen och få aktiva insatser? Det är en baklängespolitik. Det är en dålig politik, och det är en politik som är cynisk i sin människosyn.

Några förtydliganden från debatten: Solveig Zander säger att de ändrade lagstiftningen i december. De tillsatte inga pengar. Försäkringskassan var mycket tydlig med att detta kommer att omfatta så få människor att det inte kommer att behövas några extra resurser. Det har inte heller behövts. Sanningen är likadan i dag som den var innan. "Moratorium" betyder fördröjd verkställan. Ja, vi tycker att det var bra. Vi tycker att det vore bra om människor som är sjuka har rätt att inte bli utförsäkrade utan får finnas i sjukförsäkringen och där, inne i sjukförsäkringen, kunna få aktivitet.

Efter utförsäkring finns 60–75 procent människor kvar på arbetsmarknaden, säger Solveig Zander och flera andra. Ja, det är en debatt vi kommer att ta två interpellationsdebatter framåt i dag, men sanningen är att de finns på Arbetsförmedlingen för att reglerna, trots de rigida regler som införts i sjukförsäkringen, är ännu hårdare för den som blivit utförsäkrad. Det prövas då om man har en förmåga att över huvud taget gå en halvtimme i veckan till Arbetsförmedlingen. Då får man inte komma tillbaka.

(Applåder)

Anf. 78 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! I dagens Aftonbladet står det så här: "Moderaternas första år vid makten 2006 var det ekonomiska bidraget 9,2 miljarder kronor för hela landet. Den summan ligger inte i närheten av rekordnivåerna på 90-talet då Socialdemokraterna hade makten. Som högst var biståndet 1997 när det betalades ut 14,4 miljarder kronor."

Sjuka som inte har arbetsförmåga ska finnas i sjukförsäkringen och känna en trygghet med det. Det står utom allt tvivel. Men orkar och kan man, med stöd och hjälp, står man faktiskt arbetsmarknaden närmare om man är på Arbetsförmedlingen och söker arbete eller deltar i arbetslivsintroduktionen. Många tror att arbetsintroduktionen handlar om en söka-jobb-kurs eller om cv-skrivande. Inget är mer fel. Det är individuellt anpassat utifrån vars och ens behov och utifrån vars och ens situation.

Det visar bara att det av de 12 000 som gick över till introduktionen var mindre än 100 som lämnade den under denna tremånadersperiod. Det är som vi ser det i dag fler till sjukskrivning och förtidspension men också till arbete och annan sysselsättning.

Mindre än 100 lämnade det under den här tremånadersperioden. Det visar att det är individuellt utformat utifrån vars och ens situation.

Det bästa sättet att hjälpa såväl barnfamiljer som enskilda är att se till att de kommer i arbetsgemenskap, får ett arbete, får stöd och hjälp på vägen så att självförtroendet ökar och att de känner gemenskap med arbetskamrater. Jag kommer aldrig, var jag än befinner mig i det politiska livet, att arbeta för att återinföra ett moratorium där människor göms och glöms undan och där man inte har en möjlighet att komma tillbaka. Fråga de 770 000 personer som fanns i utanförskapet när vi tog över makten

om de ville vara där. Jag tror inte att de ville det. De ville ha stöd och hjälp att komma tillbaka.
(Applåder)

Prot. 2009/10:135
9 juni

Svar på
interpellationer

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på interpellation 2009/10:434 om nollklassade personer

Anf. 79 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Veronica Palm har frågat mig vad jag avser att vidta för åtgärder för att de nollklassade, som inte återfått arbetsförmåga när introduktionsprogrammet är slut, ska ha möjlighet att försörja sig och betala räkningarna vid månadens slut.

Den fråga som Veronica Palm tar upp i sin interpellation handlar i grunden om principerna för hur reglerna för sjukpenninggrundande inkomst, SGI, ska vara. Begreppet SGI är centralt inom bland annat sjuk- och föräldraförsäkringen och utgörs sammanfattningsvis av den årsinkomst av arbete en försäkrad kan antas komma att få tills vidare. Om någon inte längre har inkomst av arbete ska han eller hon som regel inte längre omfattas av försäkringen. Reglerna om så kallad SGI-skyddad tid är ett avsteg från denna huvudregel och innebär att en försäkrad i vissa skyddsvärda situationer får behålla eller återfå sin SGI även om förvärsarbetet upphör.

För den som tidigare har arbetat och därefter fått tidsbegränsad sjukersättning under en viss tid fungerar SGI-skyddet så att han eller hon kan återfå den tidigare sjukpenninggrundande inkomst som gällde omedelbart före det att sjukersättningen beviljades. Den tidigare sjukpenninggrundande inkomsten kan uppräknas enligt konsumentprisindex. För den som inte tidigare kvalificerat sig för att få en sjukpenninggrundande inkomst genom arbete finns däremot inget sådant skydd.

Den 29 april i år beslutade regeringen om direktiv till en parlamentariskt sammansatt kommitté som ges i uppdrag att se över samt överväga förändringar som kan leda till en mer hållbar sjuk- och arbetslöshetsförsäkring. Av direktiven framgår att kommittén bland annat ska utreda och föreslå nya regler för det inkomstunderlag som ska användas för beräkning av olika dagersättningar inom socialförsäkringen.

Jag utgår ifrån att den grundläggande och principiella frågeställning som Veronica Palm tar upp kommer att behandlas av den parlamentariska utredningen.

Anf. 80 VERONICA PALM (s):

Fru talman! Av statsrådets svar får man känslan av att det är en grundläggande principiell fråga, och det är den, men det är också en akut vardagsfråga för de människor som drabbas. Jag måste beskriva frågan så att den som lyssnar på debatten förstår.

Min fråga handlar alltså om de människor som tidigare haft så kallad tidsbegränsad sjukersättning och som under året utförsäkras, alltså lämnar sjukförsäkringen utan att de återfått sin arbetsförmåga. De är fortfarande sjuka och kan inte arbeta, utförsäkras, kommer till programmen på

Arbetsförmedlingen och får vara där i tre månader. När de här tre månaderna har gått upphör programmen. Antingen kan man vara kvar eller så kan man gå till arbete eller återgå till sjukförsäkringen. I runda slängar räknar man med att 30–45 procent av dem – det är olika statistik, och det är svårt att bedöma – som blivit utförsäkrade kvalificeras tillbaka in i sjukförsäkringen. Av dem som har haft sjukersättningar, alltså förtidspensionärer, de allra mest sjuka, kan man gissa att det är fler.

Då kommer min fråga. 10 procent av de här utförsäkrade med sjukersättning har ingen skyddad sjukpenninggrundande inkomst. De är nollklassade. De äger inte rätten att återinträda i sjukförsäkringen, punkt. De äger inte den rätten. Då kan man, som socialförsäkringsministern, säga att det där får vi diskutera i en utredning. Det tycker jag att vi ska göra, men socialförsäkringsministern har ett akut problem på halsen. Hon har nämligen utförsäkrat några av dem som är nollklassade. Hon har fört en politik som gör att de redan i dag står utanför och inte har pengar att försörja sig med. De äger inte rätt att återinträda i sjukförsäkringen. De har inte rätt att finnas i arbetslivsintroduktionen på Arbetsförmedlingen, för de är för sjuka för det.

Vad ska de göra? Det är min ganska enkla fråga. Då kan man antingen diskutera utredning och tekniska problem eller välja att svara enkelt på frågan. Det var meningen. Det enklaste hade varit att inte utförsäkra dem, inte utförsäkra människor som är nollklassade, som inte äger rätt att komma tillbaka, som helt kastas ut. Så valde inte regeringen att göra. Precis som i hela reformen om sjukförsäkringen har det varit slarvigt, hafsigt. Regeringen har inte lyssnat på remissinstanser och man har sett effekterna efteråt. Nu är effekten här. 10 procent av dem med tidsbegränsad sjukersättning, de allra sjukaste, utförsäkras och har inte rätt att återinträda i sjukpenningen.

Då vill jag ställa en enkel fråga till socialförsäkringsministern: Hur ska de kunna försörja sig? De har inte rätt till sjukpenning, inte rätt till ersättning från Arbetsförmedlingen och de kan inte arbeta därför att de är bedömda för sjuka för att kunna arbeta. Hur ska de kunna försörja sig?

Det är en enkel rak fråga, och jag tycker att man som ansvarig minister för socialförsäkringar borde kunna svara på den. Hur ska de utförsäkrade, nollklassade människorna kunna betala räkningarna i slutet av månaden?

(Applåder)

Anf. 81 GUNNAR AXÉN (m):

Fru talman! Det är märkligt att få höra Veronica Palm opponera så hårt mot en regel som gäller den sjukpenninggrundande inkomsten som Socialdemokraterna aldrig någonsin har föreslagit ska ändras. Nu ska vi se över den i en utredning och se om den och i så fall hur behöver förändras.

Det jag begärde ordet för, fru talman, är det faktum att Veronica Palm fortsätter att skrämja sjuka och utsatta människor genom en retorik som handlar om utförsäkrade, stupstock och så vidare. Jag har träffat många av de omförsäkrade som har gått från Försäkringskassan till Arbetsförmedlingen, från sjukförsäkringen till aktivitetsstödet och som känner att de har fått hjälp och för första gången blivit sedda. De känner inte igen sig. De var först väldigt oroliga, det beskriver de, för de hade lyssnat på

vad oppositionen sade under hösten. Många arbetsförmedlare har vittnat om hur man fick lugna människor och berätta för dem vad omförsäkring- en och arbetslivsintroduktionen verkligen innebar för dem. Det är uppen- barligen ett sätt för Socialdemokraterna att argumentera på att använda begrepp som utförsäkrade för att skrämman människor att tro att de inte kommer att få något stöd.

Stupstock är ett begrepp som Försäkringskassan dödförklarade häromveckan eftersom det inte kunde beskriva den verksamhet man ägnar sig åt på Försäkringskassan. Jag har träffat åtskilliga handläggare på Försäkringskassan som gör ett fantastiskt bra arbete och som är tämligen irriterade på det sätt som oppositionen beskriver sjukförsäkringen och Försäkringskassans arbete på. Man brukar framhålla betydelsen av rehabiliteringskedjan och de fasta avstämningstidpunkterna i rehabilite- ringskedjan.

Jag berättade i den förra debatten om Bo-Göran som, tack vare att han blev omförsäkrad, eller utförsäkrad som Veronica Palm kallar det för, efter att ha gått över till Arbetsförmedlingen fick en möjlighet att börja arbetsträna och köra truck tre dagar veckan, och han fick sjukgym- nastik två dagar i veckan. Han var överlycklig över detta. Han hade fått en ny chans i livet. Han var piggare, åt bättre, sov bättre och såg fram emot att få fortsätta i arbetslivet i ytterligare många år.

Låt mig berätta om Gill. Det var ett reportage i tv om henne för ett par veckor sedan. Hon är enligt Veronica Palm utförsäkrad. Hon har varit sjukskriven i fem år på grund av en skadad axel. Nu är hon tillbaka och arbetar i en butik, arbetstränar tre timmar om dagen tre dagar i veckan. Hon säger så här: Jag tycker att det är jättekul. Livet är härligt igen. Man blir väldigt deprimerad av att bara gå hemma. Det här har gett mig en ny chans i livet. Jag får pröva ett annat jobb, och livsglädjen har kommit tillbaka. Så säger Gill, utförsäkrad och drabbad av stupstocken, om man ska använda Veronica Palms retorik. Själv säger hon att hon har fått en ny chans i livet och att livsglädjen har kommit tillbaka.

Vi kunde också för en månad sedan läsa om Pia Lundgren i Svenska Dagbladet. Hon har varit sjukskriven i nio år, drabbad av att ha blivit utförsäkrad och drabbad av stupstocken, om man ska använda Veronica Palms retorik. Hon säger så här: Har man varit sjukskriven så länge har man ingen aning om hur Arbetsförmedlingen fungerar. Det har bara varit positivt för mig, och jag har inte förlorat några pengar.

Anf. 82 STAFFAN DANIELSSON (c):

Fru talman! Veronica Palm ömmar åter för dem som kommit in i trygghetssystemen, hur de ska kunna försörja sig och betala sina räkning- ar vid månadens slut vid en omförsäkring som kan uppstå. Och det är relevant att diskutera. Kan detta göras bättre får man göra det, och det kommer säkert ministern att diskutera.

Jag vill bara åter lyfta fram de flera hundra tusen människor som är helt nollklassade, Veronica Palm, och står helt utanför alla trygghetssy- stem. Det handlar om deras situation, dessa de verkligen svaga. De hänvi- sas i dag till inkomstprövade försörjningsstöd, socialbidrag. Och de, Veronica Palm, kan jag försäkra har verkligen problem med att kunna betala sina räkningar vid månadens slut. Om dessas situation har varken

du eller, tror jag, någon annan socialdemokrat i riksdagen ställt en enda interpellation under hela denna mandatperiod, och det beklagar jag.

Jag tycker att det är bra att regeringen har tillsatt en utredning för att se över trygghetssystemen. Jag välkomnar att man tittar på detta tillsammans, för här behövs det breda lösningar. Kan man ytterligare förbättra de omförsäkrades situation, ta till sig det som Veronica Palm framför och så vidare är det bara bra.

Men den stora diskussionen tycker jag är de flera hundra tusen människor som står utanför de många tiotals statliga miljarderna till de inkomstprövade trygghetssystemen. Det är den stora orättvisan i dagens Sverige. Alliansen är överens om att här behövs det en allmän arbetslöshetsförsäkring och att vi tittar på det. Vänsterpartierna gör allt för att förhindra detta sedan tio och hundra år tillbaka. Jag hoppas att diskussionen i kommittén kommer att bli allvarlig och över partigränserna, så att vi kan lösa upp verkligheten för de verkligt svaga, de flera hundra tusen. Skulle Veronica Palm kunna ge någon öppning för detta skulle det vara väldigt glädjande.

Anf. 83 SIW WITTGREN-AHL (s):

Fru talman! Den här interpellationsdebatten spretar verkligen. Därför begärde jag ordet.

Jag tycker att Staffan Danielssons engagemang för de mest utsatta är positivt.

Vi socialdemokrater är för en försäkring enligt en inkomstbortfallsprincip, och om jag inte minns fel har alltid Folkpartiet varit det också. Om ni vill ha basförsäkringar tycker jag att det är bra om ni inför valet går ut och säger det och att ni då får medhåll kanske av Ulf Nilsson om att det är det Alliansen vill driva i valrörelsen.

Det mest cyniska, Gunnar Axén, är inte att folk får en arbetsträning. När ni genomförde reformen att folk skulle gå över till Arbetsförmedlingen var ert mål att fyra av tio skulle få ett arbete.

Det är jätteroligt för folk att bli synliggjorda. Men har Gunnar Axén sett de människor som inte har fått ett arbete, hur synliggjorda de än har varit? Titta på Göteborgs stad och hur ni smetar ut bidragen till alla ungdomar. Högskoleutbildade ungdomar under 25 år får arbetsgivarna bidrag för.

Svea, som har haft ont i axlarna, går som du säger vid Gunnebo slott. Men sedan då? Problemet är hur vi ska få arbetsgivarna att anställa människor? Det är ju därför man måste ha bidrag som följer med folk.

Det cyniska är att ni säger: Nu har ni gjort det här. Ja, men sedan då? Det var ju inte vi som var arbetsgivare. Det var en lågkonjunktur efter det att ni hade varit inne och förstört ekonomin förra gången. Hur tror ni att det blir nu? Hur är solidariteten med Britta Karlsson, som hon kanske heter, på Gunnebo slott när hon trots sin ringa inkomst återkommer i arbete? Hon kan ha 12 000 i pension eller sjukbidrag. Om hon har en sjukförsäkring på till exempel 12 000 kronor i månaden måste hon, enligt ert träffsäkra och omhuldade jobbskatteavdrag, betala ungefär 10 000 kronor mer i skatt än alla andra. Hon råkar ha ont i kroppen och har svårt att få jobb. Hon blir synliggjord. Det är jättebra.

Det är klart att det är jättebra att alla människor som kan ska få ett arbete. Det mer cyniska är att ni säger att det ska ske efter en viss tid. Många människor behöver lång tid på sig.

Jag har också varit på arbetsförmedlingar. Och man kan säga att till Cristina Husmark Pehrssons positiva sida hör att hon reser land och rike runt och pratar med folk. Jag träffar också arbetsförmedlare varje dag, och människor ringer till mig, eftersom jag jobbar med det här. De ville att jag skulle säga till dig: Vad ni håller på med är att ni skruvar folket nedåt i systemet så att man hamnar i socialbidrag. När man sedan hamnar i socialbidragssvängen ska man skruvas upp igen.

Det är en rundgång i systemet. Och det cyniska är om ni inte följer upp att de människor som ni nu har lovat det verkligen får ett arbete, för det som är viktigt är att man får det och blir synliggjord, inte att med tidsgränser sparkas ut hit och dit.

Anf. 84 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Eftersom Siw Wittgren-Ahl är från Göteborg kan jag återgå till besöket på Gunnebo och till rehabiliteringsträdgården i Mölnadal, som har kommit till tack vare satsningen som regeringen har gjort tillsammans med samordningsförbunden och inte minst kvinnorehabilitering.

Det var en kvinna som tog upp situationen med mig att inte ha någon SGI. Vi samtalade mycket om detta. Nu hoppas hon genom praktiken kunna komma ut på arbetsträning, arbetspraktik och så småningom ett arbete. Hon sade så här: Hade jag varit kvar i sjukförsäkringen hade jag inte haft någon SGI efter att ha varit i tidsbegränsad förtidspension under väldigt många år. Nu hoppas jag kunna komma tillbaka till ett arbete, till arbetsträning. Hennes kamrat jobbar nu på Trädgården i Göteborg och har kommit vidare.

Det handlar alltså om att vi på alla sätt behöver hjälpa de här personerna att hitta ett arbete och få arbetsgemenskap. De sade till mig: Vet du vad det första är som vi får göra när vi kommer hit? Det är att lära oss att sätta oss ned och äta lunch med varandra, för systemet med långa sjukskrivningar har gjort att vi isolerat oss och brutits ned. Vi får börja lära oss att gå med barnen till dagis. Det system som tvingade in människor i årslånga sjukskrivningar i stället för att hjälpa dem tillbaka till arbete och till att få sin SGI brottade ned den inre kraften. Det handlar inte längre, efter tio år, om att rehabilitera den onda axeln. Det handlar om att börja rehabilitera den inre kraften, att över huvud taget börja våga att vistas tillsammans med andra människor.

Välkommen att prata med de här kvinnorna! Detta var vad de beskrev för mig i går.

Vi måste på olika sätt försöka hjälpa dem att komma tillbaka med rehabilitering. Det handlar inte bara om en typ av rehabilitering och ett slags remissförfarande – ibland finns det tydligen också remisskrav i landet. Det handlar om grön rehabilitering, kultur på recept och till och med om rehabilitering på hästryggen. Det handlar om att finna människor där de är och i deras takt försöka ge dem en möjlighet och kraft att komma tillbaka. Så småningom handlar det om arbetsträning, arbetspraktik och så vidare utifrån deras situation och deras kraft.

När det gäller ekonomi kan jag påminna om att Socialdemokraterna 2005 skilde bostadstillägget för pensionärer åt för förtidspensionerade och ålderspensionärer. Man lät förtidspensionerade få lägre bostadstillägg och höjde för ålderspensionärer. Vi har likställt detta, så förtidspensionerade får lika mycket i bostadstillägg som ålderspensionärer.

Anf. 85 VERONICA PALM (s):

Fru talman! Inte med ett ord svarar statsrådet på min enkla fråga. Jag opponerar mig inte mot reglerna, för hade jag fått vara med och bestämma hade vi inte utförsäkrat sjuka människor ur sjukförsäkringen. Jag opponerar mig mot att regeringen utförsäkrar sjuka människor när vi vet att 10 procent av dem med sjukersättning som utförsäkras är nollklassade och alltså inte har någon skyddad SGI. De får inte vara på Arbetsförmedlingen eftersom de är för sjuka för det. De får inte vara på Försäkringskassan eftersom de inte har någon skyddad sjukpenninggrundande inkomst. Det är människor som inte kan arbeta. De är så sjuka att de inte kan gå till Arbetsförmedlingen en halvtimme i veckan. Det kan vara människor som kommer direkt från särskolan, som har haft aktivitetsstöd och under lång tid inte haft möjlighet att komma ut i arbete.

Socialförsäkringsministern talar om att det ska göras i deras takt och på deras villkor. Det tycker jag med, men det är inte sanningen. Socialförsäkringsministern utförsäkrar dem till tre månader i en karantän. Efter tre månader får man möjlighet att söka sig tillbaka om man har en SGI. 10 procent av de utförsäkrade med sjukersättning har inte det. Vad ska de försörja sig på? Jag hoppas att socialförsäkringsministern kan ge ett ärligt svar på den frågan.

Eftersom socialförsäkringsministern inte gav mig något svar blir det svårt att få i gång en debatt om de utförsäkrade nollklassade utan inkomst. Jag tänker därför bemöta lite annat i debatten. Jag förstår att Gunnar Axén har behov av att berätta om saker som han tycker är bra. Jag skulle önska att Gunnar Axén ställde en egen interpellation, för verkligheten stämmer inte med vare sig den bild som regeringen ger eller den bild som Gunnar Axén ger. Det kanske vore smakfullt att ha en debatt mellan Gunnar Axén och regeringen, för det vi debatterar här är något annat.

Gunnar Axén förvränger inte bara verkligheten. Han presenterar också ett statistiskt underlag bestående av *en* person som har fått höjd ersättning. En person! Sanningen är att mer än hälften har fått sänkt ersättning efter utförsäkringen, och de allra flesta med mer än 1 000 kronor. Det är det statistiska underlaget för hela gruppen.

De helt nollklassade har vi också talat om. Nollklassad är man om man inte har en sjukpenninggrundande inkomst. Skälet till att man inte har det är att man inte har fått komma in på arbetsmarknaden.

Jag har ställt interpellationer, till exempel föregående interpellation, om det ökade socialbidragstagandet, om det ökade utanförskapet, om det haveri och det misslyckande som den borgerliga politiken uppvisar. Att komma in i socialförsäkringssystemen handlar om rätten till arbete. Det är en rätt som den moderatledda regeringen har förvägrat och ryckt undan från många människor.

Vart tredje studentflak som rullar runt på stan får köra rakt in i garage, för det finns inga jobb. Var tredje ung i de största ungdomskullarna

sedan 40-talet går rakt ut i massarbetslöshet. Det gör att de inte kommer in i socialförsäkringssystemen. 70 000 fler i utanförskap och 100 000 fler arbetslösa är den moderatledda regeringens bokslut. Det gör att även försäkringarna rämnar.

Prot. 2009/10:135
9 juni

Svar på
interpellationer

Anf. 86 GUNNAR AXÉN (m):

Fru talman! Kunde jag interpellera Veronica Palm skulle jag göra det för att få reda på vad Socialdemokraterna erbjuder mer än högre ersättningar till dem med höga inkomster i sjukförsäkringen och att öppna upp för att människor åter glöms och göms i långa passiva sjukskrivningar. Det är Socialdemokraternas och De rödgrönas sjukförsäkringspolitik.

Siw Wittgren-Ahl gjorde sig till tolk för arbetsförmedlarna. Vad den arbetsförmedlare som Siw Wittgren-Ahl citerade arbetar med vet jag inte, men låt mig hänvisa till några arbetsförmedlare som arbetar med just de omförsäkrade.

Märit Bäckström på Arbetsförmedlingen i Halmstad säger i Laholms Tidning att de flesta vill hitta en förändring i sin situation och ser möjligheter i att det är individanpassat.

Heléne Davidsson på Arbetsförmedlingen säger i Oskarshamnstidningen att det är klart att de omförsäkrade är lite undrande över vad som kommer att hända men att de samtidigt är positiva och ser en chans att pröva något annat.

Agneta Mattsson på Arbetsförmedlingen i Malmö säger i Sydsvenskan att de allra flesta går vidare till andra saker som Arbetsförmedlingen erbjuder, som introduktionsjobb eller utbildningar. Hon säger vidare att många har gjort framsteg, att de har börjat bryta sitt mönster från sjukskrivningstiden och att man har mer att erbjuda dem. ”Vi har mött individer med väldigt olika problem och svårigheter och vi kan nog utveckla vårt arbete. Men vi har fått många positiva signaler från folk om att komma till en ny myndighet, möta nya människor och få nya möjligheter. Det känns skoj att se att individer har tagit sig framåt.”

Det var tre röster från tre andra kolleger till Siw Wittgren-Ahl som beskriver hur verkligheten ser ut för dem som har omförsäkrats och nu ser nya möjligheter i livet.

Anf. 87 STAFFAN DANIELSSON (c):

Fru talman! Siw Wittgren-Ahl och jag är överens om att det är bra med socialförsäkringar. Allmän sjukförsäkring är bra. Allmän folkpension utgår jag från att vi båda tycker är bra. Jag tycker också att allmän arbetslöshetsförsäkring vore bra, men det tycker tyvärr inte Siw Wittgren-Ahl. Borde inte alla som söker arbete omfattas av en arbetslöshetsförsäkring? I dag omfattas endast de som haft arbete i minst sex månader och betalat några tusenlappar i månaden för att komma in i denna försäkring. För den insatsen erhåller man sedan vid sjukdom eller arbetslöshet 15 000–23 000 kronor i månaden. Den som inte har kommit in i detta lever på socialbidrag på ca 5 000 kronor. Detta är en upprörande orättvisa.

Hög ungdomsarbetslöshet har vi tyvärr haft i Sverige sedan mycket länge, Veronica Palm. Det hade vi under er tid, och det har vi efter finanskrisen även nu. Det är mycket allvarligt.

Veronica Palm talar om 1 000 kronor i sänkt skatt för dem som är inne i systemet och omförsäkras i vissa lägen. Inkomsten går alltså ned från 15 000 till 14 000 eller från 20 000 till 19 000, och det kan vi visst diskutera. Men de som står utanför försäkringen lever inte på 14 000 eller 19 000 i månaden. De hänvisas till inkomstprövade socialbidrag på ca 5 000 kronor. Det är deras situation jag lyfter fram. Det handlar om flera hundra tusen människor, och många är ungdomar. Om deras situation har oppositionen såvitt jag vet inte ställt en enda interpellation under mandatperioden, men jag hoppas att jag har fel.

Vi i Alliansen vill förbättra deras situation genom en allmän arbetslöshetsförsäkring. Jag hoppas verkligen att utredningen kommer att diskutera detta med stort allvar.

Anf. 88 SIW WITTGREN-AHL (s):

Fru talman! Var det bara för att ni tyckte att alla skulle ha en allmän a-kassa som ni lade fram förslag i riksdagen som gjorde att 500 000 människor gick ur a-kassan? Det är det vi diskuterar. Ni säger att ni vill ha ett allmänt skydd. Ni höjde ju så att många människor gick ur. Någon, jag tror att det var arbetsmarknadsministern, skyndade sig att lägga fram ett förslag för att det skulle bli möjligt att gå in igen. Just de som hade gått ur under er mandatperiod skulle få tre månader på sig att gå in igen. Ni springer ut med snabba lagförslag. Remissinstanser säger nej.

Ingen av er pratar om Riksrevisionens rapport om att sjukförsäkringen hade minskat. Cristina Husmark Pehrsson säger att hon har tagit initiativ till att Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan samarbetar. Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan samarbetade långt innan Cristina Husmark Pehrsson blev socialförsäkringsminister. Talande för den här regeringen är att man säger det som passar en.

Interpellationer är ju riksdagens kontrollmakt. Därför ställer vi de här frågorna, som Cristina Husmark Pehrsson väljer att svara på lite hur som helst. Veronica Palm har ställt frågan: Vad ska man göra med de nollklassade? Vi vet att 70 procent av dem är kvinnor som hade sjukpenning och var förtidspensionerade. Jag frågade för två eller tre år sedan hur det blir med jämställdheten. Det kommer inte att hända något, sade Cristina Husmark Pehrsson. Vi hade en interpellationsdebatt om det.

Inte ens Riksrevisionen vet vart personer tar vägen. Man får inga socialbidrag om man har någon hemma som kan försörja en. Så gick det med den jämställdheten. Om man inte har anmält sig på socialkontoret för att man vet att man inte får några socialbidrag finns man inte med i någon statistik, sade Eva-Lena Jansson. Det är väl ett jättebra sätt att gömma människor och glömma kvinnorna och låta dem återgå till att bli försörjda. Finns man inte i statistiken finns man inte alls.

Anf. 89 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Den som är sjuk och inte har arbetsförmåga ska vara i sjukförsäkringen. Om man har eller kan utveckla en arbetsförmåga ska man räkna med att få allt stöd som vi kan ge, inte minst arbetslivsintroduktionen. Vi har avsatt 14 miljarder kronor för att hjälpa människor tillbaka.

En stor grupp som lämnades helt därhän av Socialdemokraterna var de i sjuk- och aktivitetsersättning. De fick 64 procent i ersättning. De var

inte välkomna till Arbetsförmedlingen. De var inte välkomna till rehabilitering, och de var sakligt skäl till uppsägning. Vi har nu sagt att 435 000 av dem får försöka arbeta. De har alltid tryggheten av att ha rätt till sjukförsäkring. De får till och med studera. De är välkomna tillbaka. Socialdemokraterna ville inte att dessa personer skulle komma ut på arbetsmarknaden. Man sänkte deras bostadstillägg i förhållande till ålderspensionärer.

Jag vill påminna om att endast 100 personer av de 12 000 som gick över till introduktionen valde att lämna introduktionen. En del av dem gick till fortsatt sjukskrivning, en del till förtidspension och en del till arbete eller studier. Jag vill också påminna om att 65–70 procent blev kvar i introduktionen och går efter de tre månaderna vidare till olika insatser och arbete.

Siw Wittgren-Ahl sade att vi inte vet vad som har hänt med dem som inte har gått över till introduktionen, men det vet vi. Försäkringskassan har lämnat en rapport som säger att av de 2 000 personer som inte gick över till introduktionen försörjer sig i dag 64 procent på egen lön, antingen genom anställning eller eget företag, och 2 procent är i försörjningsstöd.

Min absoluta ambition är att de som har eller kan utveckla en arbetsförmåga ska kunna räkna med stöd och hjälp. De ska inte behöva sitta hemma och vänta på ett telefonsamtal som aldrig kommer. Jag har träffat så många. Vi berättar om personer som vi har träffat ute i landet. Jag hoppas att vi kan vara överens om att det bästa vi kan göra är rehabilitering och aktiva insatser. Tidsgränser är faktiskt en rättighet för människor. De ska kunna veta att de inte blir bortglömda. Vill någon här ta bort tiderna för vårdgarantin? Cancersjuka ska få kortare vårdtider sägs det i en utredning. Det tycker jag är jättebra. Varför ska inte sjukskrivna få en garanti för när de blir uppringda om när de kan räkna med att få rehabilitering och stöd? Varför ska man ta bort tidsgränserna för dem? Tänker ni ta bort tidsgränserna också när det gäller vårdgarantin och lämna sjuka människor i sticket?

Anf. 90 VERONICA PALM (s):

Fru talman! Socialförsäkringsministern pratar om alla utom dem som jag har ställt en interpellation om. Det är anmärkningsvärt. Det är roligt att höra att socialförsäkringsministern har koll på vad folk gör, hur många som har blivit utförsäkrade, hur många som inte får pengar, hur många som inte kan komma tillbaka, hur många som inte kan arbeta och hur många som har svårt att komma in i försäkringen igen, men det tar vi i nästa interpellationsdebatt. Det är inte dem jag pratar om.

Om någon här i landet ska kunna se till att så få människor som möjligt lever på socialbidrag är det landets socialförsäkringsminister. Vi har generella allomfattande socialförsäkringar just för att vi inte ska behöva komma tillbaka till ett samhälle där man bockar och bugar med mössan i handen och ber om bidrag. Vi har försäkringar som vi har betalat genom avstått löneutrymme för att vi, när olyckan är framme, ska kunna få ersättning.

De som blev utförsäkrade från sjukersättningen och förlorade sitt kommunala bostadstillägg förlorade pengar för att de blev utförsäkrade. Som kommentar till det säger socialförsäkringsministern: Man kan också

ansöka om att få försörjningsstöd. Det finns de som inte fick sin ansökan om förlängd sjukpenning prövad för att reglerna inte var i kraft när utförsäkringarna påbörjades. Det är ju fullständigt otillständigt. Man börjar kasta ut folk innan man vet hur regelverket ser ut. Om dem säger socialförsäkringsministern: Om det är så är det försörjningsstöd som gäller. Det är inte värdigt ett välfärdssamhälle.

Jag vill ge socialförsäkringsministern en sista chans att svara på frågan: Hur ska de nollklassade utförsäkrade som inte kan försörja sig på Arbetsförmedlingen, genom arbete eller försäkringskassa få pengar att betala räkningar i slutet av månaden?

Anf. 91 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Det ska bli spännande att få in nomineringarna till Socialförsäkringsutredningen. Vi har väntat länge på den. Den borde ha varit i gång för länge sedan – redan 2005. Om ni kommer med nomineringar ska vi sätta i gång och arbeta. Under tiden fram till dess och hela tiden den utredningen pågår tänker jag se till att så få som möjligt lämnar sjukskrivning och tidsbegränsad förtidspension utan att bli väl omhändertagna i arbetslivsinriktad rehabilitering. De ska få det stöd, den hjälp och gemenskap och så småningom den lön som de har rätt att få efter att ha varit bortglömda i många år.

Att åter lämna dem i ett moratorium trots att de har en arbetsförmåga vill jag inte bidra till.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2009/10:437 om återinträde i sjukförsäkringen

Anf. 92 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Veronica Palm har frågat mig vilka åtgärder jag kommer att vidta för att säkerställa att de personer som Arbetsförmedlingen bedömt vara så sjuka att de inte kan delta i någon verksamhet hos Arbetsförmedlingen kan komma tillbaka till sjukförsäkringen.

Låt mig inledningsvis på nytt uttrycka min tillfredsställelse över att vi lämnat den tidigare passiva sjukförsäkringen. Den har ersatts med en aktiv sjukförsäkring där människors möjligheter betonas och där ingen tillåts bli förtidspensionerad mot sin vilja. Därför erbjuds alla som fått sjukpenning i två och ett halvt år eller inte kan få tidsbegränsad sjukersättning längre en arbetslivsintroduktion via Arbetsförmedlingen. Precis som Veronica Palm har jag besökt arbetslivsintroduktionen på ett flertal platser och mött människor som för första gången upplever att de blir sedda och får stöd för att komma tillbaka i arbete.

Många har redan fått hjälp tillbaka till arbete eller kan erbjudas fortsatt arbetslivsinriktad rehabilitering. Detta är givetvis inte möjligt för alla. En del personer är fortfarande för sjuka för detta och de har då möjlighet att få sjukpenning på nytt. Reglerna för att få sjukpenning är desamma som gällde före arbetslivsintroduktionen. Arbetsförmedlingen och

Försäkringskassan har kommit överens om rutiner för att säkerställa återinträde i sjukförsäkringen i de fall detta blir aktuellt. Människor ska inte tillåtas falla mellan stolarna på grund av bristande samverkan mellan myndigheter.

Prot. 2009/10:135
9 juni

Svar på
interpellationer

Anf. 93 VERONICA PALM (s):

Fru talman! Jag vill säga följande för tydlighetens skull så att det inte råder någon tvekan. Grundkonflikten här ligger i huruvida man ska utförsäkra människor eller inte. Jag tycker att den som är sjuk och inte kan arbeta ska ha rätt att finnas i sjukförsäkringen och ska ha rätt till sjukpenning under den tid det tar att komma tillbaka till arbete.

När jag talar om den tid det tar att komma tillbaka till arbete vet jag hur viktigt det är att den tiden är så kort som möjligt, att man så tidigt som möjligt, i rätt tid, får rätt stöd för att inte tappa ytterligare arbetsförmåga.

Därför blir denna parentes eller utförsäkring, dessa tre månader, en paradox för de människor som är så pass sjuka att de inte kan vara på Arbetsförmedlingen över huvud taget. De ska vänta så länge innan de får träffa en människa som bryr sig om dem och som sätter i gång ett rehabiliteringsarbete, en arbetslivsinriktad rehabilitering. Det är den stora konflikten.

Jag tycker att man gör bra saker på Arbetsförmedlingen. Jag är imponerad av de förmedlare som jag har träffat som verkligen lägger ned ett otroligt arbete på detta. Men varför ska man utförsäkras innan man får komma dit? Det är för mig helt obegripligt – eller moderat.

En stor undersökning har gjorts av Statstjänstemannaförbundet bland många medarbetare på Arbetsförmedlingen. Enligt denna undersökning säger 61 procent av de anställda på Arbetsförmedlingen som jobbar med de utförsäkrade att det främst behövs medicinsk rehabilitering och vård, inte arbetslivsinriktad rehabilitering. Detta är människor som står långt från arbetsmarknaden.

Att låta människor gå passivt sjukskrivna tills de utförsäkras och då ge arbetslivsinriktad rehabilitering i stället för att ge det till dem som är nyinsjuknade är för mig obegripligt.

Regeringen trodde att det var 10 procent. Det visade sig att de som var i sjukförsäkringen var sjuka. Det kanske förvånade en del.

Ungefär 3 procent av de utförsäkrade har kommit tillbaka till arbete. En del finns kvar på Arbetsförmedlingen, inte för att de har arbetsförmåga – nej, här är reglerna ännu hårdare – utan för att de har förmåga att vara på Arbetsförmedlingen. Det räcker för att de inte ska få komma tillbaka till försäkringen.

En stor grupp har sökt sig tillbaka till sjukförsäkringen. Jag blir orolig när jag får signaler. Ansvarigt statsråd har stått i denna kammare år ut och år in och lovat att sjukförsäkringen ska fungera och att ingen ska falla mellan stolarna. Vi ser att det inte fungerar i verkligheten. Människor faller mellan stolarna, människor blir utförsäkrade, människor får inte rätt till rehabilitering och människor blir fattiga och inte friskare.

Men jag träffar människor ute i verkligheten. Jag träffade bland andra en arbetsförmedlare som berättade om ett fall där han skulle ha ett samtal med en person som skulle tillbaka in i sjukförsäkringen. Han hade skrivit ned en berättelse och hade gjort allt det som man förväntas göra och

lämnat den till Försäkringskassan. Försäkringskassan skriver: Avslag. Han sade då att det inte kan bli ett avslag eftersom denna människa är så sjuk att hon inte kan infinna sig på Arbetsförmedlingen ens för samtal någon gång i veckan. Men det är avslag.

Han frågar varför det blir avslag. Han får då till svar att det beror på att Arbetsförmedlingen inte har låtit denna kvinna gå på en aktivitet.

Arbetsförmedlaren talar då om att kvinnan ligger på sjukhus. Hon har utförsäkrats. De har haft samtal på sjukhuset och via telefon under tre månader. När de sedan skriver ett program för att få henne tillbaka till sjukförsäkringen blir det ett avslag från Försäkringskassan.

Det är inte rimligt, men det är så det fungerar i verkligheten. Då blir jag orolig. Då vill jag ställa en fråga. Det räcker inte med ett löfte eftersom löftena har varit tomma tidigare. Hur ska statsrådet säkerställa att ingen faller mellan stolarna?

Anf. 94 GUNNAR AXÉN (m):

Fru talman! Jag har tidigare beskrivit hur positivt Bo-Göran, Gill och Pia tyckte att det var att bli omförsäkrade och få stöd från Arbetsförmedlingen och komma tillbaka till arbetslivet.

Låt mig ta några citat till från några omförsäkrade personer.

Pia Hackzell var en av dem som Socialdemokraterna lyckades skrämna upp ordentligt under hösten. Hon sade i *Rapport* efter att hon hade blivit omförsäkrad: "Det var mycket bättre än jag hade väntat mig."

En 52-årig kvinna sade i Göteborgs-Posten: "Tänk om jag skulle kunna få något att göra som jag orkar med! Det vore fantastiskt."

Annika Karlsson-Mukka sade i Norrländska Socialdemokraten: "Jag siktar på att komma upp i heltid."

Ulla Johansson från Munkedal sade i P4 Radio Väst: "I och med att jag inte är sjukskriven längre känns det som en del lagar släpper som gör det möjligt för mig att pröva på, sedan får vi se hur det går."

Två av tre av dem som har omförsäkrats hittar nu vägar tillbaka till arbetslivet. De hittar vägar från utanförskap till arbetsgemenskap. Detta betyder att av dem som omförsäkrats i år kommer 30 000 människor att bryta en lång sjukskrivning och hitta en väg tillbaka till arbetslivet.

Vad är det De rödgröna erbjuder för alternativ? Det är att människor ska vara kvar i en sjukförsäkring där man göms och där man glöms. Och kanske blir det, precis som tidigare, en förtidspension och permanent utanförskap.

Det finns givetvis personer som har varit på Arbetsförmedlingen som har utrett om det går att hjälpa dem eller inte och som behöver gå tillbaka till sjukförsäkringen.

Jag har haft en del mejlkorrespondens med Tomas som har varit upprörd över hur Socialdemokraterna har behandlat honom tidigare. Under deras styre blev han utförsäkrad och fick ingen rehabilitering. Han har nu varit omförsäkrad och varit på Arbetsförmedlingen. Han skrev ett mejl till mig i morse:

Visst är det tråkigt att behöva gå tillbaka. Men jag har ändå kontakt med Arbetsförmedlingen, och de ska kontakta mig om de hittar någon lämpligt praktikplats att arbetsträna på, och det kanske kan bli lönebidrag på sikt. Jag undrar hur de skulle ha gått med De rödgröna.

Jag vet nu med facit i hand att efter 87 dagars bortovaro kan jag ansöka om sjukpeng om jag inte klarar rehabiliteringsinsatser på den reguljära arbetsmarknaden.

Veronica Palm fortsätter tjata om utförsäkring på sin blogg. Varför nämner hon aldrig aktivitetsstöd på sjukpenninggrundande inkomstnivå?

Han är väldigt irriterad på Socialdemokraterna och Veronica Palm för att de har skrämt så många människor med den retorik som de använder sig av.

Han avslutar sitt mejl med att skriva:

Mona Sahlin har sagt att sjuka ska jobba minst en timme eller en dag i veckan. Men ingen konfronterar dem med vad de menar med detta eller vad de menar med att man ska pröva arbetsförmågan mot en bredare arbetsmarknad.

Många ska kanske med ert alternativ inte jobba alls för det kanske finns också människor som inte klarar att jobba ens en timme i veckan. De ska känna sig trygga med att de kan få sin sjukpenning och att de ska få sin sjukersättning om de inte kan vara med i arbetslivet.

Men Tomas har noterat att ni socialdemokrater har sagt att alla utan undantag kan jobba minst en timme i veckan. Han undrar vad ni menar med det.

Anf. 95 SOLVEIG ZANDER (c):

Fru talman! Denna debatt handlar om de personer som är inskrivna i Arbetsförmedlingen i den så kallade arbetslivsintroduktionen. Men det förefaller som om man inte förstår varför man kommer till Arbetsförmedlingen. Det är av det skälet att man har varit sjukskriven och att det bedöms att man har en arbetsförmåga och därför ska överföras till Arbetsförmedlingen efter dessa olika tidsgränser.

Vi har en rehabiliteringskedja. Den kedjan innebär att det vid olika tidpunkter prövas för att se om någonting gjorts för att få en person tillbaka till arbetslivet. När det prövas på detta sätt är det naturligtvis ett läkarintyg som visar om en person har arbetsförmåga eller inte. Om man inte har arbetsförmåga utan man är sjuk får man fortsatt uppbära sjukpenning och vara kvar i rehabiliteringen. Detta är det viktigt att slå fast.

Alla som kommer till Arbetsförmedlingen och introduktionen är personer för vilka en läkare intygat att arbetsförmåga finns. Återigen får man då möjlighet att en gång för alla pröva om personen kan återgå till arbete. Vad händer – som Veronica Palm frågat – med dem som inte får vara kvar i Arbetsförmedlingens introduktion utan som är så dåliga att de ska föras tillbaka till Försäkringskassan? Ja, om det bedöms att personen har arbetsförmåga ska vederbörande naturligtvis vara kvar hos Arbetsförmedlingen. Men är man så sjuk att man inte har någon arbetsförmåga ska givetvis möjligheten till prövning finnas, till exempel för förtidspension.

Veronica Palm säger att en stor grupp kommer att föras tillbaka till sjukförsäkringen och Försäkringskassan. Hur många är ”en stor grupp”? För mig är det fler än de som finns kvar hos Arbetsförmedlingen och som har möjlighet att få hjälp därifrån. Men så är det uppenbarligen inte i Veronica Palms värld. Om det är ungefär 25–30 procent, en tredjedel, som inte kan vara kvar hos Arbetsförmedlingen utan som ska tillbaka till Försäkringskassan är självfallet två tredjedelar betydligt fler. Jag tror att

det var Gunnar Axén som sade att det är ungefär 30 000 personer som i år har möjlighet att fortsätta hos Arbetsförmedlingen för att komma tillbaka till arbetslivet. Det är för mig en *stor* grupp. Den andra gruppen är betydligt mindre.

Frågan är hur man för retoriken. Jag är stolt och glad över att vi för de allra flesta gör det möjligt att igen få ett liv i arbete i stället för att behöva leva på en sjukpenning när arbetsförmåga finns. Det viktiga är ju att vi människor ska få en chans att själva försörja oss och att bestämma över våra liv.

Anf. 96 ULF NILSSON (fp):

Fru talman! Veronica Palm skriver i sin interpellation att hon har besökt ett antal arbetsförmedlingar för att se hur arbetet med arbetsintroduktionen pågår. Jag tycker att det är väldigt bra vi gör det.

Vi i Folkpartiet har bestämt att hela vår riksdagsgrupp under en månad skulle göra så många besök på arbetsförmedlingar och försäkringskassor som hanns med. Drygt 50 besök lyckades vi göra. Det är inte så dåligt med tanke på att vi är bara 28 personer i riksdagsgruppen. Det var väldigt intressanta besök. Framför allt från dem som arbetar med den nya försäkringen och med arbetsintroduktionen ville vi få en bild av hur det är.

Från väldigt många av dem som jobbar på Arbetsförmedlingen fick vi en bild av engagemang och glädje – en glädje över att äntligen aktivt få göra något för människor som tidigare lämnats åt sitt öde. Många anställda på Arbetsförmedlingen berättade att de i början, precis efter årsskiftet, givetvis var oroliga för hur det skulle gå.

En person sade: Första dagarna efter nyår kom ett antal människor med spänd kroppshållning och ängsligt utseende. Efter en månad hade de flesta av samma människor fått en ny självsäkerhet och nya förhoppningar om framtiden.

Många av dem som jobbar med arbetsintroduktionen menar att de för första gången fått känna att de verkligen inte bara förmedlat arbete utan också hjälpt människor som länge varit borta från arbetet till att successivt hitta vägar till arbete eller arbetsträning. Det nya som också förverkligades var ett helt nytt och ett välutvecklat samarbete med Försäkringskassan.

Våra subjektiva upplevelser förstärks av den rapport som kommit från Riksrevisionen. Det visar sig att en stor majoritet, 60–70 procent, inte söker sig tillbaka till sjukförsäkringen, utan antingen får man jobb eller också är man aktiv i en arbetsrelaterad aktivitet. Då kan någon säga: Oj, 30–35 procent går tillbaka till sjukförsäkringen. Detta är ett misslyckande.

Nej, så är det inte, för de här personerna har utifrån sina förutsättningar och i lugn takt fått försöka. Det är en stor framgång att 60–70 procent lyckas bli kvar i aktivt arbete och arbetssökande.

När det gäller återgång för de människor för vilka en sådan ändå gäller är det inte så som Veronica Palms fråga implicerar. Det handlar inte om att kasta ut människor, utan de människor som inte har en försäkring har enligt reglerna naturligtvis rätt dels till permanent sjukersättning, dels till fortsatt sjukskrivning och arbete med rehabilitering och sjukvård.

I det avseendet har vi nu för första gången sett ett väldigt framgångsrikt samarbete mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen – ett samarbete som verkligen bådär gott när det gäller hur återinträdet ska ske för de människor som trots allt måste gå tillbaka. Det här är ett samarbete som vi inte sett tidigare och som är på väg att utvecklas mer och mer för varje månad.

Processen med ett samarbete mellan försäkringskassa och a-kassa skulle, tycker jag, ha satts i gång för länge sedan, men det är väldigt bra att alliansregeringen nu har satt i gång den här processen.

Anf. 97 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Veronica Palms fråga lyder: Vilka åtgärder kommer statsrådet att vidta för att säkerställa att de personer som Arbetsförmedlingen bedömt vara så sjuka att de inte kan delta i någon verksamhet hos Arbetsförmedlingen kan komma tillbaka till sjukförsäkringen?

Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen har rutiner för hur detta arbete ska ske. När en person lämnar sjukförsäkringen blir det ett personligt avstämningmöte med den enskilde, då tillsammans med Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen. För detta finns det bra rutiner.

När man sedan är med hos Arbetsförmedlingen och när man under den tiden ska lämna arbetsintroduktionen – detta även om det bara är 100 personer av 12 000 personer – eller efter de tre månaderna då kanske 35 procent ska gå tillbaka till sjukförsäkringen blir det ett nytt överlämnings- eller avstämningmöte där man tillsammans diskuterar situationen.

Arbetsförmedlingen har då tillsammans med den enskilde kunnat göra en bedömning av läget, av arbetsförmågan. Den bedömningen utgör naturligtvis en stark grund för Försäkringskassans vidare handläggning och för bedömningen av om det är möjligt med fortsatt sjukpenning eller kanske till och med en sjukersättning, en förtidspension.

Det är viktigt att vi har de här rutinerna och att detta utvecklas. Jag tycker att Försäkringskassans och Arbetsförmedlingens personal har gjort och gör ett fantastiskt arbete. Jag vet också att arbetet hela tiden utvecklas beroende på erfarenheterna från den första tiden, vilket är ganska självklart; så brukar det vara i ett arbete. Man lär sig att på ett bättre och säkrare sätt göra bedömningar.

Arbetslivsintroduktionen har man många gånger trott vara någonting annat än vad den är.

Som jag sade tidigare är det inte någon söka-jobb-kurs eller kurs i att lära sig skriva cv utan en möjlighet att utifrån varje persons unika situation prövas. I början har det till och med kunnat handla om endast ett par samtal i veckan. Huvudsaken är att vi börjar.

Det jag också lärt mig på alla mina resor och besök är att med sjukskrivningar som varat i årtal har man inte bara brutit ned personen genom isolering och avsaknad av lön, utan självförtroendet har dessutom raserats fullständigt. En kvinna tog häromdagen fram en blomsterkruka och visade hur hon kände sig efter många års sjukskrivning. Hon sade: Jag är som en växt som vuxit i en för trång kruka. Sedan tog hon bort ytterkrukan och visade att rötterna inte längre fick plats. Jag får ingen luft, jag får ingen energi, jag håller på att vissna, sade hon. Och hon fortsatte: Med rehabilitering och den satsning som regeringen gör på kvinnor

och rehabilitering – inte minst tillsammans med Samordningsförbundet – ser man nu till att frilägga mina rötter, ger mig ljus och kraft och planterar om mig. Jag känner att jag kan börja andas igen.

Alla klarar inte av att gå vidare. En del mår inte bra. De är sjuka. Ytterst få avbryter introduktionen, men de som gör det kommer tillbaka. Bland dem finns säkert de som kanske till och med skulle haft sjukersättning sedan lång till tillbaka. Nu har de fått en chans. Återigen: Alla ska inte gå över till arbetsintroduktionen – inte om man ligger på sjukhus – som Veronica Palm sade. Det är helt fel. Det finns undantag från reglerna som beslutats av riksdagen. Om man ligger på sjukhus, behöver daglig vård och behandling, har en psykisk sjukdom så att man inte kan tillgodogöra sig introduktionen eller ens hälsotillstånd riskerar att allvarligt försämrats då tillhör man de undantag som, trots att de gått sjukskriva i två och ett halvt år, inte ska gå över till arbetsintroduktionen.

(Applåder)

Anf. 98 VERONICA PALM (s):

Fru talman! Skälet till att jag ställer interpellationen är att jag fått oroväckande signaler från handläggare framför allt på Arbetsförmedlingen. De gör ett fantastiskt jobb och har en bra relation med Försäkringskassan, men de säger att det inte fungerar. De är oroliga för att människor helt enkelt faller mellan stolarna. Personalen vill men strukturerna finns inte. De har inte heller den kompetens som behövs. 76 procent av arbetsförmedlare och försäkringskassanställda vill ha mer rehabilitering för just den här gruppen. De har inte kompetensen.

Jag har i det längsta försökt undvika att bemöta Gunnar Axéns sluggerretorik. Jag tänker inte göra det nu heller. Jag förstår behovet av att prata i kammaren. Det är en dålig politik som Gunnar Axén företräder, och den kan behöva förklaras. Jag tror dock inte att det blir bättre för det.

Jag vill emellertid ta upp två saker. För det första är det inte jag som gör att sjuka människor mår dåligt. Det är den politik som den nuvarande regeringen har fört. Det är nästan förmätet att anklaga mig för att vara den som gjort att sjuka människor mår dåligt. Det vore bra om man själv tog på sig det ansvaret.

Det är emellertid så verkligheten ser ut. Människor far illa. Människor är oroliga. Jag möter många som har det bra, har jobb och är friska. TCO och Saco gjorde en undersökning bland sina medlemmar, och den visar att en stor del av medlemmarna känner oro för att sjukförsäkringen inte finns där när man behöver den, att man inte får tillräckligt med rehabilitering, att man inte får tillräckligt med ekonomiskt stöd för att klara en långtidssjukfrånvaro. Man litar helt enkelt inte på att försäkringen finns. Man litar inte på att man får tillräcklig rehabilitering. Friska, arbetande människor känner den oron. Det är inte mitt fel.

För det andra trodde jag att Gunnar Axén visste hur det socialdemokratiska och det rödgröna alternativet ser ut. Jag vet att Gunnar Axén har läst det, och jag tänker därför inte be honom läsa det. Däremot tänkte jag be alla andra som är intresserade av hur det skulle kunna se ut i Sverige om man valde en annan regering att läsa den rödgröna överenskommelsen om en ny sjukförsäkring, för den finns.

Sedan måste jag kommentera det som Solveig Zander tar upp. Solveig Zander säger att alla som kommer till Arbetsförmedlingen har av en

läkare fått en arbetsförmågebedömning. Håller Cristina Husmark Pehrsson med om det påståendet? Det står nämligen i strid med lagtexten. Oavsett om man kallar det utförsäkring eller stupstock, eller säger att dagarna tar slut, är det fråga om samma sak, nämligen att det inte är en bedömning. Man gör bedömning vid 30, 90, 180 dagar och så vidare, och sedan har man en sista dag då det inte är fråga om någon bedömning, då man enbart på grund av att man uppnått en administrativ datumgräns, satt av en högermajoritet i denna kammare, lämnar sjukförsäkringen. Det sker oberoende av hur ens arbetsförmåga ser ut. Därefter kommer man in i arbetslivsintroduktionen, och då görs en bedömning.

Konflikten är att jag inte tycker att man ska kasta ut sjuka människor ur sjukförsäkringen. Så enkelt är det. Det är det som är konflikten. Det som nu händer är att man vid ett visst bestämt datum kastar ut människor och ser vilka som kan simma. De som inte kan simma fiskar man upp tre månader senare. Det är inte rimligt i ett välfärdssamhälle som Sverige. Ungefär 3 procent har gått till jobb, 35 söker sig tillbaka och resten finns på Arbetsförmedlingen – med en hårdare bedömning. De bedöms inte kunna ta arbete. De bedöms kunna gå till Arbetsförmedlingen men inte stå till arbetsmarknadens förfogande.

Jag fortsätter att ställa frågan till socialförsäkringsministern: Kan du garantera att det här inte kommer att innebära att människor faller mellan stolarna?

Anf. 99 GUNNAR AXÉN (m):

Fru talman! Låt mig instämma när Veronica Palm uppmanar människor att läsa De rödgrönas budgetalternativ från i våras. Om man läser det ser man att de rödgröna partiernas stora satsning på sjukförsäkringsområdet är lite drygt 4 miljarder kronor årligen för att höja ersättningarna till dem som har de högsta inkomsterna. Det är den stora satsning som De rödgröna har på sjukförsäkringsområdet – höj ersättningarna till dem som har de högsta inkomsterna. Det kostar 4 miljarder kronor per år, och det finansierar man till stora delar genom att dra in pengar från landets kommuner och landsting.

Veronica Palm säger att de inte har kompetensen vid Arbetsförmedlingen att ge de människor som omförsäkras rehabilitering. Precis som Folkpartiets Ulf Nilsson och många andra har jag besökt arbetsförmedlingar och träffat dem som arbetar med de omförsäkrade. Jag har tidigare beskrivit hur de upplever omförsäkringen och stödet till de enskilda. Jag har inte hört det som Veronica Palm säger. Tvärtom pekar de på att de har alla de ekonomiska resurser som behövs. De har tillgång till socialkonsulenter, sjukgymnaster, arbetsterapeuter, beteendevetare och kan sätta ihop team för att stödja den enskilde under arbetslivsintroduktionen och stötta honom eller henne för att hitta en bra plan och en väg tillbaka till arbetslivet.

Jag har träffat många engagerade och kompetenta arbetsförmedlare som arbetar med de omförsäkrade, och jag är djupt imponerad av det arbete de gör och det som de lyckas åstadkomma. 30 000 människor går i år från utanförskap till arbetsgemenskap tack vare Arbetsförmedlingens fantastiska insatser.

Anf. 100 SOLVEIG ZANDER (c):

Fru talman! Jag börjar med att bemöta Veronica Palm när hon säger att det inte prövas om man är tillräckligt sjuk eller kan överföras till Arbetsförmedlingen. Vid varje tidsgräns prövas om personen i fråga kan stå till arbetsmarknadens förfogande eller inte. Hur ska man annars kunna bedöma om någon är för sjuk för att gå vidare till det steg som innebär att man prövas på arbetsmarknaden? Självklart prövas det. Om man till exempel ligger på sjukhus är man för sjuk, man saknar arbetsförmåga och ska inte prövas på Arbetsförmedlingen.

Att Arbetsförmedlingen på grund av ny lagstiftning har svårt att tolka hur saker ska bedömas har jag full förståelse för. Jag besökte Arbetsförmedlingen på en ort i Västsverige. Där sade de att för att någon ska få förtidspension ska den personen aldrig mer kunna arbeta.

Det hävdades att man när man har sjukdomen fibromyalgi kan må bättre ju äldre man blir när man är över 65 och därmed kan stå till arbetsmarknadens förfogande. Vi kunde inte i det läget införa ett tillägg i lagstiftningen som förtydligade att arbetsförmågan bedöms tills man är 65. Men det här är ett bevis för att man måste fundera två gånger över hur man tolkar och hanterar en ny lagstiftning. Vi vet att handläggarna på Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan har blivit mycket bättre på det området.

Anf. 101 ULF NILSSON (fp):

Fru talman! Just den här interpellationen handlar om återinträde i sjukförsäkringen. Men när interpellanten Veronica Palm får ett bra svar på hur samarbetet mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen fungerar numera väljer hon i stället att kraftigt ifrågasätta olika typer av tidsgränser för uppföljning och avstämning.

Den senaste rapport som kom från Riksrevisionen säger precis det motsatta om det nya systemet. ”Sjukskrivningsprocessen har blivit mer aktiv efter regeländringarna”, skriver Riksrevisionen. ”Insatser görs tidigare i dag, vilket är i linje med riksdagens syfte. --- Det handlar om rehabiliteringskedjan, ettårsgränsen för rätten till sjukpenning samt ändrade regler i sjukersättningen.” Man säger att företag, sjukvård och försäkringskassa har blivit aktivare.

Jag ser att jag har fått fyra minuters talartid, men det ska jag nog inte ha andra gången. Jag har inte så mycket mer att säga i alla fall. Jag är nöjd, fru talman, med att kunna konstatera att interpellanten redan har fått själva svaret på frågan, nämligen att samarbetet utvecklas hela tiden mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen och att allt talar för att avstämningstider och uppföljningstider gjort att processen blivit bättre för den som drabbas av sjukdom.

Anf. 102 SIW WITTGREN-AHL (s):

Fru talman! Jag begärde ordet när Solveig Zander sade att man ska passa sig när man inför ny lagstiftning. Lagstiftningen måste vara så ordnad att de som ska tolka den kan läsa den. Det stod i Riksrevisionens berättelse till oss. Ändå tar du upp denna fråga utan att hänvisa till den. Vi har kontrollinstanser som har sagt att regeringen egentligen gjorde ett hafsvverk när man förändrade lagstiftningen när det gäller sjukfrånvaron,

som också vi har sagt. Det är viktigt att man får rätt information från myndigheterna, både Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan.

Ni står här och berömmar dem för att de gjort ett bra jobb. Riksrevisionen sade att Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen med de förutsättningar som de haft har gjort ett hyggligt jobb. Det var ni som gav dem dessa ”icke-förutsättningar”. Anklaga inte myndigheterna för den dåliga lagstiftning som ni har hafsat fram! Det som är viktigast för individen är att komma i arbete.

Sedan står ni här och säger att det är ungefär 30–35 procent. Det är det inte alls! Det är väldigt många som inte får arbete. De siffror jag har sett när jag har varit och besökt verkligheten, som ni nu har gjort, är att 65 procent inte får något arbete.

Jag vill rikta Cristina Husmark Pehrssons och Alliansens uppmärksamhet mot att det är viktigt att man inte skapar förväntningar hos människor som man inte kan leva upp till, för då blir fallet ännu större för de medborgarna. Det är därför vi vill ha en debatt med er. Hur tänker ni göra i fortsättningen? Ni svarar: Vi ska ha en socialförsäkringsutredning nu. Min kritik mot detta har hela tiden varit: Hur vore det om man utvärderade det som var fel och försökte skapa en utredning efter det? Nej, ni slänger ur barnet med badbaljan – sedan kan vi rädda dem som inte kan simma. Men om inte alla kan simma, vad händer då? Det verkar inte som att ni bryr er om det, utan ni hänvisar bara till hur bra detta har varit.

Vi vet att det har slagit fel under perioden och att folk har farit illa. Då har ni sprungit in med en ny reform. I Riksrevisionen sade de att det ni hade gjort inte alls var bra. Ni kommer in för sent och skapar en osäkerhet när ni ändrar socialförsäkringen som gör att alla de goda tjänstemännen mår dåligt. Vi är en kontrollerande makt också. Man kan inte bara gömma sig i sanden och säga som Solveig Zander: Vi ska nog passa oss lite.

Vi har sagt att man måste diskutera vad som ska gälla över tid. Man ska inte leka med människor. Det är en bra ambition att alla människor ska få ett arbete. Men man måste också, om man menar allvar, ta i konsekvenserna och inte låtsas som att de inte finns.

Anf. 103 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Om saker och ting inte fungerar på Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan hoppas jag att personalen går till sina ledare och chefer eller till generaldirektören och inte bara talar om det vid tillfälliga besök. Jag har tillsammans med Sven Otto Littorin haft gemensamma träffar med generaldirektörerna. Jag hoppas och utgår från – det tror jag att vi kan vara helt överens om – att signaler om att arbetet inte fungerar eller behöver utvecklas kommer oss till del. Det är väl den gängse delen, så att säga. Jag är naturligtvis lyhörd och öppen om jag får signaler om att saker och ting inte fungerar. Jag kan få dessa signaler från medarbetarna, men också naturligtvis från generaldirektörerna.

Vi hade att ta hand om en sjukförsäkring som var i fullständigt fritt fall. 770 000 personer var antingen långtidssjukskrivna eller förtidspensionerade. Vad vi har velat göra är att ersätta de långa, passiva sjukskrivningarna med aktiva åtgärder. Folk runt den enskilde ska göra vad de ska och i tid, inte bara hänvisa till varandra och vänta och se. Vi har velat bygga vägar tillbaka – genom rehabilitering, insatser, arbetsträning och

arbetspraktik och så småningom, om kanske ett eller ett och ett halvt år, förhoppningsvis till ett arbete och egen lön.

Nu tillsätter vi Socialförsäkringsutredningen. Det hade inte varit humant att göra det för fyra år sedan och sedan sätta sig med armarna i kors, som vi hörde här innan, och bara säga: Jag är ledsen – det är många som behöver hjälp och stöd på vägen, men nu utreder vi.

Men nu gör vi det! Nu ska vi titta efter hur Arbetsförmedlingens och Försäkringskassans framtida organisation ska se ut. Hur ska sjukskrivningen kunna bli flexiblare? Måste vi ha kvar 50, 75 och 100 procent? Hur ska trygghetssystemen – försörjningsstödet, a-kassan och sjukförsäkringen – på ett bra sätt kunna samverka? Hindrar de varandra? Vi måste se över trygghetssystemen för småföretagare och studenter. Jag ser fram emot att det arbetet påbörjas. Det är ett väldigt stort arbete.

De reformer som vi gjort på sjukförsäkringens område var nödvändiga och efterlängtrade. Men självklart är jag också medveten om att det är en stor reform och att det har funnits mycket diskussioner, debatter och undringar när det nu har kommit på plats. Men vi ser också att ju längre tiden går, desto starkare blir de positiva signalerna, när folk får rätt och riktig information och personalen kan bemöta människor på ett bra sätt och ge stöd och hjälp. Det har funnits de som på alla sätt försökt hålla borta de positiva signalerna och tyckt att det varit bra att det fortfarande var en väldigt negativ ton i debatten.

Jag är också klart medveten om att en del inte orkar eller kan gå över till arbetslivsintroduktionen, även om 60–70 procent säger: Vad bra, nu får jag en chans! Jag vill åtminstone försöka, så ska vi se hur länge jag orkar och kan – kanske ett halvår eller ett år.

Det är inte jag som säger att de ska vara kvar. 60–70 procent av dem själva har sagt att de vill försöka ett tag till.

Men vi får inte glömma bort dem som går över till sjukförsäkringen igen. De borde kanske ha fått sjukskrivning och förtidspension för länge sedan. Dem ska vi också på alla sätt kunna ta hand om. De ska inte heller lämnas åt sitt öde. De ska också få rehabilitering och stöd, och kanske kan de på sikt komma tillbaka.

Det är en stor och viktig sjukförsäkring. Jag är medveten om att det tar tid ibland innan saker och ting sätter sig. Men att man går tillbaka till ett moratorium och låter människor gömmas och glömmas bort för att det förs en politik som inte har någon lösning för deras situation hoppas jag att jag aldrig ska behöva se.

(Applåder)

Anf. 104 VERONICA PALM (s):

Fru talman! Där är vi överens. Också jag hoppas att jag slipper att få se en politik där man glömmar och gömmer människor. Det vi inte är överens om är hur verkligheten ser ut. Hur ser det ut i dag i Sverige?

Jag är inte den som vill svartmåla. Jag vill verkligen att varje enskild människa får rätten att förverkliga sina drömmar. Det är därför jag är politiker, och det är därför jag är socialdemokrat.

Människor måste få stöd och hjälp om de har det lite tufft. Då måste vi ha ett samhälle som håller ihop där vi har en försäkring som finns där för den som råkar ut för en olycka som ger ersättning för förlorad in-

komst, finansieras solidariskt, har en bred riskspridning och har ett aktivt inslag redan från början.

Du ska redan från början få möjligheter att ta dig vidare ut, kanske tillbaka till samma arbete eller till ett annat arbete. Den som är snickare och har blivit träallergiker ska inte gå passivt sjukskriven hur länge som helst. Han ska beredas någonting annat. Detsamma gäller en pilot som har blivit blind.

Där finns ett tydligt rödgrönt alternativ för hur man kan gå i en annan riktning med solidaritet, ansvar och värdighet och rätten till arbete för varje människa. Mot det står en högerregering som har haft fyra år på sig men som har haft bråttom. Både Cristina Husmark Pehrsson och de andra borgerliga företrädarna har haft bråttom, och kanske lite för bråttom. Det är inte bara en dålig politik. Det är en slarvig politik.

Jag vill tacka statsrådet för den här debatten, som antagligen är den sista vi har i kammaren innan valet. Jag ser fram emot en spännande valdiskussion. Jag hoppas att vi kommer att fortsätta att ha debatter, och jag hoppas att statsrådet då inte är statsråd. Men det får väljarna avgöra.
(Applåder)

Anf. 105 SIW WITTGREN-AHL (s):

Fru talman! Jag sade alldeles nyss att statsrådet nu två år senare har slagit upp ordet moratorium i uppslagsboken men att man avslög det när vi hade det som förslag i kammaren. Nu står socialförsäkringsministern och säger att vi vill hänvisa människor till ett moratorium. Så var det inte.

Om socialförsäkringsministern läser protokollet kan hon se att julen då liksom nu närmade sig. Vad vi ville var att man skulle skjuta upp detta så att människor inte skulle riskera att utförsäkras under julen. Det var vad vi ville.

Vi ville inte att Britt och hennes två barn skulle leva med ovissheten hur det skulle vara den 1 januari. Skulle hon ha a-kassa, eller skulle hon ha sjukpenning? Det var vad vi ville. Veronica Palm talade om oron för barnen. Barnfattigdomen har ökat i Sverige, och klasskillnaderna har blivit stora.

Vi var lite oroliga inför julen. Socialförsäkringsministern har väl kanske som jag barn och barnbarn eller känner människor som när julen står inför dörren kanske vet att de inte har råd att köpa julklappar och mat. Det var därför vi lade fram förslaget om moratorium fram till den 1 januari. Vi ville skjuta på det till efter jul.

Cristina Husmark Pehrsson får det till något helt annat. På något sätt borde man vara hederlig i debatten. Det var vad vi gjorde och inte enligt den historieberövning som Statsrådet Cristina Husmark Pehrsson gör. Ta reda på vad förslagen innebär när de läggs fram och googla inte två år senare på vad moratorium står för.

Vi värnar barnen både nu och sedan. Därför vill vi ha trygga socialförsäkringssystem.

Anf. 106 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Veronica Palm har frågat mig vad som händer med de personer som återinträder i sjukförsäkringen. Jag hoppas att jag har kun-

nat ge ett bra svar på det. Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan arbetar intensivt. De har strukturer, arbetssätt och metoder.

När jag träffar dem tillsammans på resor talar man om hur bra man samarbetar och att arbetet hela tiden utvecklas. Det gör man inte bara för samarbetet mellan myndigheterna utan för den enskildes skull. Den personen ska känna sig trygg när den kommer till Försäkringskassan och sedan förs över till Arbetsförmedlingen och likadant om den skulle behöva gå tillbaka igen.

På samma sätt ska Arbetsförmedlingens underlag vad gäller arbetsförmågebedömning ligga till en stark grund för Försäkringskassan när den gör en bedömning om personen kanske ska ha en fortsatt sjukskrivning eller en förtidspension.

Jag kommer att följa detta mycket noga. Jag hoppas också att jag får tydliga signaler och gärna exempel så att vi inte bara talar om saker vi har hört om, har träffat på eller har mött. Ge mig goda exempel och namn och hänvisningar till mig så ska jag ta de kontakterna och diskutera vidare med dem som säger att det är ett problem.

Det handlar inte bara om att de personerna ska få stöd och hjälp att komma vidare i Arbetsförmedlingen och så vidare och komma ut på arbetsmarknaden. Jag vill också se till att de personerna som går över till sjukförsäkringen får ett bra omhändertagande.

Jag skulle hoppas, Veronica Palm, att ni kunde släppa att ni vill avveckla coacherna. Många av dem som nu är ett steg på väg tillbaka ut i arbetslivet säger att coacherna är det viktigaste.

När människor har haft en rehabilitering får det inte bli ett hål, ett dike, på vägen ut. De behöver någon som bygger en bro och hjälper en vidare ut. Deras självkänsla har brutits ned efter väldigt många år i sjukskrivning.

Det är viktigt att vi låter tidsgränserna vara kvar. Det är en rättighet för de sjukskrivna att veta att samtalet de har väntat på kommer att komma. Vi tar inte bort vårdgarantitiderna och inte heller serviceåtagandet.

Jag kommer att fortsätta att debattera nordiska frågor ytterligare någon vecka. För er som inte är här och för socialförsäkringsutskottet vill jag säga: Glad sommar på er!
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 2009/10:457 om långsiktig och hållbar socialförsäkring

Anf. 107 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Ronny Olander har frågat mig om det är min avsikt att en framtida sjukförsäkring ska utgå från de avgörande förändringar i sjukförsäkringen som regeringen genomfört under mandatperioden.

Den 29 april i år beslutade regeringen om direktiv till den parlamentariskt sammansatta kommittén som har getts i uppdrag att se över samt överväga förändringar som kan leda till en mer hållbar sjuk- och arbetslöshetsförsäkring.

Ronny Olander framför bland annat att framtidens socialförsäkringar måste vara utformade så att de omfattar alla, att arbetslinjen ska gälla, att människan ska vara i centrum, att de ska vara solidariskt finansierade, att det ska finnas en bred riskutjämning och att de ska vara generella samt obligatoriska. Ronny Olanders uppfattning är att denna ansats och syn på en framtida sjukförsäkring saknas i direktiven.

Jag delar inte Ronny Olanders uppfattning, eftersom direktiven uppfyller Ronny Olanders önskemål. Det är bara att läsa s. 13 i direktiven.

När alliansregeringen tillträdde i oktober 2006 hade 557 000 personer sjuk- eller aktivitetsersättning. Detta var ett resultat av en oavbruten uppgång sedan mitten av 1990-talet. Att tidigt hamna i ett utanförskap innebär för individen att denne successivt halkar efter i standardutveckling, samtidigt som det medför stora samhällsliga kostnader.

Det som gör det stora utanförskapet särskilt tragiskt är att många människor som försörjs via sjukersättningen uppger att de skulle kunna utföra arbete om de fick tillräckligt bra förutsättningar för det.

Regeringens politik har syftat och syftar till att minska detta stora utanförskap. Det ska ske genom att sjukskrivningsprocessen förbättras så att människors förmåga tas till vara och så att de som redan hamnat i utanförskap ska få stöd och hjälp att komma tillbaka i arbete.

Min utgångspunkt har i första hand varit den enskildes behov. Insatser måste göras betydligt tidigare än vad som hittills skett.

Regeringens reformer innebär sammantaget ett tidigare och mer effektivt stöd till den enskilde. Min bedömning är att antalet personer i utanförskap minskar som en följd av detta. Regeringen kommer givetvis att mycket noga följa dessa reformer för att försäkra sig om att regeringens målsättning om att få fler människor i arbete uppnås. Att kommittén i sitt arbete ska ta sin utgångspunkt i de reformer som genomförts, det vill säga nuvarande lagstiftning, anser jag därför som självklart.

Anf. 108 RONNY OLANDER (s):

Fru talman! Jag börjar med att tacka för det svar som ministern har givit. Det var kanske inte riktigt den ansats som jag hade önskat skulle återfinnas i själva svaret. Man kan också säga att vi har gått i väntans tider länge; ministern har själv sagt detta.

Jag är väl medveten om att det inte är världens lättaste uppgift att vara socialförsäkringsminister i en regering. Oftast är man klämd mellan statsministerns vilja och finansministern, och man har en stor budget att ansvara för.

Jag vill ändå peka på att detta är sista chansen före valet att sätta i gång en utredning. Det står i nr 34 2009 i Riksdag & Departement som beskriver den ordning som har rått innan vi nu, några månader före valet, får utredningen på bordet. Nu ska det nomineras människor till den.

Jag har sagt detta i debatter tidigare: Kom nu inte i sista stund före valet och kasta fram denna utredning, som är så oerhört viktig och central! Jag säger inte att den är något annat. I valrörelsen får vi sedan höra på varenda valmöte från Alliansens sida att vi tittar på detta tillsammans. Jag hör redan hur resonemanget går. Det är taktiskt rätt från er sida att bara kasta upp det på det viset.

År 2004 sade den dåvarande statsministern Göran Persson till Bo Könberg, en av många arkitekter bakom pensionssystemet, att man borde

försöka titta på socialförsäkrings- och trygghetssystemen tillsammans. Han fick då svaret: Ja, vi tillsätter Anna Hedborg. Denna utredning ska vara förutsättningen för kommande översyn av socialförsäkringar och även leda till en folkbildande debatt om dagens och framtidens socialförsäkringar. Det var det första steget. Nästa steg var en parlamentarisk utredning för en reformerad socialförsäkring.

Ni kom till makten 2006. Ni skriver i tre regeringsförklaringar under påföljande år att ni ska tillsätta utredningen. Men, som också står att läsa i Riksdag & Departement, självaste statsministern säger att ibland när man går in med något i en utredning innebär det att det blir små eller inga förändringar under en längre tid. Så säger alltså Fredrik Reinfeldt.

Ni gör så. Ni väljer det. År 2006 blev det ingenting. Nästa gång var det 2007, då Cristina Husmark Pehrsson sade att vi måste få med alla aspekter. I början av 2008 uppgav politiska tjänstemän på Socialdepartementet att direktiven hade hamnat långt ned på prioriteringslistan – allt enligt Riksdag & Departement nr 34 2009.

Efter sommaren 2008 sade finansminister Anders Borg: Nu ska vi ha med den allmänna a-kassan också, om det ska utredas ytterligare en gång.

Hur pass seriöst tror ni att vi kan uppfatta detta? Ni vann över oss med 58 000 röster. Ni har sju fler mandat än vi har i den här riksdagen. Inte vid något tillfälle under den här mandatperioden har alliansriksdagsledamöterna på andra sidan med Gunnar Axén i spetsen på något sätt velat diskutera de här viktiga frågorna. Det går till på det sättet att vi skriver våra motioner, och så yrkar man avslag på andra sidan. Det finns ingen dialog och det sker ingen kommunikation.

Jag har varit med i 16 år i riksdagen, och jag har suttit i timal tidigare i samma utskott med andra människor och debatterat. Det är viktigt att befolkningen i Sverige över tid kan känna trygghet i olika omställningar.

Det gäller också a-kassan, ministern, som ni nu har fört in här. Den är fullständigt söndertrasad. 500 000 människor har lämnat a-kassesystemet, för ni sovlar på avgifterna så pass kraftigt.

Anf. 109 GUNNAR AXÉN (m):

Fru talman! Ronny Olander efterlyser i sin interpellation en långsiktig och hållbar socialförsäkring. Precis som Ronny själv sade i sitt inlägg här alldeles nyss har han suttit i riksdagen i 16 år. Redan för tio år sedan fanns det ledande sakkunniga socialdemokrater som varnade för utvecklingen inom sjukförsäkringen och att den skulle hota hela den svenska välfärden. Det var alltså för över tio år sedan som det varnades för detta. Ändå gjorde man inte mycket mer än att införa en obligatorisk prövning för förtidspension efter ett års sjukskrivning. När vi tog över hade Sverige världens högsta sjukfrånvaro samtidigt som vi hade en av världens friskaste befolkningar. Det är en ekvation som inte går ihop; det säger sig självt. Man lät bara utvecklingen fortgå långt efter det att en del hade insett att det inte var hållbart och att utvecklingen hotade välfärden.

Därför tog vi ansvar och såg till att människor inte längre glöms och göms i långa, passiva sjukskrivningar utan får hjälp att gå från utanförskap till arbetsgemenskap.

Jag kan återge vad Ronny Olander skriver i sin interpellation, för jag skulle kunna skriva under på det själv. I mångt och mycket är det precis

det som gäller för dagens sjukförsäkring. Uppgiften för den nya parlamentariska utredningen, skriver Ronny Olander, måste vara att utforma framtidens socialförsäkringar som omfattar alla. Jag upprepar: framtidens socialförsäkringar som omfattar alla och är byggda på principen om arbetslinjen, människan i centrum och solidarisk finansiering. De ska ge skydd mot alltför stora inkomstbortfall och ha en bred riskutjämning. Socialförsäkringarna ska vara generella av fördelningspolitiska skäl och obligatoriska med fokus på arbetslinjen. Det nya systemet ska vara långsiktigt och finansiellt stabilt och bygga på att personen är försäkrad i befintligt skick.

Jag kan skriva under på detta också. Jag tycker att det skulle vara riktigt bra om socialförsäkringarna var obligatoriska, precis som Ronny Olander efterlyser i sin interpellation.

Men sedan kommer det märkliga. Ronny Olander vill göra ett undantag: Arbetslöshetsförsäkringen ska inte vara obligatorisk. Den ska vara frivillig. Och varför då? Vad är motivet för att arbetslöshetsförsäkringen ska vara frivillig? Om man läser vidare i Ronny Olanders interpellation framgår det att arbetslöshetsförsäkringen ska vara frivillig därför att om den görs obligatorisk försvagar man fackföreningarna. Men snälla ni! Argumentet är alltså att arbetslöshetsförsäkringen inte ska vara obligatorisk eftersom man då försvagar fackföreningarna. Jag måste ställa mig frågan: Vem är arbetslöshetsförsäkringen till för? Är den till för fackföreningarna eller för dem som arbetar och riskerar att bli arbetslösa och ska kunna känna en trygghet i att ha en inkomst om de blir av med jobbet?

För mig är det självklart att alla som arbetar och som blir av med jobbet eller riskerar att bli av med jobbet ska veta att de har en inkomstförsäkring som de tryggt kan lita på. Men se det gäller inte i Ronny Olanders värld! Då riskerar man ju att riskera fackföreningarna, och Ronny Olander tycker att fackföreningarna är viktigare än den enskildes ekonomiska trygghet i händelse av arbetslöshet. Den ekvationen får jag inte att gå ihop.

Anf. 110 LARS-ARNE STAXÅNG (m):

Fru talman! Ronny Olander ställer en viktig interpellation. Jag kan hålla med om många av de slutsatser han tar upp i sin interpellation – dock inte alla. Han talar bland annat om arbetslinjen och människan i centrum. Det låter nästan som Alliansens valmanifest. Jag skulle inte kunna formulera det bättre själv.

Men sedan, efter en lång inledning, kommer han till sin fråga. Då är det svårt att följa hans linje. Vill han ge adekvata direktiv till Socialförsäkringsutredningen? Eller är hans punkt kritiken mot Alliansens arbetsmarknadspolitik? Det går faktiskt att tolka det så. Vad vill Olander med denna fråga?

Precis som Axén sade tar han upp de olika a-kassorna. Vad är det för sammanblandning i Socialförsäkringsutredningen han vill göra? Vill han införa över 20 olika sjukförsäkringskassor som ska vara knutna till fackföreningsrörelsen för att förstärka fackföreningsrörelsen? Man kan faktiskt tolka det så. Men nu tror jag inte att Olander menar det så.

Jag tycker att det är mycket bra att man nu har tillsatt den här parlamentariska socialförsäkringsutredningen. Jag tycker att det är viktigt. Det är viktigt att man långsiktigt kan utreda underlaget för en stabil socialför-

säkring som bildar en brygga mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen för dessa människor. Jag tycker att det är bra för Sverige. Det är det vi behöver.

Anf. 111 ULF NILSSON (fp):

Fru talman! Det är en viktig grundsten i välfärdsbygget att ha fungerande socialförsäkringar. För mig som socialliberal känns det väldigt självklart att ett kapitalistiskt välfärdssamhälle ska innehålla en trygghet för medborgarna mot sjukdom och oväntade händelser och jämna ut risker och olika förutsättningar mellan generationer och grupper.

Det är viktigt att försäkringarna är obligatoriska och att de inte gör skillnad på människors olika förutsättningar. I motsats till privata socialförsäkringar ska de försäkra en människa mot ohälsa oavsett de fysiska förutsättningarna. Ett viktigt inslag i dem är att de ska skydda mot inkomstbortfall.

Vi i Folkpartiet har genomgående under 1900-talet och nu under 2000-talet tyckt att en större del av befolkningen ska ha en rejäl del av sin inkomst försäkrad. Vi tycker att runt 80 procent av inkomsten ska vara försäkrad genom en allmän, offentlig socialförsäkring.

Trots lite olika utgångspunkter i det praktiska genomförandet har, som vi har hört flera gånger i dag, de fyra allianspartierna genomfört en väl genomtänkt och fungerande socialförsäkringspolitik under den här perioden. Vi har verkligen visat att vi, trots en del skilda åsikter från början, har lyckats hitta väldigt bra gemensamma förslag. Det har vi bland annat visat genom det vi har debatterat i dag, nämligen en reformering av sjukförsäkringen. Där har fortfarande de flesta en ersättning på runt 80 procent. Där har vi fått en rehabiliteringskedja och bättre uppföljning och aktivitet från olika aktörer. Det har inneburit att fler har kunnat gå tillbaka till arbetet. Det har också inneburit kortare sjukskrivningar, färre sjukskrivningstimmar och färre förtidspensionärer.

Då borde det också gå att diskutera långsiktiga lösningar även över blockgränserna, trots att Socialdemokraterna i dag, liksom den övriga oppositionen, uppenbarligen vill fortsätta i samma spår. I dag har vi hört upprepad kritik mot alla förändringar. Trots att vi nu, delvis med facit i hand, ser att förhållandena för många sjuka människor har blivit bättre hör vi bara att Socialdemokraterna vill säga nej och riva upp de reformerna. Vi har inte hört några förslag på vad de skulle genomföra i stället.

Jag tror ändå att det är möjligt att vi sätter oss ned som vi gjorde med den stora pensionsreformen. Där samarbetar de fyra allianspartierna och Socialdemokraterna bra. Jag tror att vi ska kunna diskutera sådana frågor som hur en långsiktig finansiering ska åstadkommas och även hur andra försäkringar än sjukförsäkringen ska utformas.

Jag sällar mig till dem som blir väldigt förvånade över att det enda konkreta som Ronny Olander säger att han inte kan tänka sig att gå med på är arbetslöshetsförsäkringen. Jag förstår inte det. Om själva idén med en allmän socialförsäkring är att den ska vara obligatorisk och att alla ska omfattas oavsett risk att råka illa ut borde det väl gälla arbetslöshetsförsäkringen också. Jag tycker att det vore synd om Socialdemokraterna, liksom Ronny Olander, är låsta vid att inte ens kunna diskutera en allmän arbetslöshetsförsäkring.

Anf. 112 SIW WITTGREN-AHL (s):

Fru talman! Nu har socialförsäkringsministern tagit fram direktiv till en ny socialförsäkringsutredning. Bakgrunden är faktiskt den att den socialdemokratiska regeringen tillsatte en utredare som tog fram direktiv till en utredning, och den ville man inte tillsätta. Under resans gång har vi varje år väckt en motion i socialförsäkringsutskottet om att den ska tillsättas.

Vi som kommer ihåg det och har varit med hela mandatperioden vet dessutom att statsministern själv i sin första regeringsdeklaration sade att han skulle tillsätta en socialförsäkringsutredning eftersom det var så viktigt med breda överenskommelser.

Jag vet att vi diskuterade det här moratoriet en jul, och man förstod egentligen inte vad det var. Då sade man att det skulle komma en socialförsäkringsutredning. Det sade Solveig Zander, och jag tror att socialförsäkringsministern också indirekt lovade oppositionen det. Det var strax före jul. Vi har bett att få ett tillkännagivande om detta. Det har avslagits av majoriteten, och man har sagt att den kommer nu. Och nu kom den tre eller fyra månader före valet. Nu säger man att man vill ha in namn. Det är bra.

Men min kritik är att om man vill att någon ska samarbeta, fru socialförsäkringsminister, om man vill ha breda överenskommelser såsom vi ville ha om pensionsuppgörelsen när vi hade regeringsmakten, vore det klädsamt om man frågade oss vad vi vill ska ingå och samtalade med oss om detta. I stället pinnar man bara på och säger så här: Nu har jag gjort alla dessa förändringar. Nu har jag satt ned foten. Nu vill jag att vi diskuterar hur detta har varit eller hur det ska se ut i framtiden.

Vad är det för demokrati? Jag tycker också att det är väldigt talande för alliansregeringen. Inte någon gång på dessa fyra år har Alliansen sträckt ut handen till oss i socialförsäkringsutskottet. Och ändå säger man nu några månader före valet att man vill ha breda överenskommelser. Är det inte talande? Man vill inte det. Man vill inte ens svara på Veronica Palms frågor. Vad är det för samtal i en demokrati?

Det är väldigt viktigt att man har samförstånd om man ska utreda något. Man måste åtminstone veta vad den ena parten vill ha utrett. Det är viktigt att man sätter sig ned och samtalar.

Ulf Nilsson raljerar över att Ronny Olander inte vill ha en obligatorisk a-kassa i socialförsäkringssystemet. Nu var ni på Arbetsförmedlingen, och ni vet att det finns en obligatorisk a-kassa. Det lovade ni att utreda. Det har inte kommit ett enda förslag. Ni klarade inte av det under perioden. Det finns en låg arbetslöshetskassa, precis som Centern vill ha, som heter Alfakassan. Den har inte ändrat namn under er period. Ni har ju ändrat namnet på många saker. Ni kanske har ändrat namnet på detta också. Förut fick man en summa från den om man hade jobbat i sex månader, men den är låg. Sedan har man en arbetslöshetskassa som man betalar in till själv. Där har ni försämrat villkoren för arbetarna men icke för företagare. Det är en tydlig klasspolitik.

Det är bra att ni sträcker ut handen och vill att vi ska samarbeta med er. Men hade det inte varit klädsamt att fråga vad vi skulle vilja ha med i den här utredningen? Om man sträcker ut handen gör man väl det lika villkor. Nej, under hela den här mandatperioden har ni aldrig sträckt ut

handen. Det bådär inte gott för framtiden, varken för enskilda, för företag eller för Sverige.

Anf. 113 STAFFAN DANIELSSON (c):

Fru talman! Jag välkomnar återigen utredningen om trygghetsförsäkringarna, och jag uppfattar verkligen att det är en öppen hand, Siw Wittgren-Ahl. Utredningen ska diskuteras, och jag uppfattar att det är ni som stänger igen. Det är därför jag vill ställa en fråga till Ronny Olander som jag tycker har ställt en intressant och tankeväckande interpellation.

Jag delar Gunnar Axéns analys här om det som Ronny Olander framför om framtidens socialförsäkringar, och jag ställer mig också bakom det. De ska omfatta alla, de ska vara generella och de ska vara obligatoriska. Så är det vad gäller sjukförsäkringen. Så är det vad gäller den allmänna folkpensionen, och så tolkar jag faktiskt att Ronny Olander även vill ha det vad gäller arbetslöshetsförsäkringen. Det skulle jag i så fall välkomna väldigt varmt. Alla som söker arbete och står till arbetsmarknadens förfogande borde omfattas av en allmän och generell arbetslöshetsförsäkring.

Jag har hittills uppfattat att Socialdemokraterna stänger dörren och säger: Ni som har kvalat in i Alfakassa eller någon annan a-kassa – då måste man ha haft jobb i sex månader och betalat ett par tusenlappar – omfattas av en trygghet på 12 000–20 000 per månad år efter år. Det är flera hundra tusen kronor. Med de flera hundra tusen ungdomar som däremot inte kommer in i arbetslöshetsförsäkringen hänvisas till inkomstprövade socialbidrag på 5 000–6 000 kronor per månad. Det här är en fruktansvärd orättvisa. Det är en fullständigt orimlig ordning enligt min uppfattning.

Gunnar Axén sade också att motivet för detta, som ju Socialdemokraterna inte hymlar med, är att det ska vara väldiga skattebelopp in i arbetslöshetsförsäkringen och så låga avgifter att folk går med, och det ska gärna vara i de fackliga a-kassorna de går med. Även borgerligt sinnade människor ska gå med i fackliga a-kassor, och de ska göra det i de fack som i stor utsträckning använder sin tid till att starkt kritisera den borgerliga regeringen och att starkt subventionera och stötta det socialdemokratiska partiet.

Jag tycker inte att det motivet räcker. I dag går 20 statliga miljarder in i a-kassorna. De rödgröna har sagt att de vill öka beloppet till 26 miljarder. De vill sänka egenavgiften till 80 kronor, alltså till under tusenlappen per år. Egenavgiften kommer att vara 5–10 procent, och så säger man: Du som hade ett jobb under sex månader en gång i tiden och har betalat en tusenlapp eller två ska få 12 000–20 000 kronor år efter år, medan du som inte fick den möjligheten ska stå utanför och inte få någonting alls från staten. Möjligen kan du, om du inte är tillsammans med någon som har en inkomst, få behovsprövat socialbidrag.

Det här är förfärligt, och det är upprörande. Därför glädde jag mig åt Ronny Olanders interpellation och de mycket tydliga formuleringarna om att framtidens socialförsäkringar ska vara generella, allmänna och obligatoriska. Om Ronny Olander och Socialdemokraterna kunde öppna för en diskussion kring detta i den kommande utredningen om trygghetsystemen skulle ingen vara gladare än jag. Det är en ohållbar ordning,

och skulle ert förslag om att öka skattemiljarderna in och minska ersättningen vinna gehör blir det ännu orimligare att det är som det är.
(Applåder)

Prot. 2009/10:135
9 juni

Svar på
interpellationer

Anf. 114 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Ronny Olander frågar mig: Är det statsrådets avsikt att den framtida sjukförsäkringen ska utgå från de avgörande förändringar i sjukförsäkringen som regeringen genomfört under mandatperioden? Svaret på den frågan är ja. Eller är det Ronny Olanders mening att vi ska ta i beaktande de regler som fanns 2006? Det är väl ganska självklart att vi får utgå från dagens situation. Vi har ändå kommit en ganska god bit på vägen, och jag tror inte att vi ska utgå från 2006. Den utredningen hade behövt ta många år.

Det är många som har efterlyst Socialförsäkringsutredningen. Hade Socialdemokraterna bara gjort det man sade 2005, nämligen tillsatt den parlamentariska utredningen som den här riksdagen beslutade om hade vi varit framme. Men vad ni gjorde var att tillsätta en förstudie. Och den, mina vänner, var väldigt alarmerande. Anna Hedborg talar i sin utredning om att det är som att gå ned i ett svart hål av väntan att vara långtidssjuk-skriven och att sjukförsäkringen används som en parkeringsplats för sådant i samhället som den inte var avsedd för. Rehabiliteringen lyste med sin frånvaro, och företagshälsovården fick jag be Anna Hedborg att fortsätta utreda, för den lyste också med sin frånvaro. Sjukförsäkringen har till och med använts, skriver hon, som en arbetsmarknadspolitisk åtgärd.

Ibland undrar jag om ni har läst er egen utredning. Ni har kanske läst men inte förstått. Våra reformer bygger faktiskt på mycket av det som Anna Hedborg och den av er tillsatta förstudien kom fram till. Men ni har skyggklapparna på och säger att ni inte var med på den tiden, och det var inte bra då, och så går ni fort vidare till nästa diskussion. Men hade ni gjort det denna riksdag beslutade om, nämligen tillsatt en utredning då när det blev bestämt hade vi varit framme. Men ni presenterade er sjukförsäkringsutredning som var så alarmerande att man inte kunde sitta stillatigande.

Vi tog de resultat som Anna Hedborg kom fram till på väldigt stort allvar. Vi hade att hantera en sjukförsäkring i fullständigt fritt fall, de högsta ohälsotalen i världen och en fullständig oförmåga hos den förra regeringen att göra någonting åt detta.

I mina snälla stunder tänker jag ibland att ni nog förstod hur hemskt det var för människor som satt och väntade på ett telefonsamtal som aldrig kom, på en rehabilitering som aldrig infann sig eller hjälp från en företagshälsovård som inte hade muskler. Ni kanske förstod, men ni hade tydligen inte förmåga att göra någonting åt detta. För när er egen utredning är på plats och visar på just detta går ni i opposition mot den och kritiserar oss för att vi har åstadkommit det som ni kanske har velat göra men inte vågat.

(Applåder)

Anf. 115 RONNY OLANDER (s):

Fru talman! Det är inget nytt att regeringens olika representanter och Alliansen och skyller på alla andra. Man undrar om det är ni som har

suttit och regerat, för ni skyller på oppositionen och ifrågasätter varför vi inte tillsatte utredningen. Den var klar 2006. Det var bara att trycka på knappen och köra på, och tydligen var förstudien så pass bra att den dög omedelbart till det.

Jag förvånar mig över rehabiliteringen och alla de här olika modeller-na som jag har räknat upp tidigare. Arbetslivsinstitutet med 400 forskare gjorde ni er av med. Företagshälsovården, vad blev det av den? Det blev ingenting. Arbetsmiljöverket fick 30 procent mindre i anslag. Vad innebär det för det förebyggande arbetsmiljöarbetet på arbetsplatserna, skyddsombuden och så vidare?

Gunnar Axén har kommit på en ramsa om dem som har glömts och gömmts som han kör nu. Det var precis det som vi gjorde, nämligen tog fatt i den diskussionen och såg till att ingen skulle glömmas och gömmas. Vi halverar sjuktalen, och det blir inga nya förtids- och aktivitetsersättningar. Det vill jag säga väldigt tydligt och klart, och det gör jag också. Det var tio år sedan, och det är precis i den tidsaspekten vi har jobbat. Men ni som nu har synpunkter på min skrivning som enskild riksdagsledamot har ju älskat kollektivavtalen och den svenska modellen. I den svenska modellen ska vi ha starka arbetsmarknadsparter. Vi ska ha starka arbetsgivarorganisationer och arbetstagarorganisationer. Det är det som har fört oss fram till den position som vi befinner oss i i dag.

Likadant är det när det gäller helheten. På 28 sidor i direktiven står det mycket om kontroll. Det handlar om kontroll av den enskilde och den enskildes ansvar. Jag har försökt läsa igenom alla de här 28 sidorna, och där finns bara någon mening om arbetsgivarens ansvar. Men arbetsgivar-en har ansvar för dem som är anställda hos honom eller henne och har också att jobba förebyggande, att driva arbetsmiljöarbetet och att ha hand om rehabiliteringen.

På de här 28 sidorna står det också om en annan aktör, precis som ni skrev i budgetpropositionen. Vem är den där andra aktören? Jo, det är även på detta område Försäkringskassan som hanterar 450 miljarder kronor. Även här kan man läsa och förstå när det pratas om en annan aktör att det också ska ut till försäljning. Privatiseringen och avknoppningen som har skett på Arbetsförmedlingens sida som sker nu på försäkrings-sidan.

Man börjar med arbetsskadeförsäkringen. Den ska ut antingen till arbetsmarknadens parter som inte vill ha den – vare sig LO eller TCO vill se den sammansatt med sjukförsäkringen – eller till annan aktör. Vem är den där andre aktören?

Till sist vill jag vända mig till Staffan Danielsson från Centerpartiet. Ni kör nu detta med fackföreningar och arbetsmarknadens parter, i det här fallet arbetstagarorganisationen, och ”fuck facket forever” som Centerns ungdomsförbund håller på med. Man ska ändra LAS och ändra förutsättningar. Alla i Alliansen kör nu med halva ungdomslöner. Man bygger upp hela resonemanget på olika sätt.

Jag bara konstaterar följande. Regeringens olika representanter skyl-ler på alla andra och tar inget eget ansvar. I fråga om matpriserna har man skyllet på Ica- och Domushandlarna. Anders Borg har skyllet på bankerna, biståndsministern på biståndet, Fredrik Reinfeldt på oppositionen och bidragstagare. Ni använder ett sätt att uttrycka er som är väldigt

nedsättande för människor som ingår i olika försäkringssystem. Littorin har skylt på skitår och Borg på väderleksarbetslöshet.

Prot. 2009/10:135
9 juni

Anf. 116 GUNNAR AXÉN (m):

Fru talman! Jag uppfattar Ronny Olander på det sättet att han tycker att det är viktigt att man är med i a-kassan. Men det är samtidigt viktigt att inte alla är med i a-kassan, för om alla är med i a-kassan försvagas fackförbunden.

Bara för ett par dagar sedan gick A-kassornas samorganisation ut i ett pressmeddelande och bedyrade att de inte hade någon koppling till fackförbunden. Men ändå har Ronny Olander som bärande argument för att inte ha en obligatorisk och solidarisk a-kassa att det skulle försvaga fackförbunden, trots att A-kassornas samorganisation säger att de inte har någon koppling till fackförbunden. Man får inte riktigt detta att gå ihop.

Man får det inte heller riktigt att gå ihop när Ronny Olander säger att han vill att många ska vara med i a-kassan men inte alla. Det ska vara solidariskt, obligatoriskt och gemensamt finansierat, men inte för alla. A-kassan ska vara frivillig, för om den omfattar alla riskerar man att försvaga fackförbunden. Varför nu arbetslöshetsförsäkring skulle vara till för fackförbunden och inte för de anställda som skulle behöva känna en inkomsttrygghet?

Ronny Olander tycker att det är viktigare med fackförbund, och han gör det till priset av att människor kommer att tvingas att gå till kommunerna och söka försörjningsstöd när de blir arbetslösa därför att de inte omfattas av en allmän, obligatorisk arbetslöshetsförsäkring. Människor kommer att gå dit och söka försörjningsstöd därför att Ronny Olander tycker att det är viktigare med fackförbund än att alla människor omfattas av en a-kassa, av en arbetslöshetsförsäkring. Det är märkligt.

Detta är förmodligen mitt sista inlägg i riksdagen den här mandatperioden, och då vill jag passa på att rikta ett varmt tack till all personal här i riksdagen med hög kompetens och hög servicenivå. Vi får ett fantastiskt stöd från er alla. Jag vill också rikta ett tack till alliansvänner och oppositionen för gott kamratskap, gott samarbete och friska debatter.

Anf. 117 LARS-ARNE STAXÅNG (m):

Fru talman! Oavsett om vi har uppfattningen att vi ska fortsätta med ordinarie a-kassor eller införa en statlig obligatorisk a-kassa är det viktigt att vi är överens om att ha en generell socialförsäkringspolitik som gäller alla människor.

Kritiken från den socialdemokratiska oppositionen ramlar ihop när det just gäller Socialförsäkringsutredningen. Hade vi, såsom Socialdemokraterna velat, först efter att de kom i opposition – kom ihåg det! – infört den utredningen och väntat på att utredningen skulle komma med en massa resultat kanske vi fortfarande hade haft världens högsta sjukförsäkringsstatistik. Vi har halverat den under mandatperioden. Äntligen är vi på rätt väg. Antalet sjukskrivna och förtidspensionerade är halverat. Vi var tvungna att ta till detta.

Nu inför vi en parlamentarisk socialförsäkringsutredning i god tid före nästa val. Detta är bra. Det var helt nödvändigt. Det är att planera för framtiden.

Svar på
interpellationer

Anf. 118 ULF NILSSON (fp):

Fru talman! Diskussionen upprepas. Vi får återigen höra från Ronny Olander att inga förändringar och inga reformer av sjukförsäkringssystemet borde ha gjorts i Sverige, trots de långa sjukskrivningarna, de många förtidspensioneringarna och de många människor som aldrig kom tillbaka till arbetsmarknaden och arbetslivet. Det hade varit intressant att bara i en liten bisats höra vilka förändringar Socialdemokraterna hade velat göra av sjukförsäkringen för att komma till rätta med de oerhörda problem med långa sjukskrivningar som människor led av år 2006.

De förändringar alliansregeringen genomförde skedde i enlighet med mycket av de diskussioner som fördes 2005 och 2006. Socialdemokraternas egen utredning har nämnts, tillsatt av deras regering, där Anna Hedborg talade om tidsgränser och aktivitet i sjukskrivningsprocessen. Även LO hade en rapport som talade om tidsgränser. Men allt om hur eländig situationen var har Socialdemokraterna glömt nu.

Vi har här talat om obligatoriska försäkringar. Ronny Olander skriver själv att socialförsäkringarna ska vara solidariska och ge skydd mot stora inkomstbortfall, ha bred riskutjämning och vara obligatoriska. Då blir frågan återigen: Varför ska just arbetslöshetsförsäkringen inte vara obligatorisk? Varför ska barn till föräldrar som av olika skäl har struntat i att betala in a-kasseavgift drabbas av att familjen får svår fattigdom på grund av ofrivillig arbetslöshet?

Om frågan är så enkel att det på något sätt bara skulle försvåra för fackföreningarna att få medlemmar är det tråkigt. Jag är övertygad om att vi behöver fackföreningar i Sverige och att de kan få medlemmar på annat sätt än genom att skrämna folk när det gäller trygghetsfrågor.

Anf. 119 SIW WITTGREN-AHL (s):

Fru talman! Jag får tacka för en belysande debatt när det gäller Folkpartiet, som har gått från ett socialliberalt samhälle till ett kapitalistiskt välfärdssamhälle. Det är rätt talande.

Jag har aldrig varit med om en regering vars företrädare och riksdagsledamöter aldrig tar ansvar för det de har gjort. Ni menar att det inte är ert fel att folk har varit sjuka, att det inte är ert fel att det är arbetslöshet, utan det beror på det vi gjorde för fyra, åtta eller tolv år sedan. Att ni har haft regeringsmakten i fyra år låtsas ni inte om. Jag har aldrig varit med om så ansvarslösa människor – ”nej, det är inte mitt fel”. Har ni ingen självkritik? Har ni inget ansvar, det som ni vill att de arbetslösa och sjuka ska ha?

Det var talande när Ulf Nilsson nämnde den förälder som är ofrivilligt arbetslös. Tänk att vi tror att människor är ofrivilligt arbetslösa! Vi tror att människor vill arbeta. Vi tror att alla vill ha arbete. Men ert skattesystem har gjort att den människa som har 14 000 i lön och är arbetslös betalar, med era mått mätt, 12 000 kronor mer om året i skatt. Det är inte nog med att ni har sänkt ersättningsnivåerna. Ni har också försvårat för människor att vara med i a-kassan. Därtill får de inget jobbavdrag. Men de har lika hög hyra som alla vi andra. Därtill tar man ungefär 12 000 om året från sjuka, arbetslösa, föräldralediga och pensionärer som tjänar 14 000. Det säger ni ingenting om.

Ni tillskriver Ronny Olander en makt som jag trodde att ni hade. Jag trodde att det var ni som hade regeringsmakten, inte vi. Ni kanske inte

har fattat det, men vi miste makten för fyra år sedan. Det är därför vi står här och pratar med er och försöker få er att prata med oss om att göra något bra gemensamt. Nej, då gömmer man huvudet i sanden som strutsar. Jag hoppas att vi ses i valdebatten. Men om ni inte tar av er hörsel-skydden vet jag inte hur dialogen kommer att vara i framtiden. Det verkar inte som att ni vill ta ansvar. Det verkar inte som att ni vill ha makten. Det verkar som att ni vill skylla på oppositionen i alla lägen. Tänk om det hade varit så att vi hade haft makten! Då hade det varit enklare för oss att gå till anfall på er.

Anf. 120 STAFFAN DANIELSSON (c):

Fru talman! Jo, Ronny Olander, det är bra med kollektivavtal. Jag tycker att det är bra med starka fack, politiskt oberoende fack. Men de ska vara starka av egen kraft, inte genom att människor hålls nere och förvägras medlemskap i arbetslöshetsförsäkringen om de inte har haft jobb eller om de inte har kommit in. Jan Edling, LO, har i en intressant bok redovisat samma uppfattning.

Centerpartiets ungdomsförbund tar i sin desperation över orättvisorna för ungdomar på arbetsmarknaden och i arbetslivsförsäkringen i ordentligt. De upptäcker att Socialdemokraterna och fackförbunden slåss mot de svaga och ofta mot ungdomarna, till exempel i de här frågorna och till exempel vad gäller lagen om anställningsskydd, som inte får ruckas en millimeter.

Jag förstår centerungdomarnas desperation. Visst kunde de kanske ha uttryckt sig mer diplomatiskt, men de upprörs över ungdomars diskriminering på arbetsmarknaden. Den upprördheten finns tyvärr inte hos Socialdemokraterna eller Ronny Olander. Ni försvarar i stället orättvisorna och jobbar för att de ska vara kvar. Jag tycker att det är beklämmande.

Tydligen har Arbetslöshetskassornas samorganisation annonserat att Alfa-kassan är oberoende. Det var Göran Persson-regeringen som införde en fristående och oberoende a-kassa, Alfa-kassan. Huvudman för den är märkligt nog Arbetslöshetskassornas samorganisation. Ordförandeskapet har nyligen växlat från Metalls representant till Kommunals. Oberoende – jo, pyttsan!
(Applåder)

Anf. 121 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Jag ska säga något upplysningsvis. Jag hör att Ronny Olander har läst direktiven mycket noggrant. Då tror jag nog att han upplever att ett stort antal av punkterna där är hämtade från delar som ni vill diskutera. Fem av sju punkter, har jag sett här, som finns i direktiven är punkter som också Socialdemokraterna har lagt fram.

Sedan börjar Ronny Olander – jag hoppas att det är en felsägning – dra in Ica och affärer och pratar om att vi skulle skylla på dem. Vi är tvärtom rädda om företagen. Vi är rädda om dem som vill driva företag. Vi vill göra det enklare för företag att anställa. Vi vill att det ska löna sig att arbeta. Jag hoppas inte att Vänstern får sådant inflytande i den regeringen, i så fall, att man vill privatisera det privata näringslivet.

Siw Wittgren-Ahl pratar om ekonomi för utsatta. Då förstår jag inte varför ni särskilde BTP för förtidspensionerade, varför ni sänkte BTP, bostadstillägget, för förtidspensionerade och höjde det för ålderspension-

ärer. Nu har vi återställt detta, och det är jag väldigt glad åt att kunna presentera.

Mig veterligen har det aldrig funnits någon regering tidigare som har sänkt skatten för pensionärerna, som vi har gjort. Vi har sänkt skatten med 10 ½ miljard kronor för pensionärer. Jag har aldrig någonsin – rätta mig gärna – sett en socialdemokratisk regering som har sänkt skatten för landets pensionärer. Det har denna regering gjort med 10 ½ miljard. Där slår vi er allt på fingrarna.

Sedan hade Ronny Olander en liten felsägning till. Det gäller vad som har hänt med företagshälsovården. Det har kanske missats i budgeten, men vi har satsat 500 miljoner i år. Vi försökte gå vägen om landstingen, men det fanns landsting som inte var så intresserade av att teckna avtal med företagshälsovården. Då sade vi: Då går vi raka vägen till företagshälsovården i stället. De har fått pengar för arbetsplatsnära sjukvård, för att vara coacher, som ni kanske också vill avskaffa, för att kunna vara en länk mellan sjukvården och arbetsplatsen och så vidare. Vi tycker nämligen att arbetsmiljön är väldigt viktig, och företagshälsovården ska värna sin kärnverksamhet.

Däremot kan jag inte riktigt förstå en sak. Under alla år som jag satt i riksdagen och vi försökte få till företagshälsovård sade Socialdemokraterna nej. Jag är också gammal företagssköterska, så jag har följt det här väldigt noga. Ni ville inte ha företagshälsovård. Ronny Olander vet också hur vi kämpade för detta. Ni röstade hela tiden ned våra förslag och våra motioner.

När det gäller rehabilitering och rehabiliteringsgarantin tänker jag göra allt för att fortsätta på den banan och se till att vi värnar insatser. Även om det är landstinget som har ansvar för den medicinska rehabiliteringen får staten stötta upp, inte minst när det gäller diagnoser som rör kvinnors ohälsa. De har fått en betydligt sämre rehabilitering tidigare än nu. En läkare sade till och med till mig: Tidigare fick män mediciner och kvinnor sjukskrivning. Därför har vi också ett övertag när det gäller kvinnor och deras sjukskrivning och förtidspensionering.

Jag tänker fortsätta med detta. Jag tänker också fortsätta med att stödja rehabiliteringen i olika former. Förutom kultur på recept och kanske rehabilitering på hästrygg har vi grön rehabilitering som jag tror väldigt intensivt på. Jag vet att Ronny Olander är intresserad av koloniträdgårdar. Åtminstone där skulle vi då kunna enas.

Anf. 122 RONNY OLANDER (s):

Fru talman! Den här debatten, där man diskuterar ett 28-sidorsdirektiv, är inte helt lätt. Men jag vill bara säga en sak när det gäller företagshälsovården och hur viktigt det är med medicinsk, teknisk och psykosocial verksamhet. Ni tog bort Arbetslivsinstitutet med 400 forskare som ni nu ska försöka återknyta till den här utredningen. Det behövs verkligen.

Sedan undrar jag, eftersom jag inte har mer tid, om referensgruppen. Den ska bestå av arbetsmarknadens parter. Varför får de inte ingå i huvudgruppen? De skickas alltså med en referensgrupp och kopplas till detta. Det kan man ju också fråga, och ni får väl se vad de svarar på det.

Vad gäller ungdomsarbetslösheten vill jag bara hänvisa till vad vi har sagt tidigare. Vi städar upp efter er varje gång – 1976, 1982, 1991, 1994,

2006, 2010. Varje gång det är en borgerlig regering är det hög arbetslöshet och negativ tillväxt, och så lånar man till statsfinanserna. Hur ska man kunna trola med det i längden?

Jag vill rekommendera er som inte riktigt förstår det här med den svenska modellen, lönebildningen, ansvar för arbetsmarknadens parter, fackförbund, fristående kassor, företagarnas a-kassor och så vidare att läsa på i den delen.

Sedan var det ingenting som hade hindrat att vi hade satt oss ned 2006, när förstudien var färdig, för att diskutera de här viktiga frågorna. Ni hade ändå kunnat handla, och ni hade kanske också fått vissa impulser från oss som ni hade kunnat ha nytta av. Jag beklagar det.

Ni pratar mycket. När vi har makten har vi en förvärvsfrekvens på 77 procent för män, 75 procent för kvinnor, 60 procent för dem som inte har bött så länge i landet och 50 procent för funktionshindrade grupper. Vi är världens mest arbetsamma människor. Men ni har framställt oss som bidragstagare, och jag tänker på fusk- och missbrukshistorierna och allt det.

Jag får både beröm och skäll, och det ingår väl i debatten. Min tid är nu ute. Detta kanske är min sista debatt. Jag vill bara instämma i vad Siw Wittgren-Ahl sade tidigare. Men tack, för min del, för 16 år i den här fantastiska riksdagen! Det har varit många härliga och fina dueller och debatter. Jag tackar all personal som ser till att vi kan stå här och funka på ett bra sätt. I övrigt hänvisar jag till vad du sade, Siv. Det var mycket bra sagt.

Anf. 123 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Vi har haft en finanskris i världen. Jag tror inte att Sveriges problem har varit av inhemsk karaktär. Vi fick ärva de inhemska problemen i början av 90-talet. Det finns många böcker som vittnar om hur det såg ut då, men jag tänker inte gå in på det nu.

Jag vill bara påpeka att Sverige, mitt i denna finanskris, har lyckats bättre än de flesta andra länder. IMF och Finanspolitiska rådet, allihop, ger Sverige högsta betyg. Jag kan förstå att det är lite svårt att hitta argument för detta för Socialdemokraterna.

Men vad jag vill säga till Ronny Olander är också att vi dessutom, under denna finanspolitiska kris, har betalat av på statsskulden.

Sedan har jag bara några korta kommentarer. Jag vet att Gunnar Axén har varit inne på detta. När jag läser interpellationen läser jag just det som har varit uppe förut. Det gjorde också att jag hajade till lite grann. Inför Socialförsäkringsutredningen skriver Ronny Olander att en obligatorisk a-kassa försvagar fackföreningarna. Min kommentar är väl att det nu är en fråga för utredningen och för arbetsmarknadens parter och för den parlamentariska utredningen, som nu är tillsatt, att diskutera.

Min ingång måste i första hand vara att stärka människors möjlighet till trygghet, inte i första hand att fokusera på fackföreningarna. Socialförsäkringsutredningen ska titta på trygghetssystemen. Det är a-kassan, sjukförsäkringen och försörjningsstödet och hur de arbetar tillsammans. Jag hoppas att utredningens fokus kommer att vara människan.

Jag vill också önska lycka till. Och hälsa hem till Skåne!

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2009/10:422 om den nordiska modellen

Anf. 124 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Göte Wahlström har frågat mig vad jag i egenskap av ansvarig minister för det nordiska samarbetet avser att göra för att återskapa förtroendet för den nordiska och tillika svenska modellen för att man åter ska kunna se ett globalt vinnarkoncept utveckla bland annat Sverige i framtiden.

Den nordiska modellen där parterna på arbetsmarknaden gemensamt sluter avtal medan det offentliga tillhandahåller ett skyddsnät med ett omfattande välfärdssystem har som gemensam ansats att ge medborgarna i Norden en grundtrygghet. Som all ekonomisk och social verksamhet måste den anpassas för att möta nya krav som ställs på Sverige i en omvärld som ständigt ändras.

En förutsättning för den nordiska modellen är att regeringen fortsätter att föra en ansvarsfull ekonomisk politik. En viktig del i att värna välfärden har varit att minska ohälsan genom att prioritera rehabilitering och reformera sjukskrivningsprocessen.

Genom det nordiska samarbetet värnar vi gemensamt den nordiska modellen och verkar för att stärka de nordiska ländernas utveckling och konkurrenskraft i en globaliserad värld. Vid möte med Globaliseringsforum 2010 i förra månaden lyfte de nordiska statsministrarna fram grön tillväxt som ett samarbetsområde i det nordiska globaliseringsarbetet.

Statsministrarna kom också överens om att utarbeta rekommendationer för ett stärkt nordiskt samarbete inom elområdet för att bland annat kunna hantera ökade mängder förnybar energi. Forskningssamarbete och det nordiska toppforskningsinitiativet är ett resultat av statsministerinitiativ vid tidigare möten med Globaliseringsforum.

För att förbättra den sociala tryggheten för gränsarbetare är regeringen djupt engagerad i att ta bort onödiga gränshinder och göra det möjligt för människor att röra sig över gränserna med bibehållen social trygghet. Detta gör vi både inom det europeiska samarbetet genom Europaparlamentets och rådets förordning nr 883/2004 och inom det nordiska samarbetet med en ny version av den nordiska konventionen för social trygghet.

En parlamentarisk kommitté ska senast den 15 november 2011 redovisa en analys av hur försäkringssystemen fungerar för personer som bor och arbetar eller studerar i olika nordiska länder, vilka möjligheter som finns och vilka konsekvenser det skulle medföra att göra anpassningar i förhållande till ländernas system. Regeringen har anslagit medel till informations- och rådgivningscentrum i Öresund, Värmland och Nordkalotten för att ge information om vilka regler som gäller när man arbetar i ett annat land. Regeringen har även gjort det möjligt att arbeta eller studera i våra grannländer med bibehållen rätt till sjukersättning.

Den nordiska modellens exakta utformning har inte varit konstant genom decennierna och kommer inte heller att så vara framöver. Såväl förhållandena på arbetsmarknaden som välfärdssystemet har genom åren anpassats för att kunna möta de utmaningar som uppstår.

Från regeringens sida råder det inget tvivel om att den svenska modellen även fortsättningsvis ska värnas. Förutsättningarna för vår framtida välfärd bottnar i att Sverige har en flexibel och väl fungerande arbetsmarknad som förmår att anpassas till de föränderliga krav som omvärlden ställer.

Anf. 125 GÖTE WAHLSTRÖM (s):

Fru talman! Utgångspunkten för min interpellation var egentligen en del av det som vi har diskuterat här tidigare, nämligen att vi ser en förändring av det som vi kallar för välfärdspolitiken i landet. Regeringarna i Norden gick ut och talade om att den nordiska välfärdsmodellen var ett vinnarkoncept i en globaliserad värld. Jag ser det naturligtvis också på det viset.

Men när jag ser de förändringar som nu sker av välfärdspolitiken ställer jag mig frågan: Om det är ett vinnarkoncept i en globaliserad värld, varför ska vi då göra de justeringar och förändringar som är i negativ riktning på välfärdsområdet?

När jag läser det skriftliga svaret som är mångordigt kan jag konstatera att det finns ganska mycket värdefullt som beskriver nyttan av det nordiska samarbetet. Det får vi anledning att återkomma till när det gäller den nordiska debatten senare.

Det finns några ingångar i svaret som gör mig något konfunderad. Det visar på två olika vägar.

Början av svaret från regeringens sida är det som gör mig mest fundersam över vad som ska vara gällande. Man säger att man har som gemensam ansats att ge medborgarna i Norden en grundtrygghet. Grundtrygghet och den svenska välfärdsmodellen är två olika saker.

I slutet av svaret skriver man: ”Från regeringens sida råder det inga tvivel kring att den svenska modellen även fortsatt ska värnas.”

Den svenska modellen handlar inte om grundtrygghet. Den handlar om standardtrygghet med inkomstbortfallsprincipen som bas. Om vi då pratar om grundtrygghet är det något helt annat.

Vi kan i dag se att ersättningsnivåerna för många inom det svenska välfärdssystemet nu har förändrats. Det har traditionellt varit en uppfattning och en överenskommelse att de ska ligga på ungefär 80 procent av inkomsten med de tak som finns och karensdagar i sjukförsäkringssystemet.

Vi kan i dag konstatera att en metallarbetare i mitt hemlän hamnar på omkring 60 procent i ersättningsnivå. Då är det inte längre välfärdspolitiken i den svenska eller den nordiska modellen. Då är vi nere mot grundtrygghetsmodellen.

TCO redovisade i en rapport alldeles nyligen att deras medlemmar i stor utsträckning landar ned mot nivåer på 50 procent av inkomsten. Det innebär en radikal förändring.

Om vi vill ha ett system där den nordiska välfärdsmodellen är ett vinnarkoncept i en globaliserad värld måste vi naturligtvis slå vakt om den nordiska modellen och inte gå in och börja peta och justera på det vis som vi nu gör nedåt. TCO visar att vi på flera områden ligger under många länder i världen som vi tidigare har jämfört oss med.

Jag tycker att det finns skäl att ställa frågorna till ministern: Vad är grunden till att vi gör det här? Är välfärdspolitik i statsrådets mening lika med grundtrygghet? Vilken nivå ska vi då lägga det på, 40, 50 eller 60 procent av tidigare lön? Och ska Sverige anpassa sina försäkringssystem till internationell nivå nedåt i stället för att hålla fast vid det vi säger är ett vinnarkoncept?

Anf. 126 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Göte Wahlström vill i interpellationen på ett sätt fokusera på Norden, men det blir en inrikespolitisk debatt om socialförsäkringssystemet i Sverige. Då tillåter jag mig, fru talman, att kommentera det och inte bara fokusera på den nordiska modellen. Det angrepp som Göte Wahlström inleder sin debatt med har med den svenska modellen att göra.

I början av 2000-talet höll det svenska sjukförsäkringssystemet på att haverera. Jag tror att det har framgått ganska tydligt av den här debatten. Kostnaderna steg som en raket mot himlen. Göran Persson bad Anna Hedborg att utreda hur det kan komma sig att vi har världens högsta ohälsotal och de högsta kostnaderna i världen när vi ändå är världens friskaste folk. Jag tycker att det var ett ganska sunt konstaterande. Att ni sedan inte har kunnat ta till er Anna Hedborgs analys kan jag naturligtvis beklaga.

Jag beklagar också alla människor som man förtidspensionerade, kanske av arbetsmarknadspolitiska skäl och andra brister i samhället som det står i utredningen. Ingen kom tillbaka. Detta har vi nu försökt ändra på även för den här gruppen.

När det gäller ersättningsnivåerna, Göte Wahlström, ber jag dig också läsa Anna Hedborgs utredning och titta vad de har legat på innan. Under era sista tio år vid makten ändrade ni ersättningsnivåerna oerhört många gånger. Titta på detta! De låg långt under de ersättningsnivåer som finns i dag. Efter ett års sjukskrivning prövades man mot förtidspension med 64 procents ersättning, och det blev ett sakligt skäl för uppsägning. Ingen arbetsmarknadspolitisk åtgärd, ingen rehabilitering. Vad är det för svensk modell att vara stolt över? Endast 1 procent kom tillbaka. Nu ger vi dem i stället hjälp och stöd att komma tillbaka.

Om jag övergår till Norden och tittar på hur det ser ut i länderna runt omkring kan jag bara konstatera att jag just nu inte kan räkna alla studiebesök vi har fått från Norge. Norge har i dag ett ohälsotal som går rakt upp som en raket mot himlen. Man är orolig, och man undrar vad man ska göra. Kostnaderna stiger enormt. Jag har talat med många kolleger i den socialdemokratiska regeringen i Norge. Det verkar som om man inte riktigt har kommit till skott där ännu, men vi har haft tv och studiebesök här gång på gång. De säger att de måste göra någonting, kanske snarlikt det som vi gjort i Sverige. Vi ser denna diskussion över hela Norden.

Vi måste anpassa systemet till verkligheten, och den verkligheten var för mig att människor gömdes och glömdes. De fick inte komma tillbaka utan stängdes ute. Det är ingen modell som jag är stolt över. I stället ska vi öppna upp och välkomna och se till att värna arbetsmiljön och ge stöd och hjälp i tid.

I Socialförsäkringsutredningen, och det tror jag också att Göte Wahlström kan tycka är bra, har vi också lagt in att se över hur situationen ser ut för gränspendlare när det gäller socialförsäkringen och sjukförsäkringen. Våldigt mycket kan vi göra, men en del kan vi inte göra, för om vi ändrar i sjukförsäkringssystemet spillar det över på skattesystemen, och vi är trots allt ett stort antal länder.

Men vi kan ändå gå långt och göra mycket för att tillsammans och kanske bilateralt, skapa möjligheter för människor i stället för de hinder som kanske finns i dag. När det inte finns möjligheter ska vi åtminstone se till att värna våra informationskontor och våra webbsidor så att människor får en möjlighet att anpassa sitt liv efter vad som gäller.

Anf. 127 GÖTE WAHLSTRÖM (s):

Fru talman! Det var inte min mening att fortsätta den tidigare debatten. Jag sade i och för sig att den hade en koppling till den diskussion vi hade tidigare. Men när vi diskuterar en välfärdsmodell är det bara att konstatera att vi pratar om ersättningsnivåer och så vidare som ger människor möjlighet att leva kvar med ekonomiska förutsättningar som innebär att man inte behöver gå från hus och hem och alla de här detaljerna.

Min ingång i det här är att jag är ledamot av välfärdsutskottet i Nordiska rådet och naturligtvis därför väldigt värnande om välfärdsfrågorna och den nordiska modellen. Jag ser också att vår modell har gott renommé när vi från utskottet är ute och har internationella kontakter.

Jag vet också som ledamot i Kommittén för arbetskraftsinvandring, KAKI, och nu Kommittén om cirkulär migration och utveckling vad det betyder att man har stabila förutsättningar när det gäller att i framtiden kanske börja konkurrera om den arbetskraft vi behöver till Sverige för att fortsatt kunna leva upp till att vara ett välfärdsland.

Min ingång är egentligen den offensiva rollen i vad det här betyder för Sverige. Då kvarstår min fråga till statsrådet när det gäller välfärdsolitik kontra det som ibland uttrycks som grundtrygghet i systemen. Välfärdssystemen i Sverige bygger traditionellt på en ambition att vi ska ha en ersättningsnivå, må vara att den har sjunkit, som innebär att 80 procent av löntagarna ska ha 80 procent av sin inkomst i ersättning. Det har varit avgörande, och det har funnits en ganska bred förankring i Sveriges riksdag kring detta, även om vi vet att det finns partier som också för grundtrygghetstankarna med sig i debatten.

Frågeställningen kvarstår när vi nu ser att fackliga organisationer tydliggör att deras medlemmar hamnar på nivåer som gör att de inte klarar att leva kvar på de villkor de tidigare haft när de drabbas av ohälsa eller arbetslöshet under förhållandevis korta perioder. TCO:s rapport är väldigt alarmerande på det här området.

Min ambition och förhoppning är naturligtvis att vi ska ha kvar ett välfärdssystem och en välfärdsolitik som fortfarande kan sägas vara ett vinnarkoncept i en globaliserad värld. Men tyvärr tvingas jag nu se, inte minst av den debatt vi har haft här tidigare, att vi är på väg in i ett helt annat system där vi inte längre kan säga att den svenska modellen är ett sådant välfärdssystem.

Anf. 128 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Svensk välfärd är, tycker jag, att man ser människors resurser och tar hand om dem i tid, ger dem stöd och möjligheter och omtanke och kraft att växa – inte att sjukskriva personer. Jag hoppas att vi är överens om den frågan också.

Jag vet att Göte Wahlström är engagerad i Nordenfrågor. Vi har mötts många gånger när Nordiska rådet har haft session och så vidare. Jag tycker därför att det är glädjande att kunna konstatera att vi har en gemensam arbetsmarknad i Norden. Vi ser hur tio tusentals pendlar över Öresundsbron till arbete i Danmark. Vi ser hur 50 000 svenskar, kanske fler, är i Norge. Min förhoppning är naturligtvis att vi så småningom, med rätt arbetsmarknad och tillväxt i det här landet, också ska kunna välkomna både norrmän och danskar till oss och att vi inte alltid ska behöva åka till dem.

Men arbete är också förutsättningen för välfärd. Det är inte bara ersättning och bidrag, även om det ska finnas för dem som inte orkar och kan. Arbete är det fundamentala. Arbete och hälsa, egen lön och därmed också en större egen makt är grunden för välfärd.

Därför tycker jag att det är väldigt roligt att se att också Nordiska ministerrådet nu har sagt att 26 gränshinder har lösts under denna mandatperiod. Det är mer än vad som gjorts någonsin tidigare. Det handlar om möjligheter för gravida och föräldralediga att flytta från Sverige utan att mista rätten till svensk föräldrapenning.

När det gäller rehabilitering av långtidssjukskrivna blir det nu möjligt att få denna rehabilitering i bostättningslandet, om man bor till exempel i Sverige och arbetar i ett annat land.

Det handlar om långtidssjukskrivna som nu kan få a-kassa och om människor som arbetar deltid och nu kan få kompletterande arbetslöshetsersättning. Man kan få kvarstående a-kassa vid kortvarigt jobb utanför Sverige, och man kan spontant få söka jobb i andra länder med ersättning.

Jag kan inte räkna upp alla 26 punkterna, men på en mängd områden har detta lösts under denna mandatperiod. Det hoppas jag också att vi kan glädja oss åt tillsammans, eftersom det underlättar för människor att kunna fortsätta arbeta och finna ett arbete, få lön och därmed makt över sin vardag. Därmed har man också en lön att leva på och kan känna att man får del av välfärden.

Men välfärden innebär också att vi ska ta hand om dem som inte orkar och kan, och det får vi på allra bästa sätt om många arbetar, är sysselsatta och betalar skatt. Då får vi också möjlighet att ge ännu bättre välfärd till dem som inte orkar och kan.

Anf. 129 GÖTE WAHLSTRÖM (s):

Fru talman! Jag tycker inte att jag får svar på frågan om vad ministern lägger i begreppet ”välfärdsolitik” i förhållande till begreppet ”grundtrygghet”. Det finns avsevärda skillnader i vilken syn man har på just de frågorna.

Går vi in på grundtrygghetssystem är vi inne på helt andra diskussioner om helt andra nivåer än vad vi har kunnat hålla uppe när det gäller diskussioner om välfärdspolitiken i sin helhet. Det är klart att då har man rätt att ställa sig frågan som en trubadur, poet och samhällskritiker från statsrådets region skriver i en av sina texter som just nu finns i debatten:

Att riva ett folkhem
är inte så lätt
Då krävs det mera
än hacka och spett
Man får slita och gno
i sitt anletes svett
till vänstern är krossad
och facket är knäckt

Om det är på den vägen man ska gå, utifrån den diskussion som vi har fört under hela eftermiddagen, är det klart att det skapas helt nya förutsättningar för hur ett stabilt samhälle ska kunna klara de utmaningar vi har framför oss.

Vi går ifrån den tradition som Sverige har haft och som Norden har haft, måste jag säga, eftersom jag som fackföreningsman också möter väldigt många av de nordiska vännerna i den här diskussionen, både på den fackliga sidan och inom det nordiska samarbetet i övrigt.

Välfärdspolitik är viktig. Det tror jag att vi är väldigt överens om. Det är viktigt att vi kan hitta gemensamma lösningar för de personer som nu är gränspendlare och vars antal vi ser öka i väldigt stor utsträckning. Det kan vi glädjas åt också. Med tanke på de erfarenhetsutbyten som det skapar tycker jag att man måste vara mer försiktig än att som i svaret ena stunden skriva om grundtrygghet som bas för att i nästa stund tala om att man ska slå vakt om välfärdspolitiken. Tyvärr tvingas jag konstatera att med den utveckling som statsrådet har visat på så här långt är vi på väg att lämna välfärdssystemet i dess traditionella form och gå över till grundtrygghet.

Anf. 130 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Jag hoppas att vi inte ska återgå till hur situationen var för sjuka 2006, utan att vi ska kunna fortsätta på den inslagna vägen när vi nu förhoppningsvis har finanskrisen bakom oss. Vi behöver inte sitta i samma stålbad som övriga Europa gör med nedskärningar för pensionärer och i den offentliga sektorn. Det är nedskärningar som kommer att vara oerhört kännbara, medan vi här i Sverige kommer att klara oss ganska väl ut ur finanskrisen.

Vi har fått mycket positiva signaler från både Finanspolitiska rådet och IMF som säger att Sverige har hanterat situationen oerhört bra. Jag kan förstå om det är lite svårt för Socialdemokraterna att svälja de positiva omdömena, men jag tycker att vi ändå skulle försöka att vara lite glada för den positiva respons som vi får när det gäller hur vi har skött landet, med starka offentliga finanser samtidigt som vi har lyckats betala av på statsskulden. Det kommer förhoppningsvis att snabbare ge arbete tillbaka. Det kommer att ge skatteintäkter. Det kommer att ge välfärd, och då kan vi på ett ännu bättre sätt värna välfärdens kärna.

Vi bjuder in till socialförsäkringsutredning. Vi bjuder in arbetsmarknadens parter. Ni brydde er inte om vad riksdagen beslutade, att vi ville ha en parlamentarisk utredning 2005. Ni tillsatte en ensamutredare utan arbetsmarknadens parter. Det tycker jag säger allt.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på interpellation 2009/10:475 om individuell bedömning och information om sjukförsäkringen

Anf. 131 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Gunvor G Ericson har frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder för att ge individuell bedömning vad gäller krav på arbetsutbildning. Vidare frågar hon om jag avser att vidta åtgärder för att människor ska få information om man beviljas närståendepenning eller inte.

Gunvor G Ericson tar upp ett enskilt ärende. Jag har ingen kännedom om detta fall, och jag får heller inte yttra mig om Försäkringskassans handläggning av enskilda ärenden. Jag kan dock konstatera att rehabilitering i form av arbetsträning alltid bygger på bedömningen av det enskilda fallet.

När det gäller handläggning av närståendepenningen delar jag Gunvor G Ericsons uppfattning att det är mycket viktigt att handläggningen sker utan dröjsmål. Enligt den information som jag har fått från Försäkringskassan når Försäkringskassan sina mål på detta område.

Då Gunvor G Ericson, som framställt interpellationen, anmält att hon var förhindrad att närvara vid sammanträdet medgav tredje vice talmanen att Jan Lindholm i stället fick delta i överläggningen.

Anf. 132 JAN LINDHOLM (mp):

Fru talman! Jag tror att detta är ministerns tionde interpellation i dag. Man kan nästan tycka lite synd om ministern. Kanske det är det som också bidrar till att svaret på den sista interpellationen är så pass kort. Jag skulle i alla fall ha förståelse för det.

Det är alltså så att min partikamrat Gunvor G Ericson har ställt en interpellation till ministern med ansvar för sjukförsäkringssystemet om brister som jag tolkar handlar mer om tillämpningen av regelverket när det gäller bedömningar av behov av arbetsträning och brister i möjligheten att få de utlovade beskederna i rätt tid. Jag har naturligtvis full förståelse för att ministern inte kan kommentera ett enskilt fall. Det tror jag inte heller var avsikten med interpellationen. Däremot tycker jag att svaret är lite magert.

Vi politiker använder väldigt gärna exempel från verkligheten för att politiken ska bli lite tydligare och mer konkret. Jag har inte varit här hela tiden, men jag har lyssnat på debatten från mitt arbetsrum. Jag har ju hört, särskilt många företrädare för Alliansen och även ministern själv använda exempel ur tidningar och så vidare. Till och med har personer

blivit namngivna. Det är ett sätt som vi använder för att göra debatten mer anknuten till verkligheten.

När ministern för ganska exakt ett år sedan uttalade ”det är inte mer än rimligt att medborgarna i förväg vet vad de kan förvänta sig och kräva av myndigheten” var det nog väldigt många som också förväntade sig en ökad förutsägbarhet.

Försäkringskassan lovade vid samma tillfälle, det var den 16 juni för nästan ett år sedan, att den som ringde till kundcenter skulle få svar inom fem minuter. Om man kontaktade Försäkringskassan via e-post skulle man få svar inom två dagar. Om man använde vanlig post, som vi nuförtiden brukar kalla för snigelpost, skulle man få svar inom tio dagar. Och man utlovade en handläggning som inte skulle ta mer än 30 dagar.

Ministern säger i sitt svar att Försäkringskassan når sina mål. Det är den information som ministern har. Nu är det så att statistik är en sak och sedan finns det alltid personer som hamnar långt ut i kanterna, kanske några som får sitt ärende hanterat väldigt snabbt och andra för vilka det tar väldigt lång tid. Jag tror i alla fall att det är så verkligheten ser ut. Det händer då att människor upplever att de hamnar i någon sorts moment 22.

Det här exemplet handlar om en person som hamnar i en situation med sitt barn som är så pass krävande att man som ensamstående förälder inte har någon energi och kraft över när man försöker se till att barnet får ett bra omhändertagande. Att dessutom hantera relationen till Försäkringskassan kan för den som inte är proffs på att leta information på nätet vara ganska krävande.

Det finns de som av egen erfarenhet brukar säga att det krävs att man är fullt frisk för att man ska kunna vara sjuk. Det är ett sätt att beskriva hur pass svårt och komplicerat det kan vara att klara av alla de krav som ställs från myndighetens sida i den här kommunikationen. Med grund i det tycker jag ändå att det vore intressant om ministern sade något mer än bara det allra sista i svaret. Är det verkligen så att ministern menar att situationen är okej, att folk får information i rätt tid, att bedömningarna är korrekta, att utbetalningarna kommer i tid och att det här verkligen fungerar? Det finns så pass många människor som ändå uppfattar att det finns brister och att de inte blir korrekt behandlade.

Anf. 133 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Det är inte så vanligt att man har kritik mot att man får snabb kontakt med Försäkringskassan och andra myndigheter. Snarare har det varit så att det har gått lång tid ibland, kanske flera år innan man har fått besked. Nu ställs vi inför en situation där man vill ha en tidig kontakt. Det förstår jag, för det är en mycket svår situation. Jag kan naturligtvis enbart prata rent allmänt om den här situationen, men det är en utsatt situation och man behöver ha besked.

Det jag har fått fram handlar om att Försäkringskassan nu har ett serviceåtagande också för att människor ska kunna se när de kan förvänta sig att få ett besked och få sin ersättning. När det gäller just närstående-penning står det i serviceåtagandet att 90 procent ska få sin ersättning inom 30 dagar.

Det handlar naturligtvis ibland om att man behöver komplettera information eller att man har skrivit fel, men det jag har fått fram under

dagen är att detta alltid följs, utom i april månad i år. Då har man varit lite över.

Vad jag också har fått reda på är att ersättning mycket väl kan betalas ut retroaktivt. Ansöker man i dag och får vänta på sitt besked får man ersättning från den dag man har ansökt. Man kan till och med få för tid innan man ens ansökte, därför att det kan vara en sådan prekär och svår situation. Man kanske inte kunde skriva och anmäla just då därför att man satt i en svår situation med en anförvant och närstående.

Det besked jag har fått i dag och kan förmedla här är att man ska kunna få ersättning från den dag man lämnar in ansökan, och det gäller även retroaktivt. Man ska till och med kunna få ersättning tidigare i vissa situationer.

Anf. 134 JAN LINDHOLM (mp):

Fru talman! Jag kan inte säga så mycket mer, utan det är det svar man kan få.

Jag tänkte i stället utvidga frågan lite grann och inte bara hålla mig till frågan om närståendepening utan även ta upp frågan om sjukpenning. Mycket riktigt som ministern säger kan det ta tid på grund av till exempel kommunikationsmissar, någon information finns inte med så att det tar tid.

Jag tänkte ställa en fråga om ett lite speciellt fall. Det är inte bara fråga om att det kan ta tid innan ersättning betalas ut. Det kan också vara så att under den tid som går kan sjukskrivningen som görs av en läkare ifrågasättas av Försäkringskassan. Det händer att sjukskrivningsunderlaget från den sjukskrivande läkaren inte accepteras. Den person som har varit borta från sitt jobb har agerat utifrån den information han har fått från sin läkare och valt att inte ägna sig åt sjuknärvaro på arbetsplatsen i väntan på att veta om Försäkringskassan kommer att acceptera sjukskrivningen eller inte. Han har följt sin läkares råd. Det kan i vissa fall vara för att underlätta för arbetskamraterna. Man kanske inte är fullpresterande om man är sjukskriven av sin läkare. Man kan till och med vara till besvär och kanske smittar ned andra – om det är sådan typ av grund för sjukskrivningen.

Den sjuke drabbas på ett snopet sätt när det egentligen är den sjukskrivande läkaren som får kritik. Det är lite märkligt varför systemet inte skulle drabba den sjukskrivande läkaren. Här är det den person som har sjukskrivits, som har varit borta en månad från jobbet, och som förväntar sig få sjukersättningen, som inte får ersättningen. Det är ett moment i sjukskrivningssystemet som jag tycker är lite märkligt.

Eftersom det här inte är min interpellation och jag inte har dykt så djupt i frågan – jag fick i går reda på att jag var tvungen att hoppa in och ta över frågan – tänkte jag passa på att fråga något jag tycker är intressant.

Anf. 135 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Jag ska försöka svara på frågan, även om den inte är en del av interpellationen.

Det är ändå rätt att klarlägga situationen. Det finns en uppfattning att doktorn skriver ett sjukintyg och därmed får jag rätt till ersättning. Det är inget som har förändrats med denna regering utan det har alltid varit så

att doktorn inte skriver ett intyg utan han skriver ett medicinskt underlag för bedömning av arbetsförmåga vid sjukdom. Det är ett starkt underlag som ligger till grund för Försäkringskassans bedömning om arbetsförmågan och därmed ersättningen. Jag tror inte att vi är oense om detta på något sätt, och det är inget som har förändrats under denna regering.

Däremot är det viktigt att underlagen blir bra. Därför har vi också i sjukskrivningsmiljarden som regeringen har lagt ut till landstingen avsatt 500 miljoner kronor i år för att se till att de medicinska underlagen är av god kvalitet. Man ska inte som enskild behöva vänta på kompletteringar. Då behöver också bedömningen av underlagen anpassas så att det är lätt för den sjukskrivande läkaren att fylla i allt rätt från början.

När det gäller närståendepenning är jag glad att vi i år har kunnat utöka antalet dagar. De var 60 dagar tidigare. Nu är de 100 dagar. Vi har också gått vidare med en sorgepenning i år. Om någon drabbas av en svår sorg, till exempel ett barn under 18 år går bort, förväntas man naturligtvis inte kunna gå till Arbetsförmedlingen om man är arbetssökande och anmäla detta den dagen. Därför har vi gett en respit på tio dagar att få vara i sin sorg och få sörja. Jag är glad att vi har kunnat införa detta. Vi kommer säkert att titta vidare på denna del. Det är kanske inte möjligt för alla att i vissa undantagsfall gå till Arbetsförmedlingen.

Den andra frågan i interpellationen gällde individuella bedömningar. Miljöpartiet de gröna tar ofta upp frågan. Oavsett hur mycket jag säger misstror ni det sagda. All bedömning ska utgå från en individ. Det ska göras individuella bedömningar. Arbetslivsintroduktionen bygger på individens egna behov och egna situation. Det står faktiskt i lagen om allmän försäkring att behoven och insatsen ska utgå från den enskilde. Det är ingenting som man kan låta bli att göra. Det ingår faktiskt i lagen att man ska utgå från individen.

Därmed hoppas jag att Miljöpartiet de gröna inte ska hysa några bekymmer om att det inte är individuella bedömningar som görs. Av de 12 000 personer som gick in i arbetslivsintroduktionen är det bara 100 som under tremånadersperioden har bett om att få komma tillbaka till sjukförsäkringen. Alla andra är kvar. Det visar att det är en individuell bedömning som de möter på Arbetsförmedlingen.

Anf. 136 JAN LINDHOLM (mp):

Fru talman! När det gäller frågan om individuella bedömningar framstår motsättningarna i de politiska debatterna ofta som större än vad de egentligen är. Vi har säkert samma ambition, men när vi tittar på verkligheten ser vi de delar vi får till oss.

Från vår sida uppfattar vi att många inte får bedömningarna gjorda inom utsatt tid. Det kan bero på behov av ökade resurser, kompetensbrist eller något sådant. Det kan finnas förklaringar, men vi ser bilden av att många inte får bedömningen gjord inom utlovad tid. Det kanske nu mer handlar om att få det hela att fungera, men det finns fortfarande en tidsfördröjning.

Jag vill passa på att fylla på min fråga om ministern har någon avsikt att försöka göra något åt det faktum att det de senaste åren har blivit vanligare att försäkringsläkarna underkänner läkarintyg. Eftersom jag inte kan debatten som har förts tidigare vill jag inte koppla detta till några politiska beslut, men de facto har det under de senaste 3–6 åren – jag har

inte bilden, och jag vet inte om det har med regeringsskiftet och olika regeringar att göra – skett en stor förändring i tryggheten i ett läkarintyg i dag jämfört med för ett antal år sedan. Det sätter den enskilde i en svår situation. Om det dessutom tar en utsträckt tid innan man får besked om godkänd ersättning kan det handla om oerhört mycket pengar för den enskilde. Det är otillfredsställande.

Anf. 137 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Handläggningstiderna är kortare än vad de någonsin har varit. Det är en stor skillnad på handläggningstiderna i antal dagar från 2005. Det finns ett par delar där man har mycket att arbeta med. Jag vet att Försäkringskassan gör det.

Det är viktigt för den enskilde att veta när man får pengarna. Det är viktigt att det finns ett serviceåtagande. Då ska du få pengarna och så vidare. Det är viktigt för den enskilde att känna till vårdgarantin. När ska jag få komma till doktorn? När får jag behandling? När får jag möta en specialist?

På samma sätt har vi infört tidsgränser i sjukförsäkringen. Det är inte rimligt att den enskilde inte ska veta om man får kontakt med Försäkringskassan, rehabilitering eller läkare om ett år, två år eller fyra år, eller att rehabilitering puttas in i slutändan när allt annat har prövats. Tidsgränser är oerhört viktiga.

Jag vädjar i slutanförandet till Jan Lindholm att i era diskussioner med oppositionen och era vänstervänner försöka få dem att förstå att tidsgränser är viktiga för att människor inte ska gömmas och glömmas bort.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på interpellation 2009/10:453 om en strategi för Sveriges livsmedelsproduktion

Anf. 138 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Staffan Danielsson har ställt en fråga till mig där han undrar vilka ytterligare åtgärder jag är beredd att vidta för att stärka det svenska jordbrukets konkurrenskraft och dess möjligheter att vända den fallande produktionen av svenska livsmedel till en ökning.

Inledningsvis vill jag lyfta fram att svensk livsmedelsexport i ett längre tidsperspektiv ökar i en snabbare takt än importen av livsmedel. Statistiken visar på en god situation för livsmedelsindustrin, som till stor del använder produkter från svensk primärproduktion vid sin tillverkning. Tyvärr har denna ökning av livsmedelsexporten ännu inte kommit primärproducenterna inom framför allt mejeri- och animaliesektorn till del.

Sedan mitt tillträde som statsråd på Jordbruksdepartementet har min yttersta ambition och målsättning varit att förbättra konkurrenskraften för jordbrukssektorn i syfte att skapa jobb och tillväxt. De gröna näringarna ska utmärkas av omtanke, ansvarstagande och hög etik. Därför ska vi fortsätta vara pådrivande för en hög miljöambition, ett gott djurskydd och

verka för säker mat i Sverige och EU. Det tjänar både konsumenter och producenter på.

Regeringens övergripande mål med regelförenklingsarbetet under perioden 2006–2010 är att åstadkomma en märkbar positiv förändring i företagens vardag. Som ett led i detta ingår regeringens mål att minska företagens administrativa kostnader till följd av statliga regler med 25 procent till 2010. Denna målsättning har uppnåtts med god marginal inom de regelverk som berör mitt departements arbetsfält.

Regeringen har vidtagit en rad åtgärder under mandatperioden för att stärka jordbrukets konkurrenskraft. Exempel på detta är jobbskatteavdraget, nedsättningen av arbetsgivaravgifter och borttagande av skatt på gödselmedel. Konkurrenskraftspaketet är ytterligare en insats som jag och regeringen har vidtagit i syfte att stärka sektorns långsiktiga konkurrenskraft. Paketet omfattar totalt 235 miljoner kronor i form av insatser som till exempel sänkt gräns för återbetalning av skatt på bränsle och återbetalning av skatt på el. Därutöver avskaffades ett antal registeravgifter och kontrollavgifter i syfte att stärka jordbrukets konkurrenskraft.

En betydelsefull åtgärd som jag har vidtagit för konkurrenskraften i svenskt jordbruk är visionen om Sverige – det nya matlandet. De fem fokusområden som inkluderas i visionen är maten i den offentliga sektorn, förädling av mat, matturismen, restaurangbranschen och primärproduktionen. Dessa områden ska alla tillsammans bidra till att öka efterfrågan på svensk primärproduktion. Det är en vision som växt fram efter dialog och breda konsultationer med näringsens aktörer. För mig är detta en dynamisk vision som måste vara under ständig utveckling och förnyelse. Det är också en vision som är beroende av de åtaganden som den privata näringsen gör för att visionen ska realiseras. Därför välkomnar jag LRF:s livsmedelsstrategiarbete.

Vidare är min målsättning att komma till rätta med den obalans som nu råder i livsmedelskedjan. Därför har regeringen i dagarna gett Konkurrensverket i uppdrag att granska konkurrensförhållandena i livsmedelskedjan. Syftet med denna utredning är att vi ska få en effektiv konkurrens i alla led i livsmedelsproduktionen och ett effektivt nyttjande av samhällets resurser.

Sverige har inte varit befriat från finanskrisens initiala effekter, och dess efterdyningar har påverkat situationen i jordbrukssektorn. Regeringen har varit framgångsrik med att i denna svåra situation bibehålla stabila statsfinanser. Det har resulterat i låga räntor, vilket också är viktigt ur konkurrensperspektiv.

Vi ska även framgent fortsätta driva en politik som ger förutsättningar för att jordbruksföretag och andra företag på landsbygden ska kunna vara lönsamma och konkurrenskraftiga. Vi ska därtill bland annat fortsätta regelförenklingsarbetet, och vi ska fortsätta jobba med goda förutsättningar för energieffektivisering och energiproduktion inom de gröna näringarna.

I likhet med vad Staffan Danielsson föreslår har jag inrättat en högnivågrupp med näringsens aktörer och myndigheter för att diskutera hur man bäst kan stärka konkurrenskraften i den svenska primärproduktionen. Gruppen kommer att träffas regelbundet fram till slutet av 2010.

Anf. 139 STAFFAN DANIELSSON (c):

Fru talman! För mig, för landsbygds- och miljövännen i Sverige och säkert också för jordbruksministern är detta en mycket viktig debatt.

Jag har interPELLERAT jordbruksministern om det jag nu benämner ”det stora livsmedelshyckleriet”. Det rör de krafter som ensidigt ställer ökade krav och lägger på ökade skatter på det vanliga, miljövänliga svenska jordbruket – som redan drivs inom världens strängaste lagar för miljö och djuromsorg. Jag syftar främst på Miljöpartiet och De rödgröna och på Svenska Naturskyddsföreningen.

De vill införa nya tunga skatter på livsmedelsproduktion – en unik skatt på handelsgödsel, en ny kilometerskatt och så vidare – samtidigt som det redan generösa stödet till ekologisk odling, som redan är mer lönsam än vanligt miljövänligt jordbruk, ska ökas ytterligare. Effekten av detta är lätt att förutsäga. Ekoodlingen kanske ökar något ytterligare från de 5 procent av produktionen den omfattar i dag, men det vanliga miljövänliga jordbrukets konkurrenskraft, i sig och relativt jordbruket i andra länder, försämras ytterligare.

De senaste 30 åren har det vanliga, miljövänliga svenska jordbrukets matproduktion rasat med cirka en tredjedel. Importen av mat till Sverige har ökat från 25 till 45 procent av konsumtionen. Sverige har i dag världens bästa miljö- och djuromsorg i jordbruket i världen, men vår självförsörjningsgrad har samtidigt sjunkit till den kanske lägsta inom EU. Med förslagen från De rödgröna och SNF skulle denna utveckling förstärkas och accelerera.

Det är detta jag kallar det stora livsmedelshyckleriet: att tala om än hårdare djuromsorgskrav, regelverk och skatter som slår ut och minskar just den produktion man säger sig vilja värna samtidigt som importen av mat väler in från jordar och djur i andra länder som haft betydligt sämre miljö- och djuromsorgskrav.

Regeringen och jordbruksministern har aktivt agerat för att vända denna förfärande utveckling och ge förutsättningar för att öka den svenska livsmedelsproduktionens konkurrenskraft. En rad åtgärder har vidtagits som jag exemplifierar i interpellationen. Även stödet till eko-produktionen har förstärkts, trots påståenden om motsatsen. Hade dessa åtgärder varit tillräckliga för att vända utvecklingen hade denna interpellation inte behövt ställas, men tyvärr är det många kossor kvar på isen. Lönsamheten är fortsatt pressad i den svenska livsmedelsproduktionen, betalningen för mervärden är otillräcklig eller fastnar i handeln och Sverige har ett högre kostnadsläge än omvärlden.

Visserligen ökar livsmedelsexporten, som jordbruksministern framhåller. Det är glädjande och har givit massor av nyhetsartiklar i decennier. Men dels handlar det rätt mycket om fisk, sprit och kaffe med mera – all respekt för det – och dels ökar hela tiden importen så mycket mer i absoluta tal. Jag tror att vi är brett överens om att denna minskning av den svenska livsmedelsproduktionen, som gör att den siste bonden kommer att slå igen år 2053 om inte trenden kan brytas, måste hejdas. Men då erfordras åtgärder.

Jag delar näringens förslag om att en livsmedelstrategi gärna bör upprättas. Jordbruksministern ger flera positiva besked i sitt svar här i dag, som jag verkligen välkomnar. Visionen om Sverige som det nya matlandet är ju verkligen ett rejält steg åt detta håll. Jordbruksministern väl-

komnar också LRF:s arbete med en ny livsmedelsstrategi. Det är, tycker jag, mycket viktigt med en samsyn mellan jordbruksnäringen och jordbruksministern och regeringen.

Tillsammans med den nya högnivågruppen med näringens aktörer och med myndigheter och andra ska ytterligare åtgärder för att stärka konkurrenskraften mejslas fram, och vem vet, kanske dessa olika initiativ tillsammans med matlandsvisionen kommer att resultera i något som kanske kan beskrivas som en ny livsmedelsstrategi för att vända utvecklingen. Vad tror jordbruksministern? Jag tycker att han är på rätt väg, och jag tackar för ett positivt interpellationssvar.

Anf. 140 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Först ett tack för interpellationen. Jag tycker att Staffan Danielsson tar upp en synnerligen angelägen och viktig fråga. Därför har jag lagt stor vikt vid det svar som har meddelats i kammaren i dag.

Skälen till att jag tycker att det här är en viktig fråga är många. Bland annat är, vilket är föga känt, livsmedelsindustrin vår fjärde största industrigren. Livsmedelssektorn i form av primärproduktion utgör i många kommuner upp till en tredjedel av det privata näringsliv som finns inom kommunområdet. Det betyder alltså mycket för tillväxt och utveckling i stora geografiska områden av vårt land – därav den vikt jag lägger vid frågan.

Jag välkomnar det arbete som bland annat LRF och andra organisationer utför för att ytterligare stärka näringens konkurrenskraft. Det är konkurrenskraften tillsammans med en acceptabel lönsamhet som utgör grunden för att produktionen ska öka. Därtill brukar jag tillägga att det ska vara roligt att vara företagare och bonde. Med det menar jag att det ska vara administrativt lätt. Därför är det viktigt att ytterligare sänka kostnaderna för bondeföretagets administration. Eftersom jag väl har nått över det mål på mitt område som vi har satt upp gemensamt i regeringen har jag höjt mitt måltal till 50 procent år 2012. Det innebär minskade kostnader men också att det blir roligare att vara företagare.

Slutligen är det bara att instämma i Staffan Danielssons påstående kring den rödgröna oppositionens skattebesked till landets företagare och speciellt till landets landsbygdsföretagare. Bensinskattehöjningar, införande av kilometerskatt och återinförande av handelsgödselskatten riskerar att slå ut det oerhört viktiga näringsliv som finns i stora delar av vårt land och därmed släcka ned stora geografiska områden.

Anf. 141 STAFFAN DANIELSSON (c):

Fru talman! Det är en viktig debatt som vi nu för om den svenska livsmedelsproduktionens utsatta läge och om vikten av att efter 30 år av nedgång ta krafttag för att vända utvecklingen. Det har framförts farhågor för att det skulle handla om att ställa upp sovjetiska planmål, men ingenting kunde vara felaktigare. Sådana har vi möjligen endast fastställt av riksdagen för de produktionsmetoder som benämns ekologiska, där staten har fastslagit att var femte svensk åker ska brukas ekologiskt och att vart fjärde inköp av livsmedel i den offentliga sektorn helst ska vara av ekologisk märkning.

Nej, det vår diskussion handlar om är, precis som jordbruksministern sade, att inom de ramar som marknadssekonomi ställer upp förbättra den svenska livsmedelsproduktionens konkurrensförutsättningar genom till exempel enklare regelverk – och jag välkomnar verkligen de nya satsningarna – och en bantad byråkrati, lägre skatter på produktionen i stället för högre, gemensamma insatser för forskning och utveckling och till exempel den goda visionen Matlandet Sverige.

Jag tror faktiskt att det mål som jordbruksnäringen genom LRF har satt upp vad gäller livsmedelsproduktionens volym är något som alla partier i riksdagen borde kunna ställa sig bakom: att de senaste 30 årens årliga enprocentsminskning av svensk matproduktion ska bytas till en årlig ökning på 1 procent. Jag skulle för egen del gärna se högre mål. Det är absurt att världens mest miljö- och djurvänliga matproduktion har minskat så dramatiskt som bevisligen, tyvärr, har skett. Därav min starka kritik mot dem som nästan enbart verkar kämpa för att öka andelen ekologisk produktion men som inte verkar bry sig om att det helt dominerande vanliga miljövänliga svenska jordbruket rasar och att importen i stället väljer in från länder med betydligt sämre regelverk för miljö- och djuromsorg.

Jag finner ärligt talat inget annat ord för att beskriva denna dubbelmoral än hyckleri. Jag vill än en gång säga att förslag om att återinföra en skatt på handelsgödsel i Sverige som enda land i världen, vad jag vet, och om att göra jordbrukets omfattande transporter dyrare endast bidrar till att öka raset för det vanliga miljövänliga svenska lantbruket. I svenskt jordbruk används mindre handelsgödsel än i de flesta västeuropeiska länders. Läckaget av växtnäring är främst kopplat till stallgödselns hantering, och det som verkligen är negativt för Östersjön och för djuromsorgen är när produktionen flyttar från Sverige till andra länder.

När då Svenska Naturskyddsföreningen och oppositionen kräver att skatter införs och höjs just för det svenska jordbruket försämras givetvis dess konkurrenskraft. Det blir successivt allt mindre att beskatta, och i stället ökar importen. Man vill möjligen så väl, men det blir i verkligheten så fel – det stora livsmedelshyckleriet. Det statliga miljömålsrådet har i en färsk rapport understrukt detta. Att minska påverkan på den svenska miljön men i stället flytta problemen utomlands är ansvarslöst, säger man. Jag instämmer helt och fullt.

Varför är då livsmedelsproduktionens utveckling i Sverige en angelägenhet för hela landet? Jo, av resurshushållnings- och hållbarhetsskäl, djurskydds- och miljöskäl, sårbarhets- och säkerhetsskäl, för levande landsbygder och öppna landskap samt för jobb och tillväxt i livsmedelsproduktion och industri.

Sverige har ett bra klimat för livsmedelsproduktion med goda jordar, tillräcklig nederbörd och en vinter som ofta knäcker de värsta skadeinsekterna och skadesvamparna. Tillsammans med de engagerade, välutbildade och erfarna lantbrukarna, och med stöd av dito forskare och rådgivare, är det svenska jordbruket världsledande i att förena en uthålligt hög produktion med god miljö- och djuromsorg.

Jordbruksministern och regeringen är på rätt väg. Åtskilligt har genomförts, och nya initiativ är på gång. Jag vill ändå be jordbruksministern att ge sin syn på den dramatiska utveckling som jag har beskrivit, att den svenska matproduktionen kunnat rasa med en tredjedel under 30

Anf. 142 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Låt oss återvända någon stund till det här med livsmedelsstrategi. Jag anser att vi har en livsmedelsstrategi i visionen Matlandet Sverige. I denna vision är fokus på primärproduktionen. Till fokusområdena är kopplade en handlingsplan och en kommunikationsplan men också en verktygslåda med redskap. I handlingsplanen har vi angivit att vår önskan är att svensk primärproduktion ska öka. I verktygslådan finns medel i form av stimulansåtgärder men också i form av investeringsstöd till landsbygdsprogrammet att tillgå. Målet är som sagt att detta ska leda till ökad produktion, fler sysselsatta och tillväxt i alla delar av Sverige.

Låt mig, fru talman, i debatten ta upp två andra saker som jag tycker är viktiga i sammanhanget. Det är att regeringen har initierat ett arbete med att modernisera djurskyddslagstiftning. Jordbruksverket har rapporterat ett antal uppdrag som ligger till grund för revidering av djurskyddslagstiftningen, uppdrag kring hur vi kan göra kontroller likvärdiga i hela landet, och hur vi kan göra kontrollerna riskbaserade för att minska både administration och kostnader i olika led – för att ta exempel på några saker som Staffan Danielsson tog upp.

En annan sak som jag är ytterst angelägen om att föra in i sammanhanget är regeringens stora satsning på forskning och utveckling på det här området. Det bevisar nämligen för mig, och jag hoppas för näringen och alla aktörer runt om näringen, att regeringen tror på de gröna näringarnas fortsatta utveckling och tillväxt. Vi kan nämna att SLU, Sveriges lantbruksuniversitet, satsar på en helt ny djurforskningsinstitution i Lövsta utanför Uppsala med investeringar i månghundramiljonersklassen. Detta bevisar för mig att regeringen men också institutioner och universitet tror på tillväxt i den här branschen.

Vi satsar också på att använda den gröna näringen som energikälla i vårt samhälle genom att de gröna näringarna kan tillhandahålla den förnybara uthålliga energi som vi behöver i vårt samhälle. Även på det området satsar vi många miljoner för att hjälpa till från samhällets sida att forska och utveckla så att vi får produktion i alla delar av vårt land. Detta bevisar för mig, som sagt, att vi tror på de gröna näringarna, på dess tillväxt och på att vi får utväxling i form av nya företag och nya jobb i alla delar av Sverige.

Anf. 143 STAFFAN DANIELSSON (c):

Fru talman! Jag välkomnar verkligen jordbruksministerns tydliga besked om tillväxt, om förenkling, om samordnade kontroller, om forskning och utveckling.

En summering: Världens mest miljö- och djuromsorgsvänliga matproduktion, den i Sverige, minskar tyvärr över tid. Mjolkproduktionen minskar, huvuddelen av nötköttet importeras snart och grisproduktionen granskas med lupp och minskar. I stället importeras gladeligt alltmer kött från grisar som fötts upp med en betydligt sämre djuromsorg än de svenska.

Svar på
interpellationer

Många av oss politiker talar varmt för ännu strängare svenska regelverk och skatter. Detta skulle tveklöst förstärka produktionsrasen i Sverige, och importen skulle öka ytterligare.

Jag har med denna interpellation velat slå larm, få en debatt och få till stånd en förändring.

Vi har två bra miljöalternativ i dagens svenska jordbruk, dels det lite fyrkantigare miljöalternativet som benämns ekologisk odling, och som självfallet ska ha stöd efter sina miljöfördelar, dels det jordbruk som bygger på modern teknik under världens strängaste miljö- och djurskyddsregelverk. Detta senare jordbruk står för 95 procent av matproduktionen i Sverige och minskar dramatiskt utan att detta kanske har uppmärksamats tillräckligt.

Fokus måste flyttas, enligt min uppfattning, till det vanliga miljövänliga svenska jordbruket så att produktionsrasen kan ersättas av en ökning. Regeringen är på rätt väg, medan oppositionens politik skulle förstärka utflyttningen och öka importen.

Jag önskar jordbruksministern framgång i sitt fortsatta arbete. Du har starka motkrafter att hantera både här och var. Men det börjar äntligen gå åt rätt håll, så håll fanan för det svenska jordbruket fortsatt högt, jordbruksminister Erlandsson!

Anf. 144 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Låt mig avsluta debatten med att säga att det nu pågår två viktiga arbeten som jag lägger stor vikt vid vad beträffar att få reda på hur det står till med konkurrensen i livsmedelskedjan, från jord till bord.

Konkurrensverket har fått ett uppdrag att titta på hur konkurrensen är men också ett uppdrag att komma med förslag till åtgärder därest man finner något som är felaktigt. Min uppfattning är att alla led i livsmedelskedjan, från jord till bord, ska ha del av de pengar som vi som konsument betalar och en acceptabel och rimlig lönsamhet. Så är det inte i dag.

Det andra uppdraget har vi gett, apropå avskaffandet av gödselskatten, till Statskontoret för att se till att den peng som jordbruket ska ha del av i form av avskaffad skatt kommer bönderna till del och ingen annan. Det motsvarar i storleksordningen 350 miljoner kronor per år. Och jag vill vara förvissad om att de 350 miljoner kronorna per år kommer Sveriges bönder till del och ingen annan.

Allra sist är det, som jag har sagt i många interpellationsdebatter och i andra sammanhang, mitt absoluta krav – detta sagt apropå diskussionen om ekologisk eller det vi kallar för konventionell mat – att all mat som finns i butikshyllor eller serveras i en matsal ska vara sund och säker. Därmed får det inte råda något som helst tvivel.

Tack för en trevlig debatt, fru talman!

Överläggningen var härmed avslutad.

Andre vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2009/10:FPM88 Samarbete med utvecklingsländer för främjande av skattesystemutveckling *KOM(2010)163* till utrikesutskottet

2009/10:FPM89 Undertecknande av reviderat Cotonou-avtal *KOM(2010)211* till utrikesutskottet

14 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter

Konstitutionsutskottets betänkanden 2009/10:KU20, KU25, KU39 och KU41

Justitieutskottets betänkanden 2009/10:JuU24, JuU34 och JuU35

15 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades

Propositioner

2009/10:223 Ändringar till följd av nya EU-bestämmelser om social trygghet och vissa andra följdändringar

2009/10:225 Ny varumärkeslag och ändringar i firmalagen

2009/10:230 Vägsäkerhetslag

2009/10:231 Tredje sjösäkerhetspaketet – del 1

Utbildningsutskottets betänkande

2009/10:UbU23 En akademi i tiden – ökad frihet för universitet och högskolor

Finansutskottets betänkanden

2009/10:FiU24 Utvärdering av penningpolitiken 2007–2009

2009/10:FiU36 Vissa utredningsbehov med anledning av finanskrisen

Socialutskottets betänkanden

2009/10:SoU22 Patientsäkerhet och tillsyn

2009/10:SoU20 Uppföljning av den nationella handlingsplanen för handikappolitiken

2009/10:SoU25 Olovlig tobaksförsäljning

2009/10:SoU15 Uppskov med behandlingen av vissa ärenden

Prot. 2009/10:135
9 juni

Utrikesutskottets betänkanden
2009/10:UU18 Verksamheten i Internationella valutafonden, Världsbanken och de regionala utvecklingsbankerna under 2008–2009
2009/10:UU23 Uppskov till 2010/11 års riksmöte med behandlingen av vissa ärenden

Civilutskottets betänkande
2009/10:CU22 Ett undantag från skyldigheten att upprätta koncernredovisning, m.m.

EU-dokument
KOM(2010)284 Grönbok om företagsstyrning i finansiella institut och om ersättningspolicy

16 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 9 juni

2009/10:851 Kommunerna och producentansvaret

av *Sinikka Bohlin* (s)
till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2009/10:852 Privatisering av Vattenfall och LKAB

av *Karin Åström* (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2009/10:854 Förlorad ersättningsrätt

av *Billy Gustafsson* (s)
till statsrådet Cristina Husmark Pehrsson (m)

2009/10:855 Regional skattekraft

av *Per Åsling* (c)
till finansminister Anders Borg (m)

2009/10:856 Kapitalförsörjning vid nybyggnation på landsbygden

av *Per Åsling* (c)
till statsrådet Mats Odell (kd)

2009/10:861 Skid-VM i Falun

av *Lennart Sacrédeus* (kd)
till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2009/10:862 Problematiken med båten Seasides placering och tillstånd i Ekerö

av *Mats Pertoft* (mp)
till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2009/10:863 Problematiken kring utbildningen av svenska Waldorflärare

av *Mats Pertoft* (mp)
till statsrådet Tobias Krantz (fp)

2009/10:864 Ägarstyrning och kvalitetskontroll av SJ

av *Ameer Sachet* (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2009/10:865 Gaza och likabehandling av flyktingar

av *Kalle Larsson* (v)
till statsrådet Tobias Billström (m)

2009/10:866 Gårdsförsäljning av alkohol

av *Egon Frid* (v)
till statsrådet Maria Larsson (kd)

2009/10:867 Avvisningar till Egypten av flyktingar från Gaza

av *Kalle Larsson* (v)
till statsrådet Tobias Billström (m)

2009/10:870 Myndigheters tillämpning av LOU gentemot småföretag

av *Karin Nilsson* (c)
till statsrådet Mats Odell (kd)

2009/10:872 Bostadsförsörjning som grundlagsskyddad rättighet

av *Egon Frid* (v)
till statsrådet Mats Odell (kd)

2009/10:873 Bostadsförsörjning som en tjänst av allmänt intresse

av *Egon Frid* (v)
till statsrådet Mats Odell (kd)

2009/10:876 Hemkallande av militärattaché och översyn av militärt utbyte

av *Ameer Sachet* (s)
till försvarsminister Sten Tolgfors (m)

2009/10:877 Oljeolyckor till havs och avtal med andra länder

av *Åsa Lindestam* (s)
till försvarsminister Sten Tolgfors (m)

2009/10:878 Hemvärnets utrustning

av *Åsa Lindestam* (s)
till försvarsminister Sten Tolgfors (m)

2009/10:881 Kommuners ökande kostnad för socialbidrag

av *Eva-Lena Jansson* (s)
till statsrådet Mats Odell (kd)

2009/10:882 Översyn av insiderlagstiftningen

av *Ameer Sachet* (s)
till statsrådet Mats Odell (kd)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 15 juni.

Prot. 2009/10:135 17 § Kammaren åtskildes kl. 17.34.
9 juni

Förhandlingarna leddes
av andre vice talmannen från sammanträdet början till ajourneringen
kl. 10.24,
av talmannen därefter till och med 6 § anf. 57 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med 8 § anf. 95 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till och med 11 § anf. 133 (delvis) och
av andre vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Eva-Lena Ekman

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan	1
3 § Svar på interpellation 2009/10:367 om elcertifikat till gammal elproduktion.....	1
Anf. 1 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	1
Anf. 2 PETER ERIKSSON (mp)	2
Anf. 3 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	3
Anf. 4 PETER ERIKSSON (mp)	5
Anf. 5 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	5
Anf. 6 PETER ERIKSSON (mp)	6
Anf. 7 ANDRE VICE TALMANNEN.....	7
Anf. 8 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	7
4 § Svar på interpellation 2009/10:357 om statligt stöd till ny kärnkraft.....	8
Anf. 9 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	8
Anf. 10 ALF ERIKSSON (s).....	8
Anf. 11 PATRIK BJÖRCK (s).....	9
Anf. 12 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	10
Anf. 13 ALF ERIKSSON (s).....	11
Anf. 14 PATRIK BJÖRCK (s).....	12
Anf. 15 EVA-LENA JANSSON (s)	13
Anf. 16 JAN ANDERSSON (c)	14
Anf. 17 JAN LINDHOLM (mp).....	14
Anf. 18 GUNNAR ANDRÉN (fp)	15
Anf. 19 MONICA GREEN (s)	16
Anf. 20 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	17
Anf. 21 ALF ERIKSSON (s).....	18
Anf. 22 EVA-LENA JANSSON (s)	19
Anf. 23 JAN ANDERSSON (c)	19
Anf. 24 JAN LINDHOLM (mp).....	20
Anf. 25 GUNNAR ANDRÉN (fp)	21
Anf. 26 MONICA GREEN (s)	21
Anf. 27 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	22
Ajournering.....	22
Återupptagna förhandlingar	22
5 § Aktuell debatt: Arbetslösheten	23
Anf. 28 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s)	23
Anf. 29 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	23
Anf. 30 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s)	25
Anf. 31 ANNIE JOHANSSON (c).....	27
Anf. 32 HANS BACKMAN (fp).....	29
Anf. 33 DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd)	30
Anf. 34 JOSEFIN BRINK (v)	32
Anf. 35 ULF HOLM (mp).....	33

Anf. 36 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	35
Anf. 37 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s)	36
Anf. 38 ANNIE JOHANSSON (c).....	37
Anf. 39 HANS BACKMAN (fp)	38
Anf. 40 DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd).....	40
Anf. 41 JOSEFIN BRINK (v).....	41
Anf. 42 ULF HOLM (mp).....	42
Anf. 43 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	43
Anf. 44 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s)	44
Anf. 45 ANNIE JOHANSSON (c).....	44
Anf. 46 HANS BACKMAN (fp)	45
Anf. 47 DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd).....	45
Anf. 48 JOSEFIN BRINK (v).....	46
Anf. 49 ULF HOLM (mp).....	47
Anf. 50 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	47
6 § Svar på interpellationerna 2009/10:362, 363, 358, 447 och 474 om stupstocken i sjukförsäkringen och dess konsekvenser	48
Anf. 51 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	48
Anf. 52 EVA-LENA JANSSON (s).....	50
Anf. 53 MONICA GREEN (s).....	51
Anf. 54 SIW WITTGREN-AHL (s).....	52
Anf. 55 VERONICA PALM (s).....	53
Anf. 56 GUNNAR AXÉN (m).....	54
Anf. 57 RONNY OLANDER (s).....	55
Anf. 58 LARS-ARNE STAXÅNG (m)	56
Anf. 59 ULF NILSSON (fp)	57
Anf. 60 STAFFAN DANIELSSON (c)	58
Anf. 61 GÖTE WAHLSTRÖM (s).....	59
Anf. 62 SOLVEIG ZANDER (c).....	60
Anf. 63 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	61
Anf. 64 MONICA GREEN (s).....	62
Anf. 65 SIW WITTGREN-AHL (s).....	63
Anf. 66 VERONICA PALM (s).....	64
Anf. 67 GUNNAR AXÉN (m).....	65
Anf. 68 RONNY OLANDER (s).....	66
Anf. 69 LARS-ARNE STAXÅNG (m)	66
Anf. 70 ULF NILSSON (fp)	67
Anf. 71 STAFFAN DANIELSSON (c)	67
Anf. 72 GÖTE WAHLSTRÖM (s).....	68
Anf. 73 SOLVEIG ZANDER (c).....	68
Anf. 74 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	69

Anf. 75 MONICA GREEN (s).....	70
Anf. 76 SIW WITTGREN-AHL (s).....	71
Anf. 77 VERONICA PALM (s).....	71
Anf. 78 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	72
7 § Svar på interpellation 2009/10:434 om nollklassade personer	73
Anf. 79 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	73
Anf. 80 VERONICA PALM (s).....	73
Anf. 81 GUNNAR AXÉN (m).....	74
Anf. 82 STAFFAN DANIELSSON (c).....	75
Anf. 83 SIW WITTGREN-AHL (s).....	76
Anf. 84 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	77
Anf. 85 VERONICA PALM (s).....	78
Anf. 86 GUNNAR AXÉN (m).....	79
Anf. 87 STAFFAN DANIELSSON (c).....	79
Anf. 88 SIW WITTGREN-AHL (s).....	80
Anf. 89 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	80
Anf. 90 VERONICA PALM (s).....	81
Anf. 91 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	82
8 § Svar på interpellation 2009/10:437 om återinträde i sjukförsäkringen	82
Anf. 92 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	82
Anf. 93 VERONICA PALM (s).....	83
Anf. 94 GUNNAR AXÉN (m).....	84
Anf. 95 SOLVEIG ZANDER (c).....	85
Anf. 96 ULF NILSSON (fp).....	86
Anf. 97 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	87
Anf. 98 VERONICA PALM (s).....	88
Anf. 99 GUNNAR AXÉN (m).....	89
Anf. 100 SOLVEIG ZANDER (c).....	90
Anf. 101 ULF NILSSON (fp).....	90
Anf. 102 SIW WITTGREN-AHL (s).....	90
Anf. 103 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	91
Anf. 104 VERONICA PALM (s).....	92
Anf. 105 SIW WITTGREN-AHL (s).....	93
Anf. 106 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	93
9 § Svar på interpellation 2009/10:457 om långsiktig och hållbar socialförsäkring.....	94

Anf. 107 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	94
Anf. 108 RONNY OLANDER (s)	95
Anf. 109 GUNNAR AXÉN (m).....	96
Anf. 110 LARS-ARNE STAXÅNG (m)	97
Anf. 111 ULF NILSSON (fp)	98
Anf. 112 SIW WITTGREN-AHL (s).....	99
Anf. 113 STAFFAN DANIELSSON (c).....	100
Anf. 114 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	101
Anf. 115 RONNY OLANDER (s)	101
Anf. 116 GUNNAR AXÉN (m).....	103
Anf. 117 LARS-ARNE STAXÅNG (m)	103
Anf. 118 ULF NILSSON (fp)	104
Anf. 119 SIW WITTGREN-AHL (s).....	104
Anf. 120 STAFFAN DANIELSSON (c).....	105
Anf. 121 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	105
Anf. 122 RONNY OLANDER (s)	106
Anf. 123 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	107
10 § Svar på interpellation 2009/10:422 om den nordiska modellen.....	108
Anf. 124 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	108
Anf. 125 GÖTE WAHLSTRÖM (s).....	109
Anf. 126 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	110
Anf. 127 GÖTE WAHLSTRÖM (s).....	111
Anf. 128 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	112
Anf. 129 GÖTE WAHLSTRÖM (s).....	112
Anf. 130 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	113
11 § Svar på interpellation 2009/10:475 om individuell bedömning och information om sjukförsäkringen	114
Anf. 131 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	114
Anf. 132 JAN LINDHOLM (mp)	114
Anf. 133 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	115
Anf. 134 JAN LINDHOLM (mp)	116
Anf. 135 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	116
Anf. 136 JAN LINDHOLM (mp)	117
Anf. 137 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	118

12 § Svar på interpellation 2009/10:453 om en strategi för Sveriges livsmedelsproduktion.....	118
Anf. 138 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c)	118
Anf. 139 STAFFAN DANIELSSON (c).....	120
Anf. 140 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c)	121
Anf. 141 STAFFAN DANIELSSON (c).....	121
Anf. 142 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c)	123
Anf. 143 STAFFAN DANIELSSON (c).....	123
Anf. 144 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c)	124
13 § Anmälan om inkomna faktagromemorior om förslag från Europeiska kommissionen	125
14 § Förnyad bordläggning.....	125
15 § Bordläggning.....	125
16 § Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	126
17 § Kammaren åtskildes kl. 17.34.....	128

Prot. 2009/10:135
9 juni

Tryck: Elanders, Vällingby 2010